

KESKUSKAUPPAKAMARIN

LINJANVETOJA

2005

**Keskuskauppakamari
Helsinki**

© **Keskuskauppakamari**

Toimitus: Lasse Lehman

Kansi: Tähtikuviot

ISSN 1455-7347

Multiprint

Helsinki 2006

KESKUSKAUPPAKAMARIN LINJANVETOJA 2005

SISÄLLYSLUETTELO

	Sivu
Saatteeksi	11
Keskuskauppakamarin puheenjohtaja, ministeri Antti Tanskanen	
27.4. Tiedosta Suomen vientituote (puhe Keskuskauppakamarin kevätkokouksessa 2005)	14
24.11. Turvallisuus on Suomelle kilpailuetu (puhe Keskuskauppakamarin syyskokouksessa 2005)	15
Keskuskauppakamarin hallituksen kannanottoja	
16.2. Talouspoliittinen kannanotto	20
6.4. Veropoliittinen kannanotto	24
1.6. Hankintalainsäädännön uudistaminen	26
26.10. Kunta- ja palvelurakenteen uudistaminen	30
Toimitusjohtaja Kari Jalas	
5.4. Suomen ja Venäjän taloudellisen yhteistyön lisäämisessä tavoitteet on asetettava korkeammalle (puhe Venäjän federaation ja Suomen talousfoorumissa Oulussa)	34
31.10. Kulttuuri menestysstrategiana (puhe Tampere kohti vuotta 2011 -seminaarissa)	37

- 19.12. International Competitiveness Through Security (puhe The European Public Private Security Forumissa Brysselissä) 41

Lausunnot

Immateriaalioikeus

- 21.1. Patenttilain muuttaminen 46
- 25.7. Kauppakamari-nimen käyttö 47
- 19.8. Teollis- ja tekijänoikeuksien noudattamisen varmistamisesta annetun direktiivin edellyttämät lainsäädäntömuutokset 48
- 30.9. Aineettomia oikeuksia koskevien asioiden käsittelyn työryhmämietintö 50
- 9.12. Teollis- ja tekijänoikeuksia koskevan lainsäädännön muuttaminen 54

Kansainvälinen kauppa

- 29.3. Suomen ja Sambian välinen sopimus investointien edistämisestä ja suojaamisesta 56
- 29.3. Suomen ja Etiopian välinen sopimus investointien edistämisestä ja suojaamisesta 56
- 18.4. Suomen ja Nigerian välinen sopimus sijoitusten edistämisestä ja suojaamisesta 56
- 13.5. Libyan Suomelle ehdottama yhteistyö 57
- 30.6. Suomen kauppapoliittinen ohjelma 57
- 27.10. Suomen ja Libyan välinen sopimus sijoitusten edistämisestä ja suojaamisesta 59
- 21.11. Suomen ja Mongolian välinen sopimus sijoitusten edistämisestä ja suojaamisesta 59

Kirjanpito ja tilintarkastus

- 21.6. Valtiovarainministeriön asetus JHTT-tutkintoon vaadittavista tutkinnoista 60

- 2.8. Valtiovarainministeriön asetus JHTT-tutkintoon vaadittavasta käytännön kokemuksesta 63

Liikenne

- 18.1. Kaupalliset tavarankuljetukset tiellä 65
- 14.2. Ilmailulaitostyöryhmän esitys hallinnon ja lainsäädännön uudistamiseksi 66
- 28.2. Tieliikelaitoksen organisaation kehittämisen tarpeet -raportti 67
- 16.8. Suomen logistisen aseman vahvistaminen –toimenpideohjelma 67
- 22.8. Väylämaksut ja jääluokitus 68
- 5.9. Euroopan unionin liikennepoliittisten tavoitteiden päivittäminen 70
- 11.11. Luonnos taksiliikennelaiksi 70
- 28.11. Ilmailuhallituksen maksulliset suoritteet 73

Televiestintä ja sähköinen kaupankäynti

- 4.1. Kansallinen laajakaistastrategia –väliraportti 74
- 18.1. Hankintalakitöryhmän muistio 74
- 7.2. Viestintäviraston maksut 76
- 22.4. Viestintämarkkinalain muutokset 77
- 20.5. Viestintäviraston määräys verkkotunnuksissa sallituista merkeistä 78
- 1.6. Televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain muuttaminen 78
- 6.6. Ahvenanmaan verkkotunnus 79
- 17.8. Euroopan yhteisöjen komission asiakirjat televisiodirektiivin uudistamisen teemoista 80
- 31.8. Liiketoiminnan sähköistyminen: kansallisen strategian laatiminen 82
- 27.10. Huomattavaa markkinavoimaa koskeva päätösluonnos kansainvälisen verkkovierailupalvelun markkinoilla 83

4.11.	Viestintämarkkinalain muuttaminen	83
-------	-----------------------------------	----

Verotus

26.1.	Kiinteistörahastotyöryhmän väliraportti	87
17.3.	Arvonlisäverolain muuttaminen	89
31.3.	Osinkoveron palauttaminen	89
6.4.	Arvonlisäverolain muuttaminen	91
15.4.	Verotusmenettelyyn liittyvien säännösten muuttaminen	91
22.4.	Arvonlisäveron kantamisen yksinkertaistaminen; veropetosten ja veron kiertämisen estäminen	92
20.5.	Lähdeverolain muuttaminen	93
8.6.	Sosiaalipalvelujen nykyisen arvonlisäverokäytännön soveltamisesta ja verotuksen kehittämisestä	93
9.8.	Matalapalkkatuki	97
12.8.	Hallintarekisteröidylle osakkeelle maksetun osingon lähdevero	98
12.8.	Varallisuusverolain kumoaminen ja varojen arvostamislaki	98
17.8.	Verovuoden 2005 verolomakkeet	102
2.9.	Arvonlisäverodirektiivin muuttaminen palvelujen suorituspaikan osalta	103
12.10.	Elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 16 §:n muuttaminen	104
24.10.	Tuloverolain 3 §:n ja elinkeinotulon verottamisesta annetun lain muuttaminen	105
6.11.	Tuloverolain muuttaminen	106
6.11.	Vuonna 2006 ennakkoverotuksessa käytettävät tulot ja vähennykset	106

Yhtiöoikeus

16.5.	Asunto-osakeyhtiölakityöryhmän väliraportti	107
19.8.	Komission suositus johdon palkkioista sekä johdon riippumattomista jäsenistä ja komiteoista	108
24.8.	Yritysosotarjousdirektiivin täytäntöönpano	108
6.10.	Yrityskauppalautakunta	111

Yritystoiminta, kilpailu ja kuluttajansuoja

10.1.	Pääomadirektiivin muuttaminen	112
11.1.	Yrittäjyyden politiikkaohjelman toteuttaminen	112
24.1.	Viestintämarkkinalain kuluttajansuojasäännösten muutostarpeet	114
4.2.	Pääomadirektiivin muuttaminen	115
9.2.	Ammatillisen aikuiskoulutuksen järjestäjäverkon, laadun ja rahoituksen kehittäminen	116
11.2.	Keskuskauppakamarin tavoitteet Suomen EU-puheenjohtajakaudelle 2006	117
1.4.	Ryhmäkänne tarpeeton ja haitallinen	119
8.4.	Maksukyvyttömyystyöryhmän mietintö	122
12.4.	Kansallinen ohjelma väkivallan vähentämiseksi	122
11.5.	Komission ehdotus EU:n tutkimuksen 7. puiteohjelmaksi	124
20.5.	Ryhmäkannetyöryhmän mietintö	125
31.5.	Luottotietotyöryhmän mietintö	128
22.6.	Rahoitustarkastuksen sisäpiiri-ilmoituksia ja -rekistereitä koskeva standardiluonnos	130
22.6.	Rahoitustarkastuksen liikkeeseenlaskijan ja osakkeenomistajan jatkuvaa tiedonantovelvollisuutta koskeva standardiluonnos	132
22.6.	Ohjeluonnos lapset ja elintarvikkeiden markkinointi	136

12.7.	Ohjeluonnos hyvä perintätapa kuluttajaperinnässä	137
13.7.	Shareholders' Rights	142
1.8.	EU:n alue- ja rakennepolitiikan kansallisen viitekehyksen laadinta	145
22.8.	Työryhmien ehdotukset rakennusten energiatehokkuus-direktiivin toimeenpanemiseksi	147
20.9.	Ulosottokaari	150
14.10.	Korruption vastaisen Yhdistyneiden Kansakuntien yleissopimuksen hyväksyminen	152
24.10.	Väestötietolain kokonaisuudistus	153
28.10.	OMX-listan perustaminen	155

Keskuskauppakamarin asiantuntijoiden kuuleminen eduskunnassa

7.2.	Komission ehdotus: neuvoston asetus yleisen tullietuusjärjestelmän (GSP) soveltamisesta	158
16.2.	Arvonlisäverodirektiivin täytäntöönpano	158
8.3.	Valtioneuvoston kanta tilinpäätösdirektiivien muuttamiseen	159
26.4.	Eräiden säästötulojen verottamisesta tehtyjen sopimusten hyväksyminen ja sopimusten lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaan saattaminen	160
26.4.	Sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annetun lain muuttaminen	160
27.4.	Kadun kunnossa- ja puhtaanapitoa koskevan lain muuttaminen	160
28.4.	Arvonlisäverolain muuttaminen	161
10.5.	Arvopaperimarkkinalain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttaminen	162
17.5.	Arvopaperimarkkinalain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttaminen (tarkennettu lausunto)	163
1.6.	TVL 9 §:n ja lähdeverolain muuttaminen	163

1.6.	Veronkantolaki	164
6.10.	Valtion vuoden 2006 talousarvioesitys: Kuluttajavalituslautakunnan toiminta ja määrärahat	164
17.10.	Ulosottolain muutos	165
26.10.	Arvostamislaki	168
8.11.	Valtion vuoden 2006 talousarvioesitys: Liikenneinfran ja joukkoliikenteen merkitys elinkeinoelämän ja työmarkkinoiden toimivuuden kannalta	170
9.11.	Valtion vuoden 2006 talousarvioesitys: Kasvukeskusten asuntotilanne työmarkkinoiden toimivuuden kannalta	171
10.11.	Laki oikeudesta korkeakouluissa tehtyihin keksintöihin	174
11.11.	Lissabonin strategia: Suomen kansallinen toimenpideohjelma 2005-2008	176
23.11.	TVL:n ja EVL:n muuttaminen	178
25.11.	Keskus-, alue- ja paikallishallinnon toimivuus ja kehittämistarpeet	179

Keskuskauppakamarin selvityksiä

25.1.	Alueiden kilpailukyky	182
28.4.	Euroalueen taloustutkain 1/2005	183
15.6.	Suomalaisyrittäjien näkemyksiä Baltian maiden ja Puolan markkinoista	184
18.10.	Euroalueen taloustutkain 2/2005	185
25.10.	Keskuskauppakamarin Luoteis-Venäjän business-barometri 2006	189
7.11.	Yritysten rikosturvallisuus 2005	190
2.12.	Euroopan alueiden suhdanteet	191

SAATTEEKSI

Keskuskauppakamarin lakimääräisenä tehtävänä on elinkeinoelämän toimintaedellytysten kehittäminen. Keskuskauppakamarin kautta elinkeinoelämällä on mahdollisuus tuoda lainsäädäntöprosessiin yritysten asiantuntemus, tarpeet ja näkemykset.

Hyvä säädösympäristö voisi olla Suomelle vielä nykyistä suurempi kansainvälinen kilpailuetu. Valitettavasti kaikissa lainsäädäntöaloitteissa ei Suomen kansainvälisen kilpailukyvyn vaalimisen tärkeyttä ole otettu huomioon. Ehdotus ryhmäkanteesta on tästä malliesimerkki, mutta muitakin esimerkkejä vuodelta 2005 on. Keskuskauppakamarin tehtävänä on tuoda lainsäädännön kaikissa valmisteluvaiheissa selkeästi esille tällaisten aloitteiden haitallisuus. ”Ryhmäkanne tarpeeton ja haitallinen” on yksi niistä 73 lausunnosta, jotka Keskuskauppakamari antoi viime vuonna.

Turvallisuuteen kuuluvat asiat olivat edelleen tärkeällä sijalla Keskuskauppakamarin toiminnassa vuonna 2005. Keskuskauppakamarin ja Helsingin kauppakamarin marraskuussa 2005 julkaisema selvitys Yritysten rikosturvallisuus 2005 – Riskit ja niiden hallinta on oiva esimerkki siitä, kuinka tärkeää yritysten arkea koskeva tietopohja on myös julkiselle hallinnolle ja lainsäätäjälle. Turvallisen Suomen tarjoamaa kilpailuetua korosti myös Keskuskauppakamarin puheenjohtaja ministeri Antti Tanskanen järjestön syyskokouksessa 24.11.2005.

”Keskuskauppakamarin linjanvetoja 2005” –julkaisuun on koottu tiedot järjestön tekemistä selvityksistä, hallituksen kannanotoista sekä annetuista lausunnoista. Siihen on otettu myös puheenjohtajan ja toimitusjohtajan keskeisiä julkisia puheenvuoroja sekä luettelo aiheista, joista Keskuskauppakamarin asiantuntijat ovat vuoden aikana olleet eduskunnan kuultavina. Aineistoon voi tutustua myös Internetissä osoitteessa www.keskuskauppakamari.fi.

Helsingissä 20.4.2006



Kari Jalas
toimitusjohtaja

KESKUSKAUPPAKAMARIN

PUHEENJOHTAJA

ANTTI TANSKANEN

27.4.2005

Keskuskauppakamarin kevätkokous

Hallituksen puheenjohtaja, ministeri Antti Tanskanen:

TIEDOSTA SUOMEN VIENTITUOTE

Tieto voisi olla Suomelle huomattava vientituote. Tämä edellyttää asennemuutosta ja yliopistopolitiikan uudelleenarviointia. Verotus ei myöskään kannusta innovaatioihin, sillä yrityksiä rankaistaan epäonnistumisesta aiempaa ankarammin.

Koko Eurooppa on huolissaan. Tutkijat siirtyvät länteen ja valmistus siirtyy itään. Saksan keskuskauppakamari arvioi, että Yhdysvalloissa työskentelee 400 000 eurooppalaista tiedemiestä ja tutkijaa. Saksa on Kiinan ja Japanin ohella eniten tieteellistä älyvoimaa Yhdysvalloille luovuttava maa. Eurooppalaisten osuus ulkomaalaisten Yhdysvalloissa suorittamista tohtorin tutkinnoista on 15 prosenttia. Kolme neljässtä Yhdysvalloissa väittelystä eurooppalaisesta haluaa jäädä sinne. Vuonna 1990 vastaava osuus oli vain joka toinen.

Lissabonin strategiassa todetaan, että unionin kilpailukyvyn varmistaminen edellyttää korkeatasoista koulutusjärjestelmää. Yliopistot tarvitsevat lisää toimintavapautta ja voimavaroja voidakseen saada piiriinsä parhaat opiskelijat ja opettajat. Niiden on voitava verkottua ja organisoitua uudelleen suunnatakseen opetusta ja tutkimusta joustavasti siten, että kasvavat investoinnit tuottavat yhä enemmän ja yhä tärkeämpää tietoa.

Tieto voisi olla Suomelle huomattava vientituote. Opintotukijärjestelmän uudistaminen sekä Euroopan unionin ulkopuolelta tulevien opiskelijoiden lukukausimaksuja koskeva selvitystyö ovat ensimmäisiä heikkoja signaaleja siitä, että Suomen hallitus on lukemassa oikein ajan merkkejä. Ulkomaalaisten opiskelijoiden on voitava valmistuttuaan sijoittua Suomen työmarkkinoille mahdollisimman vaivattomasti.

Verotus vaikuttaa innovaatiohalukkuuteen

Verojärjestelmä tukee innovaatioita, jos se osallistuu riskin kattamiseen ja palkitsee onnistumista. Ansiotuloverotuksen tason on oltava kohtuullinen, ja suurestakaan palkasta verojen osuus ei saa ylittää 50:tä prosenttia.

Tänä vuonna voimaan tulleessa yritysverouudistuksessa otettiin varsin hyvin huomioon pienten, menestyvien yritysten tarpeet. Ymmärtämystä ei sitä vastoin riittänyt niille yrittäjille, jotka ovat menestyksellisesti onnistuneet kasvattamaan yritystään. Kun yritysten jakamat osingot kasvavat, omistajien verotus kiristyy. Keskuskauppakamari on tuoreessa veropoliittisessa kannanotossaan vaatinut tarkistuksia listaamattomien yhtiöiden jakamien osinkojen verotukseen.

Yritysverouudistus ei kannusta riskinottoon

Riskialtis toiminta on monesti sijoitettava omaan yhtiöön, jotta se ei epäonnistuessaan vie mukanaan koko yritystä. Vaikeuksissa olevalle tytäryhtiölle annettu konsernituki tai tytäryhtiön luovutuksesta tai purkamisesta syntynyt tappio ei ole enää vähennyskelpoinen. Epäonnistuminen tulee yhä kalliimmaksi.

Suomen yritysverojärjestelmä rankaisee epäonnistumista aiempaa ankarammin. Siten se ei täytä niitä vaatimuksia, joita kilpailukyvyystään huolta pitävä tietoyhteiskunta verojärjestelmälleen asettaa.

24.11.2005

Keskuskauppakamarin syyskokous

Hallituksen puheenjohtaja, ministeri Antti Tanskanen:

TURVALLISUUS ON SUOMELLE KILPAILUETU

Arvoisat Keskuskauppakamarin syyskokouksen osanottajat, arvoisa vieraamme, Suojelupoliisin päällikkö poliisineuvos Nevala, hyvät naiset ja herrat!

Keskuskauppakamarin viime vuonna yhdessä Elinkeinoelämän tutkimuslaitoksen ETLA:n kanssa julkaisema selvitys ”Turvallisuus ja kansainvälinen kilpailukyky” osoitti, että korkea turvallisuuden taso ja hyvä kansainvälinen kilpailukyky kulkevat käsi kädessä. Meidän suomalaisten on syytä arvostaa ja vaalia sitä, että korkea turvallisuuden taso on merkittävä kilpailuvaltti Suomessa toimiville yrityksille.

Yritysten turvallisen toimintaympäristön varmistaminen on yritysten, elinkeinoelämän järjestöjen ja viranomaisten yhteinen tavoite. Meillä on tänään harvinainen mahdollisuus kuulla Suojelupoliisin päällikön, poliisineuvos Seppo Nevalan näkemyksiä turvallisuustilanteestamme sekä niistä toimenpiteistä, jotka ovat tarpeen korkean turvallisuuden tason säilyttämiseksi myös tulevana vuosina.

Keskuskauppakamari ja koko suomalainen elinkeinoelämä arvostavat ja tukevat sitä erittäin tärkeää työtä, jota Suojelupoliisi tekee pitääkseen Suomen maailman turvallisimpana maana sekä kansalaisille että yrityksille.

Sisäasianministeriön alaisessa työryhmässä laaditaan parhaillaan elinkeinoelämän ja viranomaisten yhteistä strategiaa yrityksiin kohdistuvien rikosten ja väärinkäytösten torjumiseksi. Yhteistyön tavoitteena on lisätä yritysten omia mahdollisuuksia torjua rikoksia ja väärinkäytöksiä sekä tukea viranomaisten rikostorjuntatyötä.

Rikosten vähentäminen edellyttää luotettavan ja kattavan kuvan saamista yrityksiin kohdistuvista rikoksista ja väärinkäytöksistä. Yrityk-

sillä ei kuitenkaan ole kattavaa lakisääteistä velvollisuutta ilmoittaa viranomaisille niihin kohdistuneista rikoksista. Tietojen keräämisessä yrityksiin kohdistuvista rikoksista ja näiden rikosten tilastoinnissa on kehittämisen tarvetta.

Luotettavat tiedot yrityksiin kohdistuvien rikosten määrästä ja kehityksen suunnasta ovat tarpeen, jotta rikosuhkien torjunta voidaan kohdentaa tehokkaasti.

Yritysten rikosturvallisuuden parantamiseen tähtäävien toimenpiteiden perustaksi Keskuskauppakamari ja Helsingin seudun kauppakamari selvittivät tänä syksynä lähes viidensadan suomalaisen yrityksen osalta yrityksiin kohdistuneita rikoksia ja väärinkäytöksistä sekä riskejä alentavien keinojen käyttöä. Yritykset antoivat koko maan kattavaan selvitykseen luottamuksellisesti tärkeää omaa yritystään koskevaa turvallisuustietoa.

Valtaosa suomalaisista yrityksistä on henkilömäärältään pieniä ja keskisuuria. Selvityksestä ilmeni, että erityisesti juuri näiden yritysten tulisi nykyistä huolellisemmin varautua turvallisuusriskien kasvuun. Yrityksillä itsellään ei yleensä ole tarvittavia voimavaroja eikä aina osaamistakaan mittavasti varautua rikollisuuden tuomien uhkien torjumiseen. Myös yritys- ja turvallisuusjohdon mahdollisuudet seurata rikollisuuden kehittymistä ovat riittämättömät, eivätkä yritykset näin ollen ole riittävästi selvillä yrityksiin kohdistuvista ajankohtaisista rikosilmiöistä ja uhkista. Selvityksen mukaan pienistä yrityksistä 73 prosenttia ja keskisuurista yrityksistä 69 prosenttia ei myöskään koe saavansa viranomaisilta tarvitsemaansa tietoa.

Suuret, yli 250 henkilön yritykset panostavat selvästi eniten turvallisuusriskejä alentaviin toimenpiteisiin. Niihin kohdistuu myös selvästi eniten esille tulleita rikoksia ja väärinkäytöksiä. Selvityksen mukaan kuitenkin neljännes suuristakaan yrityksistä ei saa rikosilmiöistä tarpeellista tietoa viranomaisilta.

Korkean turvallisuuden tason ylläpitäminen perustuu sekä viranomaisten toimenpiteisiin että yritysten omaehtoiseen turvallisuustyöhön. Parantamalla tiedonvaihtoa elinkeinoelämän ja viranomaisten välillä voidaan yritysten rikosturvallisuutta merkittävästi parantaa.

Yrityksissä toteutuneet turvallisuusriskit eivät useimmiten ole johtuneet teknisten turvajärjestelmien puutteesta, vaan tietämättömydestä ja valitettavasti myös yritysten omasta välinpitämättömydestä. Liian monessa yrityksessä on katteetonta luottamusta siihen, että turvallisuusuhkia ei ole. Erityisesti tietojen väärinkäyttöön ja yritysvakoiluun liittyvät rikokset ovat sellaisia, ettei yritys jälkikäteenkään välttämättä havaitse joutuneensa rikoksen uhriksi.

Keskustelu suomalaisten yritysten turvallisuustietouden nostamisen tärkeydestä on nyt käynnistynyt. Yritysjohdon tehtävänä on huolehtia siitä, että turvallisuus tulee tavaksi. Yrityksiin kohdistuvat rikokset ei-

vät valitettavasti näytä ainakaan vähentyneen. Kolmannes haastatelluista yrityksistä ilmoitti, että rikosriskit ja väärinkäytökset ovat lisääntyneet kolmen viime vuoden aikana.

Hyvät kuulijat,

Yrityksiin kohdistuvan rikollisuuden vähentämiseksi elinkeinoelämän ja viranomaisten on panostettava turvalliseen liiketoimintaympäristöön ja vahvistettava yritysten turvallisuusosaamista. Kansainvälistyminen avaa meille uusia mahdollisuuksia, mutta altistaa meidät valitettavasti myös uusille turvallisuusuhkille. On erittäin hyvä, että Suojelupoliisi on aktiivisesti mukana julkisessa keskustelussa kaikista turvallisuuteemme liittyvistä asioista. Yritykset tarvitsevat oman turvallisuustyönsä perustaksi realistisen kuvan niihin kohdistuvista uhkista.

KESKUSKAUPPAKAMARIN

HALLITUKSEN

KANNANOTTOJA

Talouspoliittinen kannanotto

TALOUDEN RAKENNEUUDISTUSTEN SUUNTA ON OIKEA, MUTTA VAUHTI ON LIIAN HIDAS

Hyväksytty Keskuskauppakamarin hallituksen kokouksessa 16.2.2005

Maailmantalous kasvaa edelleen suhteellisen nopeasti vuonna 2005. Viime vuoden lukemiin ei kuitenkaan enää ylletä. Nopean talouskasvun alueita ovat edelleen Kiina, Intia ja Venäjä. Myös Yhdysvalloissa talouden kasvu jatkuu nopeampana kuin EU:ssa, joskin aiempaa hitaampana.

Suomen talouskasvu juontaa erityisesti kotimaisesta kysynnästä: kulutuksesta ja investoinneista. Vienti on sekin hienoisessa kasvussa, vaikka euroalueen vientikysyntä on heikkoa ja euron vahvuus heikentää vientiedellytyksiä Euroopan ulkopuolelle. Venäjältä tuli vuoden 2004 alustavien tilastojen mukaan Suomen viennin kolmanneksi suurin maa. Tuonnissa Venäjä on toisella sijalla. Kauppa on kasvanut erittäin nopeasti myös monien Aasian maiden kanssa.

Suomen yksityisen kulutuksen kasvuedellytykset ovat vuonna 2005 aiempaa huonommat. Kotitalouksien reaalin ostovoima kasvoi viime vuonna runsaat neljä prosenttia. Kuluvana vuonna ostovoiman ennustetaan kasvavan vain runsaan prosentin. Ostovoiman kasvua hidastavat inflaation lievä kiihtyminen sekä kunnallisverojen ja sosiaalivakuutusmaksujen nousu. Yksityisen kulutuksen kasvu riippuukin suuresti siitä, miten kuluttajat reagoivat kasvaneeseen epävarmuuteen.

Rakennemuutokset työllisyyden tukemiseksi riittämättömiä

Hallituksen talouspolitiikan keskeiset tavoitteet ovat työllisyyden lisääminen 100 000 hengellä vaalikauden aikana sekä työllisyysasteen nosto siten, että se saavuttaisi 75 prosentin tason ensi vaalikauden lopulla. Hallituksen tähänastisilla toimilla työttömyysastetta on saatu hieman alennettua, mutta työllisyysasteen ei odoteta juuri nousevan nykyiseltä 67 prosentin tasolta. Hallituskauden alusta, toukokuusta 2003, vuoden 2004 joulukuuhun työllisten määrä on kasvanut trendiarvosta laskien vain 9 000 henkeä. Tavoiteuran mukaisesti työllisyyden olisi pitänyt kasvaa tänä ajanjaksona noin 40 000 henkeä. Pääministerikin pitää nyt todennäköisenä enää 30 000... 60 000 henkilön työllisyyden kasvua.

Eläkeuudistuksella tavoitellaan eläkkeelle siirtymisiän nostoa. Joustava 63...68 vuoden eläkeikä näyttää kuitenkin johtavan siihen, että normiksi tulee 63 vuotta, jos kolminkertainen eläkkeen karttuma ei houkuttelekaan työntekijöitä odotetusti. Uudistus ei myöskään kannusta yrityksiä pitämään iäkkäitä työntekijöitään.

Tuore ehdotus työmarkkinatukijärjestelmän uudistamiseksi ja tuen tekemisestä vastikkeelliseksi on oikean suuntainen. Uudistuksen kannustavuus jää kuitenkin pitkän 500 työttömyyspäivän jakson johdosta puutteelliseksi.

Hallitus pyrkii nopeuttamaan korkeakouluopintoja asettamalla opintojen kestolle tavoiteaikoja. Uudistus on tarpeellinen, mutta lukuisine poikkeuksineen jäänee vaikutuksiltaan vähäiseksi. Oppivelvollisuusiän alentaminen sen kokonaiskestoa pidentämättä olisi väestön ikärakenne huomioon ottaen perusteltua ja nopeuttaisi pitkällä aikavälillä ylempien opintojen aloittamista ja työelämään siirtymistä.

Matalan koron linjaa pitää jatkaa Euroopassa

Euroopan keskuspankki on pitänyt keskeisen ohjauskorkonsa 2 prosentissa kesästä 2003 lähtien. Yhdysvaltain keskuspankki on jatkanut rahapolitiikkansa kiristämistä useilla koronnostoillaan. Yhdysvaltain ohjauskoron arvelaan nousevan nykyisestä 2.50 prosentista neljään prosenttiin lähimmän vuoden aikana. Euroalueen inflaatio on kahden prosentin tienoilla, mutta nousupaineet ovat maltilliset. Heikko dollari vaimentaa inflaatiota. Matala korkotasoa patoaa euron vahvistumispaineita.

Täysi tuki uudelle Lissabonin strategialle – talouden kasvutavoitteita nostettava

Euroopan unionin uusi komissio pyrkii edistämään Lissabonin tavoitteiden saavuttamista laajalla toimenpidekokonaisuudella. Euroopan taloudellisen suorituskyvyn merkitystä korostetaan aiempaa enemmän sosiaali- ja ympäristöasioiden rinnalla. Keskuskauppakamari tukee komission linjauksia uudistusten vauhdittamisessa. Suomen on ajettava voimakkaasti sisämarkkinoiden toimivuuden lisäämistä. Palveludirektiivi on saatettava mahdollisen kattavana voimaan.

Niin Suomen kuin koko EU:n talouskehitys on hidasta muuhun maailmaan verrattuna. Lisäksi kasvutavoitteet on asetettu liian vaatimattomiksi. Tarvitaan uusia aloitteita ja toimenpiteitä kasvun kiihdyttämisestä Suomessa vähintään 5 – 6 prosentin tasolle. Ilman talouskasvua ei synny yhteiskuntaan hyvinvointia. Uuden komission linjaukset toimivat hyvänä avauksena asiassa.

Suomen investointi-ilmapiiriä parannettava

Investointien kokonaismäärä kääntyi kasvuun vuonna 2004. Tämä selittyy laajojen perusrakennelainvestointien käynnistymisestä sekä kone- ja laiteinvestointien kasvukäänteestä. Investointiaste kääntyi vuonna 2004 hienoiseen nousuun. Se jäi kuitenkin edelleen alle 19 prosentin suhteessa kokonaistuotantoon.

Investoinnit Suomeen on saatava kasvuun talouden kasvupotentiaalin turvaamiseksi. Investointiaste uhkaa jäädä pysyvästi liian matalaksi.

Nykyisin yritykset hakevat tulevaa kasvua kiinteiden investointien ohella yhä enemmän tutkimus- ja kehittämispanostuksista. Näiden menojen suhde kokonaistuotantoon onkin noussut runsaaseen 3.5 prosenttiin. Tulevaisuuden kannalta on tärkeää, että Suomi koetaan sellaiseksi maaksi, johon kannattaa tutkimuspanoksia sijoittaa.

Viime vuonna valmistuneen valtioneuvoston globalisaatiotyöryhmän loppuraportissa linjatut toimenpiteet tulee toteuttaa ripeästi. Hyvät sijoitukset kansainvälisissä kilpailukykymittauksissa eivät takaa eivätkä ennakoivat tulevien vuosien menestystä. Matala investointiaste ja vähäinen suorien sijoitusten virta Suomeen viestivät, ettei Suomi ole sen paremmin kotimaisten kuin ulkomaistenkaan investoijien silmissä riittävän houkutteleva sijaintipaikka.

Investointi-ilmapiiriä tarpeettomasti huonontavia lainsäädäntöhankkeita, kuten ryhmäkannetta, ei tule toteuttaa.

Myös omistamisen edellytyksiä parannettava

Suomessa toimivia yrityksiä on kohdeltava tasapuolisesti omistuspohjasta riippumatta. Suomalaiset yritykset edellyttävät vastaavasti, ettei niitä Euroopan unionin sisämarkkinoilla tai muuallakaan aseteta kansallisia yrityksiä huonompaan asemaan. Suomi tarvitsee ulkomaisia investointeja. Ulkomaista alkuperää olevat yritykset ovat tuoneet merkittävän panoksen elinkeinoelämän ja työllisyyden kehitykseen. Suomen tulee olla kaikille yrityksille kiinnostava ja joka suhteessa kilpailukykyinen sijaintipaikka.

Toisaalta on selvää, että kaikki sellaiset rakenteet, jotka asettavat suomalaisen omistuksen Suomessa ulkomaista omistusta huonompaan asemaan on heti purettava. Yritys- ja pääomaverouudistuksen aiheuttamien vinoumien oikaisu parantaisi niiltä osin suomalaisen omistuksen suhteellista asemaa.

Suomalaisen yritystoiminnan ja omistuksen ohuutta kuvastaa 2000-luvun alun kehitys Helsingin arvopaperipörssissä. Viimeisen neljän vuoden aikana pörssiin on listautunut vain kaksi uutta yritystä. Pörssistä on poistunut samaan aikaan toistakymmentä yritystä. Suomalaista omistusta ja työllisyyttä tukee parhaiten se, että talous- ja yhteiskuntapolitiikassa johdonmukaisesti toteutetaan kasvua, yrittäjyyttä ja markkinataloutta edistäviä toimenpiteitä.

Julkisen talouden kestävyys taattava

Valtiontalous on pysynyt toistaiseksi ennustettua paremmassa tasapainossa. Kokonaismenojen nousu on pysynyt hillittynä lähinnä korkotason laskusta aiheutuneen velanhoitomenojen pienenemisen ansiosta. Valtion kokonaistulot ovat kasvaneet kohtalaisesti veronkevennyksistä huolimatta ja valtio on saanut merkittäviä myyntivoittoja. Velanhoitomenoista puhdistettuna valtion menot ovat kasvaneet vuodesta 2003 selvästi kokonaistuotannon kasvua nopeammin.

Hallituksen talouspolitiikka ei ole parantanut valtiontalouden pitkän ajan kestävyyttä. Valtion velkaa ei ole juuri kyetty alentamaan. Nykyisen ennätysmatalan koron aikakauden päätyminen nostaa enemmän tai myöhemmin menopaineita ja vaikeuttaa valtiontalouden tasapainon säilyttämistä.

Valtiontalouden lisäksi huomio on kiinnitettävä kuntatalouteen, joka on ajautumassa kriisiin. Kuntatalouden rakenteen perinpohjainen uudistaminen on nyt aloitettava. Keskuskauppakamari korostaa, että uudistetun Lisabonin strategian ja Sailaksen työryhmän keväällä 2003 julkaiseman ra-

portin mukaisesti julkisen sektorin menojen on oltava rakenteeltaan kansantalouden kasvua tukevaa ja tasoltaan kansantalouden pitkän aikavälin maksukyvyyn rajoissa.

Ansiotulojen verotusta edelleen kevennettävä

Ansiotulojen verotus on säilynyt ankarana vaikka veroperusteita on tarkistettu johdonmukaisesti alaspäin jo reilun vuosikymmenen ajan. Pääministeri Matti Vanhasen hallitus päätti viime vuoden lopulla koko loppuvaalikauden kestävästä ansiotulojen veroperusteiden tarkistamisesta. Tehdyt päätökset merkitsevät ansiotulojen verotuksen perusteiden keventymistä vuosina 2003 – 2007 yhteensä noin 2.8 miljardia euroa. Vaikka kevennykset ovat olleet merkittäviä, tavoitetta verotuksen saattamisesta keskimääräiselle eurooppalaiselle tasolle ei ole saavutettu.

Tämän vuoksi ansiotulojen verotusta on alennettava määrätietoisesti myös seuraavan vaalikauden aikana. Osaavan työvoiman saamisen turvaamiseksi on erityisesti huolehdittava ylimpien marginaaliveroprosenttien laskemisesta 50 prosenttiin, kuten Arvelan ja Brunilan työryhmät ehdottivat. Päätöksiä on tehtävä jo kuluvan vaalikauden aikana.

Yritys- ja pääomaverotuksen vinoumat korjattava

Yritys- ja pääomaverouudistus ei kaikilta osiltaan onnistunut. Virheet on korjattava pikaisesti. Uudistus merkitsi suomalaisen omistuksen suhteellisen aseman heikentymistä ulkomaalaiseen omistukseen nähden. Tämä vinouma on korjattava siltä osin kuin se on mahdollista EY-oikeuden mukaan. Osinkoverotusta koskevat säännökset on tarkistettava siten, että yhdessäkään kohdassa suomalaista omistusta ei aseteta ulkomaalaista omistusta huonompaan asemaan. Tämä edellyttää ketjuverotusta koskevien säännösten muuttamista.

Suomalaisen omistuksen aseman parantaminen edellyttää myös osinkoverotuksen tason uudelleenarviointia. Listayhtiöiden jakaman osingon verotus kiristyi lähes 20 prosenttiyksikköä. Kiristys on samaa tasoa, jos perheyhtiö jakaa osinkoa yli 90 000 euroa. Listayhtiöiden jakaman osingon verotusta on muutettava siten, että veronalainen osuus lasketaan 70 prosentista 50 prosenttiin ja perheyhtiöiden jakaman osingon verotuksessa luovutaan 90 000 euron rajasta verovapaalle osingolle.

Sukupolvenvaihdosta koskevia perintö- ja lahjaverolain säännöksiä on kehitettävä edelleen siten, että tarpeelliset huojennukset kohdistuvat kaikkiin tilanteisiin, joissa verotus on uhka sukupolvenvaihdoksen onnistumiselle. Nykyiseen lakiin sisältyvä vaatimus vähintään 10 prosentin suuruudesta yhtiöosuudesta on poistettava. Tavoitteena tulee olla perintö- ja lahjaverosta luopuminen.

VEROPOLIITTINEN KANNANOTTO

Hyväksytty Keskuskauppakamarin hallituksen kokouksessa 6.4.2005

1. Yleiset verotukselle asetetut tavoitteet

Suomen verojärjestelmän on oltava eri osa-alueiltaan muuttuvissa olosuhteissa aina kansainvälisesti kilpailukyinen. Tavoitteena tulee olla verojärjestelmä, joka tukee taloudellista kasvua ja työllisyyttä.

Suomen on oltava verotuksellisesti maa, jossa kannustetaan työn tekemistä, yrittämistä ja omistamista. Verotuksen on tuettava osaamista ja onnistumista.

Kokonaisveroasteessa tavoitteena on keskimääräinen EU:n taso. Tällä hetkellä Suomi ylittää tämän tason reilulla kolmella prosenttiyksiköllä.

Kulloinkin tarpeelliset verolainsäädännön kehittämishankkeet on tehtävä nopeasti, jotta lainsäädäntö olisi aina riittävästi ajan tasalla.

Verovelvollisten oikeusturvasta on huolehdittava kaikissa olosuhteissa.

2. Ansiotulojen verotus

Palkansaajien verotus on alennettava eurooppalaiselle keskitasolle. Tällä hetkellä palkansaajien verotus ylittää tämän tason etenkin korkeimmissa tulo luokissa.

Osaavan työvoiman saannin turvaaminen vaatii ylimpien marginaaliverojen alentamista keskimääräisellä kunnallisveroprosentilla 50 prosenttiin.

Kunnallisveron kiristyminen ei saa syödä valtionverotuksessa tehtäviä kevennyksiä. Kunnallisverotusta ei tule muuttaa nykyistä progressiivisemmäksi

3. Yritysverotus

Yritysverotus on pidettävä jatkuvasti kansainvälisesti kilpailukykyisenä.

Erityinen huomio on kiinnitettävä verokantoihin. Suomella on oltava valmius yhteisöverokannan nopeaan alentamiseen kansainvälisen verokilpailun niin vaatiessa.

Poistotaso ja -järjestelmä on säilytettävä nykyisellään.

Verotuksen ja kirjanpidon suhde on järjestettävä siten, että kirjanpito ei estä tai rajoita kilpailukykyisen ja selkeän verojärjestelmän ylläpitoa.

Konsernien oikeus tasata verotuksellisia tuloksia eri yksiköiden kesken on säilytettävä.

4. Pääomaverotus

Pääomatuloverokannan on oltava muuttuvissa oloissa kilpailukykyinen.

Osinkona jaetun voiton kahdenkertaista verotusta on lievennettävä. Listayhtiön jakaman osingon veronalainen osuus on alennettava 50 %:iin.

Listaaamattoman yhtiön jakaman osingon tulee olla kokonaan verovapaata 9 %:iin osakkeen matemaattisesta arvosta ilman nykyistä 90 000 euron ylärajaa. Siltä osin kuin osinko ylittää 9 %:n rajan, veronalainen osuus on alennettava 50 %:iin.

Osinkoverotusta on lisäksi tarkistettava siten, että suomalaista omitusta ei missään kohdin aseteta ulkomaista omistusta huonompaan asemaan, jolloin sijoitusomaisuuteen kuuluville osakkeille jaetun osingon ketjuverotus on poistettava. Ketjuverotuksesta on muutoinkin luovuttava.

5. Sukupolvenvaihdoksen verotus

Verotus ei saa missään tilanteessa vaarantaa sukupolvenvaihdosten onnistumista. Sukupolvenvaihdoksien perintö- ja lahjaverotusta koskevia suoja-säännöksiä on tarkistettava tästä näkökulmasta. Ensivaiheessa on poistettava nykyiseen lakiin sisältyvä vaatimus vähintään 10 %:n suuruudesta yhtiöosuudesta huojennuksen myöntämisen perusteena. Huojennusperusteenä oleva jatkamisvaatimus on muutettava nykyistä joustavammaksi.

Tavoitteena on luopuminen kokonaan sukupolvenvaihdosten perintö- ja lahjaverosta.

6. Palkan sivukulut

Työn sivukuluilla ei tule rahoittaa yleistä sosiaaliturvaa. Työnantajan sosiaaliturvamaksuun nykyisin sisältyvä kansaneläkemaksu on poistettava kaikissa sosiaaliturvamaksuluokissa.

Tavoitteena tulee olla palkan sivukulujen porrastamisesta luopuminen. Niin kauan, kuin porrastus kuitenkin on vielä voimassa, se ei saa rajoittaa investointeja (poistojen suhde palkkaan).

Matalantyöntuottavuuden alojen työnantajien sivukulujen alentamista ei tule toteuttaa, jos uudistusta rahoitetaan järjestelmän sisältä tai se merkitsee byrokratian tuntuva kasvua.

7. Kiinteistöverotus

Kuntia ei tule pakottaa kiinteistöveron kiristämiseen. Kiinteistöveroprosenttien alarajoja ei tule korottaa eikä ylärajoja poistaa.

Maa- ja metsätalousmaa on säilytettävä kiinteistöverotuksen ulkopuolella.

8. Arvonlisäverotus

Tavoitteena tulee olla nykyistä selkeämpi lainsäädäntö, mikä merkitsee arvonlisäverolain kokonaisuudistamista seuraavan vaalikauden aikana. Uudistamisessa on kiinnitettävä erityistä huomiota siihen, että uusi laki on yhdenmukainen EY:n direktiivien kanssa.

9. Ympäristöverotus

Suomen kansainvälistä kilpailukykyä ei tule heikentää omintakeisilla kansallisilla ympäristöveroratkaisuilla. Lainsäädäntöä kehitettäessä on otettava huomioon Suomen erityisolosuhteet.

10. EU

Terve kansainvälinen verokilpailu on kannatettavaa.

Verotusta voidaan harmonisoida EU:n alueella, mutta tämä ei saa johtaa Suomessa toimivien yritysten kilpailukyvyn heikentymiseen eikä koko EU-alueen yleisen kilpailukyvyn alentumiseen.

Merkittävät verotusta koskevat materiaaliset ratkaisut (esim. direktiivit) on tehtävä myös jatkossa yksimielisesti.

EU:lle ei tule antaa omaa/omia veroja.

11. Oikeusturva

Verovelvollisen oikeusturvasta on huolehdittava kaikissa olosuhteissa. Oikeusturva edellyttää, että verotus toimitetaan vuosittain siten, että se ei ole auki useita vuosia.

Verolainsäädäntö on pidettävä selkeänä ja ennustettavana. Lainsäädännön vuosihuolto on pidettävä toimivanana.

KANNANOTTO HANKINTALAINSÄÄDÄNNÖN UUDISTAMISEEN

Hyväksytty Keskuskauppakamarin hallituksen kokouksessa 1.6.2005

Julkisista hankinnoista annetun lain tarkoituksena on velvoittaa julkiset viranomaiset ja muut hankintayksiköt kilpailuttamaan hankintansa sekä säädellä hankintojen ja käyttöoikeussopimusten kilpailuttamisessa noudatettavista periaatteista sekä kilpailuttamisen menettelytavoista.

Uudet, julkisia hankintoja koskevat direktiivit saatetaan Suomessa voimaan kahdella erillisellä lailla, hankintalaille ja erityisalojen hankintalaille viimeistään 31.1.2006.

Kauppa- ja teollisuusministeriön asettaman hankintalakiuudistuksen muistion (15.11.2004) sisältämät hankintalain keskeiset uudistukset ovat seuraavat.

EU:n kynnysarvon ylittävät hankinnat

EU -kynnysarvot määrittävät direktiivien mukaiset yksityiskohtaiset menettelysäännöt sekä EU:n laajuisen ilmoitusmenettelyn. EU -kynnysarvot ovat tavarahankinnoille ja palveluhankinnoille 249 000 euroa ja rakennusurakoille 6 242 000 euroa.

EU:n kynnysarvon ylittävistä hankinnoista on julkaistava ilmoitus EY:n virallisessa lehdessä. Vuonna 2001 EY:n virallisessa lehdessä julkaistujen suomalaisten julkisten hankintojen arvo oli 3,21 miljardia euroa, mikä edusti noin viidesosaa Suomen julkisten hankintojen kokonaisarvosta.

EU -kynnysarvon ylittäviin, erityisesti monimutkaisiin hankintoihin on ehdotettu uutta kilpailullista neuvottelumenettelyä, kun hankintayksikkö ei ilman tarjoajien kanssa käytäviä neuvotteluja voi laatia tarpeitaan vastaavaa tarjouspyyntöä. Näitä tarpeita voivat olla hankinnan tekniset, oikeudelliset tai rahoitukselliset keinot. Kilpailullinen neuvottelumenettely voi tulla kyseeseen ns. elinkaarimallia sovellettaessa.

Direktiivi uudistuksen myötä voidaan ympäristönäkökulmat ja sosiaaliset näkökulmat huomioida aiempaa laajemmin. Merkittävä uudistus on myös velvoite ilmoittaa ennakolta hankintailmoituksessa tai tarjousasiakirjoissa tarjouksen valintakriteerit painotettuina. Valintakriteerien tulee liittyä hankinnan kohteeseen ja niiden tulee olla objektiivisia ja taloudellisesti merkittäviä.

Uusi lainsäädäntö mahdollistaa joustavia, vielä kehitteillä olevia sähköisiä hankintamenettelyjä. Sähköisten ilmoituskanavien käytöllä voidaan lyhentää ilmoitusaikoja.

Kansalliset kynnysarvot ylittävät hankinnat

Työryhmä ehdottaa, että hankintalakia sovellettaisiin uuden kansallisen kynnysarvon, 20.000 euroa tavaroissa ja palveluissa sekä 100.000 euroa urakoissa, ylittäviin hankintoihin. Kansallisen kynnysarvon ylittäviin hankintoihin esitetään väljempää menettelytapoja, jotka koskisivat laajalti myös palveluita. Kansallisten kynnysarvojen ylittävistä hankinnoista olisi tehtävä ilmoitus. Nämä kynnysarvot olisivat myös voimassa valitusoikeudelle markkinatuomioistuimeen.

Keskuskauppakamari on pitänyt periaatteessa myönteisenä aivan pienten hankintojen vapauttamista hankintalainsäädännöstä, koska tarjouskilpailujen järjestämisestä aiheutuvat kustannukset eivät saa olla epäsuhteessa kilpailuttamisesta saatavien hyötyjen kanssa. Ehdotettua 20.000 euron rajaa on kuitenkin pidettävä liian korkeana, koska se veisi todennäköisesti useita kymmeniä prosentteja hankinnoista pois kilpailuttamismenettelyn piiristä. Keskuskauppakamari on esittänyt ehdotettujen kynnysarvojen puolittamis-

ta. Kynnysarvojen laskemista ehdotetuista arvoista voidaan perustella myös sillä, että kunnallisvalitus ja hallintovalitus eivät ole toimivia oikeussuojakeinoja hankinta-asioissa. Kansalliset kynnysarvot alittavissa tapauksissa ne jäisivät ainoiksi muutoksenhakukeinoiksi.

Julkisen tuen huomioiminen hankintamenettelyssä

Hankintalakiyöryhmän mukaan hankintayksikön omistaman yhteisön tai laitoksen taikka toisen hankintayksikön eli sidosyksikön ollessa osallisena tarjousmenettelyssä sitä on kohdeltava samalla tavoin kuin muitakin tarjoajia. Muiden kuin hankintayksiköiden, ns. kolmannen osapuolen myöntämää julkista tukea ei otettaisi huomioon tarjouksia vertailtaessa.

Keskuskauppakamarin mielestä olisi selvitettävä, millä tavoin tarjouskilpailun osallistujan tai julkisen organisaation mahdollisesti saama ristikkäis-subventio huomioidaan tarjousten hinnassa. Vaikka tukien tarkka kohdistaminen tiettyyn tarjoukseen on vaikeata, tulisi lainsäädäntöön antaa mahdollisuudet puuttua julkisen tuen aiheuttamiin kilpailutilanteiden vääristymiin. Tarjouskilpailun tulee olla läpinäkyvä, jotta tarjoajien tasapuolinen kohtelu toteutuu. Tarjousten valintakriteereihin tarvitaan julkisten tukien käsittelyä koskevaa ohjeistusta.

Suorahankinnat omalta yksiköltä

Työryhmä ehdottaa, että hankintalaki huomioisi ns. in house -hankinnat eli ns. konsernin sisäiset hankinnat. Hankintayksikön ilman kilpailuttamista tapahtuvat sidoshankinnat eli hankinnat, joita hankintayksikkö tekee siihen sidossuhteessa olevalta yksiköltä olisivat sallittuja, jos kyseinen yksikkö on hankintayksikön määräysvallassa eikä sen toiminta kohdistu muihin hankintayksiköihin tai yksityisille markkinoille. In house -hankintoja ei ole mahdollista tehdä yksiköiltä, jotka harjoittavat kaupallista toimintaa.

Keskuskauppakamarin mielestä ns. in house -sääntely selkiyttää erityisesti kuntien tuotanto-osastojen, liikelaitosten ja muiden yksiköiden asemaa.

Kansallisen kynnysarvon alittavat hankinnat

Hankintalakiyöryhmän ehdotuksen mukaan kansallinen kynnysarvo olisi kilpailuttamisen ja ilmoitusvelvollisuuden sekä valitusoikeuden alaraja. Alarajan alittaviin hankintoihin tulisi sovellettavaksi hankintayksiköiden omat, vapaaehtoiset kilpailuttamisohjeet, jotka nykyään vaihtelevat esimerkiksi kunnittain.

Keskuskauppakamarin mielestä lain soveltamisala tulee olla ehdotettua laajempi eli kansallisten kynnysarvojen huomattavasti alempia jotta avoin, syrjimätön ja aito kilpailuttaminen toteutuisi.

Tiedottaminen julkisista hankinnoista

Keskuskauppakamari pitää pk-yritysten osalta suurena ongelmana julkisten hankintojen heikosti toimivia ilmoituskanavia. Julkiset Markkinat

-tietokannassa (JULMA) julkaistiin vuonna 2003 vain noin 3.000 ilmoitusta eli 7-8 ilmoitusta/kunta. Määrä on erittäin pieni julkisten hankintojen kokonaismäärään verrattuna. Suositeltava tapa ilmoitusmenettelyn järjestämiseen olisi useiden keskenään kilpailevien kaupallisten ilmoituskanavien malli. Tällöin kilpailu toisi kanavien toimintaan tehokkuutta ja lisäisi julkisten hankintojen markkinointia. Kilpailu voisi tuoda mukanaan myös tiettyjen erikoisalojen hankintoihin keskittyviä ilmoituspalveluja ja näin saavuttaa yrityksiä yleiskanavia paremmin.

Virallinen toimittajarekisteri

Keskuskauppakamari kannattaa työryhmän esitystä perustaa Suomeen virallinen hankintadirektiivien kattamat toimittajatiedot sisältävä rekisteri patentti- ja rekisterihallituksen tai muun viranomaisen yhteyteen. Suomessa ei ole tällä hetkellä direktiivien edellyttämiä virallisia toimittajarekistereitä, joista yritykset ja hankintayksiköt saisivat hankintamenettelyissä tarvittavia todistuksia. Keskuskauppakamari on esittänyt, että hanke toteutettaisiin jo uudessa hankintalaissa. Asiaa ei ole syytä jättää lisäselvitysten varaan. Keskuskauppakamari esittää, että kyseinen yksikkö vastaisi jatkossa myös ammatinharjoittajien tai vastaavien EY-alueella tarvitsemista tutkinto- ja kokemustodistuksista sekä yritysten EY-hankkeita varten tarvitsemista erikoistodistuksista.

Tiedottaminen ja kouluttaminen

Marraskuussa 2004 julkaistussa Suomi maailmantaloudessa – loppuraportissa todetaan, että julkisia hankintoja tulee kehittää yhdeksi innovaatiopolitiikan instrumentiksi. Keskuskauppakamari tukee loppuraportin esitystä, jonka mukaan kehitetään julkisen sektorin palvelurakenteen ja toimintatapojen uudistamisen sekä kilpailuttamisen edellyttämää osaamista. On erittäin tärkeää, että tiedottamista ja kouluttamista suunnataan julkisen sektorin toimijoille/tilaajille ja yksityisille tavara- ja palvelutuottajille.

Kauppakamarijärjestö on valmis osallistumaan uutta lainsäädäntöä koskevaan tiedottamis- ja koulutustoimintaan. Esimerkiksi Helsingin kauppakamari on aloittanut vuoden 2005 alusta Julkiset hankintamarkkinat toimimaan –projektin, jonka tavoitteena on julkisen keskustelun voimistaminen ja vaihtoehtojen esittäminen kuntien ja valtion tavasta tuottaa hyvinvointipalveluja, yritysten ja hankintayksiköiden yhteistyön lisääminen, julkisten hankintamarkkinoiden tutkimus- ja tuotekehittämistoiminnan edistäminen, erityisesti pienten yritysten valmiuksien parantaminen tarjouskilpailuihin osallistumiseen, hankintayksiköiden tietouden kehittäminen yritystoiminnan vaatimuksista sekä tiedottamisen lisääminen kynnsarvon alittavista hankinnoista.

KANNANOTTO KUNTA- JA PALVELURAKENNEUUDISTUKSEEN

Hyväksytty Keskuskauppakamarin hallituksen kokouksessa 26.10.2005

Keskuskauppakamari korostaa kunta- ja palvelurakenneuudistuksen laajaa merkitystä suomalaiselle yhteiskunnalle. Uudistus on välttämätön, koska kuntien toimintaympäristössä toteutetaan parhaillaan laajoja kuntien taloutta ja väestörakennetta koskevia muutoksia. Kunnan taloudellisen toimintakyvyn on oltava kunnossa, jotta varmistetaan yrityksille suotuisat toimintaedellytykset.

Uudistus tulee toteuttaa siten, että nykyisin kuntien vastuulla olevat palvelut saavat riittävän vahvan rakenteellisen ja taloudellisen perustan. Näin turvataan palveluiden järjestäminen ja tuottaminen myös tulevaisuudessa. Uudistuksen tavoitteena on oltava palveluiden korkean laadun, vaikuttavuuden ja saavutettavuuden turvaaminen. Palvelut on tuotettava tehokkaasti. Palveluiden tuottamisessa on hyödynnettävä kehittyvän teknologian luomat mahdollisuudet.

Keskuskauppakamari pitää välttämättömänä, että kuntien palveluiden kehittämistä koskevat toimenpiteet toteutetaan riippumatta siitä, millaiseen hallinnolliseen ratkaisuun uudistuksessa päädytään. Hallinnolliset ratkaisut on toteutettava yksinkertaistamalla nykyistä hallintojärjestelmää ja välttämällä uusien hallinnollisten tasojen luomista.

Uudistuksen keskeisin kysymys on se, miten julkiset palvelut tuotetaan. Keskuskauppakamarin mielestä kuntien vastuulla voidaan säilyttää julkisten palveluiden järjestämisvastuu. Näiden palveluiden määrää on välttämättöntä vähentää kuntien menojen pienentämiseksi. Myös kustannustehokkuutta on lisättävä.

Kuntien järjestämisvastuun piiriin kuuluvien palveluiden tarjonta tulee avata jatkossa huomattavasti nykyistä laajemmin kilpailulle. Kuntien tulee palvelutuotantoa kehittäessään hyödyntää yksityisen sektorin osaamista ja innovatiivisuutta. Yksityiseen tarjontaan perustuvien markkinoiden kehittyminen on tärkeää palvelutuotannon monipuolistamiseksi.

Markkinaehtoinen palvelutuotanto on varmistettava ottamalla käyttöön kuntien järjestämisvastuulla olevissa palveluissa tilaaja-tuottaja -malli ja huolehtimalla samalla todellisten markkinoiden kehittymisestä. Kunta-asiakkailta on oltava todelliset valintamahdollisuudet eri palvelutarjoajien välillä.

Julkiset organisaatiot on jaettava tilaajiin, jotka järjestävät ja rahoittavat palvelun sekä tuottajiin, jotka tarjoavat palvelun. Näin luodaan kuntiin palvelutuotannon kilpailuttamisen osaava ja hallitseva hankintaorganisaatio. Kuntien oma tuotanto on järjestettävä yhtiömuotoiseksi. Kunnan omistaman yhtiön toiminta ei saa vääristää kilpailua. Palveluiden tuottajina olisivat kuntien omien palveluyhtiöiden rinnalla yksityisen ja kolmannen sektorin palvelutarjoajat. Käyttöön otettavien tuotantomallien on lisättävä tehokkuutta palvelutuotannossa.

Kunta- ja palvelurakennemuutoksen yhteydessä on lisäksi arvioitava, miten järjestetään nykyistä tehokkaammin sosiaali- ja terveystoimen, opetus- ja kulttuuritoimen ja teknisen toimen ohella myös talous- ja tietohallinto sekä henkilöstöhallinto ja viestintä. Elinkeinopolitiikan järjestelyt on selvitetävä eri muutosmalleissa. Kunnilla olevan kaavoitusmonopolin vaikutuksia on arvioitava uudelleen, mikäli kuntarakenteen uudistus johtaa nykyistä merkittävästi suurempien kuntien muodostumiseen.

Yksityisen sektorin tarjoamilla palveluratkaisuilla voidaan luoda uusia toimintamahdollisuuksia ja lisätä palvelutuotannon tehokkuutta. Yksityisen ja julkisen sektorin yhteistyö (public-private partnership) on tärkeä vaihtoehto palvelutuotannon järjestämisessä. Yhteistyöllä voidaan luoda joustavia vaihtoehtoja puhtaaseen tilaaja-tuottaja-malliin verrattuna.

TOIMITUSJOHTAJA

KARI JALAS

5.4.2005

Venäjän federaation ja Suomen talousfoorumi, Oulu

Toimitusjohtaja Kari Jalas, Keskuskauppakamari:

Suomen ja Venäjän taloudellisen yhteistyön lisäämisessä

TAVOITTEET ON ASETETTAVA KORKEAMMALLE

Eduskunnan Herra Puhemies!

Venäjän federaationeuvoston Herra Puheenjohtaja!

Hyvät Naiset ja Herrat!

Suomen ja Venäjän taloudellisen yhteistyön voimakas lisääminen on yksi lähivuosien tärkeimmistä tehtävistä. Suomen talouden kasvun kirittäjänä tällä yhteistyöllä on seuraavien vuosikymmenten aikana ratkaisevan tärkeä merkitys, enkä usko yhteistyön olevat vailla merkitystä myöskään Venäjän taloudelle.

On erinomaista, että kauppavaihdon kasvu on viime vuosina ollut niin nopeaa, että Venäjältä on hyvää vauhtia tulossa Suomen merkittävin kauppakumppani. Myös suomalaisten investointien käynnistymisestä Venäjällä on saatu ilahduttavia tietoja. Samalla on kuitenkin erityisen huolestuttavaa, että olemme tähänastiseen kehitykseen kaikki niin kovin tyytyväisiä.

Suuruusluokkien hahmottamiseksi on hyödyllistä tehdä yksinkertainen laskuharjoitus: Entä jos Suomen ja Venäjän välinen taloudellinen yhteistyö olisi kansantalouksien koot huomioon ottaen kauppavaihdon, viennin ja suorien investointien osalta suhteellisesti samalla hyvällä tasolla kuin millä Suomen ja Ruotsin välinen yhteistyö jo nyt on?

Vaikka Suomen, Ruotsin ja Venäjän talouksien koot ovat suurin piirtein suhteessa 1:2:9, Suomen kauppavaihto Ruotsin kanssa oli viime vuonna arvoltaan yhtä suuri kuin Venäjän kanssa ja Suomen vienti Ruotsiin oli 23 prosenttia suurempi kuin Venäjälle. Suorien suomalaissijoitusten kanta Ruotsissa oli Suomen Pankin tietojen mukaan 22,67 miljardia euroa, kun vastaava luku Venäjällä oli vain 0,4 miljardia euroa.

Tämä laskennallinen ajatusleikki – ja haluan korostaa sitä, että kyseessä on puhdas laskuharjoitus - osoittaa, että suomalais-ruotsalaisen taloudellisen yhteistyön taso Suomen ja Venäjän välillä merkitsisi sitä, että Suomen ja Venäjän välinen kauppavaihto olisi enemmän kuin viisinkertainen, vienti lähes seitsenkertainen ja suorien investointien kanta yli kolmesataakertainen nykytilanteeseen verrattuna.

Vaikka mikään talouden lainalaisuus sinänsä ei ole esteenä sille, että Suomi voisi vuosikymmenten mittaan yhdentyä taloudellisesti yhtä tiiviisti molempiin naapureihinsa, tällaisen kehityksen käytännön esteitä on paljon, eikä niitä kaikkia voida koskaan poistaa. Ajatusleikki kuitenkin antaa perusteen

sille näkemykselle, että nykytasoon ei ole syytä tyytyä, vaan on johdonmukaisesti pyrittävä toisiin kertaluokkiin.

Suomen ja Venäjän taloudellisen yhteistyön tavoitteet on asetettava paljon nykyistä korkeammalle. Uuden tason saavuttaminen on toisaalta mahdollista vain, jos yhteistyöhön tuodaan merkittäviä uusia aineksia, ennakkolullottomuutta, uskallusta, riskinottoa ja joustavuutta.

Tärkeistä uusista lähtökohdista haluan erityisesti korostaa kahta: Euroopan unionin ja Venäjän strategista kumppanuutta sekä pienten ja keskisuurten yritysten kasvavaa merkitystä.

Euroopan unionin ja Venäjän strateginen kumppanuus

Venäjän federaatio, jolla on merkittävä rooli Euroopassa ja maailmanlaajuisesti, on EU:n strateginen kumppani. Euroopan unionin laajentuminen korostaa entisestään Venäjän asemaa EU:n naapurina.

EU:n ja Venäjän välisen kumppanuus- ja yhteistyösopimuksen kymmenen vuoden voimassaoloaika umpeutuu 2007. Kuten EU:n talous- ja sosiaalikomitean tuoreessa lausuntoluonnoksessakin todetaan, nykyisen sopimuksen arvioinnin ja neljän yhteistoiminta-alueen toimintaohjelmien perusteella tulee EU:n ja Venäjän tehdä päätös uuden modernin strategiseen kumppanuuteen, Venäjän WTO -jäsenyyteen ja markkinatalousstatukseen perustuvan sopimuksen laatimisesta. Myös alueellista yhteistyötä, Pohjoista ulottuvuutta ja Itämeri-yhteistyötä tulee vastaavasti uudistaa yhdessä Venäjän kanssa ja sen näkemykset tarkoin huomioon ottaen.

Euroopan integraation tavoitteena on kaupan esteiden poistaminen. Tavaroiden, palvelusten, pääoman ja työvoiman vapaan liikkuvuuden parantamisessa ja kovan mutta tasapuolisen kilpailun vallitessa talous kasvaa ja työllistää. Tästä on ajankohtaisena esimerkkinä Euroopan unionin uusien jäsenmaiden nopea talouskasvu. Myönteiset sisämarkkinakokemukset rohkaisevat myös Suomen ja Venäjän taloudellisen vaihdannan esteiden nopeaan ja perusteelliseen raivaamiseen sekä mahdollisimman yhteneväisen liiketoimintakulttuurin kehittämiseen.

Venäjän jäsenyys Euroopan unionissa ei ymmärtääkseni ole sen paremmin Venäjän kuin Euroopan unioninkaan tavoitteena. Tämä asettaa taloudelliselle integraatiolle tietyt poliittiset ja institutionaaliset rajat, myös kirjaimellisesti. Suomen ja Venäjän välisiä yhteistyömahdollisuuksia ne eivät kuitenkaan merkittävästi rajoita. Suomen EU-jäsenyys sekä Venäjän ja EU:n strateginen kumppanuus on nähtävä aivan ratkaisevan tärkeinä uusina mahdollisuuksina huomattavasti lisätä myös Suomen ja Venäjän taloudellista yhteistyötä.

Ajankohtaisia tavoitteita on useita: Venäjän pikainen WTO-jäsenyys, investointisuojausopimus sekä viisumi- ja työlupamenettelyjen yksinkertaistaminen ja nopeuttaminen. Kaikki nämä ovat omiaan parantamaan investointiedellytyksiä sekä helpottamaan taloudellista kanssakäymistä yli rajojen. Erittäin ajankohtaista suomalaisten yritysten näkökulmasta on, että vireillä

olevat viisumikäytännön helpottamista koskevat neuvottelut EU:n ja Venäjän välillä on saadaan mahdollisimman pian molempia osapuolia tyydyttävään tulokseen.

Pienten ja keskisuurten yritysten kasvava merkitys

Venäjällä on 890 tuhatta pientä ja keskisuurta yritystä, Suomessa ei muunlaisia yrityksiä olekaan kuin kourallinen. Pienillä ja keskisuurilla yrityksillä on molemmissa maissa ratkaisevan tärkeä rooli talouden kasvun ja työllisyyden lähteinä. Näiden yritysten yhteistyö ja kansainvälinen verkottuminen tarjoaa Suomen ja Venäjän välisille taloudelliselle yhteistyölle merkittävän kasvupotentiaalin, jota ei toistaiseksi ole riittävän johdonmukaisesti hyödynnetty.

Venäjän federaation kauppaja teollisuuskamarin varapresidentti Sergei Katyrin puhuu suomalais-venäläisen taloudellisen yhteistyön mahdollisuuksista, tarpeista ja esteistä tässä Talousfoorumissa huomenna keskiviikkona. Tilaisuuden puheenjohtajana toimii Oulun kauppakamarin puheenjohtaja ja Keskuskauppakamarin hallituksen jäsen kauppaneuvos Matti Pörhö. Tämä heijastaa hyvin sitä laajaa, tiivistä ja pitkäaikaista yhteistyötä, jota suomalaiset kauppakamarit ja Keskuskauppakamari sekä Venäjän federaation kauppaja ja teollisuuskamarin sekä venäläiset kauppakamarit harjoittavat Suomen ja Venäjän taloussuhteiden edistämiseksi. Kauppakamareiden yhteistyö on viime vuosina keskittynyt erityisesti logistiikka- ja tullikysymyksiin sekä liiketoiminnan ja investointiedellytysten parantamiseen. Uutena erittäin tärkeänä yhteistoiminta-aiheena ovat yritystoiminnan eettiset kysymykset. Hyvästä yhteistyöstä kuuluu erityinen kiitos Venäjän federaation kauppaja ja teollisuuskamarin puheenjohtajalle, akateemikko Jevgeni Primakoville, jolle pyydän Teitä, arvoisa varapresidentti Katyrin, välittämään Keskuskauppakamarin kunnioittavat terveiset.

Koska valtaosa molempien kauppakamarijärjestöjen jäsenistä on nimenomaan pieniä ja keskisuuria yrityksiä on luontevaa, että myös suomalais-venäläinen kauppakamariyhteistyö ottaisi näiden yritysten verkottumisen edistämisen keskeiseksi tavoitteekseen.

Keskuskauppakamari onnittelee 400 vuotta täyttävää Oulun kaupunkia tämän arvovaltaisen Suomalais-venäläisen Talousfoorumin järjestämisestä ja toivoo täällä vedettävien johtopäätösten nopeasti vähentävän tuotteiden, palvelujen, pääoman ja työvoiman liikkuvuuden esteitä ja lisäävän vientiä, tuontia ja investointeja Suomen ja Venäjän välillä.

31.10.2005

Kulttuurista potkua elinkeinoelämälle - Tampere kohti vuotta 2011
Vapriikki, Tampere

Toimitusjohtaja Kari Jalas, Keskuskauppakamari:

KULTTUURI MENESTYSSTRATEGIANA

Minulle kulttuuri merkitsee niiden arvojen ja toimintatapojen kokonaisuutta, joiden avulla ihmisyyhteisöt kulloisessakin ajassa ja vallitsevissa olosuhteissa pyrkivät säilymään hengissä ja menestymään.

Kulttuuri käsittää kaiken sen tiedon ja osaamisen, tavat ja uskomukset, pelot ja toiveet, jotka yhteisö on omaksunut tehdäkseen elämisestä turvallisempaa ja vakaampaa niille, jotka kuuluvat tämän kulttuurin piiriin. Selviytymisen ja menestymisen mallinsa yhteisö siirtää seuraavalle sukupolvelle, toivoen ja uskoen, että mikä on ennen osoittautunut järkeväksi toimintatavaksi, on sellainen vastakin.

Kulttuurin ainoa arviointiperusta on yhteisön menestys. Oikea tai väärä, hyvä tai huono, ahdasmielinen tai suvaitseva, julma tai armollinen, tehokas tai tehoton, sulkeutunut tai avoin, ovat itse asiassa olemassa vain suhteessa siihen, mitä yhteisö kulloinkin pitää tavoitteenaan.

Jos toimintaympäristö - selviämisen ja menestymisen ehdot - muuttuvat, kulttuuri joutuu koetukselle. Yhteisön on tärkeä pohtia sitä, tarjoaako omaksuttu kulttuuri menestymisen mahdollisuudet myös uudessa tilanteessa, vai edellyttääkö menestyminen uutta kulttuuria, uusia arvoja, toimintatapoja ja teknologioita.

Suomen elämisen ehdot ovat muuttumassa nopeasti, ehkä nopeammin, kuin ymmärrämmekään tai haluamme myöntää. Muutosvoimia yritetään hahmottaa ja käsitteellistää sanoilla. Globaalistuminen, Euroopan integraatio, tietoteknologia, väestön vanheneminen, Kiina-ilmiö, Venäjä-ilmiö, terrorismi.

Suomi on menestystarina

Suomen taloudellinen kehitys viimeksi kuluneiden kahden sukupolven aikana on ollut erittäin hyvä. Suomalaisten elintaso on noussut yli nelinkertaiseksi ja saavuttanut vielä 1970-luvulla saavuttamattomana pidetyn ruotسالaisen vaurauden, henkeä kohden lasketun bruttokansantuotteen määrällä mitaten. Vauraus on yhteiskunnassa jakautunut varsin tasaisesti. Suomi on vuosi vuoden jälkeen kansainvälisissä arvioissa nostettu maailman kilpailukykyisimpien yhteiskuntien eliittiin.

Menestys on kahden tekijän, kulttuurin ja toimintaympäristön yhteisvaikutuksen tulos. Vaikka kulttuuri on suureksi osaksi perinnöksi saatua henkistä omaisuutta ja toimintaympäristön muutokset tapahtuvat pienen maan lupaa kysymättä, suomalaiset ovat myös omilla päätöksillään merkittävästi

myötävaikuttaneet siihen, että välttämätön muutos on käännetty menestykseksi.

Aineellisen hyvinvoinnin näkökulmasta menestys on merkinnyt köyhän syrjäisen maatalousvaltion nousua rikkaaksi eurooppalaiseksi huipputeknologiaa vieväksi maaksi, jonka yhteiskunnan erityispiirteitä tullaan ihailemaan ja kopioimaan maailman ääristä.

Välineet ja kunto on – onko halua ja uskallusta?

Suomen taloudelliseen menestykseen on vähä vähältä ilmestynyt sivujuonteita, joihin on syytä kiinnittää erityistä huomiota. Huolestuttavin niistä on talouden kasvun ja sen edellyttämien investointien jääminen selvästi alle sen tason, joka kestävän hyvinvoinnin näkökulmasta on välttämätön.

Tarkemmassa katsannossa Suomen hyvä kansainvälinen kilpailukyky sijointus on saatu välineistä ja hyväksi arvioidusta taloudellisesta suorituskyvystä. Itse suoritus, talouden kasvu, on jäänyt verraten vaatimattomaksi. Ennusteet eivät myöskään lupaa parempaa.

Suomen taloudellisen kasvun arvioidaan seuraavien vuosien aikana edelleen hidastuvan nykyiseltä jo epätydyttävän alhaiselta tasoltaan. Tähän vaikuttavat molemmat kasvun osatekijät, sekä Suomessa tehtävien työtuntien määrän väheneminen että työn tuottavuuden hidas nousu.

Suomen talous on kuin huippuluokan välinen varustettu olympialuokan urheilija, joka ei kuitenkaan halua todella kilpailla ja voittaa – varsinainen tekstiiluurheilija.

Meillä voisi mennä vielä paljon paremmin

Suomella on hyvät edellytykset jatkaa kahden edellisen sukupolven aikaista taloudellista menestystarinaansa myös seuraavien sukupolvien muuttuvassa toimintaympäristössä. Se edellyttää kuitenkin muutoksia suomalaiseen kulttuuriin. Kulttuurin muutokset ovat hitaita, vaikeita ja toteutuvat usein vasta seuraavan sukupolven aikana. Sen vuoksi niillä on nyt kiire.

Monikansallinen suomalainen yhteiskunta

Suomen tulee seuraavien sukupolvien aikana kyetä menestymään maailmassa, jossa kansainvälisillä markkinoilla toimivat yritykset voivat yhä vapaammin ja yhä helpommin sijoittua siihen maailmankolkkaan, jossa ne arvioivat parhaiten kykenevänsä hoitamaan oman tehtävänsä, luomaan vaurautta omistajilleen, henkilökunnalleen ja muille sidosryhmilleen. Myös yhä useammat ihmiset voivat vapaasti valita kulloisenkin asuinpaikkansa.

Meidän on kaikin tavoin pyrittävä siihen, että Suomi olisi paras paikka mahdollisimman monelle tällaiselle yritykselle ja niiden henkilökunnalle. Tämä edellyttää sitä, että me näemme kansainvälisyyden mahdollisuutena eikä uhkana.

Meidän on aktiivisesti houkuteltava ulkomaalaisia yrityksiä ja osajia Suomeen sen sijaan, että suhtaudumme ulkomaalaisiin välinpitämättömästi tai kielteisesti. Meidän on myös kannustettava omia yrityksiämme kansainvälistymään, rohkaistava omia opiskelijoitamme ja tutkijoitamme hakemaan oppia ja kokemusta ulkomailta ja tarjottava heille kilpailukykyiset toimintaedellytykset, jos ja kun he aikanaan haluavat palata Suomeen.

Meidän on tietoisesti luotava Suomeen keskuksia, jotka tarjoavat ainakin joissakin suhteissa ylivoimaisia etuja niille ihmisille, jotka voisivat valita asuinpaikakseen yhtä hyvin Lontoon tai Vancouverin kuin Helsingin tai Tampereen. Yhteiskunnan hyväksyntä ja tuki, suvaitsevuus, turvallisuus ja mahdollisuus tehdä kykyjensä mukaista työtä ovat monikansallisen, luovan yhteiskunnan perusominaisuuksia. Niihin on vielä lisättävä viihtyisä ympäristö, korkealaatuiset kansainväliset koulutus- ja muut palvelut sekä hyvät yhteydet kaikkialle maailmaan.

Suomalainen kulttuuri ei vielä riittävästi tue kansainvälistymistä. Ulkomaalaisia on Suomessa vain runsaat 100 000 henkilöä, pari prosenttia väestöstä. Euroopan unionin maista Suomi on ilmeisesti ainakin väestöltään vähiten kansainvälistynyt.

Eurooppalaiseen Suomeen

Suomen lyhyt integraatiohistoria ehkä selittää sen, että Euroopan unionilla tai eurooppalaisuudella sinänsä ei juuri ole osaa eikä arpa suomalaisessa kulttuurissa. (Euroviisut ovat ehkä tuoneet meidät lähimmäksi Euroopan kansojen kokonaisuutta ja toisaalta osoittaneet, kuinka kovia kilpailijoita suomalaiset silläkin alalla joutuvat kohtaamaan.)

Euroopan unioni on maailman suurin talous ja Suomi on osa tätä maailman suurinta taloutta. Euroopan unionin menestys on Suomen menestyksen avain. Bryssel ei ole he, Bryssel olemme me. Euroopan unionin arvojen ja perustavoitteiden hyväksyminen ja sisäistäminen muuttaisi suomalaista kulttuuria nykyistä kilpailukykyisemmäksi.

Johdonmukainen työ unionin tavoitteiden saavuttamiseksi parantaisi merkittävästi suomalaisten mahdollisuuksia elää vastakin kansainvaltaisessa, turvallisessa ja vaurastuvassa maanosassa, jolle vähä vähältä siirtyy yhä suurempi maailmanlaajuinen vastuu rauhan ja hyvinvoinnin rakentajana.

Vauras Venäjä

Suhde Venäjään ja aikanaan Neuvostoliittoon on ymmärrettävästi muokannut suomalaista kulttuuria erittäin voimakkaasti. Suomi on ollut varuillaan, eikä aina syyttä suotta. Juuri Venäjän suhteen suomalaisen kulttuurin muutoksen tarve on ehkä kaikkein suurin. Venäjä on luonnonvarojensa puolesta yksi maailman rikkaimpia maita. Sen talous kasvaa kolme kertaa nopeammin kuin muut meille tärkeät suuret eurooppalaiset taloudet, kuten Saksa ja Ranska.

Vaikka Suomen ja Venäjän välinen kauppavaihto kasvaa 20...30 prosenttia vuodessa ja Venäjältä on tullut Suomen merkittävin kauppakumppani ennen Ruotsia ja Saksaa, viennin taso, investoinneista puhumattakaan, on vielä kaukana siitä, mitä se voisi olla. Investoijana Suomi on Venäjän tilastoissa tilalla 19, yhdessä Pohjois-Korean kanssa. Muutama suuri ruotsalaisyrittäjä on investoinut Venäjälle viime vuosina enemmän kuin Suomen talouselämä yhteensä. Suomessa ei osata venäjää eikä juuri tunneta nyky-Venäjän todellisuutta, tavoitteita eikä päättäjiä. Suomalaisten käsitykset venäläisistä ovat usein sekä yksipuolisia että virheellisiä. Suomalaisten yritysten arkikokemukset sekä Venäjän yhteiskunnan että markkinoiden toiminnasta ovat tärkein lääke ennakkoluuloja ja Venäjän pelkoa vastaa.

Euroopan unionin jäsenmaa, maailman kilpailukykyisimpiin ja vauraimpiin maihin kuuluva Suomi on Venäjälle yhtä uusi ja outo yhteistyökumppani kuin Suomelle on presidentti Putinin markkinatalouteen suuntautuva, voimakkaasti kasvava Venäjä. Laaja yhteistyö edellyttää molempien maiden kulttuurin sopeutumista uuteen toimintaympäristöön.

* * * *

”Jälkimaailma seiso täällä omalla pohjallasi äläkä luota vieraan apuun”. Tämä Suomenlinnan Kuninkaanportin kivitalusta luettavissa oleva viesti on kaikkien suomalaisten tuntema ja ilmeisesti myös hyväksymä kulttuuriohje.

Ohje ei mielestäni ole ristiriidassa niiden suomalaisen kulttuuriin nyt tarvittavien muutosten kanssa, joiden avulla Suomi menestyy globaalistuvassa maailmassa monikulttuurisena, eurooppalaisena Venäjän kanssa laajaa yhteistyötä tekevänä maana.

Menestymisen ohjeen antoi ruotsalainen kreivi Augustin Ehrensvärd, ruotsin kielellä. Linnoituksen nimi oli Sveaborg ja se oli rakennettu Ranskan myöntämän lainan turvin. Venäjää vastaan siitä ei ollut apua vuonna 1809 eikä myöhemminkään. Omalla pohjalla seisominen on Suomessa varminta silloin, kuin perusta rakentuu laajalle osallistumiselle kansainväliseen yhteistyöhön ja taloudelliseen vaihdantaan. Se on menestyjän paras kulttuuritausta.

Kun Ehrensvärd vuonna 1769 kutsuttiin Serafiimitähdistön jäseneksi, hän otti vaalilauseekseen suomenkielisen sanan ”yxitotinen”.

”Suomalaisessa kulttuurissa on aina jokin kansallinen piirre, josta heti huomaa, että se on suomalaista kulttuuria” totesi professori Kari Suomalainen vuonna 1959 pilapiirroksessaan, jossa professori L.A. Puntila kaivaa nenäänsä limaisin tuloksin.

Hyvä niin.

19.12.2005

The European Public Private Security Forum
World Customs Organisation Headquarters, Brussels, Belgium

Dr. Kari Jalas, Managing Director
The Central Chamber of Commerce of Finland

INTERNATIONAL COMPETITIVENESS THROUGH SECURITY

Chairman, Ladies and Gentlemen

Background

As a result of globalisation, more and more emphasis is now being put on the competitiveness of societies. Competitiveness is understood as support in the form of government and business efficiency, infrastructure and overall economic performance that is provided to companies by the national operating environment.

Finland has, in recent years, been ranked among the most competitive nations in the world. This, however, is not fully visible in the figures of GDP growth or the unemployment rate.

In spite of difficulties in defining and measuring the competitiveness of societies, a clear relation can be drawn between competitiveness and the wealth of nations. Good competitiveness and high gross domestic product per capita are linked, although the dependence is not linear.

In a time when the emphasis on security is increasing, the question of interrelations and dependencies between competitiveness and security seems to be an interesting one. A high correlation would provide a strong motivation for companies to create a corporate culture that adds to security and forms a natural basis for public and private partnership in security.

The report "International Competitiveness through Security" was published in November 2004 by the Central Chamber of Commerce of Finland in cooperation with the Research Institute of the Finnish Economy.

Data

The data on which the annual Global Competitiveness report of the Swiss organisation World Economic Forum (WEF) is based contains several security-related factors: business costs of terrorism, judicial independence, property rights, reliability of police services, business cost of crime and violence, organised crime, business costs of corruption, and money laundering through banks and non-bank channels.

The nine security variables included in WEF's competitiveness measurement were used to build a security index for all 102 countries involved in the survey in 2003. All variables were given the same weight in the index. The scale

is the same as in the competitiveness index, from one (poorest) to seven (best).

Findings

There are only three EU countries in the top ten. Four Nordic countries are in the lead, but Norway was only ranked 15th on the list. Of the European countries, the security indexes are really poor in Russia and the Ukraine. Russia is rated 84th and Ukraine 92nd out of a total of 102 countries. Of the EU countries, Poland, Slovakia, the Czech Republic and Lithuania are rated below China (53rd).

According to the security index, the security status of the EUI5 has been approximately at the same level as the USA. Following the enlargement of the EU, the security situation seems to have deteriorated somewhat in comparison with the USA, except as regards terrorism. Russia is at a fundamentally lower level of security compared with the EU countries.

There is clear positive correlation between the security index and competitiveness. Finland is number one according to both the security index and the applied competitiveness figure.

A clear positive interdependence can also generally be seen between each security variable and competitiveness. The only exception to the rule is terrorism. With regard to WEF data, it is interesting that terrorism is also the only security-related factor that has not been included in the public institutions subindex of the growth competitiveness index, but in the subindex dealing with the macro-economic environment of a country.

A good example of the need for increased co-operation between the public and private sector in security is in the fight against corruption.

Corruption is one the biggest global evils. While it is criminal and unethical, the economic danger in corruption lies in its inefficiency. Corruption leads to a less than optimal allocation of resources, thus slowing down economic growth. It punishes competitive companies and acts as a barrier for investments. It adds to the overall costs of economic transactions. Corruption requires the public administration to be inefficient with a lot of red tape, because efficient administration is immune to corruption. Corruption creates flows of money outside the official economy that can be used for other illegal activities, even to finance terrorism.

In the fight against corruption, law enforcement is not enough. The key to success in fighting corruption is to make sure companies are neither able nor willing to pay for it. This requires strong corporate culture, good corporate governance and close co-operation between the public and the private sector in information sharing. In addition to international codes, the Central Chamber of Commerce has, in accordance with international models, published a set of recommendations for its member companies.

Conclusions

The study indicates that there is clear link between security and the competitiveness of societies. This is true even for most of the different aspects of security.

A high level of security is an increasingly important factor in international competitiveness. The European Union is well advised to focus on strengthening the societal structures that secure the rule of law in all Member States. Transparent public decision making, independence of the judicial system, public trust in the police and effective rejection of all forms of corruption are basic requirements for security.

A high level of security is very much in the interest of the private sector. It is a prerequisite for favourable economic development. Crime creates a feeling of insecurity, forces people to protect themselves and their property, reduces the willingness to invest by increasing operating costs, and slows down economic growth. As a result of globalisation, security is increasingly hampered by corruption, organised crime and terrorism.

There is a great demand for public and private partnership in security. Effective co-operation between business and security authorities calls for mutual trust and a great deal of effort from both sides. This is the only way to succeed.

LAUSUNNOT

IMMATERIAALIOIKEUS

21.1.2005

Kauppa- ja teollisuusministeriölle

LUONNOS HALLITUKSEN ESITYKSEKSI EUROOPAN PATENTTISOPI- MUKSEN UUDISTAMISKIRJAN JA PATENTTILAKISOPIMUKSEN HYVÄK- SYMISESTÄ JA VOIMAAN SAATTAMISESTA SEKÄ PATENTTILAIN MUUTTAMISESTA

Kauppa- ja teollisuusministeriö on pyytänyt Keskuskauppakamarin lausuntoa otsikossa mainitusta aiheesta. Keskuskauppakamari lausuu asiasta seuraavan.

Eurooppapatenttien myöntämisestä tehty sopimus

Euroopan patenttisopimuksen uudistamiskirjaan liittyminen on edellytys Suomen mukana ololle sopimuksessa. Patenttisopimuksen ulkopuolelle jääminen olisi suomalaiselle yritystoiminnalle hyvin haitallista, koska Suomi ei enää voisi osallistua eurooppalaiseen patenttiyhteistyöhön. Keskuskauppakamari katsoo, että esitetyt toimenpiteet uudistamiskirjaan liittymiseksi tulee toteuttaa, jotta Suomi voi edelleen osallistua eurooppalaiseen patenttiyhteistyöhön.

Suomen patenttilain muuttaminen

Luonnoksen perusteluissa esitetty tieto patenttilain 39 §:stä puuttuvasta ekvivalenssiperiaatteesta pitää kyllä paikkansa, mutta oikeuskäytäntöön nähden se on harhaanjohtava eikä anna oikeaa kuvaa vallitsevasta oikeustilasta. Ekvivalenssia koskevat perustelut tulisi muuttaa ratkaisukäytäntöä vastaavaksi. Perustelujen tulisi tukea hallituksen esitykseen sisältyvää tulkin-tasuositusta EPC:n 69 artiklan soveltamista koskevan pöytäkirjan noudat-tamisesta myös patenttilain 39 §:n tulkinnassa.

Patentinhaltijalla on ehdotetun patenttilain 52 §:n 2 momentin mukaan mahdollisuus rajoittaa patenttia mitättömyyskanteen nostamisen jälkeen tuomioistuimessa. Rajoitettu patentti on säännöksen mukaan tuomioistuin-käsittelyn perustana. Ehdotetussa säädöksessä tai sen perusteluissa ei ole otettu kantaa siihen, missä oikeudenkäynnin vaiheessa rajoittaminen voi-daan tehdä.

Oikeudenkäymiskaaren mukaan asianosaisten tulee yksilöidä kirjalliset to-disteensa jo valmisteluvaiheessa. Valmistelussa myös erotetaan riitaiset asi-at riidattomista. Patenttivaatimusten suoja-ala on keskeinen peruste määri-teltäessä osapuolten välisiä riitaisia seikkoja mitättömyyskanteen yhteydes-

sä. Tämän vuoksi myös patentin rajoittamisen tulisi tapahtua jo valmistelun yhteydessä.

25.7.2005

Patentti- ja rekisterihallitukselle

KAUPPAKAMARI-NIMEN KÄYTTÖ

Yhdistysrekisteri on pyytänyt Keskuskauppakamarin lausuntoa Amerikkalainen kauppakamari Suomessa -nimisen yhdistyksen perusilmoitukseen liittyen. Lausuntonaan Keskuskauppakamari esittää seuraavan.

Kauppakamarilain 9 §:n mukaan vain kauppakamarilaissa tarkoitettu yhdistysrekisteriin kauppakamarina merkitty yhdistys saa käyttää nimeä ”kauppakamari” tai vastaavaa vieraskielistä nimeä. Nimeä ”Keskuskauppakamari” tai vastaavaa vieraskielistä nimeä saa käyttää vain kauppakamarien yhteiselin.

Edellä mainitun lainkohdan tarkoituksena on lain esitöiden mukaan (HE 106/2002) estää kauppakamari-nimen käyttö harhaanjohtavasti muun kuin kauppakamarilaissa tarkoitettun toiminnan yhteydessä.

Perusteena nimen käytön rajoittamiseen on se, että kauppakamareille ja Keskuskauppa-kamarille on muista yhdistyslain sääntelemistä yhdistyksistä poiketen säädetty hoidettavaksi julkisia tehtäviä, jotka määritellään kauppakamarilain 2 §:ssä. Rajoittamalla kauppakamari-nimen käyttöä turvataan kauppakamari-nimeen liittyvä luotettavuus kauppakamareille ja Keskuskauppakamarille asetettujen julkisten tehtävien hoidon kannalta.

Harkittaessa sitä, voidaanko sana kauppakamari hyväksyä osaksi rekisteröitävän yhdistyksen nimeä, on lähtökohtana se, ettei kyseisen sanan käyttö vaaranna sitä luottamusta, joka liittyy lainsäädännössä kauppakamareille ja Keskuskauppakamarille asetettujen julkisten tehtävien asianmukaiseen hoitamiseen. Kauppakamarilain 3 §:ssä tarkoitettujen kauppakamarien toiminta perustuu erityiseen lupaan, jonka kauppa- ja teollisuusministeriö myöntää. Kauppakamarilaissa tarkoitettujen kauppakamarien toiminta on siten julkisen vallan erityisen valvonnan kohteena, toisin kuin muut yhdistyslain mukaan toimivat yhdistykset.

Jokaiselle lain tarkoittamalle kauppakamarille vahvistetaan maantieteellinen toiminta-alue ja jokaisen kauppakamarin nimi viittaa nimenomaan kyseiseen toiminta-alueeseen Suomessa. Näin julkisia tehtäviä hoitamaan asetettut kauppakamarit voidaan selkeästi erottaa muun muassa kahden maan välisestä kauppakamarista tai nuorkauppakamarista. Keskuskauppakamarille, joka suoraan lain velvoittamana toimii kauppakamarien yhteiselimenä, ei asemansa vuoksi myönnetä erikseen lupaa.

Keskuskauppakamarille toimitettujen sääntöjen mukaan rekisteröitävän yhdistyksen nimi on ”Amerikkalainen kauppakamari Suomessa r.y.”. Yhdis-

tyksen tarkoituksena on edistää amerikkalaisia kaupallisia ja muita intressejä Suomessa i) kannustamalla ja edesauttamalla amerikkalais-suomalaista kaupallista ja taloudellista yhteistyötä, ii) tarjoamalla kaupallisen, sosiaalisen ja edunvalvonnallisen foorumin jäsenilleen sekä iii) vahvistamalla amerikkalais-suomalaista kanssakäymistä. Yhdistys toteuttaa tarkoitustaan järjestämällä esitelmä-, juhla- ym. tilaisuuksia sekä harjoittamalla muillakin vastaavilla tavoin tavoitteidensa mukaista toimintaa.

Yhdistyksen toimintaan ei siten kuulu kauppakamarilain 2 §:n mukaisia tehtäviä, eikä toiminta muutoinkaan ole rinnastettavissa kauppakamarilaisessa tarkoitettujen kauppakamarien tai Keskuskauppakamarin toimintaan. Rekisteröitävän yhdistyksen nimi ei sellaisenaan luo mielikuvaa maantieteellisesti määritellyn toiminta-alueen omaavasta kauppakamarista, jolla olisi hoidettavanaan kauppakamarilaissa tarkoitettuja julkisia tehtäviä.

Keskuskauppakamari katsoo, ettei nimen käyttö aiheuta välitöntä sekaantumisvaaraa yhtäältä rekisteröitävän yhdistyksen ja toisaalta kauppakamarilain 1 §:ssä tarkoitettujen kauppakamarien ja Keskuskauppakamarin välille. Kauppakamari nimen käytön ei siten sellaisenaan osana rekisteröitävän yhdistyksen nimeä välittömästi voi katsoa vaarantavan sitä julkista luottamusta, mitä kauppakamari nimen käytön rajoituksella on haluttu suojata. Kauppakamari-nimen käytön selkeyttämiseksi olisi kuitenkin Keskuskauppakamarin mielestä suositeltavaa, että sellaisen rekisteröidyn yhdistyksen, joka käyttää sanaa kauppakamari osana rekisteröityä nimeään, kuten esimerkiksi Suomalais-Venäläinen kauppakamariyhdistys ry, nimestä kävisi selkeästi ilmi sen ero kauppakamarilain tarkoittamiin yhteisöihin.

Keskuskauppakamari kiinnittää huomiota siihen, että kauppakamari-nimen käytöstä saattaa kuitenkin aiheutua sekaantumisvaaraa esimerkiksi silloin kun nimeä käytetään irrallaan siitä yhteydestä, johon se yhdistystä rekisteröitäessä on tarkoitettu. Tämän vuoksi Keskuskauppakamari seuraa tarkasti, ettei kauppakamari-nimen käyttö vaaranna nimen käyttöön liittyvää julkista luottamusta.

19.8.2005

Kauppa- ja teollisuusministeriölle
Oikeusministeriölle
Opetusministeriölle

TEOLLIS- JA TEKIJÄNOIKEUKSIEN NOUDATTAMISEN VARMISTAMISESTA ANNETUN DIREKTIIVIN EDELLYTTÄMÄT LAINSÄÄDÄNTÖMUUTOKSET

Keskuskauppakamarilta on pyydetty lausuntoa teollis- ja tekijänoikeuksien noudattamisen varmistamisesta annetun direktiivin (enforcement direktiivi) edellyttämistä kansallisista lainsäädäntömuutoksista. Keskuskauppakamari lausuu asiasta seuraavan.

Yleistä

Jatkovalmistelussa on syytä kiinnittää huomiota terminologian yhdenmukaisuuteen direktiivin ja siitä johdettujen kotimaisten lakimuutosten välillä. Tarkoitettujen muutosten tulisi ilmetä tehtävistä lakimuutoksista yksiselitteisesti ja niin, ettei muutosten ymmärtämiseksi ole tarpeen tuntea enforcement direktiiviä ja sen valmisteluaineistoa.

Lausuntopyynnön liitteenä toimitetussa 1.7.2005 päivätyssä muistiossa on pääosin arvioitu tilanne hyvin ja kiinnitetty huomiota oikeisiin seikkoihin Suomen kansallisen lainsäädännön muutostarpeissa. Jatkovalmistelua silmällä pitäen Keskuskauppakamari haluaa kuitenkin kiinnittää huomiota seuraaviin kohtiin.

6 ja 7 artikla. Todistusaineisto ja toimenpiteet todisteiden suojaamiseksi

Todistusaineiston käsitteen avoin määritelmä saattaa synnyttää tulkinnanvaraisia tilanteita suhteessa muussa lainsäädännössä asetettuihin velvoitteisiin tietojen luottamuksellisuuden ja luovuttamisen osalta. Jatkovalmistelussa tulisi huolellisesti tarkastella esimerkiksi teleoperaattoreiden, verkkopalveluiden tarjoajien ja muiden vastaavien teknisten yhteyksien tarjoajien vastuita ja velvoitteita.

Enforcement direktiivin implementoinnissa on huolehdittava siitä, ettei edellä mainituille toimijoille luoda tulkintavelvollisuutta mahdollisista ristiriitaisista säännöksistä todistusaineistoksi katsottavan aineiston määrittelyssä, säilyttämisessä tai luovuttamisessa.

8 artikla. Tiedonsaantioikeus

Tiedonsaantioikeuden osalta muistiossa todetaan, että tiedonsaantioikeutta koskeva määräys annettaisiin pääasiallisesti koskevan oikeudenkäynnin yhteydessä tai sen ratkettua. Jatkovalmistelussa lähtökohdaksi tulisi ottaa määräyksen antaminen vasta loukkaustuomion antamisen jälkeen, mikäli loukkauksen tapahtumisesta tai sen laajuudesta on osapuolten välillä riitaa. Vain aivan poikkeuksellisesti ja tiukoin kriteerein voisi olla mahdollista antaa tiedonsaantimääräys ennen kuin loukkauksen toteava tuomio saa lainvoiman.

Myös tässä yhteydessä tulee teleoperaattoreiden ja vastaavien teknisten yhteyksien tarjoajien asemaan liittyvät säännökset kartoittaa tarkasti.

11 artikla. Kiellettuomiot

Välittäjinä toimivien palveluntarjoajien osalta on syytä ottaa huomioon kielon tosiasiallinen valvontamahdollisuus ja loukkaavan tahon toiminnan laajuus. Välittäjänä toimiva vastaa yleensä vain esimerkiksi teknisen yhteyden olemassaolosta eikä puutu välitettävän materiaalin sisältöön.

Välittäjä vastaa vain avustamisesta keskeyttämismääräyksen täytäntöönpanossa, jolla säännöksen tunnusmerkistön mukainen loukkaava toiminta kyseisen teknisen liittymän kautta estetään. Termit kieltotuomio tai väliaikainen kieltö voisivat antaa vaikutelman välittäjän vastuusta myös sisällön suhteen, vaikka näin ei ole. Kieltotuomion sijaan välittäjiin kohdistuvasta määräyksestä voitaisiin käyttää termiä keskeyttämismääräys. Tätä termiä käytetään myös sivistyslautakunnan mietinnössä, johon muistiossakin viitataan.

13 artikla. Vahingonkorvaukset

Eri suojamuotoja koskevien vanhentumisaikojen yhtenäistäminen selkeyttäisi loukkaustilanteiden käsittelyä. Muistiossa esitetty ehdotus viiden vuoden määräaika vahingonkorvauskanteiden vireillepanolle on kannatettava.

15 artikla. Tuomioistuinten päätösten julkistaminen

Kantajan asema tulisi ottaa huomioon siten, että kantajan näkemyksiä kuultaisiin julkaisupyynnön lisäksi myös julkaisutavan osalta. Tekniikan kehitys tulisi ottaa huomioon siten, että mahdollisia julkaisukanavia ei rajata vain ammattijulkaisuihin, paikallislehtiin tai edes valtakunnan tason lehtiin. Kuhunkin tapaukseen parhaiten soveltuva julkaisutapa tulisi ratkaista yksilöllisesti kaikki asiaan vaikuttavat seikat huomioon ottaen.

Vastaajan kustannuksella tapahtuvaan julkistamiseen ja sen laajuuteen voitaisiin määritellä tuomioistuimen harkinnan tueksi harkintaa ohjaava kriteeristö, jossa arviointiin vaikuttaisivat tuotteiden laadulliset erot, tuoteturvallisuusnäkökohdat, loukkaavan toiminnan laajuus ja ajallinen kesto, käyttäjien lukumäärä, goodwill arvon lasku ja muut vastaavat seikat.

30.9.2005

Oikeusministeriölle

AINEETTOMIA OIKEUKSIA KOSKEVIEN ASIOIDEN KÄSITTELYN TYÖRYHMÄMIETINTÖ (TYÖRYHMÄMIETINTÖ 2005:2)

Oikeusministeriö on pyytänyt Keskuskauppakamarilta lausuntoa IPR-työryhmän mietinnöstä Aineettomia oikeuksia koskevien asioiden käsittely. Keskuskauppakamari esittää lausuntonaan seuraavan.

Yleistä

Immateriaalioikeuksien hankkiminen ja ylläpitäminen on tärkeää yhä useammalle yritykselle. Suojaamalla omia oikeuksiaan yritykset voivat menestyä myös kovan kilpailun markkinoilla. Lainkäyttöjärjestelmän tehokkuus ja oikeusvarmuus ovat tässä suhteessa tärkeässä asemassa. Immateriaalioikeuksia koskevan tuomioistuinmenettelyn kehittäminen on merkittävää erityisesti oikeusvarmuuden ja prosessien yksinkertaistamisen vuoksi. Työryhmän mietintö antaa hyvän ja realistisen kuvan suomalaisesta immateriaali-

oikeusasioden käsittelystä ja sen kehitystarpeista. Keskuskauppakamari kannattaa työryhmän enemmistön esittämää ehdotusta jäljempänä esitetyillä perusteilla ja täsmennyksillä.

Aineettomien oikeuksien hankkiminen ja käyttö

Aineettomien oikeuksien hyödyntäminen riippuu siitä, kuinka oikeudet ovat täytäntöön pantavissa tai vastaavasti kumottavissa. Tuomioistuimella on molemmissa erittäin keskeinen rooli. Se joutuu harkitsemaan, onko oikeus olemassa ja pätevä. Rekisteröityjen oikeuksien osalta rekisteröinnin tarkistaminen ei ole vaikeaa, mutta täytäntöönpanossa ja kumoamisessa kyse on ennen kaikkea aineettoman oikeuden suojapiirin laajuuden arvioinnista. Pätevien aineettomien oikeuksien täytäntöönpano on turvattava, mutta toisaalta aineettomien oikeuksien rajallisuus on osattava määrittää oikein, jotta väite- ja mitätöintiprosessit toimivat. Aineettomat oikeudet turvaavat oikeuden estää muita käyttämästä kyseistä oikeutta, joten yritysten kannalta kyse on oikeudenalasta, jolla on merkittävä vaikutus yritysten väliseen kilpailuun ja investointeihin sekä ennen kaikkea tutkimus- ja kehitystyöhön. Aineettomien oikeuksien täytäntöönpanossa ja vastaavasti kumoamisessa on usein kyse erittäin merkittävistä taloudellisista rajanvedoista.

Immateriaalioikeusasiat edellyttävät vahvaa erityisasiantuntemusta. Juttujen jakaantuminen eri ratkaisuelimille vaikeuttaa asiantuntemuksen vahvistamista ja varmistamista.

Eri immateriaalioikeudellisten suojamuotojen yhdistyminen yrityksen tuotteessa tai tuoteperheessä synnyttää tarpeen yhdistää teollis- ja tekijänoikeusasioden käsittely samaan tuomioistuimeen. Tällä hetkellä on mahdollista, että samaa oikeutta koskeva asia on vireillä sekä väitemenettelyssä että mitätöintimenettelyssä. On pyrittävä välttämään samanaikaisesti tai peräkkäin ajettavia samaa asiaa tai tuotetta koskevia, mutta eri perusteisiin liittyviä oikeudenkäyntejä. Tähän voidaan päästä asioiden käsittelyn yhdistämisellä, jolloin voidaan parantaa yritysten oikeussuojan saantia.

Tekijänoikeuskysymykset liittyvät usein teollisoikeuksiin esimerkiksi tietokoneohjelmien osalta. Tämän vuoksi tekijänoikeuksien osalta olisi syytä keskittää asioiden käsittely vähintään työryhmän esittämällä tavalla tarjoamalla kantajalle ja syyttäjälle mahdollisuus saattaa asia erikoistuomioistuimeen (Patenttioikeus).

Sopimatonta menettelyä elinkeinotoiminnassa koskevien asioiden käsittely on järkevää yhdistää samaan forumiin tunnusmerkkioikeudellisten asioiden kanssa. Käytännössä esiintyy tilanteita, joissa ennen oikeudenkäyntiä erilaisissa loukkaustilanteissa on lähes mahdotonta ottaa kantaa käräjäoikeudessa käsiteltävien tunnusmerkkiasioden ja markkinaoikeudessa käsiteltävien tavaramerkkiasioden välisiin rajapintoihin. Asia selviää viime kädessä vasta tuomioistuimen tai tuomioistuinten antaessa asiassa ratkaisunsa.

Väliaikaiset turvaamistoimet

Immateriaalioikeusasioiden käsittelyn keskittämistä puoltaa myös väliaikaisten turvaamistoimiasioiden käsittelyn yhtenäistäminen. Nykyisin tekijänoikeusasioita ei ole keskitetty yhteen tiettyyn käräjäoikeuteen käsiteltäväksi. Myös sopimatonta menettelyä elinkeinotoiminnassa koskevan lain mukaisia asioita voidaan ajaa yleisissä alioikeuksissa, koska markkinaoikeus on toimivaltainen vain nimenomaisesti rajatuissa asioissa.

Sopimatonta menettelyä elinkeinotoiminnassa koskevilla eri käräjäoikeuksien antamalla väliaikaisilla kieltotuomioilla ei näytä olevan vakiintunutta linjaa. Sama koskee todistelun turvaamisen perusteella tehtyjä takavarikkopäätöksiä. Käsittelyn yhdenmukaisuuden ja oikeusvarmuuden vuoksi näihin ongelmiin tulee kiinnittää huomiota uudistettaessa aineettomia oikeuksia koskevien asioiden käsittelyä. Ongelmat voidaan poistaa pääosin sillä, että eri suojamuotoja koskevat käsittelyt ohjataan samaan tuomioistuimeen. Niitä osin kuin kantajalle tai syyttäjälle jätetään harkintavaltaa varsinaisen forumin valintaan tekijänoikeusasioissa, näitä asioita koskevat väliaikaiset turvaamistoimiasiat voitaisiin käsitellä samassa keskitetyssä forumissa.

Teollis- ja tekijänoikeusasioiden käsittelyn yhdistämistä samaan tuomioistuimeen puoltaa myös tuleva lainsäädäntö. Sivistysvaliokunnan mietintö (SiVM 6/2005) aineiston laittoman yleisölle saataviin saattamisen lopettamiseksi (tekijänoikeuslain uudistus) sisällyttää tekijänoikeuslakiin uudet 60 a – 60 d §:t, joiden perusteella tuomioistuimen harkintavastuu korostuu tekijänoikeutta loukkaavan aineiston saannin estämiseen liittyvissä kysymyksissä. Uusien pykälien mukaan tuomioistuimella on oikeus määrätä lähettimen, palvelimen tai muun sellaisen laitteen ylläpitäjä tai muu välittäjänä toimiva taho luovuttamaan liittymän yhteystiedot tekijälle tai hänen edustajalleen, jos teleliittymästä saatetaan yleisön saataviin tekijänoikeudellista aineistoa ilman tekijän suostumusta.

Tuomioistuimen asiantuntemuksella on keskeinen rooli oikeuden toteutumisen kannalta. Tekijänoikeuksien osalta tuomioistuimen on muun muassa arvioitava, onko tekijänoikeudella suojattua aineistoa saatettu yleisön saataviin "merkittävässä määrin", olisiko keskeyttämismääräys kohtuuton ottaen huomioon sekä kyseistä aineistoa yleisön saataviin saattavan henkilön, välittäjän ja tekijän oikeudet ja onko riittävästi näyttöä siitä, että tekijälle koituvat taloudelliset menetykset muodostuisivat huomattaviksi, jos keskeyttämismääräystä ei annettaisi ennen oikeudenkäynnin alkua. Lisäksi tuomioistuimen on varmistuttava siitä, että keskeyttämismääräys ei vaaranna kolmannen oikeutta lähettää ja vastaanottaa viestejä.

Niin sanotun Enforcement direktiivin kansallista täytäntöönpanoa koskevan kauppaja- ja teollisuus-, oikeus- ja opetusministeriön yhdessä laatiman muis-tion mukaan teollisoikeuksien osalta tulisi säätää vastaavasta mahdollisuu-desta saada väliaikainen kieltä välittäjiä vastaan, kuin tekijänoikeuslain kä-sittelyn yhteydessä on sisällytetty edellä kuvattuun sivistysvaliokunnan mie-tintöön. Myös kieltotuomio, jonka tarkoituksena on kieltää loukkauksen jat-kaminen, tulisi voida antaa loukkaajan lisäksi sellaista välittäjää vastaan, jonka palveluja käytetään loukkauksessa.

Tuomareiden ammattitaito

Tuomioistuinmenettelyn kehittäminen edellyttää myös pysyvien tuomarivirkosten perustamista immateriaalioikeuksia käsittelevään forumiin. Helsingin kärjäoikeuden yhteydessä toimivan erillisen aineettomia oikeuksia käsittelevän jaoston tuomarinvirkojen tulee olla pysyviä, jotta voidaan huolehtia riittävästä lainkäytön yhtenäisyydestä ja oikeusvarmuudesta. Nykyinen Helsingin kärjäoikeudessa noudatettu tuomareiden kiertojärjestelmä heikentää osaamisen kertymistä ja immateriaalioikeusasioihin liittyvän välttämättömän tietomäärän hallintaa.

Työryhmän enemmistön kannattamassa vaihtoehdossa turvataan osaamisen karttuminen sekä kriittisen asiamassan kertyminen tuomioistuimen ratkaistavaksi. Monessa tilanteessa on kyse samanlaisen aineellisoikeudellisen normiston soveltamisesta. Esimerkiksi oikeuden voimassapysymiseen liittyvässä väitemenettelyssä ja mitätöintikanteen käsittelyssä sovelletaan samoja oikeuden myöntämiseen liittyviä edellytyksiä. Toisaalta tunnusmerkkioikeutta ja sopimatonta menettelyä elinkeinotoiminnassa koskevista asioista asia ratkaistaan pääosin saman oikeudenkäyntiaineiston avulla, mutta eri säädöksiä soveltaen. Mikäli eri perusteisiin liittyvät asiat yhdistettäisiin samaan tuomioistuimeen, asioiden ratkaisukäytäntö tukisi tuomareiden harjaantumista yhtenäisen ratkaisulinjan löytämiseksi.

Käsittelyajat

Työryhmän enemmistön ehdotus tuomioistuinmenettelyn kehittämisestä lisäisi joissakin tilanteissa käsittelyasteiden määrää. Muutos voisi näissä tilanteissa nostaa prosessikustannusten määrää. Toisaalta tuomioistuimen parempi asiantuntemus olisi omiaan rajoittamaan tarpeettomia valituksia ja edesauttaisi osapuolten sovintoratkaisuun päätymistä. Myös päällekkäisten prosessien poistuminen paitsi eri suojamuotojen osalta, mutta myös saman asian hallinnollisesta ja riita-asian käsittelystä alentaisi osapuolten kokonaisprosessikulujen määrää.

Jako yleisiin ja hallintotuomioistuihin

Jatkovalmistelussa jouduttaneen vielä harkitsemaan, onko tuomioistuinmenettelyn uudistaminen mahdollista työryhmän enemmistön esittämällä tavalla. Keskuskauppakamari ei näe estettä työryhmän esittämän mallin toteuttamiselle, mutta ellei tämä vaihtoehto ole perustuslaillisista tai muista syistä mahdollinen, Keskuskauppakamari pitää vaihtoehtoisesti mahdollisena ratkaisua, jossa menettelyjä uudistetaan muuten työryhmän enemmistön esittämällä tavalla, mutta teollisoikeuksien rekisteröintipäätösten muutoksenhaku säilyisi nykyiseen tapaan Patentti- ja rekisterihallituksen valituslautakunnan ja korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavana.

Väiteasioissa kyse on ensisijaisesti kahden tasavertaisen osapuolen välisen riitakysymyksen ratkaisemisesta, joka voidaan perustuslain rajoittamatta käsitellä oikeudenkäymiskaaren hakemusasioita koskevan sääntelyn mukaisesti. Aineettoman oikeuden hakijan suoja-oikeudesta päätetään rekiste-

röintimenettelyyn yhteydessä, joten mahdollinen hallinnollinen intressi liittyy ainoastaan tähän osaan nykyistä hallinnollista menettelyä.

Yhteenveto

IPR-osaamisen hyödyntäminen innovaatioita kaupallistettaessa on teollisuuden kannalta kriittistä. Kansallinen korkeatasoinen osaaminen ei saa rajoittua yrityksiin. Myös aineettomien oikeuksien täytäntöönpanon on oltava korkeatasoista ja ennustettavaa. Työryhmän ehdotus on hyvä pohja jatkovalmistelulle. Suomella on yhtenä teknologian edelläkävijämaista nyt mahdollisuus tarttua globalisoituvan toimintaympäristön asettamiin haasteisiin ja vastata IPR-asiantuntemuksen lisääntyviin vaatimuksiin luomalla kilpailukykyinen tuomioistuimien, jonne erityisasiantuntemus keskitetään ja joka tunnettaisiin myös kansainvälisesti osaavana ja tehokkaana forumvaihtoehtona. Päämäärä palvelee niin kotimarkkinoilla toimivien kuin vientiyritystenkin tarpeita.

9.12.2005

Kauppa- ja teollisuusministeriölle

LUONNOS HALLITUKSEN ESITYKSEKSI TEOLLIS- JA TEKIJÄNOIKEUKSIA KOSKEVAN LAINSÄÄDÄNNÖN MUUTTAMISESTA

Keskuskauppakamarilta on pyydetty lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi teollis- ja tekijänoikeuksia koskevan lainsäädännön muuttamisesta direktiivin 2004/48/EY voimaan saattamiseksi. Keskuskauppakamari lausuu asiasta seuraavan.

Yleistä

Teollis- ja tekijänoikeuksien noudattamisen varmistamiseksi annetun direktiivin implementoinnista aiheutuvat muutokset ovat melko vähäisiä. Näkemykset, jotka Keskuskauppakamari on esittänyt säädösmuutosten varhaisemmassa valmistelussa, on otettu melko hyvin huomioon.

Keskeyttämismääräys

Välittäjinä toimivien palveluntarjoajien osalta on otettava huomioon kiellon tosiasiallinen valvontamahdollisuus ja loukkaustoiminnan laajuus. Välittäjänä toimiva vastaa ja voi vastata yleensä vain teknisen yhteyden olemassaolosta eikä sillä ole oikeutta puuttua välitettävän materiaalin sisältöön.

Välittäjä voi vain avustaa keskeyttämismääräyksen täytäntöönpanossa, jolla säännöksen tunnusmerkistön mukainen loukkaava toiminta kyseisen teknisen liittymän kautta estetään. On hyvä, että esitysluonnoksessa on päädytty käyttämään termiä keskeyttämismääräys eikä aiemmin esillä ollutta termiä kieltotuomio, koska muuten määräyksestä olisi voinut virheellisesti syntyä vaikutelma teknisen välittäjän vastuusta myös sisällön suhteen.

Vahingonkorvaukset

Eri suojamuotoja koskevien toisistaan poikkeavien vanhentumisaikojen yhtenäistäminen selkeyttäisi loukkaustilanteiden käsittelyä. Luonnoksessa esitetty yhtenäinen viiden vuoden määräaika vahingonkorvauskanteiden vireilepanolle on kannatettava.

Luonnoksessa esitetty tuomioiden julkaiseminen kantajan toimesta, mutta vastaajan kustannuksella on uusi toimintamalli suomalaisessa oikeusjärjestelmässä. Luonnoksessa on annettu tuomioistuimelle harkintaohjeita loukkausasioiden tuomioiden julkistamisen laajuuteen ja kustannuksiin. Tämä on hyvä asia, koska tyypillisesti juuri teollis- ja tekijänoikeudellisissa riidoissa lain rikkomisen vaikutukset muun muassa maineeseen, goodwill-arvoihin ja vastaaviin seikkoihin voivat vaihdella hyvinkin merkittävästi.

KANSAINVÄLINEN KAUPPA

29.3.2005

Ulkoasiainministeriölle

SUOMEN JA SAMBIAN VÄLINEN SOPIMUS INVESTOINTIEN EDISTÄMISESTÄ JA SUOJAAMISESTA

Ulkoasiainministeriö on asiakirjallaan HEL1136-15 pyytänyt Keskuskauppakamarilta lausuntoa Suomen ja Sambian välisestä sopimusluonnoksesta.

Keskuskauppakamari katsoo, että avoimissa neuvottelukohdissa on tärkeää edetä Suomen esitysten mukaisesti. Keskuskauppakamarilla ei ole muuta erityistä huomautettavaa sopimuksen sisällöstä.

29.3.2005

Ulkoasiainministeriölle

SUOMEN JA ETIOPIAN VÄLINEN SOPIMUS INVESTOINTIEN EDISTÄMISESTÄ JA SUOJAAMISESTA

Ulkoasiainministeriö on asiakirjallaan HEL1136-14 pyytänyt Keskuskauppakamarilta lausuntoa Suomen ja Etiopian välisestä sopimusluonnoksesta.

Keskuskauppakamarilla ei ole huomautettavaa sopimuksen sisällöstä.

18.4.2005

Ulkoasiainministeriölle

SUOMEN JA NIGERIAN VÄLINEN SOPIMUS SIOITUSTEN EDISTÄMISESTÄ JA SUOJAAMISESTA

Ulkoasiainministeriö on asiakirjallaan HEL1136-21 pyytänyt Keskuskauppakamarilta lausuntoa Suomen ja Nigerian välisestä sopimuksesta.

Keskuskauppakamarilla ei ole huomautettavaa sopimusehdotuksen suhteen.

13.5.2005

Ulkoasiainministeriölle

LIBYAN SUOMELLE EHDOTTAMA YHTEISTYÖ

Suomi-Libya –kauppakamarin perustaminen

Viitaten ulkoasiainministeriön lausuntopyyntöön koskien Libyan Suomelle ehdottamaa yhteistyötä Keskuskauppakamari toteaa seuraavan.

Suomessa toimii useita kahden maan välisiä kauppayhdistyksiä, joiden tarkoituksena on kehittää Suomen ja toisen maan välisiä suhteita kaupan, teollisuuden ja muun elinkeinotoiminnan aloilla. Kauppayhdistystä hallinnoidaan jonkin yrityksen tai organisaation toimesta. Tällainen organisaatio voi olla esimerkiksi FINTRA tai WTC Helsinki. Kauppayhdistyksen jäsenyys on yrityksille vapaaehtoista.

Keskuskauppakamarin mielestä aloite Suomi-Libya kauppayhdistyksen perustamisesta on tultava yritysten keskuudesta.

Kauppakamarilaissa (1.11.2002/878) tarkoitetun kauppakamarin perustamiselle myöntää luvan Keskuskauppakamarin esityksestä kauppaja teollisuusministeriö. Kahden maan välistä kauppavaihtoa edistävää yhdistystä ei voida pitää Kauppakamarilaissa tarkoitettuna kauppakamarina.

30.6.2005

Ulkoasiainministeriölle

SUOMEN KAUPPAPOLIITTINEN OHJELMA

Ulkoasiainministeriö on pyytänyt Keskuskauppakamarilta asiakirjallaan HEL0420-9 lausuntoa Suomen kauppapoliittisesta ohjelmasta.

Kauppapoliittinen ohjelma käsittelee monipuolisesti globaalin markkinaympäristön kehitystrendejä sekä Suomen kannalta tärkeitä kauppapoliittisia järjestelmiä, joita ovat erityisesti EU ja WTO. Ohjelma vastaa hyvin Keskuskauppakamarin käsitystä suomalaisen kauppapolitiikan tavoitteista. Haluamme kuitenkin kiinnittää huomiota seuraaviin erityisen tärkeinä pitämiimme asiakohtiin.

Palveluiden kauppa

Ohjelmaluonnoksessa todetaan, että kansainvälisen palvelukaupan kasvu luo mahdollisuuksia, mutta asettaa samalla kauppapolitiikalle aikaisempaa enemmän haasteita. Varsinkin Suomessa, jossa palveluiden osuus kokonaistuotannosta on vielä alle OECD-maiden keskiarvon, voi palveluiden vienti merkittäväällä tavalla kehittää maamme elinkeinorakennetta.

Keskuskauppakamari katsoo, että kauppapoliittisen ohjelman luonnoksessa on oikealla tavalla kiinnitetty huomiota palvelukaupan tärkeyteen sekä EU:n että WTO:n tasolla. EU komission ehdotus palveludirektiiviksi tulee saada voimaan mahdollisimman pian. Lisäksi WTO:n piirissä pitäisi pyrkiä GATS-sopimuksen täydentämiseen ja palveluiden markkinoillepääsyn esteiden poistamiseen.

Markkina-aluekohtaiset tarkastelut

Kauppapoliittisen ohjelman luonnoksessa on käsitelty Suomen kauppapoliitiikan tavoitteita aihe-alueittain. Keskuskauppakamari toivoo, että ohjelmassa olisi mukana nykyistä laajemmin myös markkina-aluekohtaiset tarkastelut ainakin Suomen tärkeimpien kauppakumppaneiden osalta. Valmis-teilla oleva Kaupanesteselvitys 2005 antaa hyvän pohjan tällaiselle tarkastelulle. Tässä yhteydessä Keskuskauppakamari haluaa ottaa esille erityisesti Venäjän ja Yhdysvaltain markkinat.

Venäjä kuuluu Suomen suurimpien kauppakumppanien joukkoon. Venäjän markkinat ovat suomalaisten yritysten kannalta erityisen kiinnostavat suuren markkinapotentiaalinsa sekä läheisyytensä vuoksi. Kaupanesteselvityksen mukaan suomalaisyritykset kohtaavat kuitenkin eniten kaupankäyntiin liittyviä kaupanesteitä nimenomaan Venäjällä. Suuri osa ongelmista liittyy ohjelmaluonnoksessa esitettyihin kauppapolitiikan välineisiin.

Keskuskauppakamarin mielestä Suomen kauppapoliittisessa ohjelmassa pitäisi tuoda selkeästi esiin se, miten Suomi pyrkii kauppapolitiikallaan vaikuttamaan kaupankäyntiä haittaaviin epäkohtiin bilateraalisesti, esimerkiksi Suomen ja Venäjän hallitusten välisessä talouskomissiossa sekä EY:n yhteisen kauppapolitiikan puitteissa.

Kauppapolitiikan merkitys korostuu myös Suomen ja Yhdysvaltain välisissä kauppasuhteissa. Suomen ja Yhdysvaltojen välinen kauppa muodostuu suurelta osin korkean teknologian tuotteista, mikä tekee kaupasta erityisen tärkeää.

EU:n ja Yhdysvaltojen väliset suhteet vaikuttavat suoraan Suomen kauppapolitiikkaan. Ohjelmassa ei ole mainittu esimerkiksi EU:n ja Yhdysvaltojen välillä laadittua transatlanttista agenda ja transatlanttista taloudellista kumppanuutta.

Yhdysvallat on terrorismin uhkaan vedoten tiukentanut monia turvallisuusmääräyksiään, mm. tavaroiden tarkastamista halutaan tehostaa maahantuonnin lisäksi myös maastaviennin yhteydessä. Keskuskauppakamarin mielestä Suomen pitäisi kauppapoliittisissa tavoitteissaan painottaa sitä, ettei turvallisuuden lisäämiseen tähtäävistä toimenpiteistä saa tulla protektionistisia kaupan esteitä.

Kauppa ja kehitysmaat

Kehitysmaat eivät nykyisellään muodosta yhtenäistä kauppapoliittista ryhmää, vaan kehitysmaiden erillis- ja erityiskohtelun tulisi määräytyä

maan kehitystason mukaan. Kehityspoliittisesti olisi tärkeää, että erityisesti kaikkein köyhimmät kehitysmaat voivat integroitua kansainväliseen kauppajärjestelmään.

Suomi voi kehitysyhteistyön puitteissa parantaa kehitysmaiden osallistumista kansainväliseen kauppaan. Erityisen tärkeää olisi tukea kehitysmaiden vientimahdollisuuksia. Kehitysmaat tarvitsevat myös laajaa tukea työelämän perusoikeuksiin sekä ympäristönsuojeluun liittyvissä kysymyksissä.

27.10.2005

Ulkoasiainministeriölle

SUOMEN JA LIBYAN VÄLINEN SOPIMUS SJOITUSTEN EDISTÄMISESTÄ JA SUOJAAMISESTA

Ulkoministeriö on asiakirjallaan HEL1136-67 pyytänyt Keskuskauppakamarilta lausuntoa Suomen ja Libyan välisestä sopimusluonnoksesta.

Neuvoteltu sopimusluonnos vastaa oleellisilta osin Suomen käyttämää mallisopimusta.

Mallisopimuksen artiklaa 6 (Compensation for losses) on jossain määrin muotoiltu uudelleen. Samalla siitä on jätetty pois mallisopimuksen kohta 3, jossa käsitellään investoijan oikeutta saada pätevän viranomaisen arvio esimerkiksi sodan seurauksena tuhotun omaisuuden arvosta. Artiklassa 5 (Expropriation kohta 5) pätevään arvonmääritykseen liittyvä mallisopimuksen lauseke on jonkin verran muotoiltuna mukana. Yhdenmukaisuuden vuoksi tämääntyyppinen lauseke voisi olla mukana kummasakin artiklassa.

21.11.2005

Ulkoasiainministeriölle

SUOMEN JA MONGOLIAN VÄLINEN SOPIMUS SJOITUSTEN EDISTÄMISESTÄ JA SUOJAAMISESTA

Ulkoasiainministeriö on asiakirjallaan HEL1136-70 pyytänyt Keskuskauppakamarilta lausuntoa Suomen ja Mongolian välisestä investointisuojausopimuksesta.

Keskuskauppakamarilla ei ole huomautettavaa kyseiseen investointisuojausopimukseen.

KIRJANPITO JA TILINTARKASTUS

21.6.2005

Valtiovarainministeriölle

VALTIOVARAINMINISTERIÖN ASETUS JHTT-TUTKINTOON VAADITTAVISTA OPINNOISTA

Valtiovarainministeriö on 25.5.2005 päivätyllä kirjeellään pyytänyt keskuskauppakamarin lausuntoa luonnoksesta valtiovarainministeriön asetukseksi JHTT-tutkintoon vaadittavista opinnoista. Keskuskauppakamari lausuu asiasta seuraavan.

Joustavuutta on lisättävä

Kaikissa tilintarkastustehtävissä on varmistettava riittävä asiantuntemus. säännösten ja menettelytapojen on edistettävä joustavuutta tilintarkastusalalla. tilintarkastusalan ammattilaisilla on käytännössä oltava mahdollisuus siirtyä yksityiseltä sektorilta julkisen sektorin tilintarkastajaksi ja päinvastoin.

Osa tilintarkastajista toimii sekä KHT-/HTM-tilintarkastajana että JHTT-tarkastajana. Keskuskauppakamari uudistaa 17.9.2004 antamassaan lausunnossa JHTT-lain tarkistamistyöryhmän työryhmämuistioista 9/2004 (vm 113:00/2003) esittämänsä mielipiteen, jonka mukaan säännöksiä kehitettäessä on edistettävä KHT- ja HTM-tilintarkastajien mahdollisuutta päästä osallistumaan JHTT-tutkintoon.

Tilintarkastuslakia uudistetaan

Keskuskauppakamari kiinnittää huomiota siihen, että tilintarkastuslain uudistaminen on vireillä kauppaja teollisuusministeriössä.

Keskuskauppakamarin asettama työryhmä teki marraskuussa 2003 julkistetussa muistiossaan ehdotuksia KHT- ja HTM-tilintarkastajien hyväksymisvaatimusten ja menettelytapojen kehittämistä. Keskuskauppakamari ehdotti kauppaja teollisuusministeriölle, että tulevat vaatimukset säädettäisiin työryhmän ehdotusten mukaisesti. jos ehdotukset toteutetaan, myös julkissektorilla toimivien tilintarkastajien mahdollisuudet saada hyväksyminen KHT- tai HTM-tilintarkastajaksi paranevat. Tammikuussa 2004 järjestetyn lausuntokierroksen jälkeen ehdotusten jatkovalmistelu on kauppaja teollisuusministeriön tehtävänä.

Kansainvälinen kehitys

KHT- ja HTM-tilintarkastajien hyväksymisvaatimusten kehittämisessä tul- laan ottamaan huomioon myös tulevan tilintarkastusdirektiivin vaatimuk- set. komission 8.3.2004 ehdottama tilintarkastusdirektiivi hyväksyttäneen syksyllä 2005 Euroopan parlamentissa ja neuvostossa. Hyväksymisvaati- muksiin vaikuttavat myös IFAC:n (International Federation of Accountants) Education Committeeen äskettäin antamat koulutusstandardit.

Jatkovalmistelussa valtiovarainministeriön ja kauppaa- ja teollisuusministe- riön on yhteistyössä selvitettävä, miltä osin tilintarkastajien hyväksymis- vaatimuksia on tarkoituksenmukaista koordinoita. vaikka tilintarkastus- lain uudistus on myöhästynyt tulossa olevan uuden tilintarkastusdirektiiv- in takia, uudistuksen valmistelu edistyneenä syksyn 2005 aikana hallituk- sen esityksen muotoon. tulossa oleva tilintarkastusdirektiivi ei koske JHTT- hyväksymisvaatimuksia, mutta valtiovarainministeriön on tarpeen pitää niitä silmällä ja ennakoitava direktiivin vaikutuksia JHTT-vaatimusten esi- kuvana olleisiin KHT- ja HTM-tilintarkastajien hyväksymisvaatimuksiin.

Tulossa olevan tilintarkastusdirektiivin vuoksi on otettava uusia vaatimuk- sia KHT- ja HTM-tutkintoihin vaadittaviin opintoihin. näitä tulevat olemaan kansainväliset tilinpäätösstandardit (IFRS), kansainväliset tilintarkastus- standardit (ISA), riskienhallinta- ja sisäinen valvonta, ammattiosaaminen (professional skills) sekä ammattietiikka ja riippumattomuus. Ammat- tiosaamisen vaatimusten syvyyden vuoksi näitä vaatimuksia ei voida sisäl- lyttää pelkästään yhden tai kaksi päivää kestäviin KHT-/HTM-tutkintoihin, vaan vaatimukset on perusteltua ottaa opintoja koskeviin vaatimuksiin.

Opintoja koskevat määrälliset vaatimukset

Ottaen huomioon JHTT-tarkastajien työtehtävien vaativuus ja se, että JHTT-tarkastajan voi tilintarkastuslain 14 §:n mukaisissa tilanteissa valita tilintarkastajaksi HTM-tilintarkastajan asemesta, opintoja koskevia määräl- lisiä vaatimuksia on perusteltua korottaa.

HTM-tilintarkastajaksi hyväksyttävältä nykyisin vaaditaan 35 opintoviikon laskentatoimen opinnot, 15 opintoviikon oikeustieteen opinnot ja 15 opin- toviikon laajuiset muiden aineiden opinnot. JHTT-tarkastajaksi hyväksymi- seen vaadittavien opintojen on määrältään vastattava HTM-vaatimuksia. opintoja ei voi korvata tehtävillä JHTT-tutkinnoissa.

Pykäläkohtaisia kommentteja

2 §

Lonnoksen viimeinen lause sisältää toistoa. Olisi riittävä sanoa: ”näistä opinnoista 28 opintopistettä on oltava julkisyhteisöjä koskevista opinnois- ta.”

3 §

Jotkut opintoja ja oikeusaloja koskevat termit ovat lainsäädännössä ongel- mallisia, koska niiden sisältö voi muuttua ajan kuluessa. Yksi tällainen

termi on luonnoksen 3 §:n 2-kohdassa mainittu ”velvoite- ja kauppaoikeus”. Käsite ei liene enää yleisesti käytössä. Mahdollinen ratkaisu olisi muuttaa 2-kohtaa ja käyttää siinä 1-kohdan tapaan opintojen sisältöä koskevia yleiskäsitteitä, esimerkiksi ”irtaimen ja kiinteän omaisuuden vaihdantaa koskeva oikeus” tms.

Myös ”laskentatoimi” on ongelmallinen termi, kuten valtiovarainministeriön saatteessa on todettu. käytännössä laskentatoimeen kuuluvien opintojen määrittäminen kuuluu yliopistolle. Laskentatoimen opintoja koskeva vaatimus tosin selvenee riittävästi luonnoksen 2 §:n 2 momentin kautta. Vaihtoehtoisesti on säädöksen kaikissa kohdissa käytettävä edellä mainittuun tapaan opintojen sisältöä tarkemmin kuvailevia ilmaisuja, mutta mielestämme ”laskentatoimi” on riittävän käyttökelpoinen yläkäsite. Säännöksiä sovellettaessa ei kuitenkaan ole perusteltua jättää opintosuorituksia hyväksymättä sen vuoksi, että sinänsä vaadittuja opintoja on suoritettu ”väärällä alalla”. esimerkiksi tilintarkastuksen opinnot voivat kuulua laskentatoimen tai oikeustieteen alaan.

5 §

Pkälän 2 momentissa mainittu mahdollisuus lukea JHTT:n 9 §:n 3 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa hakijan hyväksi myös ammattikorkeakouluopintoja edellyttäisi, että tällaiset hakijat vapautetaan esittämästä luonnoksen 6 §:ssä tarkoitettua todistusta. käytännössä tuollaisen todistuksen saaminen on vaikeaa.

6 §

KHT ja HTM-tilintarkastajia hyväksyttäessä on osoittautunut, että vaatimusten täytymisen osoittamisessa yliopiston antama niin sanottu vastaavuustodistus on käyttökelpoinen väline, mutta se ei toimi kaikissa tilanteissa. Useissa eri yliopistoissa opintoja suorittaneiden hakijoiden on joskus vaikea saada todistuksia. pykälässä olisi otettava huomioon, että hakijalla saa olla useita todistuksia eri yliopistoista. Joissakin tilanteissa olisi sallittava myös muu selvitys, esimerkiksi asiantuntijalausunto, jos todistusta ei voi saada. Myös ulkomailla suoritettujen opintojen hyväksyminen siinäkin tapauksessa, että opinnot eivät muodosta osaa suomalaisesta tutkinnosta, olisi sallittava luonnoksen 5 §:n 1 momentin hengessä.

7 §

päivämäärän asettaminen opintoja koskevien vaatimusten täyttymiselle edellyttää, että JHTT-tutkinto järjestetään joka vuosi samaan aikaan ja hakuaika pysyy samana. Perustellumpaa olisi säätää yleisesti tietystä määräajasta ennen JHTT-tutkinnon ajankohtaa.

8 §

Muuntosuhde 1,875 opintopistettä luonnoksessa on erikoinen. Näillä näkymin KHT- ja HTM-tilintarkastajien hyväksymisvaatimuksissa tullaan tulevaisuudessa käyttämään muuntokerrointa, jonka mukaan yksi opintoviikko vastaa 1,5 opintopistettä. Vertailukohtana ovat kurssit, joihin opiskelijat osallistuvat täyttääkseen opintoja koskevat vaatimukset. Esimerkiksi Helsingin kauppakorkeakoulussa on 4 opintoviikon laskentatoimen kursseja johdon laskennasta, tilintarkastuksesta, yritys juridiikasta,

joiden laajuus jo nyt tehtyjen päätösten mukaan tulee olemaan 6 opintopistettä. Vanhan maisterin tutkinnon vertaaminen uuteen maisterin tutkintoon johtaa eri lopputulokseen, mutta tähän ei ole perusteltua kiinnittää huomiota, vaan yksittäisiin opintovaatimuksiin.

9 §

Riippuen siitä, mitkä ovat lopulliset opintoja koskevat vaatimukset, siirtymäajan on saatujen kokemusten mukaan oltava riittävä, mahdollisesti useita vuosia.

2.8.2005

Valtiovarainministeriölle

VALTIOVARAINMINISTERIÖN ASETUS JHTT-TUTKINTOON VAADITAVASTA KÄYTÄNNÖN KOKEMUKSESTA

Valtiovarainministeriö on 7.6.2005 päivätyllä kirjeellään pyytänyt Keskuskauppakamarin lausuntoa luonnoksesta valtiovarainministeriön asetukseksi JHTT-tutkintoon vaadittavasta käytännön kokemuksesta. Keskuskauppakamari lausuu asiasta seuraavan.

Yleistä

Tietojemme mukaan JHTT-luettelossa olevasta 219 JHTT-tarkastajasta 28 on myös KHT-tilintarkastajia ja 31 on HTM-tilintarkastajia. Keskuskauppakamari uudistaa 17.9.2004 ja 21.6.2005 antamissaan lausunnoissa esittämänsä mielipiteen, jonka mukaan säännöksiä kehitettäessä on edelleen edistettävä KHT- ja HTM-tilintarkastajien mahdollisuutta päästä osallistumaan JHTT-tutkintoon.

Lausunnolla oleva valtiovarainministeriön laatima luonnos on lähes samananainen kuin nykyinen voimassaoleva valtiovarainministeriön päätös (865/1999) muutettuna valtiovarainministeriön asetuksella (96/2001).

Keskuskauppakamari kiinnittää huomiota myös lausunnossaan 21.6.2005 esille otettuun tilintarkastuslain uudistamiseen sekä kansainväliseen kehitykseen tilintarkastusalalla. Niihin on perusteltua kiinnittää huomiota myös uudistettaessa käytännön kokemusta koskevia vaatimuksia JHTT-tutkintoon. Myös ulkomailla saatua käytännön kokemusta on voitava lukea hakijoiden hyväksi.

Pykäläkohtaisia kommentteja

2 §

Ilmaisu ”yhteisö, jossa niillä on määräysvalta” ei ole aina luonteeltaan julkisoikeudellinen yhteisö, mikä olisi otettava huomioon säädöstekstissä poistamalla sana ”muun”.

Pykälästä ei käy ilmi, pitääkö mainittujen henkilöiden, kuten taloustarkastajan tai julkishallinnon tilintarkastajan olla julkisyhteisön palveluksessa esimerkiksi työ- tai virkasuhteessa vai riittääkö, että hän toimii mainituissa tehtävissä olemalle jonkun toisen työnantajan palveluksessa.

Vaatus siitä, että kokemuksen on oltava ”pääosin” viimeisen kymmenen vuoden ajalta, tarkoittanee, että yli puolet vaadittavasta viiden vuoden kokemuksesta on viimeisen kymmenen vuoden ajalta (vähintään kaksi ja puoli vuotta). Selvyden vuoksi tarkan aikamäärään käyttäminen olisi perustellumpaa.

Kohta 2 pitäisi kuulua: ”JHTT-yhteisössä tai KHT- taikka HTM-yhteisössä julkisen sektorin tilintarkastustehtävissä.” Julkisen sektorin tarkastustehtävissä tarkoittanee julkishallinnon ja talouden tarkastustehtäviä. Puhekielisen termin (julkinen sektori) käyttöä säädöstekstissä olisi vielä harkittava. Lisäksi 2-kohdasta ei ilmene, onko hakijan myös oltava tällaisen yhteisön palveluksessa.

3 §

Pykälästä ei ilmene, onko hakijan myös oltava siinä tarkoitettun JHTT-, KHT- tai HTM-yhteisön palveluksessa ja jos pitää, millaista palvelussuhteen pitäisi olla.

Sivutoimisen kokemuksen hyväksyminen voi vaatia tarkempaa määrittelyä.

Vaatus siitä, että kokemuksen on oltava ”pääosin” viimeisen viiden vuoden ajalta, tarkoittanee vähintään kahta ja puoli vuotta. Selvyden vuoksi tarkan aikamäärään käyttäminen olisi perustellumpaa.

6 §

Päivämäärän asettaminen opintoja koskevien vaatimusten täyttymiselle edellyttää, että JHTT-tutkinto järjestetään joka vuosi samaan aikaan ja hakuaika pysyy samana. Perustellumpaa olisi säätää yleisesti tietystä määräajasta ennen JHTT-tutkinnon ajankohtaa.

LIIKENNEASIAIT

18.1.2005

Liikenne- ja viestintäministeriölle

HALLITUKSEN ESITYS LAIKSI KAUPALLISISTA TAVARANKULJETUKSISTA TIELLÄ

Liikenne- ja viestintäministeriö on pyytänyt Keskuskauppakamarin lausuntoa luonnoksesta esitykseksi laiksi kaupallisista tavarankuljetuksista tiellä. lausuntonaan Keskuskauppakamari esittää seuraavan.

Lain tarkoituksena olisi nykyisen lainsäädännön saattaminen vastaamaan EY:n ammattipätevyysdirektiiviä ja perustuslakia. tavarankuljetuksilla on keskeinen merkitys suomen kilpailukyvyllä. Keskuskauppakamari pitää tärkeänä, että lainsäädäntöä uudistettaessa suomessa kuljetustoimintaa harjoittavien toimijoiden välillä on turvattava tasapuoliset kilpailuolosuhteet. suomalaisten kuljetusyritysten kansainvälinen kilpailukyvyyn turvaamiseksi on kansallisessa lainsäädännössä turvattava suomalaisten yritysten ja niiden kansainvälisille kilpailijoille yhdenmukaiset toimintaedellytykset.

Luonnoksen mukaan elinkeinomuotoisen kaupallisen tavaraliikenteen harjoittaminen tiellä säilyisi edelleen luvanvaraisena, mitä erityisesti ammatillisen pätevyyden ja siihen liittyen liikenneturvallisuuuden varmistamiseksi sekä harmaan talouden estämiseksi on pidettävä perusteltuna. luvanvaraisuuden myötä asetetaan luvan saaneelle yritykselle velvoitteita, joita ilman lupaa toimittaessa ei edellytetä. tämän vuoksi tulisi mahdollisimman huolellisesti arvioida, millaiset vaikutukset luonnoksessa esitetyllä ilman lupaa sallittujen kuljetusten laajentamisella olisi kilpailutilanteeseen kaupallisten kuljetusten markkinoilla.

Lakiesityksen yritysvaikutuksia ei luonnoksen mukaan ole arvioitu. kuitenkin lailla olisi merkittäviä vaikutuksia sekä lain piiriin tuleville kuljetusyrityksille että lain ulkopuolelle jäävien yritysten toiminnalle. kun tavarankuljetusten sääntelyllä on laajoja vaikutuksia koko logistiikkaketjulle, keskuskauppakamari pitää tärkeänä, että lakiesityksen yritysvaikutuksista laaditaan perusteellinen arvio ennen hallituksen esityksen antamista.

Keskuskauppakamari kiinnittää huomiota myös lakiesityksen selkeyteen. tehokkaan valvonnan kannalta on esityksen 7 §:ssä säännellyn ilman lupaa sallitun liikenteen määrittelyn oltava mahdollisimman täsmällistä ja ennustettavaa.

14.2.2005

Liikenne- ja viestintäministeriölle

**ILMAILULAITOSTYÖRYHMÄN ESITYS HALLINNON
JA LAINSÄÄDÄNNÖN UUDISTAMISEKSI**

Liikenne- ja viestintäministeriö on pyytänyt Keskuskauppakamarilta lausuntoa ilmailulaitostyöryhmän esityksestä hallinnon ja lainsäädännön uudistamiseksi (LVM064:00/2003). Lausuntonaan Keskuskauppakamari esittää seuraavan.

Lentoliikenteellä on keskeinen merkitys yritysten kilpailukyvyille. Tämä merkitsee sekä hyviä kansainvälisiä lentoyhteyksiä että kattavaa kansallista lentokenttäverkostoa. Lentoliikenteen sääntely perustuu pitkälti kansainvälisiin sopimuksiin, joiden kansallisessa täytäntöönpanossa on huolehdittava lentoturvallisuuden ohella lentoliikenteen edellytysten turvaamisesta sekä toiminnan tehokkaasta ja taloudellisesta järjestämisestä.

Keskuskauppakamari katsoo, että työryhmän esitys ilmailun viranomaistoimintojen erottaminen omaksi erilliseksi virastoksi on perusteltua. Näin voidaan parhaiten varmistaa hallinnon selkeys ja läpinäkyvyys. Samalla on varmistettava valvontaviranomaiselle riittävät resurssit ja ammattitaito. Ilmailuhallinnon keskeinen asema lentoturvallisuudesta vastaavana viranomaisena edellyttää että viranomaisen toiminnalle turvataan riittävä ja pitkäjänteinen rahoitus, joka takaa toiminnan riippumattomuuden muista ilmailualan toimijoista. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi tulisi ilmailun viranomaisvalvonnan kuten muunkin viranomaistoiminnan rahoituksen perustua lakiin perustuvista viranomaissuoritteista perittävien maksujen ohella valtion talousarvion kautta tuleviin määrärahoihin.

Ilmailulaitoksen toiminnasta saadut kokemukset ovat yritysten näkökulmasta olleet myönteisiä. Toiminta on ollut kustannustehokasta ja nykyinen verkostoperiaatteen mukainen lentoasemien kehittäminen on tukenut alueiden kilpailukykyä. Helsinki-Vantaan lentoasemaa on kehitetty koko Suomen kansainvälisten yhteyksien kannalta keskeisenä lentokenttänä.

Keskuskauppakamari pitää tärkeänä, että Ilmailulaitoksella on myös jatkossa tarvittavat taloudelliset edellytykset huolehtia valtion lentoasemaverkoston ja Suomen lennonvarmistusjärjestelmän korkeasta tasosta. Lentoyhteyksien kehittämisen varmistamiseksi on Ilmailulaitoksen toiminnan rahoitus turvattava. Ilmailulaitokselle ei tule asettaa sellaisia taloudellisia velvoitteita, jotka heikentäisivät sen edellytyksiä ylläpitää lentoasemaverkostoa kansalaisten ja yritysten kannalta tarkoituksenmukaisessa laajuudessaan.

28.2.2005

Liikenne- ja viestintäministeriölle

TIELIIKELAITOKSEN ORGANISAATION KEHITTÄMISEN TARPEET -RAPORTTI

Liikenne- ja viestintäministeriö on pyytänyt Keskuskauppakamarin lausuntoa selvityshenkilöraportista ”Tieliikelaitoksen organisaation kehittämisen tarpeet”. Lausuntonaan Keskuskauppakamari esittää seuraavan.

Keskuskauppakamari kannattaa selvitysmiehen esitystä Tieliikelaitoksen yhtiöittämisestä. Yhtiöittämällä voidaan liikelaitosta paremmin turvata yhtäläiset pelisäännöt ja toiminnan vertailukelpoisuus kilpailijoihin nähden, mikä on välttämätöntä tehokkaasti toimivien markkinoiden turvaamiseksi.

Tasapuolisen kilpailutilanteen kannalta on perustettavan yhtiön pääomitus ja taseen rakenne keskeisessä asemassa. Valtio ei omistajana saa antaa uudelle yhtiölle muihin toimijoihin nähden perusteetonta kilpailuetua. Tämä edellyttää selvitysmiehen esityksen mukaisesti uutta analyysiä, jossa otetaan huomioon perustettavan yhtiön kehitysnäkymät. Perustettavalle yhtiölle ei myöskään saa muodostua kilpailua vääristävää asemaa millään toimialallaan.

16.8.2005

Liikenne- ja viestintäministeriölle

SUOMEN LOGISTISEN ASEMAN VAHVISTAMINEN -TOIMENPIDEOHJELMA

Liikenne- ja viestintäministeriö on pyytänyt lausuntoa toimenpideohjelmasta Suomen logistisen aseman vahvistamiseksi. Lausuntonaan Keskuskauppakamari esittää seuraavan.

Toimenpideohjelmassa on esitetty kattavasti Suomen logistisen aseman vahvistamiseksi ja taloudellisen potentiaalin hyödyntämiseksi tarpeellisia kehittämiskohteita. Suomen maantieteelliset erityispiirteet asettavat logistisen järjestelmän kehittämiseksi suuria haasteita. Toimivilla kansainvälisillä yhteyksillä on suuri merkitys Suomen kilpailukyvyille. Keskuskauppakamari kannattaa toimenpideohjelman hyväksymistä mutta toivoo, että ohjelmaa olisi muutamissa kohdissa mahdollista täsmentää.

Suomen kansainvälisen logistisen aseman vahvistamiseen on kiinnitettävä erityistä huomiota. Euroopan unionin liikennepolitiikalla on lähivuosina yhä enemmän vaikutuksia myös Suomen liikennejärjestelmään. Toimenpideohjelmassa on aiheellisesti kiinnitetty huomiota EU-tason vaikuttamiseen. Euroopan unionin liikenneverkkoja kehitettäessä Suomen on syytä korostaa pohjois-eteläsuuntaisia yhteyksiä. Suomen kannalta yksi keskeisimpiä hankkeita on satamia koskevan lainsäädännön, ns. Port's Package II, val-

mistelun uudelleen käynnistyminen. Suomen on tältä osin oltava aktiivinen, jotta lainsäädännön valmistelu perustuisi nykyisen järjestelmän huolelliseen analyysiin ja suomen erityispiirteiden huomioon ottamiseen.

Venäjä on nousemassa Suomen tärkeimmäksi taloudelliseksi kumppaniksi. Venäjän taloudellisten mahdollisuuksien hyödyntäminen edellyttää Suomen ja Venäjän välisiä toimivia liikenneyhteyksiä. Helsinki-Pietari-Moskova – vyöhykkeen liikenneverkon kehittämisen ohella on huolehdittava myös muiden Venäjän osien ja Suomen välisten liikenneyhteyksien kehittämisestä.

Suomen kilpailukyvyyn vahvistaminen edellyttää maan sisäisen logistisen järjestelmän tehostamista. liikenneväylien kehittämisen ohella uusimman tietotekniikan hyväksikäyttö kuljetus- ja käsittelyketjussa lisää jakelujärjestelmän tehokkuutta. Tässä työssä yritykset ovat avainasemassa. Ohjelmassa tulisikin korostaa suomalaisten kaupan ja teollisuusyritysten keskinäisen yhteistyön merkitystä ajantasaisten tiedonsiirto- ja käsittelyjärjestelmien kehittämisessä. Keskuskauppakamari on omalta osaltaan ollut kehittämässä näitä järjestelmiä ECR Finland ry:n kautta.

Itämeren alueen liikennepolitiikan ja logistisen yhteistyön tiivistämisessä tulee vahvistaa viranomaisten ja alueellisten toimijoiden kumppanuutta. Itämeren alueen kauppakamarit edustavat laajasti alueen elinkeinoelämää ja muodostavat keskinäisen yhteistyöverkoston. Keskuskauppakamari pitää tärkeänä, että kauppakamarit voivat olla mukana toimenpideohjelman toteuttamisessa.

22.8.2005

Liikenne- ja viestintäministeriölle

VÄYLÄMAKSUT JA JÄÄLUOKITUS

Liikenne- ja viestintäministeriö on pyytänyt Keskuskauppakamarin lausuntoa vaihtoehtoisista ehdotuksista väylämaksulainsäädännön uudistamiseksi sekä vaihtoehtoisista ehdotuksista laiksi jääluokista ja jäänmurtajaavustuksista. Keskuskauppakamari esittää lausuntonaan seuraavan.

Olosuhteet koko Suomessa vaativat aluksilta erityisen hyviä jäissäkulkuominaisuuksia. Suomessa ovat Euroopan vaikeimmat jääolosuhteet. Koko Suomen teollisuus tarvitsee kilpailukykyistä ja säännöllistä meriliikennettä ympäri vuoden. Tavoitteena tulee olla, että Suomen vesillä liikkuu hyvin talviolissa kulkevia aluksia.

Jääluokkiin perustuva ehdotus väylämaksuiksi on lähellä voimassa olevaa väylämaksujärjestelmää. Jääluokkiin perustuvat maksut osoittaisivat toista esitettyä vaihtoehtoa paremmin aluksen jäissäkulkuominaisuuksien tason. Tämä vaihtoehto on vaikutuksiltaan selkeämmin ennustettavissa kuin jääluokkaindeksiin perustuva ehdotus. Jääluokkiin perustuva vaihtoehto muuttaisi myös vähemmän alusten maksuja. Jääluokkiin perustuva maksujärjestelmä ei muuttaisi myöskään olennaisesti jääluokkien väylämaksujen

keskinäisiä suhteita ja tukisi nykyisen kaltaisen ympärivuotisen alusliikenteen jatkumista kaikkiin Suomen satamiin.

Jäissäkulkuindeksiin perustuvan ehdotuksen keskeisin ongelma on se, että se korottaisi kohtuuttomasti parhaimpiin jääluokkiin kuuluvien alusten maksuja. Vaarana on kohonneiden maksujen siirtyminen rahdinantajien maksettavaksi. Jäissäkulkuindeksiin perustuvan uudistuksen seurauksena huonoimpiin jääluokkiin kuuluvien alusten maksut alenisivat. Kielteiset vaikutukset kohdistuisivat erityisesti niihin varustamoihin, jotka ovat panostaneet hyvien jääluokkien aluksiin.

Jäissäkulkuindeksiin perustuvassa ehdotuksessa on myönteistä se, että se poistaisi jääluokkien määrittämiseen liittyvät epäselvyydet. Väylämaksu voitaisiin määritellä aluksen koon perusteella. Määrääväksi tekijäksi muodostuisi aluksen konetehto ja leveys. Tällöin kuitenkin panostukset aluksen jäissäkulkuominaisuuksien kehittämiseksi jäisivät vaille riittävää huomiota. Jäissäkulkuindeksiin perustuvan ehdotuksen kustannusvaikutukset olisivat vaikeammin ennakoitavissa kuin jääluokkiin perustuvassa mallissa. Alempiin jääluokkien maksujen alentaminen saattaisi lisätä tällaisten alusten tuoloa Suomeen ja voisi siten lisätä avustuskustannuksia.

Väylämaksulainsäädäntöä uudistettaessa tulisi säännölliselle liikenteelle asettaa käyntikertoihin sidottava enimmäismäärä, jonka ylittävältä osalta väylämaksua ei enää perittäisi. Enimmäismäärä tulisi kalenterivuoden sijasta sitoa ensimmäisestä käyntikerrasta laskettavaan 12 kuukauden jaksoon.

Risteilyalusliikenteen säilyttämiseksi ja kehittämiseksi on syytä säilyttää näiden alusten väylämaksujen alennukset. Risteilyalusten ohella mahdollisuus huojennukseen tulisi ulottaa muihin aluksiin kuten proomuihin, jotka eivät normaalisti liikennöi talvikautena. Maksuhuojennuksilla on suuri merkitys myös suurten neste- ja kuivabulk-alusten kohdalla.

Väylämaksuille on vaikutuksia Suomen ja Venäjän välisen liikenteen kilpailukykyisyyteen verrattuna Baltian ja Venäjän omien satamien kautta tapahtuvaan liikenteeseen. Tämän vuoksi tulisi lakia uudistettaessa mahdollistaa myös ulkomaisen kauttakulkuliikenteeseen kohdistettavat alennukset.

Väylämaksuhuojennukset on pyrittävä kohdentamaan siten, että niiden kilpailua vääristävät vaikutukset olisivat mahdollisimman vähäisiä.

5.9.2005

Liikenne- ja viestintäministeriölle

EUROOPAN UNIONIN LIIKENNEPOLIITTISTEN TAVOITTEIDEN PÄIVITTÄMINEN

Liikenne- ja viestintäministeriö on pyytänyt Keskuskauppakamarin lausuntoa Euroopan unionin liikennepoliittisten tavoitteiden päivittämisestä. Keskuskauppakamari esittää vastauksenaan liikenne- ja viestintäministeriön esittämiin kysymyksiin seuraavan.

1. Euroopan unionin liikennepoliitikassa tulisi korostaa liikenneinfrastruktuurin keskeistä merkitystä koko unionin kilpailukyvyn vahvistamisessa. Erityisesti tulisi kiinnittää huomiota unionin syrjäisten alueiden saavutettavuuteen ja siihen, että liikenteen hinnoittelulla ei heikennetä tällaisilla alueilla toimivien yritysten kilpailuasemaa. Suomen tulee korostaa tarvetta kehittää Euroopan unionin ja Venäjän välisiä liikenneyhteyksiä.
2. Euroopan unionin tulee varmistaa toimiva ja tehokas kilpailu sisämarkkinoilla ja huolehtia siitä, että EU:n jäsenmaiden ja kolmansien maiden yritysten keskinäiset kilpailuolosuhteet eivät vääristy. Suomen kannalta erityisesti eri liikennemuotojen turvallisuuden kehittämiseksi on koko unionin kattava yhteistyötä tehostettava. Liikenteen ruuhkautuminen vaihtelee merkittävästi eri jäsenmaissa samoin kuin tarve kehittää eri liikennemuotoja. Euroopan unionin tasolla tulee välttää yhtenäisiä toimenpiteitä, joilla pyrittäisiin korjaamaan vain tietyissä maissa esiintyviä liikenteen ruuhkautumiseen liittyviä ongelmia tai ohjaamaan liikennettä eri liikennemuotojen välillä.
3. Vuosina 2005-2010 tulisi EU:n liikennepoliitikassa painopisteiksi ottaa yleiseurooppalaiset liikenneverkot ja uusien teknologioiden käytön edistäminen.
4. Liikenneturvallisuuden parantamiseksi tulee kehittää yhteisiä turvallisuusvaatimuksia ja ennen kaikkea huolehtia siitä, että vaatimuksia noudatetaan kaikissa jäsenmaissa. EU:n tulee varmistaa että korkeaa turvallisuustasoa noudatetaan myös maailmanlaajuisesti. Suomen kannalta on erityisen tärkeää varmistaa Itämeren meriliikenteen turvallisuus.

11.11.2005

Liikenne- ja viestintäministeriölle

LUONNOS TAKSILIIKENNELAIKSI

Liikenne- ja viestintäministeriö on pyytänyt Keskuskauppakamarin lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi taksiliikennelaiaksi sekä luvanvaraisesta henkilöliikenteestä tiellä annetun lain muuttamiseksi. Lausuntoon Keskuskauppakamari esittää seuraavan.

Luonnos uudeksi taksiliikennelaiksi ei toisi merkittäviä ratkaisuja taksitoimintaa koskevan sääntelyn keskeisimpiin ongelmiin, erityisesti taksilupien määrän sääntelyyn ja hinnoitteluun. Uudistuksen kilpailua lisäävät vaikutukset olisivat vähäiset. Uudistus ei käytännössä lieventäisi nykyisiä elinkeinovapautta koskevia rajoituksia.

Luonnoksessa on ilman perusteluja sivuutettu kesäkuussa 2004 mietintönä jättäneen työryhmän mietinnössä esitetyt, hyvin perustellut muutosesitykset, joista tärkeimmät olivat tarveharkinnasta ja taksanvahvistuksesta luopuminen. Näiltä osin nyt lausuntopyynnön kohteena oleva luonnos poikkeaa täysin työryhmän esityksestä. Luonnokseen ei sisälly mitään arviota esityksen yritysvaikutuksista ja vaikutuksista alan kilpailutilanteeseen. Kuitenkin kauppa- ja teollisuusministeriössä on käynnissä laaja hanke säädösten yritysvaikutusten arvioinnin tehostamisesta.

Ennen hallituksen esityksen antamista on laadittava perusteellinen selvitys sekä tämän lausuntopyynnön kohteena olevan luonnoksen että aiemmin esillä olleen työryhmän esityksen vaikutuksista taksialan yritysten toimintaan. Taksilain muutos koskisi suurta määrää jo alalla olevaa yrittäjää sekä yrittäjiksi aikovia ja heidän taloudelliseen asemaansa. Arviointi on tehtävä myös vaikutuksista asiakkaina olevien kuluttajiin, kuntiin ja yrityksiin.

Esityksen perusteluissa (s.33) on korostettu lupien määrän rajoittamisen olevan omiaan turvaamaan toimialan kannattavuutta. Itse kannattavuuden tasoa ei ole luonnoksessa määritelty. Luonnoksessa ei ole lausuttu myöskään mitään siitä, mikä vaikutus eri vaihtoehtoilta olisi taksiliikenteen kannattavuuteen. Ilman näitä seikkoja koskevia arvioita lainsäädännön rakennetta koskevia perusteltuja valintoja ei ole mahdollista tehdä.

Luonnos perustuu siihen näkemykseen, että taloudellisen analyysin avulla voitaisiin määritellä taksien kysynnän ja tarjonnan tasapaino. Esitetty kiintiömalli ei toisi tosiasiallista muutosta nykyiseen tilanteeseen. Hallinnollisella päätöksellä pyrittäisiin edelleen määrittelemään markkinoiden tasapaino. Se on kuitenkin täysin poikkeuksellista markkinoiden vapaaseen toimintaan perustuvassa talousjärjestelmässä, jossa lainsäätäjän tehtävänä ei ole kilpailua rajoittamalla turvata yritystoiminnan kannattavuus.

Luonnoksessa ei ole osoitettu sellaisia alaan liittyviä erityisiä ongelmia, jotka puoltaisivat esitettyä kilpailun rajoittamista ja joita ei muilla keinoin voitaisi säännellä tehokkaasti. Tiukoilla lupaehdoilla ja hakijan taloudellista vastuuta koskevilla säännöksillä voidaan tehokkaasti turvata yritystoiminnan vakauteen ja turvallisuuteen liittyvät vaatimukset.

Taksilupien kuntakohtainen määrä esitetään laskettavaksi kysyntään vaikuttavien muuttujien avulla. Laskentamalli perustuu Teknillisen korkeakoulun selvitykseen, mutta itse selvitystä ei ole tarkemmin käsitelty, eikä sitä, millä tavoin eri muuttujat, kuten esimerkiksi 7-14-vuotiaiden osuus väestöstä, työpaikkaomavaraisuus, vuodepaikkojen määrä tai jokin muu lakitekstissä mainittu yksittäinen muuttuja vaikuttaa kysyntään erityyppisissä kunnissa. Perusteluissa jää täysin avoimeksi, mikä on eri muuttujien keskinäinen painotus ja kuinka herkästi malli reagoi muutokseen esimerkiksi

nopean muuttovoiton tai muuttotappion kunnissa tai kun alueella on tilapäisiä kysyntäheilahteluja. Lainsäädäntöön ei tule kirjata näin epätasallisia perusteita, joiden nojalla kuitenkin päätettäisiin koko toimialan rakenteesta.

Mallit ovat ongelmallisia myös luvanhakijan oikeusturvan kannalta. Jos mallin sisältö ja sen käyttö päätöksen perusteluissa ei ole avointa, on luvan hakijan erittäin vaikea osoittaa, että lupien lisäämiselle olisi lain edellyttämiä perusteita. Käytännössä taloudellisiin muuttujiin perustuvan mallin käyttö johtaisikin muun kuin oikeusharkinnan säilyttämiseen lupien määrästä päätettäessä, kuten perusteluissa (s.33) todetaankin. Tämä tarkoittaisi tarkoituksenmukaisuusharkinnan säilymistä.

Luonnokseen sisältyvä mallin käyttäminen lupien määrästä päätettäessä merkitsisi siten nykyisen tilanteen säilyttämistä. Esitys ei lisäisi elinkeinovapautta, koska uudistus ei tosiasiaa helpottaisi nykyistä lisälupien myöntämisestä. Mallin epämääräisyydestä johtuen saattaisi lisälupien saaminen muodostua käytännössä jopa nykyistä vaikeammaksi.

Jos tämän tyyppistä mallia halutaan käyttää, kuntakohtaisesti myönnettävien lupien sijasta tulisi lähtökohtana olla laajemmat kokonaisuudet, kuten esimerkiksi työssäkäyntialueet. Työssäkäyntialueet vastaavat kuntia paremmin niitä alueita, joiden sisällä suurin osa taksimatkoista tehdään. Esityksessä olevasta asemapaikkavaatimuksesta tulisi kilpailua rajoittavana luopua.

Taksiluvan myöntämisen edellytykset on luonnoksessa laadittu siten, että hakijana käytännössä voisi olla vain yksityishenkilö. Toimialan yritysraakenteen kehittämiseksi lainsäädännössä ei kuitenkaan saa asettaa rajoituksia nykyistä suurempien yrityskokonaisuuksien syntymiselle. Taksitoiminnan harjoittamista osakeyhtiömuodossa ei saa rajoittaa. Taksitoimintaa harjoittavien osakeyhtiöiden omistajanvaihdoksille ei saa asettaa rajoituksia. Toiminnan asianmukaisen harjoittamisen kannalta olennaista on se, että jokaisessa yrityksessä on taksitoiminnasta vastuussa oleva henkilö, jolle voidaan laissa asettaa erityisvaatimuksia.

Esitetty kuluttajahintojen jako kolmeen luokkaan johtaa hinnoittelun tarpeettomaan jäykkyyteen ja käytännössä kalleimman hintaluokan valintaan. Taksityöryhmän esitys hinnoittelun vapautumisesta muun yritystoiminnan tavoin tulisi olla uuden lain lähtökohtana. Taksiliikenteen kuluttajahintojen määräämisestä luopuminen edellyttää, että samalla luovutaan kiintiöihin perustuvasta lupien määrästä.

Luvan hakijalle ei tule asettaa velvollisuutta käydä yrittäjäkurssi. Tällaista kurssia ei yleensä pidetä yritystoiminnan aloittamisen edellytyksenä. Taksitoiminnan osalta ei ole esitetty erityisiä syitä, miksi juuri sen taksityrittäjiksi aikoville yrittäjäkurssin käyminen olisi tarpeellista. Jos vaatimus halutaan säilyttää, olisi joka tapauksessa vapautus myönnettävä niille hakijoille, joilla on riittävä koulutus tai joilla aiemman yritystoiminnan perusteella olisi riittävä kokemus.

Esityksen mukaan lupaa ei tietyillä toimialoilla vaadittaisi silloin, kun kuljetuskustannusten osuus koko elinkeinotoiminnan suoranaisista kustannuksista olisi alle 30 %. Perusteita rajan asettamiselle juuri tuolle tasolle ei ole esitetty. Lisäksi kustannusten kohdentamisesta johtuen säännös on vaikeasti valvottavissa.

Keskuskauppakamari katsoo, ettei hallituksen esitystä tule antaa lausuntopyyntön kohteena olevan luonnoksen pohjalta. Lain uudistamisen lähtökohdaksi tulee olla vuoden 2004 taksityöryhmän esittämät linjaukset. Lain valmistelussa on eri vaihtoehtojen vaikutukset huolellisesti arvioitava.

28.11.2005

Liikenne- ja viestintäministeriölle

ILMAILUHALLITUKSEN MAKSULLISET SUORITTEET

Liikenne- ja viestintäministeriö on pyytänyt Keskuskauppakamarin lausuntoa asetusluonnoksesta Ilmailuhallinnon suoritteiden maksuista. Lausuntoon Keskuskauppakamari esittää seuraavan.

Asetusluonnoksen mukaan maksullisten viranomaissuoritteiden hinnoittelu nousisi moninkertaiseksi, useissa tapauksissa nelinkertaiseksi, nykyiseen tilanteeseen verrattuna. Keskuskauppakamari katsoo, että yksinomaan maksusuoritteiden korottamiseen perustuva viranomaistehtävien kulujen kattaminen heikentäisi kohtuuttomasti lentoliikenteen toimintaedellytyksiä.

Lähtökohtaisesti lentoliikenteen turvallisuuteen liittyvistä viranomaistehtävistä aiheutuvat kulut tulisi kattaa valtion budjetin yleisestä rahoituksesta. Yksittäisten maksutaulukossa esitettyjen maksujen osalta ei ole riittäviä edellytyksiä arvioida missä määrin maksut perustuvat valtion maksuperustelain tarkoittamalla tavalla kunkin suoritetyypin tuottamisesta valtiolle keskimäärin aiheutuviin kustannuksiin.

TELEVIESTINTÄ JA SÄHKÖINEN KAUPANKÄYNTI

4.1.2005

Liikenne- ja viestintäministeriölle

KANSALLINEN LAAJAKAISTASTRATEGIA -VÄLIRAPORTTI

Liikenne- ja viestintäministeriö on pyytänyt Keskuskauppakamarin lausuntoa kansallisen laajakaistastrategian väliraportista. Lausuntonaan Keskuskauppakamari esittää seuraavan.

Tietoliikenneyhteyksien kehittäminen on yritysten näkökulmasta yksi keskeisimpiä keinoja kehitettäessä alueiden kilpailukykyä. Kilpailukyvyn kehittäminen korostaa laajakaistatyöryhmän väliraportissa esille tuotujen alueiden kehittämiseksi tarkoitettujen erityistoimenpiteiden merkitystä. Laajakaistayhteyksien kehittämisen tulee olla markkinalähtöistä. Tehokkaan ja toimivan kilpailun turvaaminen palvelujen tarjonnassa on laajakaistastrategian onnistuneen toteuttamisen keskeinen edellytys. Tämän toteuttamiseksi on huolehdittava ensinnäkin siitä, että laajakaistapalveluita tarjoavien operaattoreiden välillä ylläpidetään toimivaa kilpailua. Toiseksi tulee huolehtia siitä, että julkisen rahoituksen käyttö rajoittuu selkeästi vain niihin tilanteisiin, joissa ei ole edellytyksiä kaupallisesti kannattavalle toiminnalle. Tehokkaan kilpailun avulla voidaan myös parhaiten turvata vaihtoehtoisten tai nykyisten, täydentävien teknologioiden nopea käyttöönotto.

18.1.2005

Kauppa- ja teollisuusministeriölle

HANKINTALAKITYÖRYHMÄN MUISTIO

Kauppa- ja teollisuusministeriö on pyytänyt Keskuskauppakamarin lausuntoa hankintalakityöryhmän muistiosta. Kuultuaan kauppakamareita ja Keskuskauppakamarin palvelualojen neuvottelukuntaa Keskuskauppakamari esittää lausuntonaan seuraavan.

Työryhmä esittää, ettei hankintalakia jatkossa sovellettaisi kansallisen kynnysarvon, 20.000 euroa tavaroissa ja palveluissa sekä 100.000 euroa urakoissa alittaviin hankintoihin. Keskuskauppakamari pitää periaatteessa myönteisenä aivan pienten hankintojen vapauttamista hankintalainsäädännöstä, koska tarjouskilpailujen järjestämisestä aiheutuvat kustannukset eivät saa olla epäsuhteessa kilpailuttamisesta saatavien hyötyjen kanssa. Eh-

dotettua 20.000 euron rajaa on kuitenkin pidettävä liian korkeana, koska se veisi todennäköisesti useita kymmeniä prosentteja hankinnoista pois kilpailuttamismenettelyn piiristä. Keskuskauppakamari esittääkin ehdotettujen kynnysarvojen puolittamista. Keskuskauppakamarin mielestä on tärkeää, että kauppa- ja teollisuusministeriön aihetta koskeva, helmikuussa valmistuva tilastaselvitys otetaan huomioon kansallista kynnysarvoa määrittäessä. Kynnysarvojen laskemista ehdotetuista arvoista voidaan perustella myös sillä, että kunnallisvalitus ja hallintovalitus eivät ole toimivia oikeussuojakeinoja hankinta-asioissa. Kynnysarvot alittavissa tapauksissa ne jäisivät ai-noiksi muutoksenhakukeinoiksi.

Keskuskauppakamarin mielestä valmistelussa on pohdittava millä tavoin tarjouskilpailun osallistujan tai julkisen organisaation mahdollisesti saama ristiinsubventio huomioidaan tarjousten hinnassa. Vaikka tukien tarkka kohdistaminen tiettyyn tarjoukseen on vaikeata, tulisi lainsäädäntöön sisältyä mahdollisuus puuttua julkisen tuen aiheuttamiin kilpailutilanteiden vääristymiin.

Työryhmä myöntää mietinnössään, että voimassaolevassa lainsäädännössä ei ole tehokkaita menettelyjä puuttua tilanteeseen, jossa hankintayksikkö ei lainkaan kilpailuta hankintaa. Työryhmä olisi valmis jättämään lainsäädäntötoimet valvontamenettelyjä koskevien direktiivien uudistamisen varaan. Keskuskauppakamari katsoo, ettei ole syytä jäädä odottamaan mahdollisia uusia direktiivejä asiasta, vaan valvontaviranomaiselle tulisi antaa oikeus määrätä hankintayksikkö kilpailuttamaan hankinta määräajan kuluessa.

Keskuskauppakamari pitää pk-yritysten osalta suurena ongelmana julkisten hankintojen heikosti toimivia ilmoituskanavia. Julkisten hankintojen sähköisessä ilmoituskanavassa (Julma) julkaistiin vuonna 2003 vain noin 3.000 ilmoitusta eli 7-8 ilmoitusta/kunta. Määrä on erittäin pieni julkisten hankintojen kokonaismäärään verrattuna. Suositeltava tapa ilmoitusmenettelyn järjestämiseen olisi useiden keskenään kilpailevien kaupallisten ilmoituskanavien malli. Tällöin kilpailu toisi kanavien toimintaan tehokkuutta ja lisäisi markkinointia. Kilpailu voisi tuoda mukanaan myös tiettyjen erikoisalojen hankintoihin keskittyviä ilmoituspalveluja, jotka voisivat saavuttaa yrityksiä yleiskanavia paremmin.

Työryhmän esittämä neuvottelumenettelyn käytön laajentaminen ns. kilpailulliseen neuvottelumenettelyyn on perusteltua erityisesti asiantuntijapalvelujen osalta. Lakiehdotuksen 22 pykälän 1. momentin 3. kohdassa mainittu henkinen palvelu tulee korjata osaamispalveluksi. Lisäksi saman pykälän 2 momentin 2 lausetta ehdotetaan muutettavaksi muotoon ”... Hankintayksikön on neuvoteltava ehdokkaiden kanssa parhaan tarjouksen löytämiseksi niihin tehtäviin, jotka hankintayksikkö on ilmoittanut hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä.”

Keskuskauppakamari kannattaa työryhmän ajatusta perustaa Suomeen virallinen hankintadirektiivien kattamat toimittajatiedot sisältävä rekisteri patentti- ja rekisterihallituksen tai muun viranomaisen yhteyteen. Suomessa ei ole tällä hetkellä direktiivien edellyttämiä virallisia toimittajarekistereitä, joista yritykset ja hankintayksiköt saisivat hankintamenettelyissä tarvittavia

todistuksia. Keskuskauppakamari esittää, että hanke toteutettaisiin jo uudessa hankintalaissa. Asiaa ei ole syytä jättää lisäselvitysten varaan. Keskuskauppakamari esittää edelleen että kyseinen yksikkö vastaisi jatkossa myös ammatinharjoittajien tai vastaavien EY-alueella tarvitsemista tutkimus- ja kokemustodistuksista sekä yritysten EY-hankkeita varten tarvitsemista erikoistodistuksista.

Marraskuussa 2004 julkaistussa Suomi maailmataloudessa –loppuraportissa todetaan, että julkisia hankintoja tulee kehittää yhdeksi innovaatiopolitiikan instrumentiksi. Keskuskauppakamari tukee loppuraportin esitystä, jonka mukaan kehitetään julkisen sektorin palvelurakenteen ja toimintatapojen uudistamisen sekä kilpailuttamisen edellyttämää osamista. On erittäin tärkeää, että koulutusta ja tiedottamista suunnataan julkisen sektorin toimijoille/tilaajille ja yksityisille palvelutuottajille. Kauppakamarijärjestö on valmis osallistumaan uutta lainsäädäntöä koskevaan tiedottamis- ja koulutusprojektiin.

7.2.2005

Liikenne- ja viestintäministeriölle

VIESTINTÄVIRASTON MAKSUT

Selvitystyöryhmän raportti 75/2004

Liikenne- ja viestintäministeriö on pyytänyt Keskuskauppakamarin lausuntoa Viestintäviraston maksuja koskevasta selvitystyöryhmän loppuraportista. Keskuskauppakamari lausuu asiasta seuraavan.

Tietoyhteiskunnan kehittymisen kannalta on tärkeää, että tietoturvaongelmia ehkäistään tehokkaasti. Korkea tietoturvan taso on koko yhteiskunnan etu. Sen vuoksi Keskuskauppakamarin näkemyksen mukaan tulisi vielä selvittää mahdollisuuksia rahoittaa Viestintäviraston tietoturvaan liittyviä toimintoja budjettivaroin.

Tietoturvamaksua koskevaan muutosesitykseen liittyy yritysten keskenään ristiriitaisia intressejä. Sen vuoksi Keskuskauppakamari ei ota yksityiskohteisesti kantaa siihen, miten maksut pitäisi jakaa erilaisten yritysten kesken, jos päädytään siihen, ettei Viestintäviraston toimintaa voida tältä osin rahoittaa budjettivaroin.

Viestintäviraston maksuista päätettäessä on tärkeää ottaa huomioon, että Viestintävirastolle maksuja suorittavat yritykset toimivat erittäin kilpaillulla toimialalla ja yritysten talouteen liittyy epävarmuustekijöitä. Sen vuoksi maksujen on pysyttävä kaikkien yritysten kannalta kohtuullisella tasolla.

22.4.2005

Liikenne- ja viestintäministeriölle

VIESTINTÄMARKKINALAIN MUUTOSTEN HALLITUKSEN ESITYSLUONNOS

Liikenne- ja viestintäministeriö on pyytänyt Keskuskauppakamarin lausuntoa viestintämarkkinalain muutosten hallituksen esitysluonnoksesta. Keskuskauppakamari lausuu asiasta seuraavan.

Keskuskauppakamari pitää hallituksen esitysluonnosta pääosin kannatettavana.

Valitusprosessit

Viestintämarkkinalakiin perustuvat valitusprosessit ovat osoittautuneet pitkiksi. Yritysten oikeusturvan kannalta olisi tärkeää, että muutoksenhakuasiat käsiteltäisiin joutuisasti. Asialla on erityistä merkitystä viestintämarkkinalain osalta, koska uusien säännösten tulkintalinjaukset ovat vasta muotoutumassa.

Häiriöstä aiheutuneiden kulujen jakaminen

Hallituksen esitysluonnoksen 131 §:n mukaan Viestintävirastolla olisi oikeus päättää viestintäverkon aiheuttaman häiriön johdosta syntyvien korjauskustannusten jakamisesta häiriötä aiheuttavan ja häiriöstä kärsivän tahon välillä.

Yleinen periaate on, että vahingon aiheuttajan on korvattava aiheuttamansa vahinko. Säännöksessä siirrettäisiin korvausvastuuta vahingon kärsijälle. Säännöksen perusteluissa todetaan, ettei sillä ole merkitystä, onko häiriötä aiheuttava laite laissa säädettyjen vaatimusten mukainen. Säännös jättää jakomenettelyssä noudatettavat periaatteet avoimiksi. Myös säännöksen perustelut ovat niukat eikä niistä ilmene, miksi vahingon kärsijän olisi osallistuttava kustannusten kattamiseen ja mikä säännöksen käytännön merkitys olisi. Keskuskauppakamari katsoo, että ainakin säännöksen perusteluja on täsmennettävä, jos päädytään poikkeamaan yleisestä vahingonkorvausoi-keudellisesta vastuunjaosta.

Kytkykauppaa koskeva sääntely

Puhelimen ja liittymän kytkykaupassa elinkeinoelämän eri toimijoilla on ris- tiriitaiset intressit, eikä Keskuskauppakamari sen vuoksi ota kantaa asiaan.

20.5.2005

Viestintävirastolle

VIESTINTÄVIRASTON MÄÄRÄYS VERKKOTUNNUKSISSA SALLITUISTA MERKEISTÄ

Viestintävirasto on pyytänyt Keskuskauppakamarin lausuntoa luonnoksesta Viestintäviraston määräykseksi verkkotunnuksessa sallituista merkeistä. Keskuskauppakamari lausuu asiasta seuraavan.

Keskuskauppakamari kannattaa ehdotusta, jonka mukaan firmaatunnuksen päätyvissä verkkotunnuksissa sallittaisiin käyttää kirjaimia å, ä ja ö. Uudistus lisää verkkotunnusten haltijoiden valinnanmahdollisuuksia. Uudistuksen kannatettavuutta korostaa se, että jatkossa sallitaan yksityishenkilöille verkkotunnuksen hankkiminen, jolloin tunnukseksi voidaan ottaa oma nimi siitä huolimatta, että siihen sisältyy å, ä tai ö.

Kansainvälisessä kanssakäymisessä asiointia voi hankaloittaa se, että verkkotunnuksessa on å, ä tai ö. Sen vuoksi on tärkeää, että verkkotunnusten hakijoille annettavissa ohjeissa todetaan, ettei näitä merkkejä käytetä kaikissa maissa ja että ulkomaista yhteydenpitoa harjoittavien kannattaa pohdita, onko heidän järkevää ottaa verkkotunnukseensa å, ä tai ö.

1.6.2005

Liikenne- ja viestintäministeriölle

TELEVISIO- JA RADIOTOIMINNASTA ANNETUN LAIN MUUTTAMINEN

Liikenne- ja viestintäministeriö on pyytänyt Keskuskauppakamarin lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi, jolla on tarkoitus muuttaa televisio- ja radiotoiminnasta annettua lakia. Keskuskauppakamari lausuu asiasta seuraavan.

Luonnoksen mukaan yksi digitaalinen maanpäällinen lähetyverkko olisi tarkoitus osoittaa ns. käämentelevisioon käyttöön, jolloin digitaalisia radio- ja tv-lähetyksiä voitaisiin vastaanottaa esimerkiksi tarkoitukseen sopivalla matkapuhelimella. Keskuskauppakamari kannattaa uusien tekniikoiden hyödyntämistä ja uusien palveluiden kehittämistä. Suotavaa kuitenkin olisi, että esityksessä perusteltaisiin valittua ratkaisua tarkemmin, koska sillä voi olla vaikutuksia televisioalan erilaisiin toimijoihin. Myös se on tärkeää, että muutoksella ei suosita joitakin alan toimijoita.

Jatkovalmistelussa hallituksen esityksen vaikutuksia koskevaa osiota on aiheellista täydentää ja käsitellä niitä vaikutuksia, joita ehdotetuilla muutoksilla on alan eri toimijoihin. Keskuskauppakamari pitää tärkeänä, että lainvalmistelussa kiinnitetään erityistä huomiota säännösten vaikutuksiin ja että vaikutusarviointi kirjattaisiin hallituksen esitykseen.

Ehdotuksen mukaan ns. käämmentelevisiota koskisi helpotettu lupakäytäntö. Kilpailu- ja teknologianeutraliteetin kannalta on tärkeää, että televisioalan toimijoille asetettavat vaatimukset eivät perusteettomasti eroaisi toisistaan. Jatkossa tulisi pyrkiä nykyistä kevyempään ohjelmistolupakäytäntöön koko televisioalan osalta.

Käämmentelevisiion helpotettu lupakäytäntö saattaa johtaa siihen, että lapsille haitallisen ohjelman tarjonta lisääntyy. Tähän on syytä kiinnittää huomiota hankkeen jatkovalmistelussa ja varmistaa se, että helpotetulla menettelyllä ohjelmistoluvan saavat noudattavat suomalaisten televisioyhtiöiden lapsille haitallisia ohjelmia koskevia periaatteita.

6.6.2005

Liikenne- ja viestintäministeriölle

AHVENANMAAN VERKKOTUNNUS

Liikenne- ja viestintäministeriö on pyytänyt Keskuskauppakamarin lausuntoa hallituksen esitysluonnoksesta, joka koskee Ahvenanmaan oman, ensimmäisen tason ax-verkkotunnuksen käyttöönottoa. Keskuskauppakamari lausuu asiasta seuraavan.

Keskuskauppakamari kannattaa Ahvenanmaan oman verkkotunnuksen käyttöönottoa. Tarkoituksena on, että toisen asteen verkkotunnus aland.fi poistuisi käytöstä. Maakuntahallitus sulki tämän verkkotunnuksen ja siirtäisi sen käyttäjät maksutta uuden ax-verkkotunnuksen alle. Jotta verkkotunnuksen haltijat voisivat varautua tunnuksen muuttumiseen, on tärkeää tiedottaa heille muutoksen voimaantulosta riittävän aikaisin.

Keskuskauppakamari pitää tärkeänä, että lainvalmistelussa perehdytään säännösten vaikutuksiin, erityisesti taloudellisiin vaikutuksiin yritysten kannalta, ja että vaikutusarviointi kirjattaisiin hallituksen esitykseen. Ahvenanmaan verkkotunnuksia koskevassa hallituksen esitysluonnoksessa todetaan, ettei muutoksella ole taloudellisia vaikutuksia. Kuitenkin muutoksesta aiheutuu yrityksille kustannuksia esimerkiksi uusittavien lomakkeiden muodossa. Vaikka tällaiset kustannukset eivät kokonaisuutena ole merkittäviä, niitä ei pitäisi hallituksen esityksessä sivuuttaa. Lakimuutosten aiheuttamien taloudellisten vaikutusten avoin kirjaaminen hallituksen esityksiin edistää luottamusta lainvalmisteluun ja uusiin säännöksiin.

17.8.2005

Liikenne- ja viestintäministeriölle

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSION ASIAKIRJAT TELEVISIODIREKTIIVIN UUDISTAMISEN TEEMOISTA

Liikenne- ja viestintäministeriö on pyytänyt lausuntoa hallituksen vastauksen valmistelua varten Euroopan yhteisöjen komission asiakirjoista televisiodirektiivin uudistamista varten. Lausuntonaan Keskuskauppakamari esittää seuraavan.

Direktiivin soveltamisala

Direktiivin soveltamisalaa ei Keskuskauppakamarin käsityksen mukaan tulisi laajentaa perinteisen televisio toiminnan ulkopuolelle. Tilauspohjaiset sisältöpalvelut ja muut vuorovaikutteiset palvelut poikkeavat luonteeltaan olennaisesti nykyisin direktiivin kattamista palveluista. Televisiodirektiivin soveltamisalan laajentaminen lisäisi tarpeettomasti tällaisten sisältöpalveluiden sääntelyä. Televisio toimintaa varten laadittujen säädösten soveltaminen muihin palveluihin saattaisi merkittävästi rajoittaa tuottajien mahdollisuuksia kehittää näitä palveluita.

Televisiodirektiivin soveltamisalan selkeyttämiseksi tulisi nimenomaisesti todeta, ettei direktiiviä sovelleta sähköistä kaupankäyntiä koskevan direktiivin soveltamisalaan kuuluviin palveluihin.

Ohjelmien ja mainonnan sisällön sääntely

Televisio toiminnan osalta tulee välttää sisällön lisäsääntelyä. Sääntelyä tulisi kehittää pikemminkin purkamalla ohjelmien ja mainonnan tarpeettoman yksityiskohtaista sääntelyä.

Katsojilla on tällä hetkellä huomattava määrä vaihtoehtoja käytettävissään valitessaan mieleisensä ohjelmasisältö. Ohjelmien sisällön ohjaaminen lainsäädännöllä ei siten ole perusteltua samassa laajuudessa kuin aikanaan nykyistä direktiiviä säädettäessä.

Kaupallinen viestintä kuuluu olennaisena osana televisio toimintaan ja sen avulla voidaan edistää uusien kilpailukykyisten sisältöpalveluiden kehittämistä. EU-lainsäädännössä ei saa asettaa muita maita tiukempia velvoitteita mainonnan sisällölle. Televisiomainontaa koskevaa EU-tason sääntelyä tulisi vähentää. Erityisesti tulisi luopua televisiomainontaa koskevista määrällisistä rajoituksista. Yleinen mainontaa koskeva lainsäädäntö tarjoaa riittävät keinot puuttua kuluttajien kannalta sopimattomaan mainontaan.

Tuotesijoittelua koskevaan uudistukseen tulisi Suomen kannanotossa suhtautua myönteisesti. Tuotesijoittelua on sinänsä pidettävä hyväksyttävänä. Tuotesijoittelun selkiyttämiseksi katselijoille on tarpeen antaa riittävästi tietoa ohjelman mahdollisen mainostajan tuotesijoittelusta. Tuotesijoittelun

salliminen kaventaisi eurooppalaisten tuottajien ja näiden amerikkalaisten kilpailijoiden välisiä eroja.

Suomen kannanotossa tulisi korostaa vaihtoehtoisten sääntelykeinojen kehittämistä ja tuoda esille myönteiset kokemukset muun muassa ikärajojen merkintöjä koskevasta itsesääntelystä. Itsesääntely on toiminut tehokkaasti myös lasten oikeuksiin ja ihmisarvoon kohdistuvia loukkauksia torjuttaessa. Ohjelmien sisällön ohella itsesääntelyn avulla on kyetty tehokkaasti ja nopeasti puuttumaan mainonnassa havaittuihin epäkohtiin.

Oikeus tietoon

Televisioyhtiöille on syytä säilyttää oikeus raportoida uutiskynnyksen ylittävistä tapahtumista. Raportointioikeuden tulisi kattaa myös jäsenvaltioiden rajojen yli tapahtuva uutisointi. Oikeus tietoon ei kuitenkaan saa johtaa alkuperäisen sisällöntuottajan aineiston korvauksettomaan kaupalliseen hyödyntämiseen.

Alkuperämaa -periaate

Televisiodirektiivin tulisi edelleen perustua alkuperämaa -periaatteen soveltamiseen.

Median monimuotoisuus

Televisiotoiminnan EU-tason sääntelyyn ei tule sisällyttää median monimuotoisuutta koskevia säännöksiä. EU:n yhteinen kilpailupolitiikka muodostaa riittävän perustan puuttua mahdollisiin kilpailua vääristäviin toimenpiteisiin.

Pienten jäsenvaltioiden ja kielialueiden osalta mediaomistuksen rajoittaminen vaarantaa media-alan yritysten kannattavuuden. Mahdollisuus riittävän suurien yksiköiden muodostamiseen luo edellytyksiä kannattavalle toiminnalle. Mediaomistuksen rajoittaminen heikentäisi eurooppalaisten yritysten kansainvälistä kilpailukykyä ja tekisi niistä globaaleille toimijoille houkuttelevan ostokohteen.

Mediatarjonta on aikaisempaa monimuotoisempaa ja katsojien valittavissa olevien televisiokanavien määrä on moninkertaistunut. Tämä on aidosti lisännyt kilpailua. Kilpailua on lisännyt myös erilaisten verkkopalvelujen merkittävä lisääntyminen viime vuosina. Mediaomistuksen rajoittaminen EU-tasolla ei siten ole perusteltua kuluttajienkaan näkökulmasta.

31.8.2005

Kauppa- ja teollisuusministeriölle

LIIKETOIMINNAN SÄHKÖISTYMINEN: KANSALLISEN STRATEGIAN LAATIMINEN

Kauppa- ja teollisuusministeriö on pyytänyt Keskuskauppakamarin lausuntoa sähköisen liiketoiminnan nykytilasta ja tulevaisuuden haasteista; ”Liiketoiminnan sähköistyminen: nykytila, tulevaisuuden haasteet ja tarve kansalliselle strategialle”. Lausuntonaan Keskuskauppakamari esittää seuraavan.

Selvitys sisältää perusteellisen katsauksen liiketoiminnan sähköistymiseen liittyviin ajankohtaisiin kysymyksiin. Raporttiin sisältyvissä johtopäätöksissä puolletaan kansallisen strategian laatimista. Arvioitaessa strategian tarpeellisuutta Keskuskauppakamari haluaa painottaa julkisen ja yksityisen sektorin erilaisia lähtökohtia. Suomessa on ilmeinen tarve edelleen kehittää julkisen sektorin sähköisten palvelujen kehittämistä. Tältä osin kehittämistyötä on välttämätöntä jatkaa osana julkisen hallinnon toimintatapojen jatkuvaa uudelleen arviointia.

On myönteistä, että liiketoiminnan sähköistymiseen liittyviin kysymyksiin kiinnitetään huomiota julkisessa hallinnossa. Kauppa- ja teollisuusministeriöllä on keskeinen rooli edistää myös liiketoiminnan sähköistymistä osana yritysten toimintaedellytysten kehittämistä. Keskuskauppakamari korostaa kuitenkin, että markkinataloudessa yksityiset yritykset vastaavat itse oman liiketoimintansa kehittämistä. Tätä kehitystä ei voida eikä myöskään ole tarvetta ohjata erityisellä liiketoiminnan sähköistymisen kansallisella strategialla. Yritykset pyrkivät jatkuvasti kehittämään liiketoimintaansa käyttäen siinä hyväkseen muun muassa jatkuvasti kehittyvän tietotekniikan tarjoamia mahdollisuuksia. Jokainen yritys lähtee omista tarpeistaan, eikä kansallisen strategian luominen tähän kuten ei muuhunkaan liiketoiminnan kehittämisen osa-alueeseen ole tarpeellista.

Julkisen vallan roolina tulee olla suotuisan toimintaympäristön kehittäminen yrityksille. Julkisen vallan ensisijaisena tehtävänä on turvata markkinoiden toimivuus. Tämä tarkoittaa erityisesti lainsäädännön kehittämistä siten, että se on kilpailun kannalta neutraalia ja että lainsäädäntö ei ole esteenä liiketoiminnan kehittämiseksi. Keskuskauppakamari kiinnittää myös huomiota siihen, että elinkeinoelämän keskinäisellä yhteistyöllä on merkittävästi tehostettu tiedonsiirtoa ja tietojenkäsittelyjärjestelmien kehittämistä. Keskuskauppakamari on ECR Finland ry:n kautta osallistunut tähän työhön. Strategian sijasta tulisi tässä vaiheessa keskittyä käytännön hankkeiden edistämiseen. Keskuskauppakamari voi omalla asiantuntemuksellaan tukea tällaisia hankkeita.

27.10.2005

Viestintävirastolle

HUOMATTAVAA MARKKINAVOIMAA KOSKEVA PÄÄTÖSLUONNOS KANSAINVÄLISEN VERKKOVIERAILUPALVELUN MARKKINOILLA

Viestintävirasto on pyytänyt Keskuskauppakamarin lausuntoa huomattavaa markkinavoimaa koskevasta päätösluonnoksesta kansainvälisen verkkovierailupalvelun markkinoilla. Keskuskauppakamarilla ei ole huomauttamista päätösluonnoksesta.

4.11.2005

Liikenne- ja viestintäministeriölle

VIESTINTÄMARKKINALAIN MUUTTAMINEN

Liikenne- ja viestintäministeriö on pyytänyt Keskuskauppakamarin lausuntoa viestintämarkkinalain muuttamista koskevasta luonnoksesta hallituksen esitykseksi. Keskuskauppakamari lausuu asiasta seuraavan.

Yleistä

Keskuskauppakamari pitää tärkeänä, että lainsäädäntö osaltaan edistää kuluttajien luottamusta tietoyhteiskunnan palveluihin. Yksipuolisesti kuluttajan näkökulmasta toteutettu lainmuutos ei kuitenkaan edistä kuluttajan asemaa, sillä muutoksen aiheuttamat lisäkustannukset joudutaan viime kädessä siirtämään kuluttajilta perittäviin hintoihin. Kaavailut muutokset tulevat myös hidastamaan viestintäpalveluiden kehittämistä.

Kuluttajansuojalaki on toimiva yleislaki. Keskuskauppakamari ei kannata sitä, että erityislakeihin ryhdytään kirjaamaan hajanaisia ja toisistaan poikkeavia kuluttajansuojasäännöksiä.

Hankkeen vaikutukset

Nykyisen hallituksen tavoitteena on lakihankkeiden yritysvaikutusten monipuolinen selvittäminen, jota pyritään edistämään myös käynnissä olevilla PARSA- ja SÄVY-hankkeilla.

Hallituksen esitysluonnoksessa todetaan, että esityksen vaikutukset teleyrityksiin ja palvelun tarjoajiin vaikuttavat ensi näkemältä merkittävältä ja ne voidaanakin yrityksissä kokea taloudellisesti uhkaavina. Siitä huolimatta arvioinnissa päädytään varsin kevyesti siihen, ettei lakihankkeella käytännössä ole haitallisia vaikutuksia. On selvää, ettei tehty vaikutusarviointi täytä niitä kriteerejä, joita hyvälle lainvalmistelulle nykyään asetetaan. Myöskään hallituksen esitysluonnoksen kansainvälistä vertailua koskevasta osiosta ei saada tukea ehdotetuille lainmuutoksille, kun missään EU-maassa ei ole vastaavaa säännöstöä.

Lisäksi Keskuskauppakamari kiinnittää huomiota siihen, että ehdotetulla lainmuutoksella voi olla kilpailuoikeudellisia vaikutuksia. Hallituksen esitysluonnoksesta ei ilmene, että kilpailuoikeudellista näkökulmaa olisi lainkaan otettu valmistelussa huomioon. Sen vuoksi onkin huolestuttavaa, ettei ehdotuksesta ole pyydetty kilpailuviranomaisten lausuntoa. Keskuskauppakamari pitää välttämättömänä, että hankkeen kilpailuvaikutukset selvitetään lain jatkovalmistelussa.

Vakiokorvaus viivästys- ja virhetilanteissa

Keskuskauppakamari pitää tärkeänä, että yritykset oikaisevat tarjoamisensa palveluissa mahdollisesti esiintyvät virheet ja korvaavat virheistä aiheutuvat vahingot. Korvausvastuulle on kuitenkin oltava asianmukainen peruste. Keskuskauppakamari katsoo, että vahingonkorvausta tulee voida saada vain, jos vahinkoa on aiheutunut ja kuluttaja on tehnyt asiasta reklamaation.

Työryhmä ehdottaa teleyrityksille virhetilanteissa vakiokorvauksen maksuvelvollisuutta silloinkin, kun kuluttaja ei ole kärsinyt virheestä, esimerkiksi palvelun käytettävyyden katkoksesta, mitään vahinkoa eikä ole ilmoittanut virheestä palveluntarjoajalle. Siten yritys joutuisi maksamaan kuluttajalle korvausta sellaisestakin virheestä, josta yritys ei olisi ollut edes tietoinen eikä ole sen vuoksi voinut korjata virhettä.

Työryhmän ehdottama säännös on räikeä poikkeus vahingonkorvausoikeutemme yleisistä periaatteista, joiden mukaan korvausvastuu kattaa vain todelliset vahingot. Kuluttajansuojalaissa edellytetään lisäksi virheilmoituksen eli reklamaation tekemistä. Keskuskauppakamari ei pidä hyväksyttävänä sitä, että viestintäpalveluiden osalta poikettaisiin vahingonkorvausoikeutemme hyväksi havaituista, voimassa olevista periaatteista, jotka sisältävät täyden korvauksen periaatteen, vaatimuksen virheen ja vahingon välisestä syy yhteydestä sekä rikastumiskiellon. Ehdotuksen toteuttaminen synnyttäisi korvausautomaatin, jossa kuluttajalla olisi viivästys- ja virhetilanteissa oikeus saada korvausta, vaikka hän ei olisi kärsinyt mitään vahinkoa eikä olisi tehnyt edes virheilmoitusta.

Vakiokorvauksen maksuvelvollisuutta on julkisesti perusteltu sillä, että viestintäpalvelu ei ole viivästys- tai virhetilanteessa käytettävissä, ja on väitetty, että tilanne olisi toinen tavarankäytössä. Perustelu on outo. Jos pesukoneen toimitus viivästyy tai pesukone on rikki, pesukone ei ole käytettävissä pyykin pesuun ennen kuin virhe oikaistaan, ja siihen asti kuluttaja ei ole saanut käyttöhyötyä maksamastaan kulutustavarasta. Näin ollen viestintäpalveluiden viivästys- ja virhetilanteilla ei ole mitään periaatteellista eroa verrattuna muihin kulutushyödykkeisiin. Tästä ja aiemmista lakihankkeista on havaittavissa, että tietoyhteiskunnan palveluille asetetaan lainsäädännössä tiukempia vaatimuksia kuin perinteiselle liiketoiminnalle. Tämä ilmiö on vastoin Suomen ja EU:n tavoitteita edistää tietoyhteiskunnan kehittämistä.

Välilliset vahingot

Ehdotetun 67 c §:n mukaan teleyritys vastaisi viivästyksestä aiheutuneista välillisistä vahingoista, jos viivästys tai vahinko on aiheutunut huolimattomuudesta teleyrityksen puolella. Koska ehdotus kattaa välilliset vahingot varsin laajasti, on tärkeää, ettei teleyrityksen vastuuta aseteta hallitsemattomalle tasolle.

Keskuskauppakamari katsoo, että välillisten vahinkojen korvausvastuun tulisi ulottua vain niihin tapauksiin, joissa huolimattomuus ei ole ollut lievää. Liittymän oikeudetonta käyttöä koskevassa 79 a §:ssä vastuun ulkopuolelle ehdotetaan rajattavaksi tapaukset, joissa huolimattomuus on ollut lievää, ja vastaava ratkaisuun olisi päädyttävä 67 c §:ssä.

Sopimuksen muuttaminen

Työryhmä ehdottaa nykyisen 71 §:n 1 momentin 3 kohdan kumoamista. Muutoksella rajoitettaisiin teleyrityksen oikeutta muuttaa sopimusehtoja.

Viestintäpalvelut kehittyvät nopeasti. Ehdotettu muutos jarruttaa kehitystä, mitä ei voida pitää kenenkään etuna. Nykyisessä laissa oleva muutosoikeus on ollut voimassa vasta kaksi vuotta, joten säännöksen tarpeellisuus on hiltaintain arvioitu. Mitään näyttöä ei ole esitetty siitä, että nykyinen säännös olisi kohtuuton kuluttajien kannalta.

Jatkovalmistelussa on kiinnitettävä huomiota siihen, että viestintäpalvelusopimukset ovat pitkäkestoisia, eikä pyrkimyksenä voi olla, että palvelujen kehitystä joudutaan rajaamaan tai että sopimuksia joudutaan irtisanomaan kehityksen mahdollistamiseksi.

Liittymän oikeudeton käyttö

Työryhmä ehdottaa uutta säännöstä teleyrityksen ja liittymän tilanneen kuluttajan vastuun jaosta, kun kuluttaja on luovuttanut liittymän toisen henkilön käyttöön ja tämä käyttää liittymää väärin. Ehdotuksen mukaan teleyritys ei voisi laskuttaa matkapuhelinliittymän tilaajaa liittymän käytöstä, jos liittymän käyttöönsä saanut henkilö käyttäisi liittymää tilaajan tietämättä sellaisella tavalla, josta tilaajan kanssa ei ole sovittu.

Teleyritys ei voi mitenkään estää sitä, että kuluttaja luovuttaa matkapuhelimensa toisen henkilön käyttöön. Teleyritys ei voi edes tietää, kuka puhelinlainta käyttää. On myös huomattava, että matkapuhelinliittymiin on saatavissa maksutta estoja, jolloin puhelinta ei voi käyttää sellaisiin palveluihin, joita tilaaja ei halua maksaa. Lisäksi teleyritykset tarjoavat erilaisia saldorajapalveluita, joilla laskun suuruutta voi rajoittaa. Keskuskauppakamari ei hyväksy ajatusta, että kuluttaja saisi vapaasti luovuttaa matkapuhelimensa kenen tahansa toisen henkilön käyttöön teleyrityksen tietämättä eikä vastaisi näin syntyneistä puhelinlaskuista.

Lakiluonnoksessa kuluttajan vastuu liitetään tilanteisiin, joissa vahinko on johtunut kuluttajan huolimattomuudesta, joka ei ole ollut lievää (79 a §).

Säännöksen perusteluissa on matkapuhelinta koskevaksi lievän huolimattomuuden esimerkiksi otettu tapaus, jossa kuluttaja onnettomuustilanteessa antaa puhelimen täysin tuntemattomalle sivulliselle hätäpuhelun soittamista varten sekä tapaus, jossa kuluttaja antaa matkapuhelimen työtoverilleen, jolta puhelin varastetaan ja liittymää sitten käytetään oikeudettomasti. On selvää, että tällaisissa poikkeustapauksissa ei kuluttajan menettely ole ollut siten huolimaton, että vastuu syntyisi. Lakiehdotusta julkisesti esitellessä on vastuun synnyttäväksi esimerkiksi otettu tilanne, jossa matkapuhelin luovutetaan tuntemattomalle rappioalkoholistille. Käytetyt esimerkit ovat niin marginaalinen ryhmä tilanteita, joissa kuluttaja saattaa luovuttaa matkapuhelimensa toiselle, etteivät ne valota vastuusuhteita. Ehdotettu säännös tulee johtamaan melkoisiin ongelmiin.

Jatkovalmistelussa säännös on muutettava vastaamaan kuluttajansuojalain 7 luvun 19 §:n mukaista kuluttajan vastuuta luottokortin oikeudettomasta käytöstä, sillä ehdotettu säännös mahdollistaa suunnitelmalliset väärinkäytökset. Liittymän oikeudetonta käyttöä koskeva säännösluonnos muuttaisi perinpohjaisesti nykyistä tilannetta. Tähtäkään osin ei ole esitetty mitään selvitystä siitä, että nykyinen sääntely ei olisi kuluttajien kannalta toimiva ja kohtuullinen.

VEROTUS

26.1.2005

Valtiovarainministeriön rahoitusmarkkinaosastolle

KIINTEISTÖRAHASTOTYÖRYHMÄN VÄLIRAPORTTI (VM 14/2004)

Keskuskauppakamarilta on pyydetty lausunto Kiinteistörahastotyöryhmän väliraportista (VM 14/2004) ja siihen liittyvästä kansainvälisestä vertailusta (VM 4/2004). Keskuskauppakamari ilmoittaa asiassa lausuntonaan seuraavan.

Työryhmän toimeksianto ja pääkannanotot

Työryhmän toimeksiantona on ollut arvion tekeminen vaihtoehtoisista tavoista kehittää kiinteistörahastolakia. Työryhmä on pitänyt tehtävää suorittaessaan tavoitteena toimivia, likvidejä, läpinäkyviä ja tasapainoisia markkinoita, joilla sijoittajilla olisi mahdollisuus sijoittaa varojaan kiinteistöihin nykyistä joustavammin. Tavoitteena on myös ollut lisätä markkinatoimijoiden mahdollisuuksia kiinteistövarallisuuden arvopaperistamiseen ja markkinoiden tehostamiseen. Työryhmä on pitänyt tavoitteena myös fiskaalisesti tasapainoista ja veropoliittisesti hyväksyttävää ratkaisua.

Keskuskauppakamarin mielestä asetetut tavoitteet ovat olleet oikea lähtökohta selvityksen tekemiselle. Ensisijainen paino on kuitenkin annettava markkinoiden toimivuudelle, jos kaikkia erilaisia tavoitteita ei voida saavuttaa. Kiinteistömarkkinoiden toimivuus on, ottaen huomioon niiden koko ja merkittävyys koko kansantaloudessa, asetettava etusijalle.

Työryhmä on ansiokkaasti esitellyt useita malleja, joista keskeisimmät ovat olleet sijoitusrahastomuotoinen kiinteistörahastotoiminta, osakeyhtiömuotoinen kiinteistörahastotoiminta, kommandiittiyhtiömuotoinen rahastotoiminta ja vaihtuvapääomainen sijoitusosakeyhtiö. Kutakin mallia on tarkasteltu useasta eri lähtökohdasta. Huomiota on kiinnitetty muun muassa mallin toimivuuteen ja erityisesti verotuksen neutraalisuuteen. Esille on tuotu myös EY-näkökulma ja sen asettamat vaatimukset.

Työryhmä on identifioinut keskeisiksi kysymyksiksi kiinteistörahastojen oikeudellisen muodon, kiinteistörahastojen ja niiden osakkaiden verotuksen sekä näihin vaikuttavat kysymykset siitä, keiden oletetaan olevan kiinnostuneita sijoittamisesta kiinteistörahastoihin. Viimeksi mainittuna tahona on pidetty institutionaalisia sijoittajia, joita ovat muun muassa eläkelaitokset ja vakuutusyhtiöt.

Työryhmä näyttää kallistuneen kannalle, jonka mukaan paras kehittämisvaihtoehto olisi sijoitusrahastolain muuttaminen sijoitusrahastomuotoisen kiinteistörahaston mahdollistamiseksi. Samalla kiinteistörahastolakia tulisi muuttaa siten, että alan toimijoilla olisi mahdollisuus säänneltyyn kommandiittimuotoiseen kiinteistösijoittamiseen. Verotus toteutuisi kummassakin mallissa vain sijoittajatasolla, jolloin kertaantuvaa verotusta ei esiintyisi.

Työryhmä näyttää torjuvan suhteellisen jyrkästi vaihtoehdon, jossa kiinteistösijoitustoimintaa harjoittaisi osakeyhtiö, johon kohdistettaisiin veronhuojennuksia (vapaus voiton perusteella määrättävästä verosta). Kannanottoa on perusteltu paitsi EY-oikeudellisilla näkökulmilla myös yleisillä veropoliittisilla argumenteilla ja arvaamattomilla verotulomenetyksillä. Verotulomenetysten suuruutta ei ole kuitenkaan pystytty muistiossa arvioimaan luotettavalla tavalla.

Keskuskauppakamarin kanta jatkotyölle

Keskuskauppakamarin mielestä työryhmän ei tulisi ainakaan tässä vaiheessa luopua jatkokehittämisestä myös osakeyhtiömuotoisen kiinteistösijoitustoiminnan vaihtoehtoa. Tällainen toimintamuoto on todennäköisesti kansainvälisesti tarkastellen tulevaisuuden malli. Suomen ei ole syytä kulkea kansainvälisen kehityksen jälkijoukoissa vaan eturintamassa. Kiinteistömarkkinamme ovat voimakkaasti kansainvälistymässä ja tämän kehityksen tarjoamat edut on voitava hyödyntää mahdollisimman tehokkaasti. Malliin liittyvät verotukselliset ongelmat ovat sinänsä aitoja ja vakavasti huomioon otettavia, mutta ne voidaan hyvällä tahdolla ratkaista kaikkia eri osapuolia tyydyttävällä tavalla.

Tällä hetkellä on mahdotonta arvioida, mikä olisi eri mallien mukaisten vaihtoehtojen aikaansaama verotulomenetyksen tai ehkä jopa verotulokasvun määrä. Ratkaisevinta mallivalinnassa tulee olla markkinoiden toimivuuden turvaaminen, jolloin keskeisessä asemassa ovat kiinteistösijoitustoiminnan arvopaperistaminen ja aito mahdollisuus listautua. Hyvin toimivat markkinat kasvavat ja tuottavat välittömästi ja välillisesti uusia verotuloja.

Osakeyhtiömuotoisen kiinteistösijoitustoiminnan käyttöönotto saattaa vaatia aikaavievän valmistelun. Kiinteistömarkkinoiden voimakas kehittyminen vaatii myös nopeaa reagointia. Tämän vuoksi lainsäädännön valmistelua tulisi jatkaa myös sijoitusrahastomuotoisen kiinteistörahastotoiminnan synnyttämiseksi, joka olisi mahdollista saada käyntiin varsin nopeasti. Eri vaihtoehtoja ei ole syytä nähdä toisiaan poissulkevinä vaan pikemminkin toisiaan täydentävinä mahdollisuuksina.

17.3.2005

Valtiovarainministeriön vero-osastolle

ARVONLISÄVEROLAIN MUUTTAMINEN

Valtiovarainministeriön vero-osasto on pyytänyt Keskuskauppakamarin lausuntoa hallituksen esitysluonnoksesta laiksi arvonlisäverolain muuttamisesta.

Käytännössä suurin muutos on, että vähäisen laskun enimmäismäärä alennetaan 1 000 eurosta 250 euroon. Muutosta perustellaan komission kannalla, jonka mukaan korkein arvonlisäverodirektiivin mukainen vähäisen laskun määrä on 250 euroa

On huomattava, että ehdotettu muutos aiheuttaa hankaluuksia yrityksille. Yritykset ovat juuri tottuneet siihen, että laajat laskumerkinnät, mm. ostajan nimi ja osoite sekä juokseva tunniste, tulee löytyä omalta myyntilaskulta/kuitilta ja toisaalta ostolaskuilta/kuiteilta vain, jos lasku on suuruudeltaan yli 1 000 euroa. Joidenkin yritysten myyntilaskuista suuri osa jää juuri nyt esillä olevien lukujen väliseen haarukkaan (250-1 000 euroa). Tällaisia ovat mm. hotellilaskut, monet laitevuokrat ja sähkölaskut.

Ehdotettu muutos johtaa siihen, että yritysten on muutettava järjestelmiään ja laskunkäsittelyrutiinejaan.

31.3.2005

Valtiovarainministeriön vero-osastolle

HALLITUKSEN ESITYSLUONNOS OSINKOVERON PALAUTTAMISESTA

Kiitos mahdollisuudesta kommentoida esitysluonnosta. Haluamme kiinnittää hallituksen esityksen jatkovalmistelussa huomiota erityisesti seuraaviin seikkoihin.

1 EY:n tuomioistuimen tuomioon perustuva korkeimman hallinto-oikeuden päätös 2004:117 lähtee siitä, että toisesta EU:n jäsenvaltiosta saadulle osingolle myönnetään Suomessa tuloksi luettava yhtiöveron hyvitys ja tuo hyvitys lasketaan osingonjakajayhtiön asuinvaltiossaan maksaman todellisen yhtiöveron perusteella. Luonnoksessa esitetty osinkoveron palautusmalli poikkeaa peruslähtökohdiltaan KHO:n päätöksestä erityisesti seuraavissa kohdin:

- Hyvitettävä vero lasketaan enintään Suomen yhteisöverokannan mukaisesti. Tämä ei muodostu ongelmaksi silloin, jos yhteisöverokanta on osingonjakajan asuinvaltiossa alempi kuin Suomessa, mutta on ongelmallinen silloin, kun yhteisöverokanta on korkeampi kuin Suomessa.
- Hyvitettävää veroa ei lueta tuloksi Suomessa. Verotuksen lopputulos poikkeaa KHO:n päätöksessä tarkoitettusta erityisesti silloin, kun hyvitys olisi

suuremman verokannan mukainen kuin osingonsaajan verokanta Suomessa on.

- Osinko katsotaan aina pääomatuloksi. KHO:n päätöksen ei voida katsoa tarkoittavan, että osinko olisi aina pääomatuloa, vaikka kyseisessä tapauksessa näin oli.

Esitysluonnoksessa ei millään tavoin perustella sitä, miksi esitetty malli poikkeaa perusratkaisuiltaan KHO:n päätöksestä, eikä sitä, miten mallin katsottaisiin johtavan samaan lopputulokseen kuin KHO:n päätöksen mukainen verotus. On olemassa selvä riski, että esitysluonnoksessa oleva palautusmalli riitautetaan sillä perusteella, että se ei ole KHO:n päätöksen eikä sen pohjana olevan EY:n tuomioistuimen päätöksen mukainen.

Jatkovalmistelussa tulee selvittää vaihtoehtoinen palautusmalli, joka perustuu suoraan KHO:n ja sen perusteena olevaan EY:n tuomioistuimen päätökseen.

2 Luonnoksessa esitetty malli on erittäin monimutkainen ja sen läpinäkyvyys on olematon.

3 Luonnoksen mukaan osinkoveron palautus tapahtuisi viran puolesta vain luonnollisille henkilöille. Viran puolesta tapahtuva palautus tulee ulottaa myös yhteisöihin. Eri verovelvollisten erilaiselle kohtelulle ei ole mitään perusteita.

4 Esitysluonnoksesta ei käy ilmi, miten verovuonna 2004 saatujen osinkojen verotus on tarkoitus toimittaa säännönmukaisessa verotuksessa. Verotukseen tulisi jo tällöin soveltaa KHO:n ratkaisun mukaisia periaatteita.

5 Esitysluonnoksesta ei käy ilmi, muuttuuko ja millä menettelyllä palautettu osinkovero, jos yhtiön verotus muuttuu esimerkiksi myöhemmän muutoksenhaun johdosta.

6 Ehdotetussa mallissa palautettavan osinkoveron määrä riippuu ratkaisevasti siitä, millainen konsernirakenne osingonjakajayhtiöllä on. Jos verot on maksettu pääasiassa tytäryhtiöissä ja emoyhtiön tulo on muodostunut verovapaista osingoista, osingosta maksettua veroa ei palauteta. Jatkovalmistelussa tulee selvittää, voidaanko osingonjakajatahoa tarkastella konsernina palautettavaa osinkoveroa laskettaessa.

7 Esityksen yksityiskohdista haluamme todeta seuraavaa:

- 6 §:ssä säädetään palautettavasta verosta silloin, jos veroviranomaisella ei ole yhtiöön liittyviä tietoja käytettävissään. Epäselväksi jää mm., milloin riittävien tietojen katsotaan olevan olemassa, kenen velvollisuus on esittää tarpeelliset tiedot ja vaaditaanko katkeamatonta tietosarjaa vuodesta 1997.

- 9 §:ssä säädetään palautuksesta viran puolesta ja 10 §:ssä hakemuksesta tapahtuvasta palautuksesta. Säädöstekstistä ei käy ilmi, milloin palautus tapahtuu viran puolesta. Avoimeksi jää myös se, ilmoitetaanko verovelvolli-

selle hakemusmahdollisuudesta, jos palautusta ei tehdä viran puolesta. Tällainen ilmoitus verovelvolliselle tulisi antaa.

6.4.2004

Valtiovarainministeriön vero-osasto

HALLITUKSEN ESITYSLUONNOS ARVONLISÄVEROLAIN MUUTTAMISESTA

Valtiovarainministeriö on pyytänyt Keskuskauppakamarin lausuntoa hallituksen esitysluonnoksesta, joka sisältää arvonlisäverolain yritysjärjestelysäännösten muuttamisen.

Keskuskauppakamari kannattaa ehdotettuja muutoksia.

Esitysluonnoksen 19a §:n perusteluissa todetaan, että liikkeen tai sen osan luovutuksilla tarkoitettaisiin samoja tilanteita, joihin nykyisen oikeuskäytännön mukaan soveltuu voimassa olevan lain 62 §:ssä säädetty verotusmuutos. Selkeyden vuoksi tätä kohtaa on syytä tarkentaa selvittämällä nykyisen oikeuskäytännön pääasiallinen sisältö.

15.4.2005

Valtiovarainministeriölle

HALLITUKSEN ESITYSLUONNOS VEROTUSMENETTELYYN LIITTYVIEN SÄÄNNÖSTEN MUUTTAMISESTA

Kysymyksessä on muutosesitys, jonka syynä ovat verotuksen toimittajan eli veroviranomaisen tarpeet. Laki halutaan mukauttaa veroviranomaisen tarkoituksenmukaisina pitämien työmenetelmien mukaiseksi. Verovelvollinen ja hänen oikeusturvansa ovat vasta toisella sijalla. Lähtökohdan tulisi kuitenkin olla päinvastainen.

Verotuspäätös olisi esitysluonnoksen mukaan ehdollinen runsaan vuoden ajan. Veroviranomainen voisi muuttaa päätöstään riippumatta siitä, kuinka tarkoin asia on verotusta toimitettaessa tutkittu. Muutos heikentäisi selkeästi verovelvollisen oikeusturvaa. Viranomaisen on voitava toimittaa verotus nykyisin voimassa olevassa määräajassa niin oikein, ettei nyt ehdotettua lisäaikaa tarvita. On lisäksi huomattava, että verotuksen toimittamiseen tarvittava työ ei vähene sillä, että se tehdään pidemmän ajan kuluessa.

Hyvään hallintoon kuuluu, että viranomainen pystyy tekemään hallintoalasta koskevan ja viranomaista sitovan päätöksen kohtuullisessa ajassa. Nyt esitetty muutos merkitsee takaperoista kehitystä.

Laista karsittaisiin verotuspäätöstä tekevän viranomaisen velvollisuuksia. Edes perusteluissa ei selvitetä, mitä velvollisuuksia viranomaisella ehkä hal-

lintotoimintaa koskevan yleisen lainsäädännön perusteella on ja miten viranomaisen tulee menetellä päätöstä tehdessään. Esimerkiksi täysin hyvän hallintotavan varaan jää se, että verotuksessa selvitettyä asiaa ei tulisi jälkikäteen muuttaa vaikka ehdotettu lakimuutos antaisi siihen mahdollisuuden.

Keskuskauppakamari katsoo, että ehdotettua muutosta nykyistä pidemmästä verotuksen tosiasiallisesta aukiolosta ei tule toteuttaa.

Luonnoksen mukaan yksityishenkilöiden ei tarvitsisi liittää tositteita veroilmoitukseensa, mutta heille säädettäisiin velvollisuus säilyttää ne viiden vuoden ajan. Säilyttämisvelvollisuuden toteuttaminen voi olla käytännössä vaikeaa. Siksi on syytä vielä harkita muutoksen tarkoituksenmukaisuutta tai ainakin varmistaa riittävä tiedotus ja ohjeistus. Myös muistiinpanovelvollisuuden mahdollinen laajentaminen vaatisi selkeää ohjeistusta.

Esitysluonnoksen sivulla 36 todetaan, että esitys on osa laajempaa henkilöverotuksen verotusmenettelyn uudistamiseen tähtäävää lainsäädäntöohjelmaa. Keskuskauppakamari pitää valitettavana, että esitysluonnoksesta ei käy ilmi uudistuksella tavoiteltava kokonaisuus.

22.4.2005

Valtiovarainministeriölle

ARVONLISÄVERON KANTAMISEN YKSINKERTAISTAMINEN; VEROPESTOSTEN JA VERON KIERTÄMISEN ESTÄMINEN (DIREKTIIVIEHDOTUS DIREKTIIVIN 77/388/ETY MUUTTAMISESTA)

Asiassa on kysymys tiettyjen arvonlisäveron kantamisen yksinkertaistamiseen ja veropetosten ja veron kiertämisen estämiseen tähtäävistä toimenpiteistä ja tiettyjen poikkeuslupapäätösten kumoamisesta. Esitetyt muutokset eivät edellyttäisi Suomen arvonlisäverolainsäädännön muuttamista, vaan antaisivat siihen ainoastaan mahdollisuuden.

Ehdotusten tarkoituksena on selkeyttää ja yhdenmukaistaa keinoja, joilla epäasialliseen verosuunnitteluun puututaan. Perusajatus on täten kannatettava. Suomessa ei ole ollut laajoja ongelmia, joihin ehdotuksella pyrittäisiin vaikuttamaan. Meillä ei ole yritetty merkittävästi käyttää väärin arvonlisäverolain säännöksiä tavalla, joka olisi vääristänyt kilpailua.

Keskuskauppakamari pitää tärkeänä, että siirtohintoja ei oikaista ilman vastaavaksi mahdollisuutta muissa kuin niissä kolmessa veronkiertoon liittyvässä tapauksessa, jotka on mainittu 1 artiklan 6 kohdassa.

Käännetyin verovelvollisuuden laajentaminen (nyt lähinnä rakentaminen) on periaatteessa kannatettavaa, koska tämä yksinkertaistaa yritysten toimintaa.

20.5.2005

Valtiovarainministeriön vero-osastolle

LÄHDEVEROLAIN MUUTTAMINEN

Kiitos mahdollisuudesta kommentoida hallituksen esitysluonnosta, joka koskee rajoitetusti verovelvollisen tulon ja varallisuuden verottamisesta annetun lain muuttamista sekä siitä johtuvia muutoksia verolainsäädäntöön.

Luonnoksessa ehdotetaan, että rajoitetusti verovelvollinen voisi lähdeverotuksen sijasta valita, että häntä verotetaan palkasta ja eräistä muista ansiotuloista progressiivisen asteikon mukaan. Keskuskauppakamari pitää valintamahdollisuutta perusteltuna. Progressiivisen verotuksen ehtona kuitenkin on, että verovelvollinen saa vähintään 75 prosenttia ansiotuloistaan Suomesta. Tämä edellytys vaatii varsin paljon erilaisten tietojen selvittämistä. Siksi kannattaa vielä pohtia, onko ehto tarpeellinen ja tarkoituksenmukainen työmääräänsä nähden.

Eläkkeiden osalta ehdotetaan siirryttäväksi progressiiviseen verotukseen. Lähdeverotus ei olisi enää vaihtoehto. Keskuskauppakamarin mielestä pitäisi vielä selvittää, voisiko eläkkeiden verotuksessa olla samanlainen valintamahdollisuus lähdeverotuksen ja progressiivisen verotuksen välillä kuin palkoissa. Verojärjestelmän selkeyden ja yksinkertaisuuden kannalta olisi hyvä, jos palkan ja eläkkeiden verotus perustuisi samanlaiseen perusratkaisuun.

8.6.2005

Sosiaali- ja terveysministeriölle ja Verohallitukselle

SOSIAALIPALVELUJEN NYKYISEN ARVONLISÄVEROKÄYTÄNNÖN SOVELTAMISESTA JA VEROTUKSEN KEHITTÄMISESTÄ

Sosiaalipalvelujen kehityksestä

Yritysten ja järjestöjen tuottamat sosiaalipalvelut ovat merkittävästi lisääntyneet viimeisten kymmenen vuoden aikana. Palvelujen järjestämisvastuu on edelleen julkisella sektorilla, pääsääntöisesti kunnilla. Kunnat voivat järjestää palvelut joko omana tai kuntien yhteistuotantona tai ostamalla palvelut ulkopuoliselta tuottajalta taikka antamalla kuntalaiselle palvelusetelin.

Tuoreimman käytettävissä olevan tilaston (Stakes, 2005) mukaan vuonna 2002 yksityisen palvelutuotannon osuus sosiaalipalveluiden kustannuksista ja henkilöstöstä oli 24 %. Vuoden 2002 lopussa yksityisissä sosiaalipalveluissa työskenteli 37700 päätoimista työntekijää. Yksityisissä sosiaalipalveluissa oli yhteensä yli 3000 toimipaikkaa, kun esimerkiksi vuonna 1990 yksiköitä oli noin 750. Uudellamaalla vuoden 2002 lopussa noin 30 % sosiaalipalveluiden henkilöstöstä työskenteli yksityisellä sektorilla.

1990-luvun ja 2000-luvun alun aikana on toteutettu monia sellaisia lainsäädännön uudistuksia, jotka ovat vaikuttaneet merkittävästi kuntien palvelutuotannon järjestämiseen. Kuntalaki takaa erittäin laajan kunnallisen itsemääräämisoikeuden. Suomen liittyminen EU:hun merkitsi kilpailun vapautumista. Hankintalainsäädäntö ja kilpailulainsäädäntö tulivat voimaan myös sosiaali- ja terveystaloudessa. Osin laman seurauksena, osin yleisenä politiikan muutoksena ryhdyttiin aktiivisesti kannustamaan yritystoiminnan perustamista hoivapalveluihin.

Sosiaalipalveluissa on säädetty eräitä ns. subjektiivisia oikeuksia (esimerkkinä lasten päivähoito). Pääsääntöisesti palvelut ovat kuitenkin ns. määrärahasidonnaisia. Tällöin kunta voi päättää esimerkiksi, mikä on palvelun sisältö ja tarjotaanko palvelua kunnan tuottamana tai miten palvelut rahoitetaan. Sosiaalihuollon taloudellisten resurssien kiristyessä osa palveluista aiheutuvista kustannuksista jää palvelujen käyttäjien itse kannettaviksi. Tilannetta asiakkaiden kannalta helpottaa osittain kotitalousvähennys, mikä myös on edistänyt erityisesti hoiva-alan yritysten syntymistä.

Uusien rahoitus- ja palvelumallien myötä on syntynyt myös lainsäädännön tulkintaongelmia. Erityisen ongelmallisia ovat yksityisten sosiaalipalvelujen tuottajien arvonlisäverotuksen kysymykset silloin, kun palvelun tarvitsija hankkii tarvitsemansa sosiaalipalvelut suoraan palvelun tuottajalta tai kun yksityinen palveluntuottaja ostaa esimerkiksi alihankintana sosiaalipalveluja toiselta palvelujen tuottajalta.

Yksityisen harjoittaman sosiaalitoiminnan arvonlisäverotus

Arvonlisäverolain 37 §:n mukaan veroa ei suoriteta sosiaalihuoltona tapahtuvasta palvelujen ja tavaroiden myynnistä. Sosiaalihuollolla tarkoitetaan lain 38 §:n mukaan valtion tai kunnan harjoittamaa sekä sosiaaliviranomaisten valvomaa muun sosiaalihuollon palvelujen tuottajan harjoittamaa toimintaa, jonka tarkoituksena on huolehtia lasten ja nuorten huollosta, lasten päivähoidosta, vanhustenhuollosta, kehitysvammaisten huollosta, muista vammaisten palveluista ja tukitoimista, päihdehuollosta sekä muusta tällaisesta toiminnasta.

Hallituksen esityksen (HE 88/1993) perustelujen mukaan verotonta sosiaalihuoltoa on valtion, kuntien ja kuntayhtymien harjoittaman toiminnan lisäksi vastaava lääninhallituksen ja kunnan sosiaalilautakunnan valvoma yksityisten harjoittama toiminta. Yksityisiä sosiaalipalveluiden tuottajia ovat toimialan yleishyödylliset yhteisöt ja yritykset. Yksityisten sosiaalipalvelujen tuottajien osalta arvonlisäverottomuuden edellytyksenä on, että palvelun tuottaja on sosiaalihuollon harjoittaja, toiminta on sosiaaliviranomaisen valvomaa ja palvelu luovutetaan sosiaalihuollon saajalle. Verohallituksen 17.5.1999 julkaisemassa ohjeessa (6/1999) on pyritty ohjeistamaan, milloin mainittujen edellytysten on katsottava täyttyneen. Mainitusta ohjeesta huolimatta yksityisten sosiaalipalvelujen tuottajien arvonlisäverokysymykset ovat osin edelleen ratkaisematta. Tulkintakysymysten ratkaisemista ei ole helpottanut myöskään korkeimman hallinto-oikeuden päätös 24.10.2003 T 2612.

Käytännössä verohallinto ja yksityiset sosiaalihuoltopalvelujen tuottajat ovat tähän asti toimineet sen lähtökohdan mukaisesti, että sosiaalipalvelut ovat arvonlisäverottomia, kun palvelujen saajana on sosiaalihuoltolain tarkoittamia palveluja tarvitseva asiakas. Tällöin kyse on esimerkiksi vanhuuden tai vammaisuuden vuoksi sosiaalihuoltopalvelujen tarpeessa olevista henkilöistä.

On myös esitetty tulkintoja, joiden mukaan sosiaalipalvelujen arvonlisäverottomuuden katsottaisiin koskevan vain niitä tilanteita, joissa kunta on palvelujen tilaajana. Tällaisten tulkintojen mukaan myös yksityisten tuottajien väliset sosiaalipalvelujen ostot olisivat arvonlisäverollisia. Takautuvasti toteutettuina mainitut tulkinnat johtaisivat laajamittaiseen konkurssiaaltoon tähän asti hyvässä uskossa toimineiden yksityisten palveluntuottajien joukossa.

Avoimet tulkintakysymykset on ratkaistava alan toimijoita ohjeistamalla eikä jälkiverotuksin. Muutoin on erittäin vaikeaa houkutella alalle uusia palvelujen tuottajia ja mahdollisuudet sosiaalipalvelujen erilaiseen ja kustannustehokkaaseen tuottamiseen vaikeutuvat tulevaisuudessa olennaisesti.

Tästä eteenpäin olisi tärkeää luoda selkeät linjaukset sille, milloin sosiaalihuoltopalvelujen arvonlisäverottomuus toteutuu. Uskomme, että tähän on luotavissa toimivimmat pelisäännöt kuin edellytys hankinnan tapahtumisesta kunnan kautta. Tämä edellytys aiheuttaisi kunnille huomattavan lisätyötaakan, jos kunnanviranomaisten tarvitsisi etukäteen arvioida jokainen sosiaalihuoltopalvelutarve. Kankea menettely vaikeuttaisi myös yksityisten sosiaalipalvelujen ja koko toimialan kehittymistä sekä yritysten yhteistyötä.

Ehdotamme seuraavia arviointimenetelmiä käytettäväksi sosiaalihuoltopalvelujen arvonlisäverottomuuden selvittämiseksi:

Viranomaisvalvonta ja yksityisten sosiaalipalvelujen tuottajien rekisteri

Jotta yksityinen toiminta voitaisiin katsoa arvonlisäverottomaksi, toiminnan on oltava sosiaaliviranomaisen valvomaa. Verohallituksen ohjeen (6/1999) mukaan palvelujen ja tavaroiden luovuttajan merkintä yksityisten sosiaalipalvelujen tuottajien rekisteriin on edellytys sille, että palveluja ja tavaroita voidaan luovuttaa arvonlisäverottomasti. Käytännössä rekisterimerkinnästä huolimatta viranomaisvalvonnan olemassaolon osoittaminen on ollut hankalaa. Rekisterimerkintä ei esimerkiksi tarkoita sitä, että rekisteriin merkityn sosiaalipalvelujen tuottajan toiminta olisi kokonaan tai edes pääosin viranomaisen valvomaa.

Koska toiminnan viranomaisvalvonnalla on varsin suuri merkitys arvioitaessa toiminnan arvonlisävero kohtelua, rekisteriä olisi syytä kehittää siten, että rekisteristä kävisi selkeästi ilmi, miltä osin rekisteriin merkityn sosiaalipalvelujen tuottajan toiminta on viranomaisvalvonnassa.

Sosiaalihuoltotarpeen toteaminen

Sosiaalihuoltona tapahtuvan tavaran tai palvelun myynnin verottomuuden edellytyksenä on, että luovutus tapahtuu huollonsaajalle. Huollonsaajaa ei ole määritelty arvonlisäverosäännöksissä. Arviointi tapahtuu sosiaalilainsäädännön perusteella. Verohallituksen ohjeessa (6/1999) on selvitetty erilaisia menettelyjä, miten sosiaalihuoltotarve voidaan todeta. Yksityinen sosiaalipalvelujen tuottaja voi esimerkiksi tehdä kunnan kanssa ostopalvelusopimuksen tai kunta voi delegoida päätösvaltaa yksityiselle sosiaalipalvelujen tuottajalle. Palvelut voidaan kuitenkin katsoa sosiaalipalveluiksi myös niiden laadun perusteella. Verohallituksen tiedote on tältä osin joustava, mutta aiheuttaa käytännössä tulkintaongelmia.

Sosiaalihuoltotarve pitäisi olla todettavissa nykyistä joustavammin myös yksityisen sosiaalipalvelujen tuottajan omin toimenpitein. Verottomuuden edellytyksenä näissä tilanteissa voisi olla, että yksityinen sosiaalipalvelujen tuottaja dokumentoi sekä asiakkaan tiedot että sosiaalihuoltotarpeen arviointinsa ja että asiakkaalle tehdään palvelusuunnitelma. Tällöin varmistettaisiin myös toiminnan asianmukainen valvonta. Väärinkäytösten välttämiseksi näissä tilanteissa voitaisiin vielä edellyttää, että asianomainen yksityinen sosiaalipalvelujen tuottaja on sosiaalihuollon palveluntuottajien työehtosopimuksen piirissä.

Tulkintaongelmien ratkaisut

Arvonlisäverolakia koskeneen hallituksen esityksen (88/1993) mukaan sosiaalihuollon käsitteen tarkempi sisältö määräytyy sosiaalihuoltolain ja sosiaalihuoltoa koskevien erityislakien mukaan. Minitusta lainsäädännöstä vastaa sosiaali- ja terveysministeriö. Arvonlisäverotusta koskevasta ohjeistuksesta vastaa puolestaan Verohallitus. Tämän vuoksi olisi erittäin tärkeää, että edellä mainittuihin ongelmiin haettaisiin ratkaisua mahdollisesti lainsäädäntöä muuttamalla ja uutta ohjeistusta antamalla sosiaali- ja terveysministeriön ja verohallituksen yhteistyöllä. Edellä selostettujen sosiaalipalvelujen arvonlisäverotusta koskevien tulkintakysymysten ratkaiseminen on alan yrittäjille erittäin tärkeää ja pikaiset toimenpiteet tulkintaongelmien ratkaisemiseksi olisivat toivottavia.

Osallistumme mielellämme tarvittavien säännösten ja uusien ohjeistusten valmisteluun.

Helsingissä 8. päivänä kesäkuuta 2005

ELINKEINOELÄMÄN KESKUSLIITTO EK
KESKUSKAUPPAKAMARI
SUOMEN YRITTÄJÄT RY
SOSIAALIALAN TYÖNANTAJA- JA TOIMIALALIITTO
TERVEYS- JA SOSIAALIALAN YRITTÄJÄT RY

9.8.2005

Valtiovarainministeriölle

HALLITUKSEN ESITYSLUONNOS MATALAPALKKATUESTA

Valtiovarainministeriö on pyytänyt Keskuskauppakamarin lausunnon luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi väliaikaisesta työnantajan matalapalkkatuesta. Keskuskauppakamari esittää lausuntonaan seuraavan.

Keskuskauppakamari pitää hyvänä, että tuki koskee koko maata, kaikkia toimialoja ja kaikenkokoisia yrityksiä. Tuen tekninen toteuttamistapa eli sen järjestäminen ennakonpidätyksen yhteyteen vaikuttaa onnistuneelta.

Esitysluonnoksen perustelut ovat ristiriitaiset itse esityksen kanssa. Perusteluissa esitetään tukea vastaan puhuvia tutkimustuloksia ja argumentteja, mutta kuitenkin päädytään esittämään tuen käyttöönottoa. On lisäksi huomattava, että tukimallilla tavoiteltava työpaikkojen lisäys on varsin kallis: 53 000 euroa / työpaikka vuositasolla.

Tuen keskeiset edellytykset työntekijän iän lisäksi ovat tehdyt työtunnit ja palkan määrä. Epäselväksi jää, mikä on työskentelykuukauden ja palkanmaksuajankohdan suhde edellytysten täyttymistä arvioitaessa. Esimerkki: Elokuun palkka maksetaan 1.9. ja syyskuun palkka 30.9. Vaaditut työtunnit täyttyvät molempina kuukausina, ja sekä elo- että syyskuun työskentelyn perusteella määräytyvä palkka jää alle 2 000 euron. Yhteenlaskettuna näiden kahden kuukauden palkka kuitenkin ylittää 2 000 euroa. Menetäänkö tuki tällaisessa tapauksessa, kun saman kalenterikuukauden aikana maksetaan useamman kuukauden aikana tehdystä työstä määräytyvä palkka?

Matalapalkkatuen määrästä ja laskentatavasta säädettäisiin lain 3 §:ssä. On välttämätöntä, että 2 momentissa esitetystä laskentakaavasta sisällytetään hallituksen esitykseen laskuesimerkkejä.

Yritykset laskevat tuen määrän kuukausittain itse ja vähentävät sen tilitetävästä ennakonpidätyksestä. On tärkeää, että verohallinto tiedottaa ja opastaa työnantajia lain soveltamisessa.

Tuen soveltaminen lisää työnantajan ilmoittamisvelvollisuutta. Tarvittavia lisätietoja ei annettaisi erillisillä ilmoituksilla, vaan nykyisiä ilmoituksia muutettaisiin siten, että niillä annettaisiin myös tukea koskevat tiedot. Nykyisiä ilmoituksia muutettaessa on pidettävä huoli siitä, että ilmoitukset eivät tule liian monimutkaisiksi ja vaikeaselkoisiksi niitä yrityksiä ajatellen, jotka eivät tukea saa.

Tuki tuo väistämättä lisätyötä yrityksille. Esitysluonnoksessakin tuen vaapaaehtoisuutta perustellaan tukimallin tuomilla lisävelvoitteilla. Harkita tulisikin vielä yksinkertaisempaa mallia: tuki voisi olisi kiinteä euromääräinen summa kuukausittain sellaisten työntekijöiden osalta, joiden kohdalla tuen

edellytykset täyttyvät (ikä, työtunnit ja palkan määrä välillä 900 – 2 000 euroa).

12.8.2005

Valtiovarainministeriön vero-osastolle

HALLINTAREKISTERÖIDYLLE OSAKKEELLE MAKSETUN OSINGON LÄHDEVERO

Valtiovarainministeriön vero-osasto on pyytänyt Keskuskauppakamarilta kommentteja hallituksen esitysluonnoksesta, joka koskee rajoitetusti verovelvollisen tulon ja varallisuuden verottamisesta annetun lain muuttamista ja väliaikaista muuttamista. Muutokset koskevat hallintarekisteröidylle osakkeelle maksetun osingon lähdeverotusta.

Keskuskauppakamarilla ei ole huomauttamista esitysluonnokseen.

12.8.2005

Valtiovarainministeriön vero-osastolle

VVL:N KUMOAMINEN JA VAROJEN ARVOSTAMISLAKI

Valtiovarainministeriön vero-osasto on pyytänyt Keskuskauppakamarilta lausunnon luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi varallisuusverolain kumoamisesta, laiksi varojen arvostamisesta verotuksessa ja eräiksi niihin liittyviksi laeiksi. Keskuskauppakamari esittää lausuntonaan seuraavan.

Varallisuusverolain kumoaminen

Keskuskauppakamari kannattaa varallisuusverolain kumoamista.

Laki varojen arvostamisesta verotuksessa

Lain rakenne ja ala

1. Arvostamislakiluonnos on rakennettu siten, että siinä säädetään varojen arvostamisesta vain tiettyihin, lain 1 §:ssä lueteltuihin tarkoituksiin. Laissa on huomioitu vain tällä hetkellä tarvittavat arvostamisen käyttötilanteet. Valittu ratkaisu tekee laista haavoittuvan. Jos muualla lainsäädännössä tapahtuu muutoksia, joissa tarvitaan arvostamisnormeja, arvostamislakia joudutaan muuttamaan. Selkeämpää ja pitkäjänteisempää olisi säätää yleinen varojen arvostamislaki. Sen perusteella määritettäviin arvoihin muualla verolainsäädännössä (tai jopa muussakin kuin verolainsäädännössä) voitaisiin tarvittaessa viitata.

Luonnoksessa valittu linja johtaa myös siihen, että laista puuttuu arvostamisen pääsääntö sekä yksityiskohtaiset arvostamisnormit joillekin keskeisil-

lekin varallisuuserille kuten noteeratun yhtiön osakkeille ja metsäomaisuudelle.

2. Lakiluonnoksessa pyritään sääntelemään arvostamista samaan aikaan neljällä eri tasolla: 1) mihin yritysmuotoon omaisuus kuuluu, 2) mihin tulolähteeseen omaisuus kuuluu, 3) mihin omaisuuslajiin omaisuus kuuluu EVL-tulolähteen sisällä ja 4) mikä on omaisuuden fyysinen ominaisuus (esim. kiinteistö). Valittu sääntelytekniikka tekee laista sekavan ja johtaa epäloogisiin ja epäselviin tilanteisiin. Ilmeisesti se johtaa myös perusteettomiin eroihin varojen arvoissa. Onko esimerkiksi niin, että maatalouteen kuuluvan noteeratun yhtiön osake (esim. Rasion osake) arvostetaan käypään arvoon, kun taas elinkeinon kuuluva vastaava osake arvostetaan poistamattomaan hankintamenuon? Jos näin on, erolle ei ole mitään perusteita.

3. Lakiteksti selkiytyisi, jos arvostamislain mukaisesta arvosta käytettäisiin termiä verotusarvo. Termi on vakiintunut ja sopii hyvin mm. perintö- ja lahjaveroituksen sekä kiinteistöveroituksen tarpeisiin.

4. Lain sekavuus näkyy myös otsikoinnissa. Esimerkiksi 2 luvun otsikko on Yhtiön ja sen osakkeen matemaattinen arvo. Tosiasiassa luku sisältää muun kuin julkisesti noteeratun osakeyhtiön osakkeen matemaattisen arvon määrittämisen. Otsikosta tulee siis näkyä, että kysymyksessä on osakeyhtiö (ei mikään muu yhtiö) ja arvo määritetään osakkeelle (ei yhtiölle).

5. Pykäläviittaukset, terminologian ja kirjoittamistavan yhdenmukaisuus ym. tekniset seikat kaipaavat vielä runsaasti tarkistuksia.

Nettovarallisuuden laskenta

6. Esityksen mukaan yrityksen nettovarallisuutta laskettaessa vertailua ei enää tehtäisi poistamattoman hankintamenuon ja verotusarvon välillä käyttöomaisuuskiinteistöjen ja -osakkeiden kohdalla. Tätä perustellaan sillä, että näille omaisuuserille ei enää määritetä varallisuusveroarvoa.

Perustelu on ontuva ja epäjohdonmukainen. Kiinteistöjen osalta voidaan todeta, että lakiluonnoksen 5 luvun otsikkokin on kiinteistön verotusarvo. Arvostamislainsäädäntöön säädetään myös noteeraamattomien osakkeiden arvostamisesta eli matemaattisen arvon laskemisesta niille. Tätä arvoa voidaan hyvin käyttää vertailuarvona poistamattomalle hankintamenuolle. Se voidaan myös nimetä verotusarvoksi, kuten edellä olemme ehdottaneet. Myös noteerattujen osakkeiden arvo on helposti selvitettävissä. On lisäksi huomattava, että arvovertailun tekeminen ei vaadi verohallinnolta lisätyötä tai lisäinvestointeja ja tietojärjestelmiin, koska vertailu tehdään nykyäänkin.

Perusteluissa vähätellään arvovertailun poistamisen merkitystä ja todetaan, että nettovarallisuus pienenee arviolta 3,3 miljardia euroa. Tämä nettovarallisuuden muutos ja sen vaikutus osinkoverotukseen ei ole vähäinen. Vielä tärkeämpää on, että muutoksen vaikutukset olisivat yrityskohtaisesti suuria; kokonaisarvio on tässä yhteydessä harhaanjohtava. Muutos kiristäisi osinkojen verotusta erityisesti niissä yrityksissä, joissa kiinteistöjen hankin-

tamenoja on katettu investointivaroilla tai jälleenhankintavaroilla tai kiinteistö on omistettu kauan. On lisäksi epä johdonmukaista, että kiinteistöveron pohjana käytettäisiin monessa tapauksessa selkeästi korkeampaa arvoa kuin tuloverotuksen pohjana.

Käyttöomaisuusosakkeiden arvovertailu on erityisen tärkeää konsernimuotoisessa yrityksessä. Emoyhtiöön ei ehkä lainkaan kerry nettovarallisuutta, jos liiketoiminta on organisoitu siten, että varallisuus kertyy tytäryhtiöön. Tytäryhtiöosakkeiden hankintameno voi olla olematon, esim. 8 000 euroa. Tällaisessa tilanteessa on välttämätöntä, että emoyhtiön osakkeen matemaattisen arvon laskennassa voidaan tytäryhtiöosakkeiden hankintameno korvata niiden matemaattisella arvolla. Ellei tämä ole mahdollista, eri yritysrakenteisen verotus on räikeän epäneutraalia.

Varallisuusveron poistamisen keskeinen syy oli osinkoverotuksen kiristäminen. Mitään osinkoverotuksen lisäkiristyksiä ei ole tarkoitettu enää tässä yhteydessä tehtävän eikä niitä siten pidä tehdä peiteltysti nettovarallisuuslaskennan muutosten kautta.

7. Lain 10 §:n mukaan matemaattisen arvon enimmäismääräksi katsotaan osakkeen todennäköinen luovutushinta. Vastaava rajoite koskee myös muiden yritysmuotojen nettovarallisuutta 16 §:n mukaisesti. Säännökset ovat tarpeettomia. Käyvän arvon määrittäminen on erittäin vaikeaa, ja säännökset saattaisivat johtaa moniin tulkintaongelmiin. Nettovarallisuuden kaavamaisesta laskentatavasta luopuminen saattaisi aiheuttaa yllättäviä veroseuraamuksia. Nettovarallisuus ja osakkeen matemaattinen arvo vaikuttavat tulon jakamiseen pääoma- ja ansiotulo-osuuksiin, ja tulolaji voisi muuttua pääomatulosta ansiotuloksi yksittäisen verovalmistelijan subjektiivisen arvioiden perusteella.

Lain 10 ja 16 § tulee poistaa. Mikäli niitä ei poisteta, sääntely on joka tapauksessa tehtävä symmetriseksi eli osakeyhtiön osakkeen matemaattinen arvo tai muun yrityksen nettovarallisuus on voitava korvata käyvällä arvolla myös silloin, kun käypä arvo on em. kaavamaisesti laskettua arvoa suurempi.

8. Lain 15 §:n soveltamistilanteet jäävät epäselviksi. Jatkovalmistelussa tulee vielä harkita, onko säännös tarpeen ja johtaako se varojen erilaiseen arvostamiseen riippuen siitä, missä yritysmuodossa ne ovat.

9. Lain 3 ja 13 § tulisi yhtenäistää kirjoittamistavaltaan.

Perintö- ja lahjaverolain muuttaminen

Yritysten sukupolvenvaihdoshuojennus

1. Yritysten sukupolvenvaihdoshuojennuksessa lahja- ja perintöveron pohjana käytettäisiin jatkossa arvostamislain mukaista yrityksen arvoa. Tätä arvoa määritettäessä ei sovellettaisi enää leikkuria, joka nykyisin hidastaa veron perusteena olevan verotusarvon nousua. Leikkurin poistaminen kiristää sukupolvenvaihdosten verotusta. Vuonna 2004 säädetyllä PerVL 55 §:n

muutoksella oli tarkoitus keventää ja kevennettiin sukupolvenvaihdosten perintö- ja lahjaverotusta. Leikkurin poistamisella ei pidä eliminoida tehtyä muutosta.

Jos leikkuri päädytään poistamaan, verotuksen kiristäminen on estettävä muulla tavalla. Yksinkertainen ja selkeä ratkaisu on muuttaa PerVL 55 §:ää siten, että omaisuus arvostetaan 40 prosentin sijasta 30 prosenttiin arvo-
tamislain mukaisesta arvosta. Huomattakoon, että esimerkiksi Ruotsissa on kokonaan luovuttu perintö- ja lahjaverotuksesta.

2. Esitysluonnoksen perusteluissa sivulla 11 käsitellään sitä, mikä varallisuus kuuluu huojennuksen piiriin. Siellä todetaan, että oikeuskäytännön mukaan yritysvarallisuudella tarkoitetaan elinkeinotoiminnan tai maatalouden tulolähteeseen kuuluvaa omaisuutta ja huojennuksen ulkopuolelle jäisi edelleen muuhun tulolähteeseen kuuluva varallisuus. Toteamuksen tueksi ei esitetä yhtäkään oikeustapausta, eikä asiasta tiettävästi ole KHO:n päätöstä. Sama asia oli esillä viimeisimmän PerVL:n muutoksen yhteydessä eduskunnassa. Tuolloin valtiovarainvaliokunta totesi mietinnössään (5/2004), että oikeuskäytännössä ei ole PerVL:n huojennussäännöksiä koskevia ratkaisuja, joissa olisi otettu nimenomaisesti kantaa elinkeinotoimintaa harjoittavan yhtiön TVL-tulolähteeseen kuuluvien varojen käsittelyyn. Edelleen valiokunta totesi, että ”sukupolvenvaihdoshuojennuksen soveltamisala määräytyisi siis pääsääntöisesti sen mukaan, onko yhtiöön sovellettu tuloverotuksessa elinkeinotulon verottamisesta annettua lakia”. Valiokunnan kannanoton perusteella huojennuksen perusteena on siis yleensä osakeyhtiön osakkeen arvo sellaisenaan ilman TVL-tulolähteen poissulkemista.

Esitysluonnoksen perustelut ovat täysin päinvastaiset kuin eduskunnan kannanotto. Perustelut tulee muuttaa tältä osin, koska ne ovat virheelliset oikeuskäytäntöviittauksen osalta ja ristiriidassa eduskunnan kannan kanssa. Hyvän lainvalmistelutavan mukaista ei ole se, että perusteluja pyritään käyttämään kiertotienä lainmuutokselle.

Varallisuustietorekisteri

Varallisuustietorekisterin perustamista on syytä vielä harkita, sillä rekisterin tarpeellisuus vaikuttaa kyseenalaiselta. Rekisteri vaikuttaa myös erittäin vaikeasti hallinnoitavalta.

Esitysluonnoksen sivulla 27 (5 §:n perustelut) kuvataan rekisteriin sisältyviä tietoja. Varallisuuden arvot olisivat hyvin erilaisia ja eri lähteistä poimittuja. Osa niistä olisi varsin vanhoja. Näin epäyhtenäisten tietojen käyttökelpoisuus lienee olematon.

Mikäli rekisteri perustetaan, on huolehdittava siitä, että rekisterissä olevia tietoja voidaan luovuttaa vain viranomaisille niiden laissa säädettyjä tehtäviä varten.

Käytännössä epäselvä on myös ilmoittamisvelvollisuus, joka varallisuuden osalta kytkettäisiin luovutusvoittoverotukseen. Mikäli ilmoittamisvelvolli-

suus säädellään tällä tavalla, sen toteutuminen jää käytännössä täysin verohallinnon ohjeistuksen varaan.

Voimaantulo

Perintö- ja lahjaverolain muutosten voimaantuloa koskeva perustelu on epäselvä. Sitä on syytä havainnollistaa esimerkein.

Hallituksen esityksen valmistelu

Arvostamislaki ja siihen liittyvät muut lakimuutokset ovat yritysverotuksen kannalta keskeisiä, ja ne tulee valmistella huolella. Ehdotettu voimaantulo- ja soveltamisajankohta huomioon ottaen lakiesitystä ei ole välttämätöntä antaa budjettilakien yhteydessä ja valmisteluun on mahdollista käyttää riittävä aika. Arvostamislain soveltamisala ja rakenne on syytä selkeyttää. Myös säädösten monet yksityiskohdat kaipaavat hiomista.

17.8.2005

Verohallitukselle

VEROVUODEN 2005 VEROLOMAKKEET

Verolomakkeet ja täyttöopas ovat varsin selkeitä.

Seuraavassa joitakin huomioita yksityiskohtiin:

- Verotoimiston myöhemmin lähettämästä korjauspäätöksestä tulee ilmetä muutetut kohdat ja määrät siten, että verovelvollisen on ne helppo tarkistaa.
- Verotuspäätöksessä näkyvistä verovelvollisen maksamista ennakoista ja ennakontäydennysmaksusta olisi hyvä olla esim. täyttöoppaassa maininta siitä, mihin mennessä ne on tullut maksaa verohallinnon tilille, jotta ne otetaan verovuoden veroina huomioon.
- Lomakkeella tulisi olla maininta siitä, miten/millä korjausmerkinnät tehdään, jotta optinen luku onnistuu.
- Täyttöoppaassa on varsin vähän aineellista ohjausta, ja se on erikseen haettava internetistä tai verotoimistosta. Kaikilla ei ole välttämättä käytettävissä internetyhteyttä, eikä verotoimistoihin ole aina helppo saada yhteyttä puhelimitse. Henkilöverotusta koskevista uudistuksista olisi hyvä olla peruspaketti täyttöoppaassa.
- Täyttöoppaan sivulla 3 kohdassa "Uutta" on maininta palautuspäivästä. Tässäkin yhteydessä olisi jo mainittava, että vain korjattu veroilmoitus on palautettava tähän päivään mennessä (tämä tieto ilmenee vasta seuraavalta sivulta).

- Täyttöoppaassa vaaditaan toiset erät ilmoitettaviksi bruttomääräisinä ja toiset nettomääräisinä. Sanat brutto/netto olisi selvyyden vuoksi hyvä korostaa esim. lihavoimalla.
- Osassa lomakkeista pyydetyille tiedoille on varattu varsin vähän tilaa. Tällaisia ovat esim. lomakkeella 13 osakeomistukset, osingot ja osakaslainat.
- Lomakkeen 13 osalta tulisi selventää, merkitäänkö osakeomistuksesta oma vai perheen yhteenlaskettu omistus. Myös se tulee näkyä, mitä perheellä tarkoitetaan eli keiden kaikkien omistus lasketaan yhteen.

2.9.2005

Valtiovarainministeriölle

EHDOTUS NEUVOSTON DIREKTIIVIKSI DIREKTIIVIN 77/388/ETY MUUTTAMISESTA PALVELUJEN SUORITUSPAIKAN OSALTA (KOM(2005)334, LOPULLINEN)

Keskuskauppakamari esittää asiakohdassa mainitusta ehdotuksesta lausuntoon seuraavan.

Yleisesti ottaen komission ehdotukset eivät näyttäisi tuovan mukanaan suuria muutoksia nykytilaan. Toisaalta ehdotukset eivät korjaisi myöskään vanhoja epäkohtia.

Esimerkiksi se, että kuluttajille myytävät palvelut verotettaisiin edelleen pääsäännön mukaan myyjän maassa eikä palvelun kulutusmaassa, merkitsee sitä, että korkean verokannan maan (esim. Suomen) yritykset joutuvat myymään pääsäännön mukaan verottavat palvelut edelleen omalla korkealla verokannallaan myös alemman verokannan maan kuluttajille. Kolikon toinen puoli on se, että esimerkiksi suomalainen yksityishenkilö hankkii edelleen esimerkiksi konsultointi- ja lakipalveluita edullisemmin saksalaiselta myyjältä (alv-kanta on 16 prosenttia) kuin Suomesta (alv-kanta 22 prosenttia). Asiantilaa ei välttämättä ole koettu ongelmaksi, mutta ainakin muodollisesti ottaen kilpailuneutraalisuus siitä kärsii.

Komission esityksessä ei puututa kiinteään omaisuuteen liittyvien palvelujen verotusmaahan. Paikka on ja näyttäisi tulevaisuudessakin olevan kiinteistön sijaintimaa. Jos elinkeinonharjoittaja myy tällaisia palveluita eri jäsenvaltioiden alueilla sijaitseviin kiinteistöihin liittyen, hänen on rekisteröidyttävä alv-velvolliseksi kuhunkin jäsenvaltioon.

Telepalvelun verotusmaasäännön muutosehdotus on ongelmallinen. Ehdotuksessa todetaan, että eräiden etäpalveluiden verotuspaikka olisi paikka, johon palvelun kuluttajavastaanottaja on sijoittautunut. Jos siis suomalainen telepalveluiden myyjä myy telepalveluja Suomessa ainoastaan tilapäisesti liikkuville kuluttajille, jotka ovat sijoittautuneet toiseen jäsenvaltioon (turistit, työmatkalaiset), myyjän pitäisi rekisteröityä alv-velvolliseksi ko. henkilön sijoittautumisvaltioon. Komission ehdotuksesta käy ilmi, että nii-

den kuluttajakaupan tilanteiden osalta, joissa palvelun verottajamaa olisi muu kuin myyjän sijoittautumisvaltio, arvonlisäverotus pyrittäisiin toteuttamaan ns. yhden luukun periaatteen mukaisesti. Tässä vaiheessa ei ole kuitenkaan takeita siitä, että yhden luukun periaate tulee voimaan ennen myyntimaasäännösten uudistamista.

Uudistukset tulisi siis saattaa voimaan yhtäaikaaisesti, jotta niiden keskinäiset vaikutukset voidaan huomioida. Lisäksi on huomattava, että ehdotuksen mukaan yhden luukun periaate ei kuitenkaan koskisi kiinteään omaisuuden kohdistuvia palveluja.

Yhden luukun periaate on parempi toimintamalli kuin nykyinen normaali rekisteröitymisvelvoite joka maan erillisine alv-lmoituksineen. Huomattava kuitenkin on, ettei yhden luukun periaate poista sitä, että yrityksen on kirjanpidossaan pidettävä erillään jokaisen maan jokainen verokanta ja huomioitava jokaisen maan erilaiset ostovähennysjärjestelmät jne.

Kaavailtu muutosten voimantulopäivä 1.7.2006 on monelle yritykselle ongelmallinen, koska tuolloin yritysten henkilöstöstä on jo huomattava osa kesälomalla.

12.10.2005

Valtiovarainministeriön vero-osastolle

HALLITUKSEN ESITYS ELINKEINOTULON VEROTTAMISESTA ANNETUN LAIN 16 §:N MUUTTAMISESTA

Keskuskauppakamari esittää pyydettyinä lausuntona asiassa seuraavan.

Muutoksen kohteena olisivat EVL:n ja MVL:n menon vähennyskelpoisuutta koskevat säännökset siltä osin kuin on kysymys rangaistuksenluonteisista maksuista ja lahjuksista. EVL 16 §:ään lisättäisiin uusi 8 kohta ja 5 kohdan sanontaa täsmennettäisiin.

EVL 16 §:n 5 kohdassa sanonta ”rangaistusluonteiset maksuseuraamukset” korvattaisiin laajemmalla käsitteellä ”sanktioluonteiset maksuseuraamukset”. Perustelujen mukaan vähennyskeltottomuus ei koskisi siviilioikeudellisiin sopimuksiin perustuvia sopimusakkoja tai vahingonkorvauksia. Ehkä pykälän sanontaa voisi täsmentää siten, että tämä tärkeä näkökulma tulisi esille jo lakitekstissäkin. Lakiin voitaisiin ottaa maininta, että vähennyskeltottomuus koskee viranomaisen määräämiä maksuseuraamuksia.

Keskuskauppakamari ei pidä asianmukaisena sitä, että nyt esitetyillä muutoksilla poistettaisiin veronkorotuksen vähennyskelpoisuus niissä tilanteissa, joissa se nykyisen käytännön mukaan on vielä vähennyskelpoinen. Jos vähennyskelpoisuus kuitenkin poistetaan, veronkorotuksen mitoitusta tulisi vastaavasti tarkistaa.

Uusi EVL 16 §:n 8 kohta koskisi lahjuksia ja muita vastaavia ”epäasiallisessa tarkoituksessa annettuja etuja”. Lahjusten ja vastaavien vähennyskeltot-

tomuus on perusteltua ja jo nykyistäkin oikeustilaa vastaava. Perusteluissa tulisikin todeta, että nyt lakiin otettavalla nimenomaisella vähennysoikeuden eväällä säännöksellä ei ole tarkoitus laajentaa lahjusten käsitteen alaa. Pykälän sanamuoto ”epäasiallinen tarkoitus” on hyvin tulkinnallinen ja subjektiivisesti tulkittava ilmaisu.

24.10.2004

Valtiovarainministeriön vero-osastolle

LUONNOS HALLITUKSEN ESITYKSEKSI LAEIKSI TULOVEROLAIN 3 §:N JA ELINKEINOTULON VEROTTAMISESTA ANNETUN LAIN MUUTTAMISESTA (VMO83:00/2005)

Keskuskauppakamari esittää asiassa lausuntonaan seuraavan.

Asiassa on kysymys eurooppayhtiön oikeudellisen aseman selventämisestä. Taustalla on neuvoston direktiivi 2005/19/ETY, jolla on muutettu yritysjärjestelydirektiiviä muun muassa siten, että siihen on sisällytetty säännöt eurooppayhtiön ja eurooppaosuuskunnan sääntömääräisen kotipaikan siirtämisestä.

Keskuskauppakamarin mielestä tässä yhteydessä olisi samalla tullut ottaa EVL 52 c §:ään säännökset osittaisjakautumisesta, koska myös tämä vaatimus sisältyy edellä mainittuun yritysjärjestelydirektiivin muutokseen. Tätä yrityksille tärkeintä muutosta ei olisi pitänyt lykätä myöhemmin toteutettavaksi, vaikka direktiivin muutos tämän sallii. Osittaisjakautumista koskeva säännöstö on yrityksille tärkeä lähinnä muista kuin verotuksellisista syistä (esimerkiksi sopimusten säilyminen, Y-tunnuksen säilyminen jne.) Keskuskauppakamari esittää, että osittaisjakautumista koskeva säännöstö valmistellaan välittömästi ja annetaan eduskunnalle siten, että se voidaan käsitellä nyt esillä olevan lainsäädäntöhankkeen yhteydessä.

Eurooppayhtiötä koskevaan säännöstöön olisi ehkä syytä ottaa mukaan yhtiön osakkaita koskeva selventävä maininta. Laissa voitaisiin todeta, että eurooppayhtiön osakkaaseen sovelletaan osakeyhtiön osakasta koskevia säännöksiä.

Hallituksen esitysluonnokseen sisältyy erityisen veronkiertosäännöksen muuttaminen uuteen pykälään (52 h §) ja sanamuodon tarkistaminen. Sanamuodon täsmentämisestä on perusteltu sillä, että uusi säännös koskisi myös eurooppayhtiön kotipaikan muuttamista. Muutettuun säännökseen sisältyy tämäkin näkökulma, mutta paljon merkittävämpi muutos on jätetty kokonaan perustelematta. Nykyisen EVL 52 g §:n sanonta ”yksinomaisena tai pääasiallisena tarkoituksena” on korvattu sanoilla ”yksinomaisena tai yhtenä pääasiallisista tarkoituksista”. Muutos on huomattava ja se voi näkyä tulkinnan kiristymisenä. Keskuskauppakamarin mielestä lain sanamuotoa ei tulisi muuttaa, koska nykyisen säännöksen tulkinta on hyvin vakiintunut. Sanamuodon muuttaminen johtaisi oikeudelliseen epävarmuuteen vuosiksi eteenpäin.

6.11.2005

Valtiovarainministeriön vero-osastolle

LUONNOS HALLITUKSEN ESITYKSEKSI TULOVEROLAIN MUUTTAMISESTA

Keskuskauppakamari esittää asiassa lausuntonaan seuraavan.

Hallituksen esitysluonnoksessa esitetään säädettäväksi uusia tuloverolain 72 a §. Säännös koskisi pitkäkestoista työskentelyä erityisellä työnteke- mispaikalla. Lakiin otettaisiin täsmällinen aikaraja siitä, kuinka pitkän ajan kestäneen työskentelyn voitaisiin katsoa olevan tilapäistä työskentelyä erityisellä työnteke- mispaikalla, jolloin myös verovapaita matkakustannusten korvauksia voitaisiin muiden edellytysten täytyessä maksaa. Tilapäisenä työskentelynä pidettäisiin enintään kahden vuoden työskentelyä samassa työnteke- mispaikassa.

Keskuskauppakamari kannattaa esitysluonnosta ja toivoo asian mahdolli- simman nopeaa käsittelyä. Uutta TVL 72 a §:ää olisi luonnoksessa esitetystä poiketen kuitenkin syytä soveltaa jo verovuodelta 2005 toimitettavassa vero- tuksessa, jotta voitaisiin välttyä ikäviltä valiiinputoajatapauksilta.

6.11.2005

Verohallitukselle

VUONNA 2006 ENNAKKOVEROTUKSESSA KÄYTETTÄVÄT TULOT JA VÄHENNYKSET

Lausunnon kohteena olevassa Verohallituksen ennakonpidätyksen ja enna- konkannon laskentaperusteita koskevassa määräysluonnoksessa esitetään muun muassa, että muusta kuin maatalouskiinteistöstä saatua vuokratuloa sekä asunto- ja liikeosakkeista saatua vuokratuloa korotettaisiin 7,5 prosen- tilla. Keskuskauppakamari pitää korotuksen määrää ylimitoitettuna ottaen huomioon seuraavat seikat:

- pitkäaikaisissa vuokrasopimuksissa vuokran määrä on usein sidottu tiet- tyyn indeksiin (esim. elinkustannusindeksi), joka ei ole noussut kahdessa vuodessa 7,5 prosenttia
- usealla paikkakunnalla on runsaasti tyhjää toimisto- ja konttoritilaa
- vuokranalennusvaatimukset ovat lisääntyneet

Korotus saisi olla enintään 5 prosenttia.

Muulta osin Keskuskauppakamarilla ei ole huomauttamista, joskin ammat- ti- ja liiketuloa koskeva 7,5 prosentin korotus tuntuu rohkealta arviolta.

YHTIÖOIKEUS

16.5.2005

Oikeusministeriön lainvalmisteluosastolle

ASUNTO-OSAKEYHTIÖLAKITYÖRYHMÄN VÄLIRAPORTTI

Oikeusministeriö on pyytänyt Keskuskauppakamarin lausuntoa Asunto-osakeyhtiölakityöryhmän väliraportista. Keskuskauppakamari lausuu asiasta seuraavan.

Keskuskauppakamari suhtautuu väliraportin ehdotuksiin myönteisesti. Nykyisen lain selkeyttäminen yksittäisten säännöksien, käsitteiden ja vastuusuhteiden osalta työryhmän ehdottamalla tavalla on kannatettavaa. Keskuskauppakamari pitää tärkeänä, että myös vakiintuneet menettelytavat kirjataan lakiin selkeästi.

Osakkaan muutostyöilmoituksen vaatiminen kirjallisesti vaikuttaa helpottavasti yhtiölle ehdotettavaan velvollisuuteen säilyttää muutostöitä koskevia tietoja. Työryhmän tulisi kuitenkin vielä harkita ilmoituksen sisällön tarkempaa sääntelyä laissa. Kirjallinen dokumentaatio muutostöistä on kannatettavaa osapuolten välisen vastuunjaon ja uuden omistajan tiedonsaannin kannalta.

Keskuskauppakamari toteaa ehdotettujen 3 ja 4 §:n olevan sekavat ja pykälän sanamuodot vaikuttavat olevan ristiriidassa perustelujen kanssa. 3 §:ssä säädettäisiin muutostöitä koskevasta kiellosta, vaikka muutosilmoituksen käsittelystä säädettäisiin vasta 4 §:ssä. Kyseisissä pykälissä eikä niiden perusteluissa ole myöskään otettu kantaa siihen, onko muutosilmoituksen hyväksymisestä tehtävä päätös, sillä säännöksissä käsitellään vain kieltopäätöksen tekemistä. Lisäksi esityksestä tulisi ilmetä, miten hyväksymistai kieltopäätös annetaan tiedoksi muutostöitä suunnittelevalle osakkaalle.

Keskuskauppakamari pitää jossain määrin ongelmallisena sitä, että ehdotuksessa ei esitetä mitään takarajaa osakkaan muutostyöilmoituksen käsittelemiselle. On ymmärrettävää, että ilmoituksen käsittelemiseen kulloinkin tarvittava aika voi vaihdella merkittävästi muutostyön laajuuden perusteella. Lailla tulisi kuitenkin asettaa takaraja, johon mennessä hyväksyminen tai kieltö tulee antaa, jottei muutostöiden aloittaminen viivästy tarpeettomasti.

Ilman määräajan asettamista ehdotettu pykälä on tulkinnanvarainen ja saattaa aiheuttaa riitaisuuksia, varsinkin kun säännöksistä ei ilmene, edellyttääkö muutostöiden aloittaminen yhtiöltä saatua hyväksymispäätöstä. Keskuskauppakamari kiinnittää huomiota siihen, että työryhmän väliraportissa ei ole lainkaan käsitelty isännöitsijän vastuuta. Monissa ongelmatapa-

uksissa on kiistan taustalla ollut virheellinen tai puutteellinen isännöitsijän-todistus. Käytännössä on ilmennyt riitaisuuksia isännöitsijän mahdollisesta valvontavastuusta muutostöiden yhteydessä. Keskuskauppakamari toivoo, että työryhmä pohtii jatkovalmistelussa myös isännöitsijälle kuuluvaa vastuuta. Lisäksi isännöitsijän asemaa suhteessa hallitukseen tulee selventää. Hallituksen jäsenet ovat usein maallikoita, jotka saavat toiminnastaan vain nimellisen kokouspalkkion, kun taas isännöitsijänä toimii useimmiten alan ammattilainen, jonka toiminta perustuu yhtiöltä saatuun toimeksiantoon.

19.8.2005

Oikeusministeriölle

KOMISSION SUOSITUS JOHDON PALKKIOISTA SEKÄ JOHDON RIIPPUMATTOMISTA JÄSENISTÄ JA KOMITEOISTA

Oikeusministeriö on pyytänyt lausuntoa siitä, onko Keskuskauppakamari ryhtynyt tai aikeissa ryhtyä listayhtiöiden hallinto- ja ohjausjärjestelmistä annetun suosituksen (Corporate Governance) muuttamista koskeviin tai muihin elinkeinoelämän itsesääntelyä koskeviin toimenpiteisiin komission johdon palkkioista sekä johdon riippumattomista jäsenistä ja komiteoista annettujen suositusten johdosta. Keskuskauppakamari lausuu asiasta seuraavan.

HEX Oyj:n, Keskuskauppakamarin ja Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliiton joulukuussa 2003 antamassa 1.7.2004 voimaan tulleessa suosituksessa listayhtiöiden hallinnointi- ohjausjärjestelmistä (Corporate Governance) pyrittiin korkeatasoiseen, kansainvälisten arvopaperimarkkinoiden toimijoiden odotukset täyttävään kansalliseen koodiin. Suositus on nyt ollut runsaan vuoden ajan voimassa, joten alan toimijoiden kokemuksia suosituksesta voidaan kartoittaa. Kun myös Euroopan komissio on antanut Corporate Governancea koskevia suosituksia, Elinkeinoelämän keskusliiton, Helsingin Pörssin ja Keskuskauppakamarin aikomuksena on ryhtyä syksyn 2005 aikana arvioimaan Corporate Governance –suosituksen päivitystarpeita. Keskuskauppakamarin käsitys kuitenkin on, että voimassa oleva listayhtiöiden Corporate Governance –suositus vastaa jo nykyisellään pitkälti komission suosituksia.

24.8.2005

Valtiovarainministeriölle

YRITYSOSTOTARJOUSDIREKTIIVIN TÄYTÄNTÖÖNPANO

Julkiset ostotarjoukset -työryhmän raportti 5/2005

Valtiovarainministeriö on pyytänyt Keskuskauppakamarin lausuntoa julkisia ostotarjouksia koskevasta työryhmän mietinnöstä. Esityksessä ehdotetaan arvopaperimarkkinain julkisista ostotarjouksista annettujen säännös-

ten tarkistamista kansainvälisen kehityksen mukaisesti. Työryhmän ehdotamilla säännöksillä on tarkoitus saattaa voimaan Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi julkisista ostotarjouksista. Lisäksi on ehdotettu muutoksia, joilla ajanmukaistetaan arvopaperimarkkinalain 6 luvun säännöksiä kokonaisuudessaan, sekä teknisluonteisia tarkastuksia osakeyhtiölakiin, kauppakamarilakiin ja Rahoitustarkastuksesta annettuun lakiin.

Keskuskauppakamari pitää tärkeänä, että ostotarjouksia koskevat säännökset saatetaan ajantasalle ja samalla tehostetaan suomalaisten arvopaperimarkkinoiden toimintaa. Keskuskauppakamari pitää luonnosta hallituksen esitykseksi varsin onnistuneena, mutta kiinnittää valtiovarainministeriön huomiota seuraaviin seikkoihin.

Voimaantulosäännösten tarkistaminen

Työryhmä on esittänyt, että tarjousvelvollisuuden synnyttävä ääniosuus muutetaan kaksiportaiseksi ja että samalla tarjousvelvollisuuden synnyttävää ääniosuutta alennettaisiin nykyisestä kahdesta kolmasosasta kolmeen kymmenesosaan ja puoleen kohdeyhtiön äänimäärästä. Tarjousvelvollisuutta ei kuitenkaan syntyisi, jos määräysvalta kohdeyhtiössä ei tosiasiallisesti vaihdu. Lisäksi voimaantulopykälässä on mainittu siirtymäajan poikkeuksista.

Koska edellä mainitut säännökset yhdessä siirtymäsäännösten kanssa voivat aiheuttaa yrityksissä erilaisia tulkintatilanteita, tulisi lain voimaantulo- ja siirtymäsäännöksiin ja niiden yksityiskohtaisiin perusteluihin kiinnittää erityistä huomiota.

Ehdotettu arvopaperimarkkinalautakunta

Työryhmä on ehdottanut Keskuskauppakamarille uusia itsesääntelyllisiä tehtäviä. Kauppakamarilakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi pykälä, jonka tehtävänä olisi antaa hyvän arvopaperimarkkinatavan noudattamisen edistämiseksi suosituksia, jotka perustuvat yritysostotarjousdirektiivin 9, 11 ja 12 artiklaan, tai joilla ohjataan yrityskauppatilanteissa noudatettavia yhtiöoikeudellisia menettelytapoja. Lautakunta voisi myös antaa hakemuksesta ratkaisusuosituksia ja lausuntoja näihin liittyvässä yksittäisessä kysymyksessä joko itsesääntelyn puitteissa tai esimerkiksi Rahoitustarkastuksen pyynnöstä. Suosituksia ja lausuntoja annettaessa lautakunnan olisi otettava huomioon direktiivin 3 artiklassa säädetyt yleiset periaatteet.

Keskuskauppakamari toteaa suhtautuvansa ehdotettuun lakimuutokseen myönteisesti. Muutoksen täytyy kuitenkin olla elinkeinoelämän hyväksymä, ja lautakunnan toiminta tulee järjestää niin, että siitä aiheutuvat kulut tulevat katetuiksi.

Työryhmän esityksen mukaan lautakunnan asettamista koskevaan menettelyyn ja kustannuksiin sovelletaan, mitä välimiesten asettamista koskevasta menettelystä ja kustannuksista on kauppakamarilain 5 ja 6 §:ssä säädetty. On kyseenalaista, soveltuuko kauppakamarilain 6 § nyky muodossaan kustannuksiin liittyviltä osin nykyisen lautakunnan toimintaan. 6 §:n mukaan

Keskuskauppakamarilla on oikeus periä hakijalta maksu välimiesten asettamisesta aiheutuneista kustannuksista. Ehdotettu lautakunta ei tule asettamaan henkilöitä tehtävään, eikä palkkiota voida näin ollen periä henkilön asettamisesta. Jatkovalmistelussa tulisi harkita kauppakamarilain 6 §:n muotoilemista siten, että Keskuskauppakamarilla tulisi olla oikeus periä hakijalta maksu lautakunnalle osoitetun hakemuksen käsittelemisestä aiheutuneista kustannuksista.

Itsesääntelyn ei työryhmän ehdotuksen mukaan tarvitsisi rajoittua yksinomaan julkisiin ostotarjouksiin, vaan suositukset voisivat koskea esim. myös listaamattomien yritysten yrityskauppatilanteissa noudatettavia menettelytapoja. Jatkovalmistelussa tulisi vielä harkita, missä laajuudessa lautakunnan tehtäviin kuuluisi listaamattomien yritysten yrityskauppatilanteiden arviointi.

Lautakunnan on ehdotettu koostuvan puheenjohtajasta, varapuheenjohtajasta sekä seitsemästä muusta jäsenestä. Jäsenillä olisi puheenjohtajaa ja varapuheenjohtajaa lukuun ottamatta varajäsenet. Kuten työryhmäkin on todennut, on oletettavissa, että jääviystilanteita syntyy verraten usein. Yrityskauppatilanteissa voi olla mukana useita osapuolia, mikä pienessä maassa lisää rajallisen asiantuntijajoukon jääviystilanteita. Tämän vuoksi jatkovalmistelussa tulisi harkita, pitäisikö lautakunnalla olla kaksi varapuheenjohtajaa.

Jatkovalmistelussa lautakunnan tehtäviä muotoiltaessa tulisi tulkintaongelmien ja päällekkäisyyksien välttämiseksi erityisesti kiinnittää huomiota siihen, että lautakunta ei olisi toimivaltainen kysymyksissä, jotka kuuluvat yksinomaan Rahoitustarkastukselle. Yksityiskohtaisissa perusteluissa olisi hyvä tuoda selkeästi esille Rahoitustarkastuksen ja ehdotetun lautakunnan toimivallan erot.

Keskuskauppakamari pitää tärkeänä, että jatkovalmistelussa harkitaan vielä ehdotetun lautakunnan nimeä. Arvopaperimarkkinalautakunta on nimenä pitkä ja raskas käyttää. Ehdotettu nimi ei myöskään selkeästi kerro lautakunnan tehtävistä ja siitä, että lautakunnan tulisi ensisijaisesti keskittyä yhtiöoikeudellisiin kysymyksiin. Lisäksi se on kirjoitusasultaan sekoitettavissa Arvopaperilautakuntaan, joka antaa sijoittajille neuvoja ja suosituksia asiakkaan ja sijoituspalveluntarjoajien välisissä asioissa. Keskuskauppakamari katsoo, että ehdotuksessa esitetty vaihtoehtoinen nimi, yrityskauppalausakunta, olisi käytännössä toimivampi ratkaisu.

6.10.2005

Valtiovarainministeriölle

YRITYSKAUPPALAUTAKUNTA

Säännösehdotukset ja yksityiskohtaiset perustelut

Valtiovarainministeriö on pyytänyt Keskuskauppakamarin lausuntoa säännösehdoista ja yksityiskohtaisista perusteluista koskien Keskuskauppakamariin perustettavaksi ehdotettua yrityskauppalautakuntaa.

Keskuskauppakamari katsoo, että nyt esitetyt säännösehdotukset ja yksityiskohtaiset perustelut ovat muuttuneet positiiviseen suuntaan Julkiset ostotarjoukset -työryhmän raportti 5/2005 esitetystä.

Lautakunnan toimivuuden kannalta on tärkeätä, että lautakunnan toimivaltaisuus on varmistettu kokoonpanon joustavuudella. Keskuskauppakamari pitää tärkeänä, että lautakunnan kokoonpanoa ja erityisesti järjestöedustusta koskevat kohdat on muutettu aikaisempaa laajemmiksi. Lautakunnan jäsenten nimeämistä koskevan säännösehdoituksen sanamuodon tulisi kuitenkin vastata yksityiskohtaisten perustelujen muotoilua. Yksityiskohtaisten perustelujen sanamuodon mukaan rekisteröityjen yhdistysten ehdotuksia voi olla useampia, kun taas säännösehdoituksen kaksi momentin 2) ja 3) kohdissa viitataan rekisteröityjen yhdistysten ehdotukseen.

Keskuskauppakamari pitää hyvänä, että esityksessä on selkeytetty toimivaltakysymystä ehdotetun lautakunnan ja Rahoitustarkastuksen välillä. On aiheellista, että Rahoitustarkastusta kuullaan asioista, jotka liittyvät läheisesti sen toimintaan ja toimialaan. On kuitenkin kysymyksen alaista, tulisiko lausunnon pyytämisestä liittyen lautakunnan suositukseen olla laintasoista sääntelyä. On mahdollista, että lautakunta antaa suosituksia aiheista, joista Rahoitustarkastuksen kuuleminen ei ole perusteltua. Lausunnon pyytämisen tulisi olla samoin tavoin lautakunnan omassa harkinnassa kuin lausunnon pyytämisen arvopaperipörssiltä ja markkinaosapuolia edustavilta järjestöiltä. Lautakunnan yleisen uskottavuuden, toiminnan ennakoitavuuden ja hyvän arvopaperimarkkinatavan käsitteen kehittymisen kannalta lausunnon pyytäminen edellä mainituilta tahoilta on usein tarkoituksenmukaista.

Yksityiskohtaisiin perusteluihin on lisätty mainita siitä, että lautakunnan toimialaa on mahdollista laajentaa tulevaisuudessa. On mielekästä, että lautakunnan toimintaa voidaan kehittää pohjoismaisen kehityksen ja EU:n asettamien vaatimusten mukaisesti suomalaisten yritysten kilpailukyky huomioiden.

YRITYSTOIMINTA, KILPAILU JA KULUTTAJAN- SUOJA

10.1.2005

Oikeusministeriölle

PÄÄOMADIREKTIIVIN MUUTTAMINEN

Oikeusministeriö on 10.12.2004 päivätyllä kirjeellään pyytänyt Keskuskauppakamarin lausuntoa EU:n komission 21.9.2004 julkistamasta ehdotuksesta toisen yhtiöoikeudellisen direktiivin muuttamisesta KOM (2004) 730 lopullinen. Keskuskauppakamari lausuu ehdotuksesta seuraavan.

Keskuskauppakamari kannattaa ehdotuksen tavoitteita, joilla pyritään helpottamaan pääomaa koskevia toimenpiteitä julkisissa osakeyhtiöissä. Käsiteltävänä olevalla pääomadirektiivin muutosehdotuksella pyritään antamaan mahdollisuudet reagoida pääoman määrän, pääomarakenteen ja pääomaosakkuuden osalta nopeammin, edullisemmin kustannuksin ja vähemmän viivein yritysten kannalta merkitykselliseen markkinakehitykseen. Keskuskauppakamari pitää suotavana, että ehdotuksen mukaiset muutokset tapahtuisivat ehdotetussa aikataulussa.

Keskuskauppakamari katsoo, ettei sillä ole tässä vaiheessa valmistelua tarkempaa kommentoitavaa ehdotuksen osalta.

11.1.2005

Kauppa- ja teollisuusministeriölle

YRITTÄJYYDEN POLITIIKKAOHJELMAN TOTEUTTAMINEN

Kauppa- ja teollisuusministeriö on pyytänyt Keskuskauppakamarin arviota siitä, miten yrittäjyyden politiikkaohjelma on onnistunut sille asetetuissa tehtävissä ja missä asioissa se ei ole onnistunut sekä mahdollisista uusista ohjelmaan sisällytettävistä asiakokonaisuuksista.

Keskuskauppakamari toteaa, että yrittäjyyden politiikkaohjelman valmistelu ja myös ohjelman eteneminen on tapahtunut tiiviissä yhteistyössä keskeisten sidosryhmien kanssa. Keskuskauppakamari on voinut eri yhteyksissä lausua näkemyksensä yrittäjyyden politiikkaohjelmaan kuuluvista yksittäisistä toimenpiteistä. Tämä tiivis vuorovaikutus muun muassa yritysneuvot-

telukunnan puitteissa on ollut hyvin myönteistä arvioitaessa yleisesti ohjelman toteutumista. Ohjelmaa toteuttaneet virkamiehet ovat muutoinkin suhtautuneet hyvin myönteisesti yhteistyöhön sidosryhmien kanssa.

Yrittäjyyden politiikkaohjelman kaikkein merkittävimpanä myönteisenä asiana voidaan pitää erityisen hankkeen käynnistämistä lainsäädännön yritysvaikutusten arvioinnin tehostamiseksi. Yritysverouudistus ei ole kuulunut yrittäjyyden politiikkaohjelmaan, eikä yritysverouudistukseen oteta tässä yhteydessä kantaa. Myös muut, vuosina 2003-2004 ohjelman puitteissa toteutetut toimenpiteet ovat olleet myönteisiä. Erikseen on syytä mainita kilpailunrajoituslain uudistus, joka tulee vaikuttamaan merkittävästi yrittäjien toimintaympäristöön Suomessa ja koko Euroopan unionin alueella. Kaikilla yrityksillä, erityisesti pienillä ja keskisuurilla yrityksillä tulee olla riittävät tiedot lain sisällöstä ja sen suomista mahdollisuuksista.

Myönteisiä toimenpiteitä ovat myös sukupolvenvaihdosten verokohtelun helpottaminen, jolla tuetaan perheyriyten toiminnan jatkuvuutta sekä yrittäjyyskasvatuksen uudet linjaukset, jotka pitkällä aikavälillä lisäävät myönteistä suhtautumista yrittäjyyteen. myös arvonlisäverotuksen alarajan muuttaminen liukuvaksi ja starttirahajärjestelmän laajentaminen parantavat ja tukevat pienten yritysten toimintaedellytyksiä.

Yrittäjyyden politiikkaohjelmaan kuulunut kartoitus lainsäädännöllisistä muutoksista yrittäjyyden toimintaympäristön edistämiseksi sisälsi tärkeitä havaintoja yrittäjien kokemista ongelmista. kartoituksessa ei kuitenkaan riittävästi puututtu yrittäjien keskeiseksi ongelmaksi kokemaan työlainsäädäntöön.

Yrittäjyyden politiikkaohjelman säädöstyöryhmän toimenpide-ehdotuksen tärkeä ja ajankohtainen osa-alue koski julkisen sektorin harjoittaman liiketoiminnan vaikutuksia yritystoiminnan edellytyksiin. helmikuussa 2005 valmistuu selvitys kuntien muussa kuin yhtiömuodossa harjoittamasta liiketoiminnasta.

Yrittäjyyden politiikkaohjelmaan sisältyy monia hankkeita, jotka on tarkoitus toteuttaa tai ainakin selvittää vuonna 2005. erityisen tärkeää olisi toteuttaa jo pitkään vireillä olleet internetpohjainen maksujärjestelmä ja verotilijärjestelmä.

Yrittäjyyden edistämiseksi ja toimivan kilpailun turvaamiseksi on yrittäjyyden politiikkaohjelmassa kiinnitettävä huomiota julkisissa hankinnoissa esiintyviin epäkohtiin, kuten kilpailuttamiseen ja valintakriteereihin liittyviin epäselvyyksiin sekä julkisyhteisöjen asemaan palveluntarjoajina.

Yksittäisten toimenpiteiden ohella on tärkeää, että yrittäjyyttä koskevaa, ajan tasalla olevaa tietoa on saatavilla. vuosittain päivitettävä yrittäjyyskatsaus tarjoaa tältä osin tarpeellisen kokonaiskuvan suomen tilanteesta. yrittäjyyden politiikkaohjelmassa on aiheellisesti korostettu yrittäjyyden kehittymisen seurannan ja kansainvälisen vertailun tavoitetta.

24.1.2005

Liikenne- ja viestintäministeriölle

VIESTINTÄMARKKINALAIN KULUTTAJANSUOJASÄÄNNÖSTEN MUUTOSTARPEET

Liikenne- ja viestintäministeriö on pyytänyt Keskuskauppakamarin lausuntoa viestintämarkkinalain kuluttajansuojasäännösten muutostarpeista. Keskuskauppakamari lausuu asiasta seuraavan.

Yleistä

Keskuskauppakamari pitää tärkeänä, että viestintämarkkinalain mahdollinen tarkistaminen perustuu riittäviin selvityksiin ja tarveanalyysiin. Tähän mennessä ei kuluttajaviranomaisten taholta tai muullakaan tavalla ole saatu selvitystä alaa koskevista konkreettisista ongelmista. Pelkkä säännösmuutosehdotusten esittäminen ei ole riittävä peruste lakimuutoksille.

Jos yksittäisiä ongelmia ilmenee, viranomaisten tulee puuttua niihin ensisijaisesti kyseisen yrityksen kanssa käytävin keskusteluin. Jos ongelma ei ole yksittäinen, vaan tapauksia on ollut useampia, asiaa on selvitettävä viranomaisten ja toimialan välisissä neuvotteluissa. Neuvottelutie on tehokkain ja nopein tapa edistää hyvien käytänteiden luomista ja noudattamista. Lakimuutoksiin ei pidä ryhtyä yksittäisten tapausten perusteella.

Sähköisen liiketoiminnan ja tietoyhteiskunnan kehittymisen uhkana on ylisääntely. Viime vuosien aikana Suomessa on toteutettu lukuisia säädöshankkeita, joista osa on perustunut EU:n antamiin säännöksiin ja osa on ollut kotimaista alkuperää. Yhteistä näille hankkeille on ollut se, että sähköistä liiketoimintaa säädellään yksityiskohtaisemmillä ja tiukemmilla säännöksillä kuin perinteistä liiketoimintaa. Tämä ei ole Suomen elinkeinoelämän eikä kuluttajien edun mukaista.

Ennen uusiin säädöshankkeisiin ryhtymistä on välttämätöntä selvittää sääntelyn tarpeellisuus. Tämän vaatimuksen täytyy koskea myös niitä toimia, joita perustellaan kuluttajien suojaamisella. Sen vuoksi on välttämätöntä, että liikenne- ja viestintäministeriön asiaa pohtivalle työryhmälle annetaan siinä määrin lisää aikaa, että lakimuutosten tarpeellisuuden asianmukainen arviointi on mahdollista.

Vahingonkorvaussäännösten luonnokset

Liikenne- ja viestintäministeriön esittämän viestintämarkkinalain 7 luvun muutosehdotusten luonnoksen osalta Keskuskauppakamari toteaa, etteivät luonnostellut muutokset ole hyväksyttävissä. Ensinnäkin niiden tarpeellisuudesta ei ole esitetty mitään selvitystä eikä muutakaan asianmukaista perustelua. Toiseksi luonnostellut muutokset eivät vastaa Suomen vahingonkorvausjärjestelmän peruseriaatteita.

Viestintämarkkinalakiin ei pidä ottaa häiriötilanteiden varalta korvausauto-
maattia, joka johtaisi siihen, että kuluttajalla olisi viivästys- ja virhetilanteis-
sa oikeus saada korvausta, vaikka hän ei olisi kärsinyt mitään vahinkoa.
Suomen vahingonkorvausoikeuden peruseriaatteisiin kuuluvat täyden kor-
vauksen periaate ja siihen liittyen rikastumiskielto, mikä tarkoittaa sitä, ett-
ei vahingon kärsijä voi saada vahingonkorvausta niin paljon, että hän hyö-
tyisi vahingosta. Sen vuoksi Keskuskauppakamari vastustaa sellaisen va-
hingonkorvaussääntelyn ottamista viestintämarkkinalakiin, joka johtaisi
korvauksen maksamiseen, vaikka mitään vahinkoa ei olisi aiheutunutkaan.

Luonnostelluissa korvaussäännöksissä on erityisen poikkeuksellista se, että
pyrkimyksenä näyttäisi oleva ankaran vastuun synnyttäminen myös ulko-
puolisen tekijän ja jopa ylivoimaisen esteen aiheuttamissa viivästys- ja virhe-
tilanteissa. Vaikka palveluun liittyvät ongelmat johtuisivat kokonaan ulko-
puolisesta tekijästä ilman palveluntarjoajan minkäänlaista myötävaikutusta,
luonnostellut korvaussäännökset näyttäisivät edellyttävän, että kuluttajalle
maksettaisiin tilanteesta vakiokorvauksia, vaikka hänelle ei olisi edes aiheu-
tunut mitään vahinkoa.

Liittymän oikeudetonta käyttöä koskeva säännösluonnos muuttaisi perin-
pohjaisesti nykyistä tilannetta. Tältäkkään osin ei ole esitetty mitään selvitys-
tä siitä, että nykyinen sääntely ei olisi kuluttajien kannalta toimiva ja koh-
tuullinen.

Keskuskauppakamari korostaa, että hyvä lainsäädäntö edellyttää sitä, että
lainvalmistelulle varataan riittävä aika ja säännökset perustuvat asianmu-
kaisuuteen selvityksiin ja vaikutusarviointiin. Harkinnassa on kuluttajien suo-
jaamisen lisäksi otettava huomioon säännösten vaikutukset yrityksille ja yri-
tysten kilpailukyvyille. Alan kustannusten lisääminen johtaa kuluttajahinto-
jen nousuun ja on toisaalta omiaan heikentämään suomalaisten yritysten
kilpailukykyä kilpailijamaiden yrityksiin verrattuna.

4.2.2006

Oikeusministeriölle

PÄÄOMADIREKTIIVIN MUUTTAMINEN

Oikeusministeriö on 20.1.2005 päivätyllä kirjeellään pyytänyt Keskuskaup-
pakamarin lausuntoa EU:n komission ehdotuksesta toisen yhtiöoikeudelli-
sen direktiivin muuttamisesta KOM (2004) 730 lopullinen sekä siihen liitty-
västä luonnoksesta valtioneuvoston kirjelmäksi eduskunnalle. Keskuskaup-
pakamari lausuu ehdotuksesta seuraavan.

Keskuskauppakamari toistaa kantansa, jonka mukaan se kannattaa yleises-
ti ehdotuksen tavoitteita, joilla pyritään helpottamaan pääomaa koskevia
toimenpiteitä julkisissa osakeyhtiöissä. Keskuskauppakamari korostaa eri-
tyisesti selkeän sääntelyn merkitystä säännösvalmistelussa. Sen johdosta on
pyrittävä ehdotuksen selkeyttämiseen tulkintaepäselvyyksien välttämiseksi,
kuten kirjelmäehdotuksessa esitetään.

Keskuskauppakamari kannattaa esitystä valtioneuvoston kirjelmäksi ja katsoo kirjelmäluonnoksen mukaisen ensisijaisen ehdotuksen kansallisesta ratkaisumahdollisuudesta vähemmistöosakkaiden lunastustilanteessa olevan tavoiteltavaa.

9.2.2005

Opetusministeriölle

AMMATILLISEN AIKUISKOULUTUKSEN JÄRJESTÄJÄVERKON, LAADUN JA RAHOITUKSEN KEHITTÄMINEN

Opetusministeriön asettaman ammatillisen aikuiskoulutuksen järjestäjäverkon, laadun ja rahoituksen kehittämisen valmisteluryhmän loppuraportti (Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2004:39) julkistettiin 10.12.2004.

Suomessa toimii 21 kauppakamaria, joiden jäseninä on yli 16 000 yritystä. Kauppakamarien tehtävänä on alueensa yritysten toimintaedellytysten edistäminen. Yrityksille sopivan työvoiman saatavuuden turvaaminen on yksi keskeisimpiä alueiden kilpailukykyyn vaikuttavia tekijöitä. Tämän vuoksi aikuiskoulutuksen järjestämisellä on kauppakamarien jäsenyrityksille hyvin suuri merkitys. Kauppakamarit toimivat kiinteässä yhteydessä oman alueensa koulutuksen järjestäjien kanssa. Kauppakamarien yhteistyöelimenä Keskuskauppakamari haluaa saattaa opetusministeriön tietoon seuraavaa.

Keskuskauppakamari pitää ammatillisen aikuiskoulutuksen kehittämistä ja toimintaedellytyksien parantamista erittäin tärkeänä. Valmisteluryhmän työssä olisikin tämän vuoksi tullut laajasti selvittää keinoja toiminnan kehittämiseen. Nyt raportissa on keskitytty lähinnä aikuiskoulutukseen liittyvien lupien ja koulutuksen rahoituksen järjestämiseen.

Ammatillisella koulutuksella on hyvin keskeinen merkitys turvattaessa yritysten toimintaedellytyksiä. Yrityksien kannalta tärkeää on laaja ja korkea-tasoinen koulutustarjonta. Tämä voidaan parhaiten turvata kehittämällä ammatillista aikuiskoulutusta osana muuta ammatillista koulutusta. Tarvitaan riittävän vahvoja, ammatilliseen koulutukseen keskittyviä yksiköitä, jotka kykenevät tehokkaasti tukemaan oman alueensa yritysten kilpailukykyä.

Ammatillisen koulutuksen järjestämisessä on yritysten tarpeet on asetettava etusijalle. Ammatillisen aikuiskoulutuksen järjestämisen tulee perustua kiinteään yritysten ja koulutuksen järjestäjien väliseen keskinäiseen yhteistyöhön. Koulutuksen järjestämistä koskevat päätökset on tehtävä lähellä yrityksiä, jotta koulutuksella mahdollisimman joustavasti vastattaisiin käytännön työelämän tarpeisiin.

Uudistus ei saa vaarantaa nykyisiä, hyvin toimiviksi todettuja koulutusjärjestelmiä. Erityisesti oppisopimuskoulutusta ei saa vaarantaa, vaan sitä tu-

lee edelleen kehittää samanaikaisesti sekä aikuisten että nuorten kouluttamismuotona. Oppisopimuskoulutuksen hankinnasta tulisi vastata riippumaton ja puolueeton järjestäjätaho yhdessä työnantajayrityksen kanssa. Oppisopimustoimistot ovat tarjonneet varsinkin pk-yrityksille tehokkaan alueellisen yhteistyökumppanin.

Valmisteluryhmän ehdotukset johtaisivat monilla alueilla koulutuksen järjestäjäverkon huomattavaan supistumiseen. Vaarana on tällöin se, ettei supistunut järjestäjäverkko kykene turvaamaan yrityksille tarpeellisten tutkintojen suorittamista. Alueellisesti riittävän laajalla ammattikoulutuksen järjestäjien verkolla voidaan varmistaa koulutuksen riittävä saavutettavuus.

Ammatillisen aikuiskoulutuksen laadun kehittäminen ja säännönmukainen laadun arviointi tulee olla koulutuksen järjestäjän tehtävänä. Työvoimapolitiittisen koulutuksen hankinnan on perustuttava avoimeen kilpailuttamiseen tarjottavan koulutuksen laadun ja vaikuttavuuden varmistamiseksi. Opetusministeriö on sopinut aikuiskoulutuksen vaikuttavuuden alueellisten toimenpideohjelmien laatimisesta. Näiden osalta tulisi yhteistyön kattaa myös kauppakamarit oman alueensa elinkeinoelämän edustajina.

Keskuskauppakamari korostaa, ettei ammatillisen aikuiskoulutuksen uudistus saa suosia joitakin koulutuksen järjestäjiä rahoituksen, opiskelijapaikkojen tai koulutusmarkkinoiden suhteen. Työelämän kehittämisen kannalta laaja, korkealaatuinen ja monipuolinen koulutuksen järjestäjien verkko palvelee parhaiten yritysten henkilöstön nopeasti muuttuvia koulutustarpeita. Työelämään jo nykyisin läheisesti sidoksissa olevat aikuiskoulutuksen järjestäjät kykenevät parhaiten huolehtimaan yritysten tarpeista.

Erityisesti pk-yritysten henkilöstön osaamisen kehittäminen on otettava huomioon. Pk-yritysten tarpeisiin on kohdennettava tutkintotavoitteista koulutusta kevyempiä täydennyskoulutuksen muotoja.

11.2.2005

KESKUSKAUPPAKAMARIN TAVOITTEET SUOMEN EU-PUHEENJOHTAJAKAUDELLE 2006

Keskuskauppakamarin keskeiset tavoitteet:

Suomi on Euroopan unionin puheenjohtajamaa 1.7.-31.12.2006, Itävallan jälkeen. Suomi tulee laatimaan EU:n ministerineuvoston vuoden 2006 työohjelman yhdessä Itävallan kanssa. Suomen ja Itävallan Keskuskauppakamarien puheenjohtajat ovat sopineet yhteistyöstä työohjelmaan esitettävien elinkeinoelämän näkemysten valmistelussa.

1. Sääntelyn kehittäminen ja hyvä hallinto

Sääntelyä kehittämällä on tuettava talouden kasvua ja tuottavuutta. Sääntelypolitiikan uudistus edellyttää laajaa yhteistyötä muiden jäsenmaiden, Euroopan parlamentin ja komission kanssa. Suomen tulee korostaa laajaa lä-

hestymistä sääntelykeinojen valintaan. Lainsäädännön ohella on arvioitava itsesääntelyn ja muiden vaihtoehtoisten ohjauskeinojen käyttöä. Suomen tulee korostaa hyvän hallinnon merkitystä koko EU-alueella erityisesti korrup­tion vastaisen taistelun tukemisessa.

2. Kilpailukyky

Keskuskauppakamari pitää Suomen puheenjohtajakauden tärkeimpänä tavoitteena Lissabonin strategian toteuttamista. Euroopan kilpailukyvyn vahvistamiseksi on talouteen ja kilpailukykyyn vaikuttavat tekijät asetettava etusijalle kaikessa päätöksenteossa sekä EU-tasolla että jäsenmaissa. Lissabonin strategia muodostaa kokonaisuuden, jonka kaikkien osien täytännönpano on välttämätöntä kilpailukyvyn ja taloudellisen kasvun tukemiseksi. Suomen on painotettava jo olemassa olevien sitoumusten määrätietoista toteuttamista Vim Kokin työryhmän ja komission kannanottojen mukaisesti.

3. Sisämarkkinoiden toiminnan kehittäminen

Sisämarkkinoiden toiminnan kehittämisessä tulee keskittyä erityisesti palvelusektorin kehittämiseen. Tavoitteena tulee olla todellisten palveluiden sisämarkkinoiden luominen. Suomen tulee huolehtia siitä, että palveludirektiivi tämän tavoitteen edellyttämän mukaisena hyväksytään viimeistään Suomen puheenjohtajakaudella.

4. Euroopan unionin ulkosuhteet ja laajentuminen

Suomen tavoitteena tulee olla Euroopan unionin kansainvälisen toimintakyvyn vahvistaminen niin poliittisissa kuin taloudellisissa suhteissa. Yhteisellä esiintymisellä tulee vahvistaa EU:n vaikutusvaltaa kansainvälisessä yhteistyössä. Erityisesti on kiinnitettävä huomiota EU:n Venäjä-suhteiden ja transatlanttisen yhteistyön kehittämiseen. Suomen on aktiivisesti edistettävä EU:n laajentumisneuvotteluja niiden maiden kanssa, joiden osalta neuvottelut on jo aloitettu sekä tarvittaessa pyrittävä neuvottelujen aloittamiseen niiden maiden kanssa, jotka täyttävät Kööpenhaminassa jäsenyysneuvottelujen aloittamiselle asetetut kriteerit.

5. Turvallisuus

Sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden vahvistaminen tulee olla koko EU:n keskeinen tavoite. Euroopan unioniin kohdistuvien kansainvälisten uhkien kuten terrorismin ja kansainvälisen rikollisuuden torjunnassa Suomen on korostettava EU:n roolin vahvistamista ja valvonnan tehokkuutta. Huoltovarmuus tulee nykyistä laajemmin turvata EU-tason yhteistyöllä. Sisäisen turvallisuuden vahvistamiseksi jäsenmaiden oikeudellista yhteistyötä on tiivistettävä.

6. Pohjoinen ulottuvuus

Pohjoisen ulottuvuuden toimintaohjelmaa uudistettaessa Suomen on pyrittävä edistämään rajat ylittävää ja alueellista yhteistyötä. EU:n rahoitusin-

strumentteja on kehitettävä siten, että ne tukevat Venäjän kanssa toteutettavaa yhteistyötä.

7. Talous- ja rahapolitiikka

Suomen tulee edistää vireillä olevaa talous- ja rahaliiton uudistamista. Talous- ja rahaliittoa koskeva lainsäädäntö on saatava nykyistä tehokkaammin tukemaan liiton perustavoitteita, vakautta ja talouskasvua. Suomen on huolehdittava siitä, että talous- ja rahaliiton vaatimukset täyttävät jäsenmaat hyväksytään jäseniksi viimeistään Suomen puheenjohtajakaudella, jotta ne voisivat tulla talous- ja rahaliiton jäseniksi heti vuoden 2007 alusta.

1.4.2005

Elinkeinoelämän edustajien lausuma kannanotto

RYHMÄKANNE TARPEETON JA HAITALLINEN

Elinkeinoelämän edustajat Anne Leppälä-Nilsson ja Leena Linnainmaa pitävät ryhmäkannetta tarpeettomana ja haitallisena. Työryhmä ei ole osoittanut ryhmäkanteelle olevan tarvetta Suomen oikeus- tai yhteiskuntajärjestelmässä taikka ryhmäkanteen saavan aikaan tosiasiallista hyötyä. Ryhmäkannemenettelyn kielteiset vaikutukset olisivat niin merkittäviä, että niiden selvittäminen ja arviointi olisi välttämätöntä ennen lainvalmistelun aloittamista.

Suomen kuluttajansuojajärjestelmä on tehokas ja toimiva. Kuluttajilla on käytössään monipuoliset mahdollisuudet oikeussuojan saamiseksi. Erityisesti erilaiset lautakuntatyypiset elimet mahdollistavat ongelmien tehokkaan ratkomisen. Lainsäädännöllä ehkäistään tehokkaasti ongelmien syntymistä ennalta, esimerkkeinä tästä ovat tuoteturvallisuus- ja ympäristölainsäädäntö. Myös viranomaisvalvonta on Suomessa toimiva.

Ryhmäkannehanke perustuu virheelliseen yleistykseen, että yritykset rikkoisivat järjestelmällisesti lakia. Tosiasiassa pääosa epäselvyyksistä selviää kuluttajan tehtyä yritykselle virheilmoituksen. Yrityksillä on ohjeistus reklaamaatioprosessien hoitamisesta, ja hyvä reklamaatioiden hoitaminen on yrityksille välttämätöntä kireässä kilpailussa menestymiseksi. Ongelmatilanteista suurin osa ratkeaa viranomaisten ja yritysten välisissä neuvotteluissa. Hyvin pieni osa riitaisuuksista jää ratkaisematta neuvotteluteitse ja etenee lautakuntamenettelyihin tai oikeudenkäynteihin.

Ryhmäkannetta ei korjaisi ongelmayritysten toimintaa

Järjestelmällinen lain rikkominen on marginaalinen ilmiö, johon ryhmäkanteella ei pystytä vaikuttamaan. Ongelmayritysten sijasta ryhmäkanteen kohteeksi joutuisivat tunnetut, vakavaraiset yritykset. Ne saattavat taipua ryhmäkanteella kiristämisen edessä välttyäkseen kielteiseltä julkisuudelta ja pitkiltä oikeusprosesseilta. Tämä ns. deep pocket -ilmiö tulisi epäilemättä esille myös Suomessa. Ongelmayritysten sijasta kielteiset vaikutukset kohdistuisivat nimenomaan niihin yrityksiin, jotka jo nyt noudattavat lakeja ja

määräyksiä sekä kuluttajavalituslautakunnan ja muiden ratkaisuelinten suosituksia. Tahalliset väärinkäytöstilanteet liittyvät sellaisiin yrityksiin, joiden toiminta on päättymässä tai muuten häiriötilassa eivätkä siten käytännössä sovellu ryhmäkanteen kohteeksi.

Ryhmäkanteen painostuskeinona

Ryhmäkannekäytäntö on osoittanut, että asian vireillepanon tarkoituksena ei läheskään aina ole oikeussuojan saaminen tuomioistuimen päätöksellä. Sen sijaan tarkoitus on vastaajana olevan yrityksen kulujen kasvattaminen ja imagon vahingoittaminen siinä määrin, että yrityksen kannattaisi suostua sovintoon ja perusteettomienkin korvausten maksuun. Silloin yritys säästyy ryhmäkanteen aiheuttamalta ikävältä julkisuudelta ja suurelta työltä. Tällaista menettelyä ei pidä lainsäädännöllä suosia.

Suomalaisten yritysten kilpailukyky heikkenisi

Suomalaisten yritysten kilpailukykyyn säilyttäminen edellyttää, ettei yritysten riskejä lisätä tarpeettomasti. Ryhmäkanteen yritysvaikutuksia ei ole selvitetty. Kun Suomen tärkeimmissä kilpailijamaissa ei Ruotsia lukuun ottamatta ole käytössä yleistä ryhmäkannetta, lakiuudistus lisäisi suomalaisten yritysten kuluja suhteessa kilpailijamaiden yrityksiin. Koska ryhmäkannelainsäädäntö lisäisi yritysten kustannuksia, se vähentäisi Suomen houkuttelevuutta yritysten sijaintipaikkana ja myös heikentäisi ulkomaisen pääoman saantia.

EU:ssa ei ole vireillä hanketta ryhmäkanteen edistämiseksi. EU:ssa pyritään kehittämään tuomioistuimen ulkopuolisia riidanratkaisukeinoja, missä kehityksessä Suomen kuluttajansuojajärjestelmä on esikuvana. Ehdotus ryhmäkanteesta olisi ristiriidassa EU:ssa omaksuttuihin kuluttajansuojan kehittämisen suuntiin nähden.

Helsingin pörssissä listattujen yritysten ulkomaalaisomistus on poikkeuksellisen suuri. Kansainvälisillä sijoitusmarkkinoilla ryhmäkanteen käyttöönotto heikentäisi suomalaisten osakkeiden kiinnostavuutta sijoituskohteena.

Nykyjärjestelmän kehittäminen ensisijainen toimenpide

Suomen kuluttajansuojajärjestelmän mahdollisia puutteita ei ole tarkemmin selvitetty eikä siten myöskään analysoitu niitä toimenpiteitä, joilla järjestelmää voitaisiin joustavasti ja kustannustehokkaasti kehittää. Suomessa ei ole 1990-luvun ryhmäkannehankkeiden jälkeen tapahtunut sellaisia lainsäädännöllisiä tai yhteiskunnallisia muutoksia, jotka puoltaisivat ryhmäkanteen tarpeellisuuden uudelleen arviointia.

Ryhmäkanteen ei poista kuluttajansuojajärjestelmän mahdollisia ongelmia, vaan luo yrityksille uusia kustannuksia. Kehittämistoimet olisi kohdistettava sinne, missä ongelmia on havaittu. Työryhmä ei ole osoittanut mitään konkreettisia epäkohtia.

Uusien monimutkaisten, vaikutuksiltaan tuntemattomien järjestelmien sijasta toimenpiteenä tulisi olla nykyjärjestelmän kehittäminen, kuten kuluttajavalituslautakunnan toiminnan tehostaminen ja riittävien resurssien turvaaminen, kunnallisen kuluttajaneuvonnan resurssien varmistaminen sekä ns. pilottikanteiden kehittäminen esimerkiksi ohivalitusjärjestelmän avulla.

Ryhmäkanne kallein ja hitain oikeussuojatie

Ryhmäkanne ei poista oikeudenkäynnin kalleuteen ja hitauteen liittyviä ongelmia, sillä ryhmäkanneoikeudenkäynti olisi huomattavasti kalliimpi kuin esimerkiksi menettely kuluttajavalituslautakunnassa. Lisäksi ryhmäkanne-menettely on hidasta, koska aikaa kuluu ryhmän muodostamiseen ja ryhmän jäsenten vaatimusten samankaltaisuuden arviointiin.

Ryhmäkanne ei sovellu vahingonkorvausten määräämiseen

Ryhmäkanne edellyttää, että ryhmän jäsenillä on samankaltainen vaatimus. Tämä edellytys ei täyty varsinkaan henkilövahingoissa, joissa kunkin kärsimä vahinko on yksilöllinen saadun vamman mukaisesti, eikä korvauksia voi määrätä kaavamaisesti. Myöskään arvopaperisijoittamiseen liittyviin vahingonkorvausvastuiden määrittelyyn ryhmäkanne ei sovellu vahinkojen yksilöllisyyden vuoksi. Toisaalta korvausvastuun peruste ei selvissä tuotevastuutilanteissa ole ongelmallinen eikä sen määrittelyyn tarvita ryhmäkannetta.

Kansainväliset kokemukset eivät tue ryhmäkanteen toimivuutta

Ryhmäkanne toisi Suomen oikeusjärjestelmään siihen kuulumattomia vieraita piirteitä. Ei myöskään ole riittävästi selvitetty, mitä vaikutuksia ryhmäkanteella olisi Suomen oikeusjärjestelmään kokonaisuutena. Ruotsin kokemukset jo lain lyhyeltä voimassaoloajalta osoittavat, että ryhmäkanneasioita otetaan esiin asianajajavetoisesti ja julkisuutta hyväksi käyttäen. Yhdysvalloissa ryhmäkanne korvaa muuten puutteellista kuluttajansuojajärjestelmää. Sielläkin on havaittu ryhmäkannejärjestelmän haitalliset vaikutukset, ja ryhmäkanteen kohtuullisuuteen tähtäävä laki (Class Action Fairness Act) on hyväksytty helmikuussa 2005.

Työlainsäädäntö ja ryhmäkanne

Työlainsäädännön muutokset valmistellaan Suomessa kolmikantamenettelyssä, joten työlainsäädäntöön liittyviä asioita ei olisi tullut sisällyttää mietintöön.

8.4.2005

Oikeusministeriölle

MAKSUKYVYTTÖMYYSTYÖRYHMÄN MIETINTÖ

Oikeusministeriö on pyytänyt Keskuskauppakamarin lausuntoa maksukyvyttömyystyöryhmän mietinnöstä. Keskuskauppakamari esittää asiasta seuraavan.

Keskuskauppakamari pitää tärkeänä yritystoiminnan edellytysten parantamista. Tähän sisältyy maksukyvyttömyyslainsäädännön tarkistaminen, mikäli se edistää yrittäjyyttä. Maksukyvyttömyyslainsäädännössä on kuitenkin otettava huomioon myös velkojana olevien yritysten asema, joten säädösvalmistelussa on löydettävä asianmukainen tasapaino velallisten ja velkojien etujen välillä. Keskuskauppakamarin käsityksen mukaan maksukyvyttömyystyöryhmä on onnistunut tässä hyvin. Erityisen tärkeänä Keskuskauppakamari pitää sitä, että yritystoiminnassa velkaantuneet saavat oikeaa ja riittävää tietoa velkaongelmien ratkaisukeinoista.

12.4.2005

Oikeusministeriölle

KANSALLINEN OHJELMA VÄKIVALLAN VÄHENTÄMISEKSI

Oikeusministeriön alainen rikoksantorjuntaneuvosto on valmistellut kansallisen ohjelmaehdotuksen väkivallan vähentämiseksi. Oikeusministeriö on 9.3.2005 päivätyllä kirjeellään pyytänyt Keskuskauppakamarin lausuntoa ehdotuksesta. Keskuskauppakamari lausuu ehdotuksesta seuraavan.

Keskuskauppakamari suhtautuu ohjelmaehdotukseen myönteisesti. Ohjelmaehdotus on laadittu käytännönläheisesti ja se sisältää konkreettisia toimenpidesuosituksia väkivallan vähentämiseksi.

Alkoholiehtoinen väkivalta

Suomalaiselle väkivallalle on ominaista voimakas yhteys humalahakuiseen alkoholinkäyttöön. Keskuskauppakamari kannattaa yleisesti ehdotuksen niitä tavoitteita, joilla pyritään ohjaamaan alkoholin käyttöä tilanteisiin ja tiloihin, joissa on sosiaalista valvontaa. Anniskelupaikoissa sekä nautittu alkoholimäärä että käyttäytyminen ovat kontrolloidumpaa kuin yksityisissä tiloissa. Viranomaisten ravitsemusalaan kohdistaman sääntelyn ja ohjeistuksen sekä ravintoloiden omavalvonnan pitää kuitenkin pysyä tarkoituksenmukaisena.

Väkivalta ja syrjäytyneisyys sekä lapsiin kohdistuva väkivalta

Ohjelmaehdotuksessa käsiteltiin väkivallan ja syrjäytyneisyyden yhteyttä. Ehdotuksessa todetaan, että henkirikokset ja vakava väkivalta kasautuvat väestöön, jolla on keskimääräistä vähemmän eriluonteisia taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä resursseja. Näin ollen koulutuksella on ratkaiseva merkitys syrjäytymisen ehkäisyssä ja syrjäytyneen väestön yhteiskuntaan kiinnittämisessä. Elinkeinoelämän näkökulmasta voimavarojen keskittäminen koulutukseen tukee yksilön elämänhallintaa.

Keskuskauppakamari näkee koululla merkittävän roolin väkivallan ja syrjäytyneisyyden ehkäisijänä. Esiopetuksella ja koulun järjestämällä iltapäivä- ja harrastustoiminnalla voidaan vähentää syrjäytymisen vaaraa ja järjestää mielekästä tekemistä niille lapsille ja nuorille, joilla on taipumusta väkivaltaiseen käyttäytymiseen.

Keskuskauppakamari pitää myös tärkeänä, että ohjelmaehdotuksen syrjäytymiskehitystä ehkäisevät toimenpiteet toteutuvat alueiden ja maankäytön suunnittelussa.

Naisiin kohdistuva väkivalta

Keskuskauppakamari kannattaa ohjelmaehdotuksessa esitettyjä toimenpiteitä naisiin kohdistuvan väkivallan vähentämiseksi.

Työväkivalta

Ohjelmaehdotuksen mukaan viisi prosenttia työvoimasta joutuu vuosittain väkivallan kohteeksi työssään tai työmatkallaan. Asianomistaja-aseman antaminen työnantajalle työpaikkaväkivaltarikoksissa edistäisi rikosten ilmoittamista poliisille ja vähentäisi väkivaltaa. Toistuvissa, vakavissa työpaikkaväkivaltarikoksissa Keskuskauppakamari kannattaa yhteisölähestymiskieltoja työrauhan ja työturvallisuuden säilyttämiseksi.

Järjestäytynyt rikollisuus ja väkivalta

Ohjelmaehdotuksessa ei ole erillisiä toimenpidesuosituksia järjestäytyneen rikollisuuden torjumiseksi. Järjestäytynyt rikollisuus ja väkivalta liittyvät kuitenkin toisiinsa, koska usein väkivaltaa käytetään rikollisten tavoitteiden saavuttamiseen. Yritysten näkökulmasta on välttämätöntä, että ohjelmassa otetaan huomioon järjestäytyneen rikollisuuden erillislunne ja sen kasvava uhka elinkeinoelämälle.

Rasismi ja väkivalta

Yhteiskunnan turvallisuus vaikuttaa kiinteästi Suomen kiinnostavuuteen yritysten sijaintipaikkana, koska liiketoiminta on tehokasta vain turvallisuudessa olosuhteissa ja ympäristössä. Suurten ikäluokkien siirtyessä eläkkeelle Suomi tarvitsee ulkomaista työvoimaa useille toimialoille. Yritysten näkökulmasta ulkomaalaisiin ja etniseen vähemmistöihin kohdistuvaan rasistiseen väkivaltaan, sen syihin ja seurauksiin on puututtava tehokkaasti. Yri-

tyksen koko henkilöstön on tunnettava olonsa turvalliseksi niin työssä kuin vapaa-aikana.

Ohjelmaehdotuksessa esitettyjen ennalta ehkäisevien toimenpiteiden lisäksi Keskuskauppakamari pitää tärkeänä kehittää rikoksien uhreille tarkoitettuja, nykymuodossaan puutteellisia palveluja.

Yritykset voivat osaltaan tukea ulkomaisen tai etniseen vähemmistöön kuuluvan työvoiman kotouttamisessa. Tämä edellyttää yritysten ja työyhteisöjen asenteiden ja toimintakulttuurien kehittämistä, jotta monikulttuurisuus työelämässä voi lisääntyä.

Ohjelman toteutus, seuranta ja tutkimus

Keskuskauppakamari kannattaa ehdotettuja esityksiä ohjelman toteuttamisesta, seurannasta ja lisäselvitysten tekemisestä.

11.5.2005

Kauppa- ja teollisuusministeriölle

KOMISSION EHDOTUS EU:N TUTKIMUKSEN 7. PUITEOHJELMAKSI (2007 - 2013)

Kauppa- ja teollisuusministeriö on pyytänyt Keskuskauppakamarin lausuntoa komission ehdotuksesta EU:n tutkimuksen puiteohjelmaksi vuosille 2007-2013. Lausuntonaan Keskuskauppakamari esittää seuraavan.

Tutkimuksen uudelle puiteohjelmalle asetetut tavoitteet EU:n teollisuuden tieteellisen ja teknologisen pohjan vahvistamisesta ja yhteisön kilpailukyvyn varmistamisesta ovat avainkysymyksiä koko yhteisön tulevaisuuden kannalta. Tutkimusohjelman yhtenä keskeisenä tehtävänä on tukea eri tasoilla eurooppalaista tutkimusyhteistyötä. Keskuskauppakamari tukee niin ohjelman rakennetta kuin puiteohjelmalle asetettuja tavoitteita.

Komission ehdotus kaksinkertaistaisi EU:n tutkimusrahoituksen kuudenteen puiteohjelmaan verrattuna. Keskuskauppakamari pitää myönteisenä, että jäsenmaiden panostusten ohella myös yhteisön tasolla tuodaan merkittävää lisäpanostusta tutkimustoimintaan. Samalla on kuitenkin varmistettava, että rahoituksen kierrättäminen EU:n kautta tuo todellista, kilpailukykyä vahvistavaa lisäarvoa. Tämän vuoksi on yhteisön tasolla keskityttävä sellaisiin, yhteisesti sovittaviin ydinalueisiin, joilla yksittäisen jäsenmaan voimavarat eivät ole riittäviä. EU-tason tutkimusrahoituksen lisääminen ei myöskään saa johtaa siihen, että yksittäiset jäsenmaat vastaavasti vähentäisivät omaa tutkimuspanostustaan.

Suomen kaltaisten, voimavaroiltaan rajallisten jäsenmaiden näkökulmasta on erityisen tärkeää että eurooppalaisen yhteistyön ohella puiteohjelmalla voidaan tukea tutkijoiden koulutusta, liikkuvuutta ja urakiertoa. Puiteohjelman on omalta osaltaan tuettava todellisen tutkimuksen sisämarkkinoi-

den luomista. Keskuskauppakamari kiinnittää samalla huomiota siihen, että Suomen kuten muidenkin jäsenmaiden on omilla toimenpiteillä varmistettava mahdollisuudet lisätä tutkijoiden liikkuvuutta. Jotta Suomi voisi olla houkutteleva paikka muista maista tuleville tutkijoille, olisi korkean henkilöverotuksen merkittävän alentamisen ohella otettava huomioon myös muut kansainvälistyneiden osajien ja heidän perheidensä tarpeet.

Puiteohjelman ulottuessa aina vuoteen 2013 asti, on puiteohjelmassa varauduttava siihen, että käytettävissä on riittävästi voimavaroja myös ennakkoimattomiin tarpeisiin, jotka kuuluvat olennaisena osana tutkimustoiminnan luonteeseen. Talouden nopeisiin muutoksiin sopeutuminen edellyttää tutkimustoiminnalta aiempaa suurempaa joustavuutta. Tutkimukseen käytettävät taloudelliset ja henkiset voimavarat on tarvittaessa kyettävä nopeasti kohdentamaan uudelleen.

Keskuskauppakamari tukee puiteohjelmalle asetettua tavoitetta Euroopan tieteellisen perustan vahvistamiseksi kilpailun avulla. Tehokkaan, koko yhteisön kattavan avoimen kilpailun avulla voidaan varmistaa voimavarojen kohdentuminen korkeatasoisimpaan tutkimukseen. Tutkimustulosten tulee olla tehokkaasti hyödynnettävissä. Yhteisesti rahoitettujen tutkimushankkeiden tulosten tulee olla kaikkien jäsenmaiden ja niiden yritysten käytettävissä.

20.5.2005

Oikeusministeriölle

RYHMÄKANNETYÖRYHMÄN MIETINTÖ

Oikeusministeriö on pyytänyt Keskuskauppakamarin lausuntoa ryhmäkannetyöryhmän mietinnöstä. Keskuskauppakamari lausuu asiasta seuraavan.

Keskuskauppakamari vastustaa ryhmäkannelain säätämistä. Ryhmäkanne on Suomessa paitsi tarpeeton myös haitallinen. Työryhmän mietinnössä ei ilmene perusteita sille, miksi ryhmäkannelain säätämiseen olisi Suomessa ryhdyttävä.

Jatkovalmistelu

Oikeusministeriö tiedustelee toimittamassaan kuulemistilaisuuden kutsussa kantaa siihen, tulisiko jatkovalmistelu tässä vaiheessa rajoittaa koskemaan ryhmäkannetta kuluttajansuojan, ympäristövahinkojen ja sijoittajansuojan alalle kuuluviin asioihin tai joihinkin näistä. Keskuskauppakamari pitää kysymyksenasettelua ongelmallisena, sillä se sisältää olettaman, että jatkovalmisteluun olisi ryhdyttävä riippumatta siitä, onko ryhmäkanne tarpeellinen.

Työryhmän mietintö ei tue sitä lähtökohtaa, että jatkovalmisteluun tulisi ryhtyä. Kysymyksenasettelun tulisi olla sen selvittäminen, onko nykytilassa ongelmia ja kehittämistarpeita sekä mihin toimenpiteisiin niiden perusteella

olisi aiheellista ryhtyä. Jatkovalmistelun suunnittelu ei voi siten rajoittua vain sen selvittämiseen, minkälaista ryhmäkannelakia tulisi valmistella, kun ryhmäkanteen tarpeellisuudesta edelleenkään ei ole esitetty perusteltua selvitystä.

Keskuskauppakamari katsoo, että ennen lainsäädännön valmistelua koskevia jatkotoimia tulisi osoittaa ne nykyisen oikeusjärjestelmän puutteet, joiden korjaamiseksi ryhmäkannetta tarvittaisiin. Jos asia kaikesta huolimatta etenee jatkovalmisteluun, Keskuskauppakamari pitää tärkeänä, että hankkeen haitallisuus minimoidaan suomalaisten yritysten kilpailukyvyn ja toimintaedellytysten kannalta.

Ympäristöoikeuden osalta mietinnöstä ilmenee, että voimassa olevassa ympäristölainsäädännössä suojataan yleisiä etuja hyvin yksityiskohtaisilla ympäristövaikutusten selvittämistä ja kuulemismenettelyä koskevilla säännöksillä. Vahingonkorvaus- tai prosessioikeudellisia säännöksiä ei ole tarkoituksenmukaista käyttää yleisten etujen suojaamiseksi ympäristöoikeudessa. Mahdollisiin epäkohtiin on puututtava ympäristöoikeudellisia säännöksiä tarkistamalla.

Sijoittajansuojan osalta ryhmäkanteen soveltuu erittäin huonosti käytettäväksi oikeussuojakeinona. Sijoitustoimintaan liittyvien tapahtumainkulkujen ja niistä aiheutuvien vahinkojen yksilöllisyys aiheuttaa sen, että tapauksen yksilölliset olosuhteet esimerkiksi sijoittajan saamien tietojen osalta joudutaan selvittämään tapauskohtaisesti, jotta kunkin vaatimuksen esittäjän osalta korvauksen perusteena oleva syy-yhteys tulisi todetuksi. Siten arvopaperisijoittamiseen liittyvät vahingonkorvausasiat eivät sovellu massajuttuina käsiteltäviksi.

Ryhmäkanteen nostajatahot

Keskuskauppakamari katsoo, että itse ryhmäkanteen nostaminen on tarpeeton riippumatta siitä, onko kysymys viranomaisaloitteisesta ryhmäkanteesta taikka yksityisten tai järjestöjen nostamista ryhmäkanteista. Käytännössä ryhmäkanteen haitallisuus korostuu yksityisten ja järjestöjen nostamissa ryhmäkanteissa verrattuna viranomaisaloitteisiin kanteisiin. Kuitenkin myös viranomaisaloitteisiin ryhmäkanteisiin voi liittyä kielteisiä ja arveluttavia piirteitä.

Keskuskauppakamari on huolestunut kuluttajaviranomaisten esittämistä yksilöimättömistä väitteistä, että suomalaiset yritykset rikkoisivat järjestelmällisesti lakia. Tiedossa ei ole, että joku toimiala toimisi suunnitelmallisesti virheellisesti ja jättäisi virheensä korjaamatta. Lainsäädännön noudattaminen kuuluu olennaisena osana suomalaisten yritysten vastuullisuuteen.

Kokonaan eri asia on, että ajoittain esiintyy sellaisia tapauksia, joissa tarkoituksenakaan ei ole pitkäjänteinen asianmukainen yritystoiminta, vaan lyhytaikainen varojen kerääminen. Esimerkkinä tästä voidaan esittää viime aikoina esiintyneet huijauslaskutustapaukset. Tällaisia tilanteita ei kuitenkaan voida torjua ryhmäkanteella, koska rikollisessa tarkoituksessa perustetut yritykset ovat käytännössä varattomia ja ajautuvat maksukyvyttömyys-

tilaan jo ennen mahdollisen kanteen nostamista. Näihin tapauksiin onkin puututtava rikosprosessin kautta.

Ottaen huomioon edellä esitetyt kuluttajaviranomaisten esittämät väitteet Keskuskauppakamari on huolissaan siitä, miten viranomaiset käytännössä soveltaisivat lakia, jos ne saisivat mahdollisuuden nostaa ryhmäkanteen.

Kuluttajaviranomaisten taholta on nostettu ryhmäkanteeksi sopivaksi esimerkiksi vakuutusyhtiöiden osalta hirvenväistöä koskevat kolaritapaukset. On selvää, ettei kaikkia sellaisia auto-onnettomuuksia koskevia vakuutuskorvausriitoja, joissa onnettomuuden syyksi on esitetty hirven väistäminen, voida käsitellä ryhmänä. Näissä tapauksissa on aina kysymys tapauksen yksityiskohtien arvioinnista, kuten siitä, onko esitetty mitään näyttöä, että onnettomuus olisi johtunut hirven väistämisestä.

Samoin esillä on ollut hyvin pienten vaatimusten vieminen oikeuteen. Keskuskauppakamari pitää tärkeänä, ettei oikeuslaitosta ja koko yhteiskuntaa rasiteta tämän tyyppisillä oikeudenkäynneillä. Sen sijaan olisi kehitettävä nykyistä kuluttajansuojajärjestelmää.

Keskuskauppakamari pitää tärkeänä kuluttajaviranomaisten ja elinkeinoelämän yhteistyötä. Ristiriitoja ei ehkäise eikä kuluttajansuojaa edistä negatiivinen suhtautuminen yritystoimintaan. Toimiva voimassa olevan lainsäädännön viranomaisvalvonta on tärkeää kuluttajien aseman edistämiseksi.

Suomen kuluttajansuojajärjestelmä on tehokas ja toimiva. Kuluttajilla on käytössään monipuoliset mahdollisuudet oikeussuojan saamiseksi. Erityisesti erilaiset lautakuntatyyppiset elimet mahdollistavat ongelmien tehokkaan ratkomisen.

Opt-in vai opt-out

Koska itse ryhmäkanteen nostaminen on tarpeeton, Keskuskauppakamari vastustaa sekä opt-in että opt-out -vaihtoehtoon perustuvaa ryhmäkannetta. Sinänsä on selvää, että ryhmäkanteen haitallisuutta rajoittaisi se, että käytössä olisi opt-in -menettely.

Suomalaisessa oikeusjärjestelmässä ei tule käyttää menettelyä, jossa henkilön hyväksymättä tai edes tietämättä joku ulkopuolinen taho esiintyisi hänen edustajanaan ja esittäisi vaatimuksia hänen puolestaan.

Kuluttajavalituslautakunta

Keskuskauppakamari kannattaa nykyisen kuluttajansuojajärjestelmän toimivuuden ja tehokkuuden varmistamista. Kuluttajansuojan kehittämisen tulee edelleen perustua siihen, että kuluttajien ja yritysten erimielisyydet ratkaistaisiin osapuolten kesken viivytyksettä mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Ellei tämä johda suotuisaan tulokseen, olisi edelleen kehitettävä vapaaehtoisia riitojen ratkaisukeinoja. Kuluttajansuojan tehokkuuden lisääminen sisältää muun muassa sen, että kuluttajavalituslautakunnassa

käsitellään yhdessä samaa asiaa koskevat vaatimukset. Lautakunnan toiminnan tehokkuus on varmistettava siten, että kaikki selvät valitusasiat ratkaistaan virkamiestyönä viemättä niitä jaostokokoonpanoihin. Sikäli kuin tämä edellyttää lainsäädännön muuttamista, siihen on ryhdyttävä ripeästi. Samoin on tärkeää varmistaa kuluttajavalituslautakunnan riittävät resurssit.

Kuluttajavalituslautakunnan toimintaa on kehitettävä kokonaisuutena, johon voi sisältyä myös valitusten käsittelyn yhdistäminen. Keskuskauppakamari katsoo, ettei ns. ryhmävalituksen käyttöä tulisi tarkastella irrallaan koko kuluttajavalituslautakunnan toiminnan kehittämistä.

31.5.2005

Oikeusministeriölle

LUOTTOTIETOTYÖRYHMÄN MIETINTÖ

Oikeusministeriö on pyytänyt Keskuskauppakamarin lausuntoa luottotietolainsäädännön kehittämistyöryhmän mietinnöstä. Keskuskauppakamari lausuu asiasta seuraavan.

Yritysten välisessä kaupassa luottotiedoilla on olennainen merkitys sovittaessa maksuehtoja. Luottotietorekistereiden avulla sopimuskumppanin sitoumustenhoitokyvystä ja -tavasta sekä taloudellisesta tilanteesta saadaan luotettavia tietoja. Sopimuskumppanin luottotiedot ratkaisevat, minkälaisilla maksuehdoilla sopimus voidaan tehdä.

Yritysten välisten sopimusten tekoa varten on voitava jatkossakin käyttää luottotietoja nykyiseen tapaan. Muutokset voivat johtaa arvaamattomiin seuraamuksiin, kun yritykset joutuvat kiristämään maksuehtojaan maksuajan ja muiden sopimusehtojen osalta. Pienillä yrityksillä ei ole mahdollisuuksia laajamittaiseen tietojen keräämiseen ja analysointiin, vaan niille on tärkeää ennen sopimuksen tekoa saada käyttöönsä riittävät tiedot ammatillisesti pidetystä luottotietorekisteristä.

Yritysten luottotiedot antavat monipuolista tietoa yrityksistä, ja tiedoilla on pääsääntöisesti positiivinen vaikutus sopimusten tekemiseen ja niiden ehtoihin. Elinkeinoelämälle on tärkeää, että luotonantajan mahdollisuudet arvioida luotonhakijan tai muun sopimuskumppanin luottokelpoisuutta ovat riittävän laajat. Yritysten luottoriskiä ei saa kasvattaa lainsäädäntötoimin rajoittamalla tiedonsaantia yrityksistä tai niiden vastuuhenkilöistä nykykäytäntöön verrattuna. Keskuskauppakamari ei pidä yritysluottotietojen sääntelyä tarpeellisena.

Joissakin tapauksissa työhönottotilanteessa samoin kuin työsuhteen kestäessä on tärkeää varmistua työntekijän luotettavuudesta. Keskuskauppakamari katsoo, ettei lainsäädännöllä tule rajoittaa työnantajien nykyisiä mahdollisuuksia tarkastaa työnhakijan tai työntekijän luottotietoja.

Keskuskauppakamari kiinnittää huomiota siihen, ettei luottotietotyöryhmän monijäseniseen kokoonpanoon kuulunut yhtään luottotietotoimialan edustajaa. Tämä on ollut omiaan heikentämään työryhmän asiantuntemusta. Riittävänä ei voida pitää sitä, että työryhmä kutsuu alan asiantuntijoita satunnaisesti kuultavaksi. Monipuolinen asiantuntemus lisää yleistä luottamusta mietinnön sisältöön.

12 § Maksuhäiriötiedot ja niitä täydentävät tiedot

Mietinnössä ei ehdoteta sallittavaksi ulosoton käsittelytietojen merkitsemistä luottotietoihin. Kuitenkin ulosottoasiat ovat julkisia tietoja ja niitä on vapaasti saatavilla viimeiseltä kahdelta vuodelta. Vaikuttaakin perusteettomalta estää kyseisten varsin merkittävien tietojen merkitseminen maksuhäiriötietoihin.

15 § Rekisterimerkintöjen säilyttämisaajat

Mietinnössä ehdotetaan maksuhäiriömerkintöjen säilyttämisaikojen lyhentämistä. Keskuskauppakamari ei kannata ehdotusta, sillä se lisää yritysten luottotappioita. Riski maksuhäiriöstä on moninkertainen, jos velallisella on ennestään maksuhäiriöitä. Maksuhäiriömerkintöjen säilyttämisaikojen lyhentäminen estää esimerkiksi tavarantoimittajia sopimasta asiakkaitensa kanssa sellaisista maksujärjestelyistä, jotka olisivat tavarantoimittajan kannalta mahdollisimman riskittömiä mutta eivät toisaalta olisi liian ankaria asiakkaan kannalta. Nykyinen rekisteröintikäytäntö on osoittautunut toimivaksi ja kohtuulliseksi sopimussuhteen molempien osapuolten kannalta.

Maksuhäiriömerkintöjen säilyttämisaikojen lyhentäminen lisää erityisesti pienten tavarantoimittajien, palveluntarjoajien ja muiden vastaavien yritysten riskejä, sillä niillä ei ole käytössään omia keinoja analysoida asiakkaiden maksukäyttäytymistä ja siihen liittyviä riskejä. Jos tavarantoimittaja tai palveluntarjoaja käyttää aiheettoman ankaria maksuehtoja riittävien luottotietojen puuttumisen vuoksi, siitä voi tulla este liiketoiminnassa menestymiselle.

25 § Luokituksessa ja muussa luottokelpoisuuden arvioinnissa käytettävät yritystä ja yrityksen vastuuhenkilöitä koskevat tiedot

Keskuskauppakamari suhtautuu varauksellisesti siihen, että yrityksen vastuuhenkilöiden tietojen käyttöä luottoluokituksessa tai muussa luottokelpoisuuden arvioinnissa rajataan. Selvitysten mukaan vastuuhenkilöiden tiedoilla on merkitystä yrityksen maksuhäiriöriskin kannalta. Jos rajaamiseen päädytään, siinä on oltava pidättyväinen. Jos kriteeriksi asetetaan ehdotuksen mukainen hyväksytyn tilintarkastajan asettamisvelvollisuus, myös sillä on oltava merkitystä, onko yritys noudattanut lakia, eli jos yrityksellä ei ole lain vaatimaa hyväksyttyä tilintarkastajaa, luottoluokituksessa on voitava käyttää yrityksen vastuuhenkilöiden tietoja.

22.6.2006

Rahoitustarkastukselle

RAHOITUSTARKASTUKSEN SISÄPIIRI-ILMOITUKSIA JA – REKISTEREITÄ KOSKEVA STANDARDILUONNOS 5.3

Rahoitustarkastus on pyytänyt Keskuskauppakamarin lausuntoa sisäpiiri-ilmoituksia ja –rekistereitä koskevasta standardiluonnoksesta 5.3. Keskuskauppakamari lausuu asiasta seuraavan.

Suomalaisille yrityksille on tärkeää, että Suomessa noudatettavat menettelytavat vastaavat niitä vaatimuksia, joita kilpailijamaiden yrityksille asetetaan. Yhtenäisiä menettelyjä edistetään markkinoiden väärinkäytösdirektiivillä. On tärkeää, ettei rahoitustarkastuksen standardeilla pyritä markkinoiden väärinkäytösdirektiiviä tiukempiin tulkintoihin. Sisäpiiri-ilmoitusten määräaikojen ja menettelytapojen on oltava kohtuullisia ja käytännössä mahdollisia toteuttaa.

Standardia on jatkovalmistelussa syytä vielä täsmentää. Luonnos jättää josakin määrin epäselväksi, ketkä ovat julkisessa ja ketkä yrityskohtaisessa sisäpiirirekisterissä.

4.1.1 Liikkeeseenlaskijat

Kohtien 1 ja 2 muuta ylämpää johtoa koskevien henkilöiden määritelmät on syytä yhdistää. Kohdan 1 tarkentaminen kohdalla 2 tekee standardista vaikealukuisen. Merkittävyyskriteerin on ilmentävä jo 1 kohdasta.

4.2.2 Perusilmoitusten muutokset

Standardiluonnoksen 18 kohdan mukaan tietojen muutoksista olisi tehtävä muutosilmoitus seitsemän päivän kuluessa. Vaadittu aika on niin lyhyt, että sitä on käytännössä monessa tapauksessa mahdoton noudattaa. Varsinkin ulkomaalaisten sisäpiiriläisten ilmoitukset tulevat säännönmukaisesti olemaan myöhässä, jollei vaatimusta kohtuullisteta. Siltäkin osin seitsemän päivän määräaika on usein mahdoton toteuttaa, kun ilmoitusvelvollisuus liittyy toisen henkilön tietojen muuttumiseen, esimerkiksi vaikutusvaltaisuuden tai perheenjäsenen osalta. Ilmoitusvelvollinen ei nimittäin ole tällöin aina itse vastannut ilmoitusvelvollisuuden aiheuttavan muutoksen toteuttamisesta.

4.5.2

Standardiluonnoksen 33 kohdan mukaan tilintarkastajien asiantuntija-asemassa olevat apulaiset kuuluisivat julkisen sisäpiirirekisterin piiriin. Varsinkin suurilla yhtiöillä tilintarkastajien apulaisten joukko voi olla varsin suuri eikä ole mielekästä paisuttaa julkista sisäpiirirekisteriä tällaisilla tiedoilla. Riittävänä on pidettävä, että tilintarkastajien asiantuntija-asemassa olevat apulaiset ovat yrityskohtaisessa rekisterissä.

4.5.6 Kesäapulaiset ja muut vastaavat harjoittelijat

Standardiluonnoksessa herättää hämmennystä se, että kesäapulaiset ja vastaavat harjoittelijat on otettu julkista sisäpiirirekisteriä koskevaan osioon (kohta 43). Kesäapulaiset ja harjoittelijat eivät voi olla koskaan rinnastettavissa liikkeeseenlaskijan ylimpään johtoon. Jos heitä on aiheellista käsitellä standardissa, tekstin on liityttävä yrityskohtaiseen sisäpiirirekisteriin.

5.1 Rekisterin luotettavuuden varmistaminen

Rekisterinpito olisi järjestettävä siten, ettei rekisterin tietoja voi jälkikäteen muuttaa (kohta 3). Periaate on sinänsä hyvä, mutta liikkeeseenlaskijat kaipaavat asiasta tarkempaa ohjeistusta, sillä tietojen pysyvyyden järjestäminen on vaativa toimenpide.

Standardiluonnoksen 6 kohdan mukaan olisi suositeltavaa, että liikkeeseenlaskijoilla olisi henkilöstöä koskevat sisäiset kaupankäyntisäännöt. Keskuskauppakamari pitää varsin outona, että liikkeeseenlaskija ryhtyisi ohjeistamaan kaupankäynnistä sellaista henkilöstöä, jolla ei ole mitään tekemistä sisäpiiriasioiden kanssa. Esimerkiksi tuotannon työntekijätason ohjeistaminen arvopaperikaupankäynnistä ei ole työnantajalle kuuluva asia.

5.2 Rekisterimerkinnot

Rahoitustarkastus suosittelee, että rekisterinpitäjä pitäisi luetteloita myöhästyneistä sisäpiiri-ilmoituksista (kohta 10). Tämä kohta on syytä poistaa. Varsin suuri osa ilmoituksista tulee jatkossa olemaan myöhässä, jos Rahoitustarkastus pitää kiinni standardiluonnoksessa olevista kohtuuttoman lyhyistä merkitsemisajoista.

5.3 Tietojen säilytysaika ja julkisuus

Luonnoksen mukaan kirjausperuste pitäisi merkitä niin yksityiskohtaisesti, että siitä näkyisi esimerkiksi se, että kysymyksessä on lahja tai testamentti (kohta 14). Perhe- ja jäämistöoikeudellisten saantojen kuten ositusten, perinnönjakojen ja testamenttien julkistamista ei voida pitää yksityisyyden suojan kannalta oikeana. Lahjojen ja perhe- ja jäämistöoikeudellisten saantojen osalta on pidettävä riittävänä, että rekisteriin merkitään kirjausperusteeksi muu saanto.

5.5 Tietojen nähtävillä pitäminen Internetissä

Perhe- tai määräysvaltasuhteissa tapahtuneet muutokset olisi luonnoksen mukaan pidettävä Internetissä 12 kuukauden ajan (kohta 20). Erityisesti perhesuhteiden muutosten osalta näin pitkien historiatietojen julkistamista voidaan pitää yksityisyyden suojaa loukkaavana.

Standardiluonnoksen 22 kohdan mukaan tiedot olisi päivitettävä Internetiin kolmen työpäivän kuluessa. Tätä vaatimusta voidaan pitää monessa tapauksessa kohtuuttomana ja on selvää, että päivityksiä joudutaan tekemään myöhässä. Jo päivityksistä vastaavan henkilön lyhyt sairausloma aiheuttaa

myöhästymisen. Keskuskauppakamari pitää tärkeänä, että määräajat asetetaan sellaisiksi, että liikkeeseenlaskijat voivat niitä kohtuudella noudattaa. Laissa käytetty sanamuoto ilman aiheetonta viivytystä on riittävän selkeä ja myös kohtuullinen liikkeeseenlaskijan kannalta. Määräaikoja harkittaessa on muistettava, että yllättävien sairauspoissaolojen osalta varautuminen ei ole aina mahdollista varsinkin, kun edellytetään, että ainoastaan tietyt rekisterin pitämiseen oikeutetut voivat tehdä merkintöjä rekisteriin.

6.1 Yrityskohtaiseen sisäpiirirekisteriin merkittävät henkilöt

Kohdassa 5 todetaan, että mikäli yhtiön toimielimiin kuuluva henkilö on jo merkitty julkiseen sisäpiirirekisteriin, häntä ei enää tarvitse merkitä yrityskohtaiseen rekisteriin. Kun toimielinten jäsenet kuuluvat julkiseen sisäpiirirekisteriin eikä kysymyksessä ole valinnanvarainen asia, kohdan sanamuoto tulee muuttaa muotoon henkilöitä, jotka on merkitty julkiseen sisäpiirirekisteriin, ei tarvitse merkitä yrityskohtaiseen rekisteriin.

Jatkovalmistelussa tulisi pohtia, pitäisikö standardissa ottaa huomioon sisäisen tarkastuksen ulkoistaminen.

Lomakkeet

Ilmoituslomakkeiden on oltava niin selkeitä, ettei niiden täyttämistä tule epäselvyyksiä. Luonnokset ovat tuntuneet alan asiantuntijoistakin vaikeaselkoisilta, joten on odotettavissa, että lomakkeiden täyttämässä tulee ongelmia. Esimerkiksi on epäselvää, miten optioihin liittyvät asiat merkitään lomakkeisiin tai mitä lomakkeissa oleva Muutos, € -kohta tarkoittaa. On huomattava, että tietojen antajina on myös ulkomaalaisia, joten lomakkeiden selkeyteen on syytä panostaa.

22.6.2006

Rahoitustarkastukselle

RAHOITUSTARKASTUKSEN LIIKKEESEENLASKIJAN JA OSAKKEENOMISTAJAN JATKUVAA TIEDONANTOVELVOLLISUUTTA KOSKEVA STANDARDILUONNOS 5.2b

Rahoitustarkastus on pyytänyt Keskuskauppakamarin lausuntoa liikkeeseenlaskijan ja osakkeenomistajan jatkuvaa tiedonantovelvollisuutta koskevasta standardiluonnoksesta 5.2b. Keskuskauppakamari lausuu asiasta seuraavan.

Suomalaisille yrityksille on tärkeää, että Suomessa noudatettavat menettelytavat vastaavat niitä vaatimuksia, joita kilpailijamaiden yrityksille asetetaan. Yhtenäisiä menettelyjä edistetään markkinoiden väärinkäytösdirektiivillä. On tärkeää, ettei rahoitustarkastuksen standardeilla pyritä markkinoiden väärinkäytösdirektiiviä tiukempiin tulkintoihin. Vaikuttaa siltä, että jatkuvaa tiedonantovelvollisuutta koskevalla standardiluonnoksella suomalaisille

yrityksille asetettaisiin suurempia vaatimuksia kuin direktiivi edellyttää, mitä ei voida pitää oikeana lähtökohtana.

Riittävän ja oikea-aikaisen tiedon saaminen samanaikaisesti on sijoittajille tärkeää. Tiedon on myös oltava oikeaa. Tiedonantovelvollisuutta ei saa viedä niin pitkälle, että tiedon oikeellisuus vaarantuu. Yrityksiä ei tule saattaa asemaan, jossa ne joutuvat tiedottamaan ennenaikaisesti puutteellisin tai epätäydellisin tiedoin jatkuvan tiedonantovelvoitteen toteuttamiseksi. Standardista tulee ilmetä, että annettavan tiedon on oltava siten täydellistä, että se ei anna harhaanjohtavaa kuvaa liikkeeseenlaskijasta, sen tuloksesta tai taloudellisesta asemasta.

5.1 Julkistettava tieto

Markkinoiden väärinkäytösdirektiivin mukaan julkistettavia tietoja ovat vain liikkeeseenlaskijaan välittömästi liittyvät tiedot, mikä todetaan luonnoksen kohdassa 4. Kuitenkin kohdassa 6 todetaan, että julkistamisvelvollisuuden alainen tieto voi koskea arvopaperia, liikkeeseenlaskijaa tai arvopaperimarkkinoita yleensä. Kohta 6 vaikuttaa siten huomattavasti kohtaa 4 laajemmalla ilman, että asiaa on tarkemmin perusteltu tai annettu esimerkkejä siitä, mitä erilaisilla tiedoilla tarkoitetaan. Ylipäättään jatkuvan tiedonantovelvollisuuden vaatimuksissa ei pitäisi mennä direktiivin vaatimuksia pitemmälle.

Standardiluonnoksen kohdan 10 mukaan liikkeeseenlaskijan pitäisi pyrkiä antamaan itsestään tietoja mahdollisimman avoimesti. Vaikka avoin tiedonantaminen on sinänsä kannatettava toimintatapa, viittaus mahdollisimman suureen avoimuuteen on viranomaisstandardissa epämääräinen ja tulisi siten poistaa.

Seikan olennaisuutta arvioitaessa tulee 12 kohdan mukaan ottaa huomioon esimerkiksi se, miten muut markkinoilla toimijat ovat aiemmin reagoineet jonkun liikkeeseenlaskijan julkistamiin tietoihin. Tällainen mittapuu on varsin laeva eikä voi toimia mittarina arvioitaessa liikkeeseenlaskijan tiedonantamisen asianmukaisuutta. Muiden toimijoiden yksittäiset menettelyt ja reaktiot eivät aina ole relevantteja. Liikkeeseenlaskija ei voi olla sidottu kaikkiin aiempiin omiin ja muiden menettelytapoihin pyrkiessään toimimaan tehokkaasti ja asianmukaisesti.

5.2 Julkistamisen ajankohta

Standardin kohdassa 14 olisi syytä pitäytyä arvopaperimarkkinalain terminologiassa eli edellyttää sisäpiirintiedon julkistamista ilman aiheetonta viivytyksiä. Laista poikkeavat sanamuodot aiheuttavat sekaannusta.

Standardin kohdassa 14 lähdetään siitä, että päätöstä voi koskea julkistamisvelvollisuus, vaikka asiaa ei olisi yhtiössä muodollisesti hyväksytty. Tämä herättää kysymyksen osakeyhtiön toimivaltasuhteista. Jos toimivan johdon valmisteleva hanke julkistetaan ennen kuin hallitus on päättänyt asiasta, herää kysymys, onko hallituksella enää mahdollisuutta vapaasti päättää asiasta parhaaksi katsomallaan tavalla, kun yhtiö on käytännössä julki-

sesti sidottu toimeen. Tällainen toiminta ei vastaa osakeyhtiölaissa säädettyjä toimielinten vastuusuhteita.

Standardiluonnoksen 15 kohdassa edellytetään pääsääntöisesti esi- tai aiesopimuksen julkistamista. Tämä on varsin arveluttava lähtökohta, koska kyseisessä vaiheessa sopimusneuvotteluihin liittyy vielä liikesalaisuuksia ja julkistaminen voi vaarantaa sopimuksen syntymisen.

Aiheellista viivästyistä koskevaa 17 kohtaa on syytä laventaa niin, että esimerkkeihin otetaan muukin tilanne kuin tiedon todenperäisyyden varmistaminen. Usein yhtiössä joudutaan selvittämään sitä, missä laajuudessa tieto on perusteltua antaa.

Standardiluonnoksen 19 kohdan sanamuoto on liian tiukka, kun lähdetään siitä, ettei liikkeeseenlaskija voi ohittaa tiedonantovelvollisuuden piiriin kuuluvien seikkojen julkistamista sopimusperusteisilla salassapitovelvoitteilla. Selvää on, ettei tiedonantovelvoitetta voi kiertää näennäisillä salassapitosopimuksilla, mutta on hyväksyttävä myös se, että joidenkin asioiden salassapitoon on perustellut syyt.

5.3 Julkistamistapa

Rahoitustarkastus on aikeissa suosittaa, etteivät liikkeeseenlaskijat käytä ulkoistettuja tiedotepalveluja (kohta 23). Tällaista kieltoa ei voida pitää perusteltuna. Tärkeintä on, että tiedottaminen hoidetaan luotettavasti ja ammattitaitoisesti, mihin sisältyy myös sisäpiirisäännösten noudattaminen. Liikkeeseenlaskijan on itse voitava ratkaista käyttämänsä tiedottamistapa.

5.4 Julkistamisen lykkääminen

5.4.2 Hyväksyttävä syy

Joissakin tapauksissa asiakas edellyttää, ettei liikkeeseenlaskija julkista tekemäänsä kauppaa tai muuta sopimusta. Tämä saattaa koskea esimerkiksi sataman tai puolustusvoimien kanssa tehtyjä sopimuksia. Hyväksyttävissä lykkäämissyissä on otettava huomioon tällaiset asiakkaan vaatimukset. Standardiluonnoksessa oleva viranomaisen kielto lykkäämisperusteena ei sanamuotonsa mukaan välttämättä kata tämän tyyppisiä asiakkaan vaatimuksia.

5.4.3 Sijoittajien asema

Arvioitaessa tiedon julkistamisen lykkäämistä liikkeeseenlaskijan olisi otettava huomioon osakkeenomistajiensa lisäksi myös potentiaaliset sijoittajat (kohta 28). Kohta on niin epämääräinen, että saattaa johtaa oikeussuojan väärinkäyttöksiin erityisesti siinä tapauksessa, että sijoittajien käytössä on ryhmäkanne.

Luonnoksen mukaan liikkeeseenlaskijan olisi varmistettava, että sen lukuun toimivat asiamiehet ymmärtävät sisäpiiritiedon hallintaan liittyvät velvollisuutensa ja ovat tietoisia tietojen väärinkäytön seuraamuksista. Kohta on

varsin epämääräinen ja antaa aiheen pohtia esimerkiksi sitä, edellyttääkö Rahoitustarkastus, että liikkeeseenlaskijan olisi koulutettava käyttämänsä asianajotoimiston juristeja sisäpiiriasioiden ymmärtämiseen.

5.4.4 Tiedon säilyttäminen luottamuksellisena

Kohdat 37 ja 38 vaativat vielä jatkovalmistelua. Pelkkä kaupankäyntivolyymien nousu ilman loogista selitystä ei saa johtaa siihen, että liikkeeseenlaskija joutuisi julkistamaan keskeneräisiä asioita. Tällainen vaatimus voi aiheuttaa liikkeeseenlaskijoille suuria vahinkoja.

5.5 Tiedon tasapuolinen julkistaminen

Standardiluonnoksen mukaan sisäpiiritietoa voisi ilmaista vain toiselle sisäpiiriläiselle (kohta 45). Vaatimus ei vastaa lainsäädäntöä, sillä sisäpiiritiedon ilmaisu ulkopuoliselle on sallittua, jos siihen on hyväksyttävä syy ja vastaanottaja on tietoinen tiedon luottamuksellisuudesta. Muu tulkinta ei olisi edes mahdollista liikkeeseenlaskijan näkökulmasta.

5.7 Julkistettavat päätökset ja seikat

Liikkeeseenlaskijan olisi julkistettava toimintaansa koskevia merkittäviä seikkoja (kohta 51). Kohdan termi merkittävä on korvattava olennaisuudella. Julkistamisvaatimuksen piiriin on syytä ottaa vain olennaisia asioita.

5.9 Tulosennusteet

Standardiluonnoksen tulevaisuudennäkymien ja tulosennusteiden rajanve-toa on syytä selventää varsinkin, kun kyseisillä asioilla on liittymiä tulosvaroituksiin.

Standardiluonnoksen 64 kohdan mukaan tulevaisuuden ennusteiden perusteluissa tulisi tuoda esille kunkin liiketoimintayksikön tulevaisuudennäkömät. Näin tarkka erottelu on ongelmallista, sillä kaikki liiketoimintayksiköt eivät ole niin suuria, että niiden osalta olisi mahdollista antaa erillisiä tulevaisuudennäkymiä. Siten kunkin yksikön perusteltu arviointi markkinoihin nähden ei ole aina mahdollista. Standardi ei saa olla niin tiukka, että yritykset joutuisivat ratkaisemaan liiketoimintansa järjestämistä sen perusteella.

Standardiluonnoksen 62 kohdassa käytetty termi tuloskausi on epäselvä eikä kohdasta muutenkaan ilmene, mitä ajanjaksoa siinä tarkoitetaan.

Liikkeeseenlaskijalta ei pidä edellyttää ennusteiden antamista yksittäisten liiketoiminta-alueiden osalta (kohta 64). Tiedonantovelvollisuuden sisältö on ratkaistava yrityksen kokonaistilanteen mukaan.

5.10 Tulosvaroitukset

Standardissa olisi aiheellista erottaa toisistaan käsitteet tulosvaroitus, joka annetaan raportointikauden aikana, ja ennakkotieto, joka annetaan päättyneeltä raportointikaudelta (kohta 66).

Liikkeeseenlaskijalle ei voida asettaa velvollisuutta selvittää ja seurata markkinoiden keskimääräisiä odotuksia (71). Siten standardiin ei pidä ottaa liikkeeseenlaskijalle velvoitetta tiedottaa poikkeamista markkinoiden odotuksiin.

5.11 Yksittäiset kaupat, tilaukset ja muut liiketoimintaan liittyvät sopimukset

Yksittäisiin kauppoihin liittyvät kohtien 72-74 vaatimukset vaikuttavat perusteettoman tiukilta. Liikkeeseenlaskijalle ei pidä liittää yksittäisten liiketoimintaan liittyvien kauppojen julkistuksiin velvollisuutta arvioida tulos- tai kasvuvaikutuksia.

Liikkeeseenlaskijan tulisi kohdan 74 mukaan arvioida mahdollisimman luotettavasti yrityskaupan tai muun vastaavan toimenpiteen vaikutuksesta tulokseensa. Koska yrityskauppojen taloudellisen vaikutuksen luotettava arviointi on äärimmäisen vaikeaa, kohdan sanamuotoa on syytä vielä pohtia.

22.6.2006

Kuluttajavirastolle

OHJELUONNOS LAPSET JA ELINTARVIKKEIDEN MARKKINOINTI

Kuluttajavirastossa on valmisteltu ohjeluonnos lapset ja elintarvikkeiden markkinointi. Keskuskauppakamari lausuu ohjeluonnoksesta seuraavan.

Ohjeen tarpeellisuus

Suomen voimassaoleva lainsäädäntö ja itsesääntelynormit sääntelevät kattavasti markkinointia. Erityisesti alaikäisiä suojellaan monin säännöksin.

Ongelmia on esiintynyt vähän ja niihin on puututtu nopeasti. Mainonnan eettisen neuvoston käsittelemistä jutuista harvat koskevat lapsiin liittyvää mainontaa, eikä lapsille suunnattua elintarvikkeiden mainontaa ole liiemmästi jouduttu käsittelemään. Käytännössä markkinat toimivat hyvin ilman uutta ohjeistustakin. Lapsiin kohdistuvan elintarvikkeiden markkinointia koskevan ohjeen tarpeellisuutta on sen vuoksi syytä vielä pohtia.

Ohjeen sisältö

Ohjeluonnos on sisällöltään varsin ongelmallinen. Sen laatimiselle olisi ollut eduksi, että elinkeinoelämä olisi otettu mukaan varhaisessa vaiheessa. Tämä lisäisi myös yritysten sitoutuneisuutta ohjeen sisältöön ja siten edesauttaisi ohjeen hyväksymistä ja noudattamista.

Jos kuluttajavirasto päätyy antamaan ohjeen, sen käyttökelpoisuutta lisäisi tekstin tiiviys, täsmällisyys ja selkeys. Ohjeluonnos on 10-sivuinen, mitä ei voida pitää kohtuullisena aiheen rajallisuuteen nähden. Ohjeen pituus vähentää sen informaatioarvoa varsinkin, kun jotkut oikeustapaukset on se-

lostettu tekstissä useaan kertaan ja samaa tekstiä löytyy ohjeen useasta kohdasta.

Viranomaisohjeiden vaikutuksellisuutta edistää, että ohjeet laaditaan rakentavalla tyyllillä. Ohjeluonnos on kirjoitettu varsin negatiiviseen sävyyn. Elin-
tarvikkeiden mainontaa ei voida pitää pelkästään kielteisenä ilmiönä.

Ohjeluonnoksessa epäillään vanhempien kykyä toimia lastensa kasvattajina. Ohjeessa todetaan kaksikin kertaa, että mitä enemmän lapset ja nuoret näkevät kyseistä mainontaa sitä enemmän he myös kuluttavat näitä tuotteita. Lisäksi ohjeessa väitetään, että lapset pystyvät vaikuttamaan huomattavasti vanhempiensa ostokäyttäytymiseen.

Tekstissä sivuutetaan vanhempien ratkaisuvallalta lasten ruokailutottumusten suhteen. Ei myöskään ole mitään tietoa siitä, mihin sellainen väite perustuu, että pelkkä mainoksen näkeminen saa kuluttajan hankkimaan tiettyä tuotetta tai että lapset todella vaikuttaisivat huomattavasti vanhempien ostokäyttäytymiseen.

Vanhemmilla on oikeus päättää perheen hankinnoista. Kulutustottumukset eivät määräydy pelkästään mainosten näkemisen perusteella. Ensisijainen vastuu lasten ruokailu- ja kulutustottumuksista on vanhemmilla. Mainonnan olemassaolo ei poista vanhempien päätösvaltaa. Myös koululla on rooli lasten terveyteen liittyvän tietouden antajana.

Mainonnassa pyritään vetoamaan viestinnän vastaanottajien tunteisiin. Esimerkiksi kaikki televisiomainonta on tunteisiin vetoavaa. Kuluttajaviraston ohjeilla ei voida kieltää tavanomaista mainoskäytäntöä.

Ohjeluonnoksessa pidetään sopimattomana keräilysarjojen liittämistä elintarvikkeiden markkinointiin. Perusteluna esitetään, että vanhemmilla on oikeus päättää perheen hankinnoista ilman, että lapsen keräilykiinnostusta käytetään hyväksi päätuotteen markkinoinnissa. Keräilysarjat eivät poista vanhempien päätösvaltaa perheen hankinnoista. Keräilysarjat kieltävä kannanotto ei perustu lakiin eikä sen tulkintoihin ja on siten poistettava ohjeesta. Lisäksi on huomattava, että ohjeen sanamuoto kieltäisi kaikki elintarvikkeisiin liitetyt keräilysarjat, riippumatta siitä, onko ne suunnattu lapsille vai aikuisille.

12.7.2005

Kuluttajavirastolle

OHJELUONNOS HYVÄ PERINTÄTAPA KULUTTAJAPERINNÄSSÄ

Kuluttajavirastossa on valmisteltu ohjeluonnos hyvä perintätapa kuluttajaperinnässä. Keskuskauppakamari lausuu ohjeluonnoksesta seuraavan.

Ohjeen tarpeellisuus

Suomessa on kattava perintää koskeva lainsäädäntö. Ammattimainen perintätoimi on luvanvarainen elinkeino, jota viranomaiset valvovat.

Ongelmia on esiintynyt vähän ja viranomaisilla on valtuudet puuttua niihin. Käytännössä perintäala toimii hyvin ilman uutta ohjeistustakin.

Ohjeen sisältö

Ohjeluonnos on sisällöltään ongelmallinen. Ohjeelle olisi ollut eduksi, että elinkeinoelämä olisi otettu valmisteluun mukaan. Tämä lisäisi myös yritysten sitoutuneisuutta ohjeen sisältöön ja siten edesauttaisi ohjeen hyväksymistä ja noudattamista.

Jos Kuluttajavirasto päätyy antamaan ohjeen, sen käyttökelpoisuutta lisäisi tekstin tiiviys, täsmällisyys ja selkeys. Ohjeluonnos on 15-sivuinen. Ohjeen pituus vähentää sen informaatioarvoa.

Viranomaisohjeiden vaikutuksellisuutta edistää, että ohjeet laaditaan rakentavalla tyyllillä. Perintätapaa koskeva ohjeluonnos on kirjoitettu varsin kielteiseen sävyyn. On esimerkiksi outoa, että viranomaisohjeessa puhutaan perintätoimistolla uhkailemisesta (s. 6). Kun perintätoimi on luvanvarainen viranomaisvalvonnassa oleva elinkeinonala, ei Kuluttajaviraston ohjeluonnosta voida pitää tyyliään kaikilta osin asiallisena.

Kuluttajien edun mukaista on sopimusten noudattaminen. Jos kuluttaja joutuu maksuvaikeuksiin, on tärkeää, että hän on yhteydessä velkojaan sopiakseen maksujärjestelyistä ja välttyäkseen perintätoimilta. Ohjeessa olisiikin aiheellista käsitellä perintää rakentavasti ja kuluttajan edun mukaisesti ja korostaa sopimusten noudattamisen ja velkoihin yhteydenpidon tärkeyttä. Ohjeen on myös perustuttava voimassaolevaan lakiin. Kuluttajavirasto ei voi ohjeillaan muuttaa lain sisältöä, kuten ohjeluonnoksessa pyritään tekemään esimerkiksi toteamalla, että alaikäiseen kohdistuvaa saatavaa ei saa lähteä perimään tai että alaikäikäisen edunvalvojan suostumuksella ottama velka on perittävä edunvalvojalta (s. 4).

Johdanto

Ohjeluonnoksen johdantokappaleessa todetaan, että suomalainen lainsäädäntö ei tunne rangaistuskorvauksia. Kuitenkin viivästyskorke on Suomen velkasuhteita koskevan lainsäädännön kulmakiviä. Viivästyskorolla on kaksi funktiota, toisaalta toimia hyvityksenä velkojalle siitä, ettei tämä saa suoritusta saatavalleen ajallaan, ja toisaalta toimia rangaistuksena velalliselle siitä, että tämä rikkoo sopimuksen. Tämän vuoksi rangaistuskorvauksia koskeva maininta on syytä poistaa epätarkkana.

Mikä on kuluttajasaatava?

Ohjeluonnoksessa todetaan, että esimerkiksi lehtien ja muiden tuotteiden tilauslaskut, puhelinlaskut, tavarankulujen osamaksulaskut, luottokorttilaskut, va-

kuutusmaksut, pankkilainat ja vahingonkorvaussaatavat ovat kuluttajasaa-tavia. Toteamus on epätäsmällinen, joten se on syytä muuttaa muotoon voi-vat olla kuluttajasaa-tavia. On selvää, että mikään esimerkissä mainituista saatavista ei kaikissa tapauksissa ole kuluttajasaa-tavaa. Samalla henkilöl-läkin voi olla esimerkiksi vakuutusmaksuja sekä kuluttajan että elinkeinon-harjoittajan ominaisuudessa.

Velallisella on oikeus saada tietoja velkatilanteestaan

Ohjeluonnoksen mukaan tiedot velkojen kokonaismääristä ovat aina mak-suttomia. Tekstistä on syytä poistaa sana aina, ettei sitä tulkittaisi niin, että shikaaninluontoiset jatkuvat kyselyt olisivat aina maksuttomia.

Kohtuullinen riskinjako

Ohjeluonnoksen mukaan riskin siitä, että jompikumpi osapuoli mahdollises-ti rikkoo sopimusta, pitää jakautua tasapuolisesti. Tällainen vailla todellista sisältöä oleva toteamus on omiaan aiheuttamaan epäselvyyksiä ja on syytä poistaa tekstistä.

Ohjeluonnoksessa on lakiin perustamaton vaatimus, jonka mukaan velkoja tai toimeksisaaja ei saa ryhtyä perimään alaikäiseen kohdistuvaa saata-vaansa. Ohjeellaan Kuluttajavirasto pyrkii mitätöimään velkojen laillisen oi-keuden vaatia saatavilleen maksua, mikäli velallinen on alaikäinen.

Alaikäinen voi olla velkaa monella perusteella. Velkasuhde voi perustua esi-merkiksi vahingonkorvausvastuuseen, holhousviranomaisen antamaan ve-lanottolupaan tai kaupanvastuuseen. Jos alaikäinen on esimerkiksi yksi kiinteistön myyjistä, ostajalla on oikeus kohdistaa mahdollinen hinnanal-enusvaateensa kaikkiin myyjiin, ei pelkästään täysi-ikäisiin myyjiin. Siviilioi-keudellinen vastuu eli vahingonkorvausvastuu voi korkeimman oikeuden käytännön mukaan koskea jo 7-vuotiaita. Alaikäisellä voi olla jopa verovel-kaa. Valtion takaamiin opintolainoihin ei holhoustoimesta annettu laki edel-lytä edes holhousviranomaisen suostumusta. Lisäksi on huomattava, että holhoustoimesta annettu laki sallii vajaanvaltaisille tavanomaiset ja merkityk-seltään vähäiset oikeustoimet.

Ohjeessa sivuutetaan se, että alaikäinen saa vapaasti tehdä oikeustoimia omassa vallinnassaan olevilla varoilla. Näitä varoja ovat alaikäisen omalla työllään ansaitsemat varat sekä ne varat, jotka edunvalvoja on antanut hä-nen käyttöön. Kyseisiä varoja alaikäinen vallitsee itse ja tekee niillä ha-luamansa oikeustoimet. Näihin oikeustoimiin voi liittyä erilaisia vastuuta.

Perintää ei voi kohdistaa alaikäiseen

Tämän kohdan osalta viittaamme edellisessä kohdassa lausuttuun. Lisäksi toteamme, että kohtaan sisältyy lakiin perustamaton ohje, jonka mukaan edunvalvojan nimenomaisella suostumuksella alaikäinen voi tehdä velkasopi-muksia, mutta silloinkaan perintää ei pidä kohdistaa alaikäiseen, vaan suostumuksen antaneeseen velkojaan.

On selvää, että alaikäisen ollessa velkavastuussa perintä kohdistetaan hänen eikä hänen edunvalvojaansa. Kuluttajaviraston ohjeilla ei voida muuttaa lain sisältöä eikä siihen pidä pyrkiäkään. Ohjeluonnoksessa ei ole otettu sitäkään huomioon, että holhousviranomaisella voi antaa luvan velanottoon.

Joissakin tapauksissa edunvalvojana on virkavastuulla toimiva yleinen edunvalvoja. Ilmeisesti Kuluttajavirasto pyrkii laajentamaan ohjeellaan myös yleisten edunvalvojien vastuuta niin, että viranomaisilta voitaisiin periä vaajaavaltaiisten saatavia, jos edunvalvoja on antanut luvan velanottoon.

Laatiessaan ohjeita Kuluttajaviraston on syytä pidättäytyä lain sisällössä eikä sen pidä lähteä antamaan lakiin perustumattomia, lain tarkoituksen ja suorastaan lain vastaisia ohjeita.

Velkojan maksumuistutusten sisältö, määrä ja aikarajat

Ohjeluonnoksen mukaan velkojan pitäisi toimittaa velalliselle erääntyneestä saatavasta vähintään kaksi maksumuistutusta. Vaatimus kahdesta maksumuistutuksesta on lakiin perustumaton. Perintälain hallituksen esityksen laskelmissa lähdetään nimenomaisesti siitä, että maksumuistutuksia tehdään yksi (HE 21/2004 s. 11).

Kirjallinen maksuvaatimus

Ohjeluonnoksen mukaan maksuvaatimuksessa olisi mainittava ainakin velkojan ja toimeksisaajan nimi, osoite ja puhelinnumero. Silloin kun perintätoimeksianto on annettu perintätoimistolle, ei ole aina tarkoituksenmukaista, että puheluita ohjataan myös suoraan velkojalle, koska viimeisin tieto tilanteesta on asiaa hoitavalla perintätoimistolla. Velallisen etu ei ole tehdä hyödyttömiä puhelinsoittoja. Puhelinnumeron osalta on pidettävä riittävänä, että maksuvaatimuksessa ilmoitetaan sellainen puhelinnumero, josta velallinen saa tarvittaessa lisätietoja asiasta.

Ohjeluonnoksen mukaan maksun määräpäiväksi voidaan asettaa päivä, joka on vähintään 14 päivää siitä, kun maksuvaatimus on annettu tai lähetetty velalliselle. Perintälain perustelujen mukaan kuluttajavelalliselle on maksukehotuksessa annettava vähintään 10 päivän maksuaika. Ohjeessa on syytä pitäytyä laissa ja sen perusteluissa oleviin aikarajoihin.

Perintäkulut

Ohjeluonnoksessa todetaan, että koko jäännösaatavan kattavasta kirjallisesta maksusuunnitelmasta voidaan periä enintään 30 euroa. Edelleen ohjeluonnoksessa todetaan, että enimmäiskulu on tarkoitettu kattamaan kaikki maksusuunnitelmaan liittyvien toimien, kuten osasuoritusten, kulut.

Kuluttajavirasto ei edistä kuluttajavelallisen etua ohjeluonnoksellaan, vaan asettaa hänet monessa tapauksessa tarpeettoman tukalaan asemaan. Rajaamalla maksusuunnitelman ja siihen liittyvien osasuoritusten kulut enintään 30 euroon Kuluttajavirasto estää tilanteeseen sopivien maksusuunnitelmien tekemisen, jollei velan määrä ole pieni. Käytännössä ohje ei mahdol-

lista sellaisten maksusuunnitelmien tekemistä, joissa olisi yli neljä mak-suerää. Kohta on tyypillinen esimerkki ohjeluonnoksen tarpeettoman kate-gorisesta kirjoitustavasta, joka kääntyy kuluttajavelallista vastaan tai johtaa lain vastaiseen lopputulokseen.

Julkisyhteisön erityisrooli

Ohjeluonnoksessa on toteamus, että yhteiskunnallisen vastuun näkökul-masta on keskeistä, että kunta harkitsee velalliselle aiheutuvaa kokonaisra-situsta ennen kuin lisää velalliselle maksettavaksi tulevia kuluja. Lausuma ei sovi viranomaisohjeeseen ja on syytä poistaa. Perintä on seurausta velalli-sen sopimusrikkomuksesta eikä perinnässä siten ole kysymys siitä, että vel-koja olisi lisäämässä velallisen kuluja. Päinvastoin velkojalle aiheutuu mak-suviivästyksestä ja perinnästä kuluja luottotappioriskin lisäksi.

Myös maininta siitä, että antaessaan perinnän toimeksisaajalle kunnan on oltava erityisen huolellinen, koska perintää ammattimaisesti harjoittavat ei-vät toimi virkavastuulla, on syytä poistaa. Ammattimainen perintätoiminta edellyttää toimilupaa ja tapahtuu viranomaisvalvonnassa. Siten ei ole asial-lista, että Kuluttajaviraston ohjeessa on mainitunlainen asenteellinen huo-mautus.

Ohjeluonnoksessa todetaan, ettei voida pitää asiallisena, että yksittäisten saatavien osalta käynnistetään erillisperintää, jos velalliselta ulosotetaan säännöllisesti osa tuloista. Vaatimus perinnästä pidättymisestä ei perustu lakiin. Lukuisilla henkilöillä on jatkuvasti saatavia ulosotossa, mutta tämä ei voi olla peruste siihen, että julkisyhteisö ei voisi periä saataviaan. Lisäksi on huomattava, ettei jatkuva ulosotto kaikissa tapauksissa ole osoitus yli-velkaisuudesta tai edes maksuvaikeuksista. Ei ole esimerkiksi harvinaista, että elatusmaksut hoidetaan jatkuvasti palkan ulosmittauksen kautta. Ku-luttajaviraston pyrkimys, että näin menetteleviin velallisiin ei voitaisi kohdis-taa muita perintätoimia, on kestävä ja sekä julkisyhteisöjen talouden että velallisten tasapuolisen kohtelun kannalta.

Vapaaehtoiset velkasovinnot ja hyvä perintätapa

Ohjeluonnoksessa viitataan vakiintuneeseen velkasovintokäytäntöön. Mi-tään tällaista käytäntöä ei ole. Velkasovintomenettely perustui erityiseen määräaikaiseen sopimukseen, jonka voimassaolo on jo päättynyt. Nykyään on mahdollista vedota lakiin ja hyvään perintätapaan, muttei tiettyyn sopi-muksen mukaiseen jo päättyneeseen menettelyyn. Viittaukset velkasovinto-menettelyyn on poistettava ohjeesta.

Ei kohtuutonta eikä asiatonta painostusta tai uhkailua

Kuluttajaviraston on syytä kiinnittää ohjeita laatiessaan huomiota rakenta-vaan, käytäntöjä positiivisella tavalla edistävään kirjoitustapaan. Otsikoi-malla ohjeen kohtia viittauksilla asiattomaan painostukseen tai uhkailuun viranomaisen leimaa toimialaa perusteettomasti. Ammattimainen perintä edellyttää toimilupaa ja on viranomaisvalvonnassa. Tietoon ei ole tullut,

että perintätoimessa käytettäisiin painostusta tai uhkailuja. Siten viranomaisohjeetkin on kirjoitettava asiallisella tyyllillä.

Ohjeluonnoksen mukaan perintää ei pidä tehdä lainkaan lauantaisin. Tämä kieltö ei perustu lakiin tai sen perusteluihin. Perintälain perusteluissa päinvastoin mainitaan juhlapyhä esimerkkinä hyvän perintätavan vastaisesta perintäajankohdasta. Juhlapyhät ja lauantait eivät ole mitenkään rinnastettavissa toisiinsa. Päinvastoin, monille velallisille voi olla toivottavaa, että perintä tapahtuisi nimenomaan lauantaina. Kaikki eivät halua esimerkiksi puhua velkomuspuheluitaan työaikana työtovereiden tai esimiesten kuullen vaan mieluummin hoitavat asian vapaa-aikanaan.

Useita vuosia eräpäivän jälkeen perittävän saatavan osalta ohjeessa todetaan, että velkojan on esitettävä selvitystä siitä, että velkaa ei ole maksettu. Tämä vaatimus on vastoin yleisiä oikeusperiaatteita. Oikeusjärjestelmämme perusteita on, että se joka väittää tietyn asian tapahtuneeksi, on velvollinen näyttämään sen. Tämä johtuu siitä, että olemattoman tapahtuman näyttäminen on varsin hankalaa. Ohjeluonnos jättää myös epäselväksi, miten olematon tapahtuma selvitettäisiin.

13.7.2005

To DG Internal Market and Services
European Commission

SHAREHOLDERS' RIGHTS

The European Commission has launched a public consultation on minimum standards that should apply to shareholders' rights in listed companies. The Central Chamber of Commerce of Finland submits the following statement.

The Commission's views presented in the consultation document are on many points equivalent to those of the Finnish Companies Act and the new Finnish Corporate Governance Recommendation. HEX Plc, The Central Chamber of Commerce of Finland and the Confederation of Finnish Industry and Employers announced a Corporate Governance Recommendation for listed companies in December 2003. The Recommendation entered into force on July 1, 2004. As a consequence, a possible future directive will have a limited impact on the Finnish securities market.

Although harmonisation of the European Securities Market is important, the Central Chamber of Commerce of Finland urges the Commission to reconsider whether a recommendation would be a more suitable approach than a directive.

1. Scope

The Central Chamber of Commerce of Finland agrees that the scope of the Commission's forthcoming proposal should be listed companies.

2. The “ULTIMATE INVESTOR” or “ULTIMATE ACCOUNTHOLDER”

The Central Chamber of Commerce of Finland agrees with the Commission's approach.

3. Stock lending and depositary receipts

The Central Chamber of Commerce of Finland agrees with the minimum standards proposed in the consultation paper.

4. Pre General Meeting communications

Notice periods for convening a General Meeting

The Central Chamber of Commerce of Finland does not agree with the proposed minimum standards concerning notice periods for convening a General Meeting.

We believe that calculating the notice period by business days instead of calendar days causes problems especially because the definition of business days varies in different member states. The Commission's aim is to promote the rights of cross-border owners. Using business days would be confusing for foreign investors who don't know the national holidays of different countries and thus would not automatically know if the notice period has been correct. Consequently, calendar days would be a suitable basis for calculating notice periods.

The Central Chamber of Commerce of Finland opposes the proposed 21 business days notice for Annual General Meeting. In practise 21 business days is approximately one calendar month which is a too far reaching requirement. We find the present Finnish rule of 17 calendar days sufficient.

Content of Notice

The Central Chamber of Commerce of Finland does not agree with the proposed minimum standard of giving precise description of participation and voting procedures in a notice to a General Meeting. Texts on contents of law and current practices would make notices convening General meetings unnecessarily long. Thus the real content of the notice would be more or less hidden to shareholders. Consequently, the proposed standard would not benefit shareholders.

Information relevant to the General Meeting

The Central Chamber of Commerce of Finland does not agree with the proposed minimum standard of making available full texts for resolutions and other documents related to the agenda items 15 business days before an Annual General Meeting or 10 business days of other General Meeting. We find the present Finnish requirement of one week sufficient and do not find it acceptable to widen the amount of advance information compared to the present Finnish requirements.

Dissemination, and language, of the meeting notice and materials

The Central Chamber of Commerce of Finland agrees with the proposed minimum standards. However, we refer to our opinions presented above concerning the Content of Notice and Information relevant to the General meeting.

5. Admission to the General Meeting – Share blocking

The Central Chamber of Commerce of Finland agrees with the proposed minimum standards.

6. Shareholders rights in relation to the General Meeting

6.1. Electronic participation in General Meetings

The Central Chamber of Commerce of Finland agrees with the proposed minimum standard.

6.2. Right to ask questions

Shareholders have a right to ask questions in General Meetings according to the Finnish Companies Act. It is not required that shareholders submit their question in writing before the General Meeting. The Central Chamber of Commerce of Finland recommends a similar approach for other countries.

However, we don't find it necessary that responses to shareholders' questions in General Meeting should be made available to all shareholders. If necessary at all, this requirement should be linked with written questions submitted before the General Meeting. If shareholders are allowed to ask questions without prior notice it should not be demanded that responses are made available to all shareholders.

6.3. Rights to add items to the agenda and table resolutions

The Central Chamber of Commerce of Finland agrees with the proposed minimum standards. These provisions are already included in the Finnish Companies Act, however without the requirement of a minimum stake in the share capital of the issuer. All shareholders have a right to add items to the agenda and table resolutions according to our law.

6.4. Voting

The Central Chamber of Commerce of Finland considers voting by correspondence difficult to arrange in practise. Often resolutions are tabled during General meetings making it impossible for shareholders to adjust to the situation if votes have been given in advance. Also, mail votes should be received well before the General Meeting.

The Central Chamber of Commerce of Finland supports promoting participation in General Meeting via electronic means. However, the present technol-

ogy does not provide the companies with reasonably priced and efficient methods of cross-border identification of shareholders. Thus we agree with the proposed minimum standard.

7. Position of intermediaries in the cross-border voting process

The Central Chamber of Commerce of Finland does not comment the position of intermediaries in the cross-border voting process.

8. Communications following the General meeting

The Central Chamber of Commerce of Finland opposes the proposed minimum standard as too far reaching. It would be an unnecessary burden to post on the issuer's website information on the number of voters, the number of voted shares, the percentages and numbers of votes in favour and against of each resolution and the percentages and numbers of abstention concerning each resolution. We don't find it beneficial to the shareholders for posting masses of routine information on the issuer's website. The amount of required information should be reasonable from the issuer's and shareholders' point of view.

1.8.2005

Sisäasiainministeriölle

EU:N ALUE- JA RAKENNEPOLITIIKAN KANSALLISEN VIITEKEHYKSEN LAADINTA

Sisäasiainministeriö on pyytänyt Keskuskauppakamarilta EU:n alue- ja rakennepolitiikan kansallisen viitekehyksen laatimista varten analyysiä kansallisen ja alueellisen kehityksen tilasta, siihen vaikuttavista tekijöistä sekä vahvuuksista, heikkouksista ja mahdollisuuksista. Edellä olevan johdosta Keskuskauppakamari esittää seuraavan.

Yritysten näkökulmasta alueiden kilpailukyyn turvaaminen on asetettava alue- ja rakennepolitiikan viitekehystä laadittaessa etusijalle. Keskuskauppakamari on selvittänyt tekijöitä, jotka vaikuttavat yritysten sijaintipaikan valintaan. Viimeisin Alueiden kilpailukyky yritysten näkökulmasta -selvitys on julkaistu tammikuussa 2005, ja se on perustunut kauppakamarialueittain kaikkiaan 1120 yritysjohtajan vastauksiin. Selvitys kokonaisuudessaan on tämän lausunnon liitteenä.

Keskuskauppakamari korostaa yritysten olevan alueiden kehityksen kannalta avainasemassa. Yritykset on syytä asettaa etusijalle alue- ja rakennepolitiikassa. Yritysvetoisuus on avain heikoimmin kehittyneiden alueiden kasvun ja työllisyyden edistämiseen. Vain taloudellisesti kannattavat yritykset luovat talouskasvua ja voivat luoda myös kaivattuja työpaikkoja.

Selvitys tarjoaa monipuolisesti tietoa Suomen eri alueiden vahvuuksista ja heikkouksista. Selvitys osoittaa selkeästi aluekehityksen erilaistumisen.

Maan eri osissa alueiden kehittämistarpeet ja kehitysmahdollisuudet näyttävät yritysten näkökulmasta hyvin erilaisilta. Tämän vuoksi kunkin alueen yritysjohtajien näkemykset on otettava huomioon, jotta alue- ja rakennepoliitiikan toimenpiteet voidaan parhaiten ohjata juuri kyseisen alueen yritysten tarpeisiin. Keskuskauppakamari täydentää lausuntoaan aluekohtaisilla tiedoilla.

Huolimatta alueiden erityispiirteistä, on selvityksen perusteella havaittavissa tiettyjä, koko maata koskevia yhteisiä tekijöitä. EU:n alue- ja rakennepoliitiikan on osaltaan tuettava niitä toimenpiteitä, jotka parhaiten tukevat Suomen kilpailukykyä. Nämä toimenpiteet on kattavasti tuotu esille Suomi maailmantaloudessa -loppuraportissa. Tämän vuoksi on kyseisessä raportissa esitetyt toimenpide-ehdotukset otettava huomioon alue- ja rakennepoliitiikan kansallisessa viitekehysessä.

Alue- ja rakennepoliitiikan kansallisen viitekehysten laatimisessa on otettava huomioon Euroopan unionin taloudellinen kilpailukyky, Suomen kansallinen kilpailukyky ja Suomen alueiden kilpailukyky. Nämä muodostavat kokonaisuuden, jossa alue- ja rakennepoliitiikan kansallisen viitekehysten on tuettava sekä Lissabonin tavoitteiden toteuttamista että Suomen ja sen alueiden kehittämistä houkuttelevana investointi- ja työskentely-ympäristönä.

Yritysten kannalta tärkeimmät sijaintipaikan valintaan vaikuttavat tekijät ovat markkinoiden läheisyys, sopivan työvoiman saatavuus, liikenneyhteydet sekä se, onko alue kasvukeskus. Julkisen vallan toimenpiteillä voidaan vaikuttaa siihen, että alueilla on saatavissa koulutettua työvoimaa ja alueella on toimivat liikenneyhteydet.

Yritysten näkökulmasta tärkein kilpailukykyä tukeva liikenneyhteyksien kehittämiskohde on tietoliikenneverkoston kehittäminen. Liikenneväylien osalta nykyisen liikenneinfrastruktuurin ylläpitämistä pidetään jopa tärkeämpänä kuin uusien liikenneväylien rakentamista. Maakuntakeskusten yritykset korostavat lentoliikenteen ja suorien kansainvälisten yhteyksien merkitystä.

Oppilaitosten sijainti paikkakunnalla ei ole osoittautunut yritysten kannalta merkittäväksi tekijäksi sijaintipaikkaa valittaessa. Yritysten odotukset ja alueella toimivien oppilaitosten (yliopistot, ammattikorkeakoulut, ammattikoulujen ja muiden keskiasteen koulujen) tarjonta eivät riittävässä määrin kohtaa.

Yritykset katsovat, että kansainvälistymiskoulutusta on riittävästi saatavissa, mutta kansainvälistymistä tukevissa organisaatioissa (TE-keskukset, Finnvera, Finpro, Fintra, yliopistot ja ammattikorkeakoulut, kunnat) on edelleen huomattavasti kehittämisen varaa. Tältä osin alueiden välillä on huomattavia keskinäisiä eroja. Myös Tekesin palveluiden osalta alueiden välillä on huomattavia eroja.

Liiketoimintaosaaminen on yksi tärkeimpiä keinoja vahvistaa yritysten kilpailukykyä. Yritykset näyttävät olevan pääosin tyytyväisiä oman liiketoimintaosaamisensa tasoon. Tärkeimpiä kehittämiskohteita yritysten näkökulmasta ovat johtamiskoulutus, yritysten välinen yhteistyö ja kielikoulutus.

Yritysten ja oppilaitosten yhteistyötä pidetään myös varteenotettavana keinona parantaa liiketoimintaosaamista.

Yrityksen kokevat väestön keskittymiskehityksen asiana, jota sinänsä pidetään luonnollisena mutta johon yritysten mielestä tulisi vaikuttaa julkisen vallan toimenpiteillä. Tältä osin yritysten näkemykset alueittain poikkeavat toisistaan hyvin merkittävästi. Pääkaupunkiseudulla keskittymiskehitystä pidetään luonnollisimpana, eikä valtion aktiivisia toimia juurikaan kaivata. Toisena ääripäänä ovat Lapissa toimivat yritykset.

Koska yritysten näkökulmasta alueiden erot ovat merkittäviä, olisi kansallinen viitekehityksen oltava riittävän väljä jotta alueelliset kilpailukykyyn vaikuttavat tekijät voidaan riittävästi ottaa huomioon. Alue- ja rakennepolitiikkaan käytettävissä olevat yhä niukkenevat resurssit onkin suunnattava juuri niihin toimenpiteisiin, joita alueen yritykset pitävät omalla alueellaan keskeisimpinä. Tämä voidaan turvata tiiviillä alueen yritysten ja viranomaisten yhteistyöllä.

22.8.2005

Ympäristöministeriölle

TYÖRYHMIEN EHDOTUKSET RAKENNUSTEN ENERGIATEHOKKUUS-DIREKTIIVIN TOIMEENPANEMISEKSI

Ympäristöministeriö sekä kauppa- ja teollisuusministeriö ovat pyytäneet Keskuskauppakamarin lausuntoa rakennusten energiatehokkuusdirektiivin kansallisesta toimeenpanosta annetuista ehdotuksista. Keskuskauppakamari lausuu asiasta seuraavan.

Keskuskauppakamari pitää tärkeänä, että rakennusten energiatehokkuusdirektiivin kansallisessa toimeenpanossa kiinnitetään huomiota menettelyn selkeyteen, sen aiheuttamiin taloudellisiin kustannuksiin sekä erityisesti todistusten antajien pätevyyteen ja riippumattomuuteen. Menettelystä ei saa tulla liian monimutkaista ja kallista. Todistusten hankkimisesta aiheutuneet kulut tulevat olemaan käytännössä kauppahintaan siirtyvä erä.

Keskuskauppakamari kiinnittää ympäristöministeriön sekä kauppa- ja teollisuusministeriön huomiota seuraaviin seikkoihin.

Työryhmän ehdotus energiatehokkuustodistuksesta

Keskuskauppakamari katsoo, että energiatehokkuustodistusten antajien riippumattomuuteen tulee kiinnittää erityistä huomiota. Todistuksen luotettavuus perustuu siihen, että sen antaja on riippumaton, riittävän kokemuksen omaava asiantuntija. Todistusten antajien riippumattomuuden määrittelyssä tulisi ottaa huomioon vielä tarkemmin, miten taloudelliset intressit voivat vaikuttaa todistuksen antajan riippumattomuuteen.

4 § Energiatehokkuustodistuksen voimassaolo

Pykälässä on ehdotettu rakennuksen energiatehokkuustodistuksen voimassaoloajaksi 10 vuotta. Keskuskauppakamari pitää hyvänä ehdotusta todistuksen voimassaoloajan pituudesta.

10 § Todistuksen antaja ja tarkastuksen suorittaja

Keskuskauppakamari kannattaa sitä, että energiatehokkuustodistuksen voi antaa vain pätevyysvaatimukset täyttävä henkilö, ei yritys. Keskuskauppakamari suhtautuu kuitenkin varauksellisesti siihen, että rakennuksen pääsuunnittelija voisi antaa todistuksen. Pääsuunnittelijan ammattitaito ei välttämättä ole riittävä antamaan lausuntoa.

11 § Todistuksen antajan ja tarkastuksen suorittajan pätevyysvaatimukset

Keskuskauppakamarin mukaan rakennusmestareiden ohella LVI- ja sähkötekniikot tulisi hyväksyä todistusten antajiksi.

Käytännön työkokemuksen osalta Keskuskauppakamari ei katso ehdotetun kolmen vuoden työkokemuksen alalta olevan riittävän. Energiatehokkuustodistuksen laatiminen vaatii paljon kokemusta, eikä kolmea vuotta voida pitää riittävänä määränä. Keskuskauppakamari ehdottaakin, että vaaditun työkokemuksen tulisi olla viisi vuotta.

13 § Todistuksen antajan ja tarkastuksen suorittajan riippumattomuus

Energiatehokkuustodistuksen antajan tulee olla riippumaton todistuksen pyytäjältä. Riippumattomuuden määrittelyssä tulisi huomioida, että todistuksen antajan liiketoiminta voi aiheuttaa tosiasiallista riippumattomuuden heikentymistä, jolloin todistuksen antaja ei voisi enää toimia todistuksen antajana. Keskuskauppakamari korostaa, että todistuksen luotettavuuden kannalta todistuksen antajan riippumattomuus on ehdottoman tärkeää.

Työryhmän ehdotukset - energiatehokkuusdirektiivin edellyttämät toimenpiteet rakennusten lämmityskattiloiden ja ilmastointijärjestelmien energiatehokkuuden parantamiseksi

Rakennusten lämmityskattiloiden ja ilmastointijärjestelmien energiatehokkuuden tarkastuksia koskevat ehdotukset tarvitsevat vielä selkeyttämistä. Ehdotusten sisällöt ovat osittain epämääräisiä ja tulkintaepäselvyyksiä aiheuttavia. Erityistä huomiota kiinnittää määräaikaistarkastusten sisältöjen ja tarkastustoiminnan edellytysten epämääräisyys. Edellytysten tulisi olla tarkemmin kirjattuja tai niistä tulisi antaa alemman tasoista säätelyä, jossa lain sisältöä tarkennettaisiin. Keskuskauppakamari suhtautuu myös varauksellisesti rakennusten omistajien omatarkastusoikeuteen.

Laki rakennuksen lämmityskattilan energiatehokkuuden tarkastuksesta

5 § Vastuu tarkastuksesta

Keskuskauppakamari katsoo, että vastuu tarkastuksesta tulisi olla ainoastaan rakennuksen omistajalla. Vastuun jakaminen omistajan ja haltijan kesken ilman tarkempia perusteluja aiheuttaa tulkintaepäselvyyksiä.

6 § Määräaikaistarkastuksen sisältö

Pykäläehdotuksen ensimmäisessä momentissa puhutaan lämmityslaitteiston riittävän suuresta toimintatehosta, jolloin määräaikaistarkastus tulee suorittaa. Tällaista epämääräistä vaatimusta tulisi välttää. Riittävästä toimintatehosta tulisi antaa tarkempi ohjeistus, esim. tietty tehoprocentti.

Toisen momentin osalta tulisi tarkentaa, mitä tietoja rakennuksesta ja laitteistosta tulee kirjata.

9 § Kertatarkastuksen määrääjat

Ehdotuksen mukaan lämmityskattilalle, jonka käyttöönotosta on kulunut vähintään 15 vuotta, on tehtävä kertatarkastus. Selvyyden vuoksi olisi parempi, jos pykälä kuuluisi: Lämmityskattilalle, jonka käyttöönotosta on kulunut 15 vuotta tai enemmän, on tehtävä kertatarkastus.

11 § Tarkastustoiminnan edellytykset

Ehdotuksen mukaista tekstiä tulisi tarkentaa määritteiden osalta. Toisin sanoen mitä tarkoitetaan riittävällä määrällä päteviä tarkastustoiminnan vastuuhenkilöitä, toiminnan edellyttämällä laitteilla, välineillä ja järjestelmillä sekä riittävällä määrällä palveluksessa olevaa ammattitaitoista henkilöstöä.

12 § Tarkastustoiminnan vastuuhenkilön pätevyysvaatimukset

Ehdotuksen mukaan yhtenä pätevyysvaatimuksena olisi kahden vuoden talotekniikka-alan työkokemus. Keskuskauppakamarin kanta on, että työkokemuksen tulisi olla pidempiaikainen, kahden vuoden työkokemus on riittämätön. Keskuskauppakamari ehdottaa edellytykseksi 5 vuoden työkokemusta.

17 § Rakennuksen omistajan tekemä tarkastus

Keskuskauppakamari suhtautuu varauksellisesti omatarkastusoikeuden hyväksymiseen. Se voi johtaa mahdollisiin väärinkäyttöksiin, eikä lain tarkoitus täyty. Lakiehdotuksessa ei ole esitetty sanktiota sille, mikäli omatarkastusoikeuden puitteissa tapahtuu väärinkäytöksiä.

Vaikka omistajan intresseissä on pääsääntöisesti lämmityskattilan tehokas toiminta, voi tietyissä tapauksissa syntyä vaara siitä, että omistajan intresseissä voi olla mittaustulosten muuttaminen todellista paremmaksi.

Laki rakennuksen ilmastointijärjestelmän energiatehokkuuden tarkastuksesta

9 § Tarkastustoiminnan edellytykset

Kuten kattilatarkastusten kohdalla, ehdotuksen mukaista tekstiä tulisi tarkentaa määritteiden osalta. Toisin sanoen mitä tarkoitetaan riittävällä määrällä J-pätevyyden omaavia vastuuhenkilöitä, toiminnan edellyttämällä laitteilla, välineillä ja järjestelmillä sekä riittävällä määrällä palveluksessa olevaa ammattitaitoista henkilöstöä.

10 § Tarkastustoiminnan vastuuhenkilön pätevyysvaatimukset

Ehdotuksen mukaan vaaditaan vähintään neljän vuoden ilmastointialan työkokemusta. Työkokemuksen tulisi olla myös tässä johdonmukaisesti vähintään 5 vuotta.

15 § Rakennuksen omistajan tekemä tarkastus

Kuten kattilatarkastusten kohdalla, Keskuskauppakamari ei kannata ehdotusta omatarkastusoikeudesta. Perustelut ovat samat kuin edellä mainituksa kohdassa.

20.9.2005

Oikeusministeriölle

ULOSOTTOKAARI

Oikeusministeriö on pyytänyt Keskuskauppakamarin lausuntoa ehdotuksesta ulosottokaareksi ja verotäytäntöönpanolaiksi. Keskuskauppakamari lausuu asiasta seuraavan.

Velkavastuun enimmäiskesto

Ulosottokaaren yhteydessä ehdotetaan säädettäväksi velan lopullisesta vanhentumisesta. Ratkaisu on varsin yllättävä ottaen huomioon, että laki velan vanhentumisesta on tullut vasta hiljattain voimaan, eikä kyseiseen lakiin otettu säännöstä velan lopullisesta vanhentumisesta. Ratkaisu tehtiin laajan lausuntokierroksen jälkeen.

Tiedossamme ei ole, että missään maassa olisi voimassa lainsäädäntöä saattavan lopullista vanhentumista. Lisäksi on huomattava, että Suomessa on velkajärjestelylainsäädäntö, joka on kansainvälisessä vertailussa todettu varsin velallisystävälliseksi.

Lainvalmistelussa on oleellista perehtyä esityksen taloudellisiin vaikutuksiin paitsi hallinnon myös yksityisen sektorin kannalta. Nykyinen hallitus on korostanut yritysvaikutusten selvittämisen tärkeyttä. Tämä on keskeinen seikka myös paremman sääntelyn hankkeessa sekä kauppa- ja teollisuusminis-

teriön SÄVY-projektissa. Sen vuoksi on erikoista, että ulosottokaarta koskevassa ehdotuksessa vähätellään saatavan lopullisen vanhentumisen vaikutuksia velkojien kannalta.

Kuitenkin ehdotuksen mukaan sellaisia vanhoja saatavia, joiden ulosotto-perintä päättyy vuonna 2008, on yli 1,6 miljardia euroa. Näistä noin 75 % on perimistöimistöjen omistuksessa. Edelleen ehdotuksessa todetaan, että vanhojen saatavien vuosikertymä ulosotossa on 30 miljoonaa euroa. Tätä summaa ei voida pitää vähäisenä eikä niin merkityksettömänä kuin ehdotuksessa annetaan ymmärtää. Omaisuudensuoja on myös perustuslaillinen kysymys, joten ehdotuksen kantaa siitä, ettei velan lopullinen vanhentuminen vaatisi perustuslain säätämisyjärjestystä, ei voida hyväksyä. Omaisuuden suoja säännökset on tarkoitettu suojaamaan eri tahoja, myös perintätoimistoja, joten pelkästään velallisen lähtökohdista tapahtuva perustelu ei ole riittävä.

Asiamiehen käytön kieltäminen julkisen saatavan ulosotossa

Ulosottokaariehdotuksessa pyritään kieltämään asiamiehen eli käytännössä perintätoimiston käyttö julkisen saatavan ulosotossa. Keskuskauppakamari oudoksuu ehdotusta. Perintätoimistoilta vaaditaan toimilupa ja viranomaiset valvovat niiden toimintaa. Ehdotus on käsittämätön myös velkojien kannalta. Voidaan kysyä, miten pienet julkisyhteisöt, esimerkiksi pienet kunnat, voivat jatkossa hoitaa saataviensa perintää. Pienten kuntien palveluksessa ei ole perintähenkilöstöä. Ulosotossa olevien saatavien tehokas valvonta edellyttää ammattitaitoa. Ei voida pitää velallisenkaan etuna, että jatkossa osaamattomat henkilöt hoitaisivat julkisten saatavien ulosotto-perintää.

Ylipäättään ehdotuksesta ilmenevä kielteinen suhtautuminen tiukasti säänneltyyn ja valvottuun toimialaan ei ole hyväksyttävissä. Keskuskauppakamari pitää tärkeänä, että velkojat saavat jatkossakin hoitaa saataviaan tehokkaasti käyttäen tarvittaessa perintätoimistojen palveluita.

Alaikäinen velallinen

Jatkovalmistelussa tulisi vielä harkita, ovatko ehdotuksen mukaiset ilmoitukset ja selvitykset tarpeen alaikäisen ollessa perinnän kohteena. Ulosotto-kaarella ei pidä lisätä tarpeetonta byrokratiaa ja kustannuksia. Herää kysymys, onko ehdotetuilla säännöksillä tarkoitus käytännössä estää julkisen saatavan periminen alaikäiseltä.

Ulosottokaariehdotuksen yleisperustelujen alaikäisen velkaantumista koskevia tekstejä voidaan pitää varsin asenteellisina eivätkä ne kaikilta osin vastaa holhoustoimesta annetun lain säännöksiä. Tällaisia kohtia ovat mm. maininta siitä, että ei voida pitää hyväksyttävänä, että alaikäisyytensä vuoksi vajaanvaltaisen puolesta tehdään sellaisia oikeustoimia tai muita järjestelyjä, joiden johdosta alaikäinen velkaantuu ja joutuu ulosottoon. Yksityisoikeudelliset saatavat, jotka ovat suhteellisen suuria, saattavat olla peräisin huoltajan toimista. Epäselvää on, mitä tekstissä tarkoitetaan mainituilla alaikäisyytensä vuoksi vajaanvaltaisen puolesta tehtävillä oikeustoimilla. Varsinkin kun huoltajan vastuulla on lain mukaan lapsen hoito ja kasvatus, on

syytä kysyä, mihin huoltajan toimiin kohdassa viitataan. Alaikäisen varallisuuteen liittyvät toimet kuuluvat edunvalvonnan piiriin. Siltäkin osin on huomattava, että alaikäisen puolesta tehtävä velkasitoumus edellyttää holhousviranomaisen suostumusta, eivätkä edunvalvojat siten voi omatoimisesti tehdä velkasitoumuksia päämiehensä puolesta. Jos tarvetta ilmenee, alaikäisen velkaantumista koskevien holhoustoimesta annetun lain säännösten toimivuutta voitaisiin selvittää, mutta asia ei kuulu ulosottosäännösten piiriin.

14.10.2005

Oikeusministeriölle

KORRUPTION VASTAISEN YHDISTYNEIDEN KANSAKUNTIEN YLEISSOPIMUKSEN HYVÄKSYMINE

Oikeusministeriö on pyytänyt Keskuskauppakamarin lausuntoa työryhmän ehdotuksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle korruption vastaisen Yhdistyneiden Kansakuntien yleissopimuksen hyväksymisestä ja laiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamiseksi sekä laiksi rikoslain 30 luvun 12 §:n muuttamisesta. Lausuntonaan Keskuskauppakamari esittää seuraavan.

Suomi on kansainvälisissä vertailuissa yksi maailman vähiten korruptoituneista maita. Suomelle korruption vastaisella toiminnalla on kuitenkin suuri merkitys. Korruptio on vakava maailmanlaajuinen taloudellinen ongelma ja se on maailmanlaajuisesti yksi keskeisimpiä markkinataloutta uhkaavia tekijöitä. Korruptiosta seuraa aina talouden tehottomuutta ja se lisää yritysten kustannuksia ja aiheuttaa kilpailun vääristymistä. Avainasemassa korruption vastaisessa toiminnassa ovat lainsäädäntö ja sen tehokas täytäntöönpano.

Yleissopimuksen voimaantulo tukee mahdollisuuksia maailmanlaajuisesti taistella aiempaa tehokkaammin korruptiota vastaan. Pelkkä lainsäädäntö ja sen tehokas valvonta eivät kuitenkaan riitä, elleivät yhteiskunnan mukaan luettuna yritysten toimintatavat laajasti tue lainsäädännön tavoitteita. Monissa, erityisesti maailmanlaajuisesti toimivissa, yrityksissä korruption vastaista toimintaa pidetään hyvin tärkeänä ja niissä on jo laadittu sisäiset ohjeet korruption torjuntaa varten.

Suomalaisen yritysten kannalta keskeiset ongelmat liittyvät toimintaan sellaisissa maissa, joissa korruptio on valitettavan yleinen ilmiö. Tämän vuoksi tarvitaan kansainvälisiä korruption vastaisia toimenpiteitä. Lainsäädännön ohella on syytä tuoda esille myös muun kansainvälisen yhteistyön merkitys, jota erityisesti Kansainvälinen kauppakamari (ICC) ja Transparency International ovat tehneet yritysten omien korruption vastaisten toimenpiteiden kehittämiseksi. Suomessa Keskuskauppakamari on ollut mukana molempien järjestöjen työssä.

Keskuskauppakamari pitää tärkeänä, että Suomi omalta osaltaan tarkasti noudattaa kansainvälisiä velvoitteita korruption torjumiseksi. Suomessa elinkeinotoiminnan piiriin kuuluvat lahjusrikokset on jo kriminalisoitu ja lainsäädäntö täyttää siten yleissopimuksen vaatimukset.

Työryhmä esittää, että elinkeinoelämän lahjusrikoksesta tulisi virallisen syytteen alainen. Tätä perustellaan sillä, että halukkuutta ilmoittaa epäilyistä lahjusrikoksista heikentää muun muassa tietoisuus siitä, ettei ilmoituksen perusteella useissa tapauksissa voitaisi ryhtyä tutkintatoimenpiteisiin. On syytä korostaa, että työryhmän esittämä muutos rikoslakiin ei perustu Suomessa havaittuihin epäkohtiin, vaan pyrkimykseen yleissopimuksen mukaisesti helpottaa tutkintaviranomaisille tehtävien rikosilmoitusten tekemistä.

Elinkeinotoiminnassa tapahtuvan lahjonnan kieltämisellä on tarkoitus suojata ennen kaikkea sitä yritystä, jonka etua lahjonta loukkaa. Ilmoitusten lisääminen sinänsä ei voi olla lainsäädännön tavoitteena, vaan puuttuminen todellisiin yhteiskunnassa havaittuihin ongelmiin. Kansainvälisissä suosituksissa (ICC ja Transparency International) korostetaan yritysten sisäisten järjestelmien kehittämistä siten, että tiedonkulkua ja mahdollisuutta tuoda lahjontaepäilyjä esille yritysten sisällä voidaan tehostaa. Lain jatkovalmistelussa on syytä varmistaa se, ettei ilmoitusvelvollisuuden laajentaminen johda perusteettomien ja suorastaan vahingoittamistarkoituksessa tehtävien rikosilmoitusten lisääntymiseen.

Yleissopimuksessa korostetaan (artikla 39) kansallisten viranomaisten ja yksityisen sektorin yhteistyön merkitystä. Keskuskauppakamari korostaa kansallisten viranomaisten ja yksityisen sektorin välistä yhteistyötä, mistä Suomessa on hyviä kokemuksia. Keskuskauppakamari on omalta osaltaan pyrkinyt yhteistyössä viranomaisten kanssa lisäämään yleistä tietoisuutta keinoista ehkäistä korruptiota jo ennakolta.

Työryhmän mietinnössä todetaan, että tilintarkastajan lahjusrikoksia koskevaa ilmoitusvelvollisuutta on tarkoituksenmukaista valmistella erikseen. Keskuskauppakamari pitää tärkeänä, että elinkeinoelämä osallistuu tällaiseen valmisteluun.

24.10.2005

Sisäasiainministeriölle

VÄESTÖTIETOLAIN KOKONAISUUDISTUS

Sisäasiainministeriö on pyytänyt Keskuskauppakamarin lausuntoa väestötietolain kokonaisuudistuksesta. Keskuskauppakamari lausuu asiasta seuraavan.

Tietojen käyttöä ei pidä rajoittaa

Luotettavat ja tietosisällöltään riittävät väestötiedot ovat suomalaisille yrityksille tärkeitä. Väestötietoja käytetään suoraan tai välillisesti muun muassa asiakkuuksien hoitamisessa, markkinoinnissa, luottopäätöksissä ja perinnässä. Väestötietolain kokonaisuudistusta valmisteltaessa on sen vuoksi varmistettava, ettei yritysten nykyisiä mahdollisuuksia käyttää väestötietoja kavenneta. Yritykset ovat nykyjärjestelmään varsin tyytyväisiä.

Yksityisyyden suojan suhde työnantajan direktio-oikeuteen

Yksityisyyden suojaaminen on olennainen osa väestötietojen käyttämistä. Lakiuudistuksen valmistelussa on kuitenkin varmistettava se, että yksityisyyden suojaa saa nimenomaan se henkilö, jonka tiedoista on kysymys, eikä se henkilö, joka käyttää hänen tietojaan työtehtävissään. Laissa ei sen vuoksi tule rajoittaa työnantajan oikeutta ja mahdollisuuksia varmistaa ja valvoa sitä, että työntekijät käyttävät väestötietoja asianmukaisesti. Koska toisinaan tulee ilmi väärinkäytöksiä, joissa väestötietoja työtehtävissään käyttävä henkilö on hankkinut tietoja laajemmin kuin hänen työtehtävänsä ovat edellyttäneet saadakseen tietoja esimerkiksi tuttavistaan, on työnantajien tarvittaessa voitava tarkastaa, onko työntekijän menettely ollut asianmukaista. Tällöin ei kysymys ole kyseisen työntekijän yksityisyyden suojasta, ja säännösten on turvattava työnantajan mahdollisuus saada tarvittavat tiedot esimerkiksi lokitietojen avulla.

Markkinointi alaikäisille

Alaikäinen eli alle 18-vuotias saa vapaasti tehdä oikeustoimia omassa vallinnassaan olevilla varoilla. Näitä varoja ovat alaikäisen omalla työllään ansaitsemat varat sekä ne varat, jotka edunvalvoja on antanut hänen käyttöönsä. Edunvalvojat eivät voi puuttua alaikäisten työansioden käyttöön.

Nykyään on tavanomaista, että 15-17-vuotiaat käyvät iltaisin tai viikonloppuisin töissä. Siten heillä voi olla käytössään suurehkoja rahasummia. Lisäksi monet vanhemmat antavat taskurahoja, jotka ovat holhoustoimesta annetun lain mukaan alaikäisen omassa vallinnassa, sillä edunvalvoja on luovuttanut varat vajaanlaisen omaan käyttöön.

Myös muussa lainsäädännössä myönnetään alaikäisille oikeuksia merkittävien oikeustoimien ja päätösten tekemiseen; esimerkiksi 15-vuotias voi itse tehdä ja purkaa työsopimuksen sekä tehdä testamentin siitä omaisuudesta, jota hänellä on oikeus hallita. Terveystieteiden ja sairaanhoidon toimenpiteistä alaikäinen päättää itse siinä vaiheessa, kun hän ikänsä ja kehitystasonsa perusteella kykenee päättämään hoidostaan, jolloin hänellä on myös oikeus kieltää terveydentilaansa ja hoitoansa koskevien tietojen antaminen huoltajalleen. 15-vuotiaat ovat myös rikosoikeudellisessa vastuussa teostaan. Siviilioikeudellinen vastuu eli vahingonkorvausvastuu voi korkeimman oikeuden käytännön mukaan koskea jo 7-vuotiaita.

Lainsäädännössä luotetaan alaikäisen kykyyn tehdä päätöksiä, vaikka alaikäiset eivät ole oikeustoimikelpoisia. Alaikäisillä on nykyään kohtalaisia ra-

hasummia käytössään ja he tekevät niitä koskevia päätöksiä itsenäisesti. Tekemällä päätöksiä lain sallimissa rajoissa ja näkemällä päätöksensä seuraukset alaikäiset harjaantuvat rahan käytössä ja taloutensa hoidossa. Ei ole suotavaa, että alaikäisiltä estettäisiin markkinointiviestien saaminen ja rahankäyttö aivan pienimpiä ostoksia lukuunottamatta, kun heidän edellytetään 18 vuotta täyttäessään olevan täysin kykeneviä hoitamaan itse kaikki taloudelliset asiansa.

Näillä perusteilla on tärkeää, että alaikäisille suunnattua markkinointia ei rajoiteta aiheuttomasti. Siten väestötietolain uudistuksessa ei pidä rajoittaa tietojen luovutusta siten, että markkinointi alaikäisille estyy sellaisten tuotteiden ja palveluiden osalta, joista alaikäiset tyypillisesti itse tekevät oikeustoimia.

28.10.2005

OMX-Exchangesille

OMX-LISTAN PERUSTAMINEN

OMX Exchanges on pyytänyt Keskuskauppakamarin lausuntoa suunnitelmastaan OMX-listan perustamisesta. Uusi lista korvaisi Helsingin Pörssin Päälistan, I-listan ja NM-listan, Tukholman Pörssin nykyisen A- ja O-listan sekä Kööpenhaminan Pörssin listan. Paikalliset pörssit jatkavat nykyisten listayhtiöiden ja OMX-listalle myöhemmin hakeutuvien yhtiöiden palvelua. Keskuskauppakamari lausuu asiasta seuraavan.

Keskuskauppakamari suhtautuu listauudistukseen lähtökohtaisesti myönteisesti. Pohjoismainen lista voi lisätä suomalaisten yhtiöiden houkuttelevuutta sijoituskohteena. Toisaalta Ruotsin ja Tanskan ollessa euroalueen ulkopuolella valuuttariskit vähentävät ruotsalaisten ja tanskalaisten osakkeiden kiinnostavuutta Suomessa ja suomalaisten osakkeiden kiinnostavuutta Ruotsissa ja Tanskassa.

Listarakenteeseen liittyvien asioiden kuten tiedottamissääntöjen harmonisointi edellyttää kuitenkin selvittelyä ja valmistelua. Pitemmällä aikavälillä myös Corporate Governance -suositusten harmonisointi tulee olemaan pyrkimyksenä, mikä ei asiana ole aivan yksinkertainen ottaen huomioon nykyisten Suomen, Ruotsin ja Tanskan Corporate Governance -suositusten suuret erot. Keskuskauppakamari pitää tärkeänä, että nykyisten säännösten ja suositusten harmonisoinnissa ei lähtökohtana pidetä Ruotsin mallin käyttöönotto muissa maissa, vaan harmonisoinnissa tulee ottaa huomioon eri maiden lähtökohdat.

**KESKUSKAUPPAKAMARIN
ASiantuntijoiden
kuuleminen
eduskunnassa**

7.2.2005

Valtiovarainvaliokunnan verojaostolle

KOMISSION EHDOTUS: NEUVOSTON ASETUS YLEISEN TULLIETUUSJÄRJESTELMÄN (GSP) SOVELTAMISESTA

Keskuskauppakamari lausuu GSP -järjestelmän soveltamisesta seuraavaa:

GSP -järjestelmä on yksi EU:n kauppapolitiikan osatekijä ja se pitäisi muokata muihin kauppapolitiikan osatekijöihin. On tärkeää, että kauppapolitiikan ja yritystoiminnan pääosastot tekevät jatkuvaa yhteistyötä tällä alalla

Nykyistä GSP -järjestelmää ja alkuperäsääntöjä tulee yksinkertaistaa ja muuttaa avoimemmaksi. On hyödynnettävä mahdollisuutta yhdenmukaistaa, yhdistää ja hioa GSP -järjestelmän sääntöjä ja menettelytapoja. Ehdotettu järjestelmä edistää selvästi kyseisiä tavoitteita ja on näin ollen kannatettavaa. Alkuperäsääntöjä tulisi kuitenkin sovittaa yhteen tullietuuskohteluun oikeuttamattomia tuotteita koskevien nykyisten alkuperäsääntöjen kanssa.

Komission esityksessä pyritään menettelyjä yksinkertaistamaan poistamalla edunsaajien luettelosta maat, joilla on nykyään kahdenväliseen, alueelliseen tai muuhun vapaakauppasopimukseen perustuva etuuskohtelupääsy yhteisön markkinoille. Esitetty edunsaajamaiden vähentäminen on kannatettavaa.

Komissio arvioi vasta asetuksen voimaantulua sen vaikutukset EU:n syrjäimpiin alueisiin. Olisi ollut toivottavaa, että ehdotusten vaikutusten yksityiskohtaista arviointia olisi julkaistu jo etukäteen.

16.2.2005

Valtiovarainvaliokunnan verojaostolle

U 71/2004 – ARVONLISÄVERODIREKTIIVIN TÄYTÄNTÖÖNPANO

Komissio on antanut asetusehdotuksen yhteisestä arvonlisäverojärjestelmästä annetun direktiivin täytäntöönpanotoimenpiteistä. Asetuksen myötä arvonlisäverokomitean antamista ohjeellisista tulkintasuosituksista tulee jäsenvaltioita velvoittavia.

Yrityksille muutos on haasteellinen, koska jatkossa ei riitä arvonlisäverolain ja direktiivien tunteminen, vaan on tunnettava myös asetuksella sitoviksi muuttuvat tulkintasuositukset.

Nykyisellään tulkintasuositukset koostuvat erillisiin yksityiskohtiin aneetuista suosituksista, eivätkä ne muodosta yhtenäistä kokonaisuutta tai ratkaisumallia.

Ehdotettu muutos merkitsee sitä, että arvolisäverokomitean rooli vahvistuu. Komitean työhön on kiinnitettävä jatkossa enemmän huomiota. Työn valmistelu on muutettava avoimemmaksi esim. luomalla konsultaatiomenettely.

8.3.2005

Talousvaliokunnalle

VALTIONEUVOSTON KANTA TILINPÄÄTÖSDIREKTIIVIEN MUUTTAMISEEN

Yleistä

Valtioneuvoston kanta on kirjelmässä U 8/2005 yleisesti kannatettava. Tilinpäätöksiä koskevat direktiivit on pidettävä mahdollisimman väljinä, eikä direktiiveillä pidä muuttaa tarpeettomasti jo olemassa olevia järjestelmiä. Mikäli tilinpäätösdirektiivejä kuitenkin muutetaan, muutosten hyötyjä on verrattava syntyviin kustannuksiin. Tällöin on huolehdittava siitä, että jäsenvaltiot voivat säätää poikkeuksia erityisesti pieniä- ja keskisuuria yrityksiä koskeviin velvoitteisiin. Lisäksi on vältettävä suoraa viittauksia IAS/IFRS-standardeihin, jotka muuttuvat nopeasti.

Corporate governance

Corporate governance -käytännöt eivät ole kansainvälisesti vakiintuneita ja ne kehittyvät jatkuvasti. Näin ollen Keskuskaupparemari kannattaa valtioneuvoston tavoitetta sulkea corporate governance -sääntely tilinpäätösdirektiivien ulkopuolelle. Corporate governance -ohjaus toimii parhaiten itsesääntelyn keinoin, kuten arvopaperipörssin säännöillä ja suosituksilla.

Luonteva paikka corporate governance -selvitykselle on itsesääntelytilanteessa yhtiön kotisivut Internetissä ja vuosikertomus, ei kuitenkaan tilintarkastettava toimintakertomus. Jos corporate governance -selvitys on toimintakertomuksessa, se voi lisätä tarpeettomasti joidenkin yhtiöiden tilintarkastuskustannuksia. Lisäksi corporate governance -asioista tiedottaminen on kustannustehokkaampaa sijoittajille ja yhtiöille itselleen, kun niistä voidaan tiedottaa yhtiöiden kotisivuilla muun sijoittajainformaation joukossa. Myös corporate governance -asioiden pitäminen ajan tasalla on tällöin helpompaa.

Mikäli corporate governance -selvitystä koskevat säännökset otetaan kuitenkin direktiiveihin, on valtioneuvoston tavoite tältä osin kannatettava.

Corporate governance -asiat koskevat perinteisesti vain listattuja yrityksiä. Keskuskaupparemari selvittää parhaillaan, onko corporate governance -asioista tarvetta antaa suosituksia myös listaamattomille yhtiöille. Selvityksen on tarkoitus valmistua syksyllä 2005.

Hallituksen jäsenten kollektiivinen vastuu

Valtioneuvoston kanta hallituksen jäsenten kollektiivisesta vastuusta on pääosin kannatettava. Direktiivimuutosten käsittelyssä on huolehdittava siitä, ettei hallituksen jäsenten korvausvastuuta tilinpäätöksen virheiden tai puutteiden aiheuttamasta vahingosta laajenneta tarpeettomasti.

Lähipiiritransaktioiden julkistamisvelvollisuus

Suomen nykyinen lähipiiriä koskeva sääntely on riittävä. Säännösten mukaan lähipiiriä koskevat tiedot ilmoitetaan liitetiedoissa. Kustannus-hyötynäkökohtien perusteella on tarkasteltava kriittisesti, onko komission ehdottama muutos tarpeellinen.

Taseen ulkopuolisten järjestelyjen julkistamisvelvollisuus

Vaatimukset taseen ulkopuolisten järjestelyiden julkistamisvelvollisuudesta sisältyvät jo nykyiseen kirjanpitosääntelyyn. Kustannus-hyötynäkökohtien perusteella on tarkasteltava kriittisesti, onko komission ehdottama muutos tarpeellinen.

26.4.2005

Valtiovarainvaliokunnan verojaostolle

HE 36/2005 – ERÄIDEN SÄÄSTÖTULOJEN VEROTTAMISESTA TEHTYJEN SOPIMUSTEN HYVÄKSYMINEN JA SOPIMUSTEN LAINSÄÄDÄNNÖN ALAAN KUULUVIEN MÄÄRÄYSTEN VOIMAANSAATTAMINEN

Keskuskauppakamarilla ei ole huomautettavaa esitykseen.

HE 37/2005 – SÄHKÖN JA ERÄIDEN POLTTOAINEIDEN VALMISTEVE-ROSTA ANNETUN LAIN MUUTTAMINEN

Keskuskauppakamarilla ei ole huomautettavaa esitykseen.

27.4.2005

Ympäristövaliokunnalle

KADUN KUNNOSSA- JA PUHTAANAPITOA KOSKEVAN LAIN MUUTTAMINEN

Hallituksen esityksessä HE 281/2004 vp ehdotetaan kadun ja eräiden yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapidosta annetun lain muuttamista.

Suomen ja myös koko EU:n tavoitteena on tietoyhteiskunnan edistäminen. Viime vuosina on toteutettu lukuisia lakihankkeita, joilla säännellään säh-

köistä liiketoimintaa. Vaikka sääntely on monelta osin tarpeellista, tietoyhteiskunnan edistämistä uhkaa ylisääntely. Monet uudet säännökset perustuvat EU:n direktiiveihin, mutta säädöshankkeissa on runsaasti myös kotimaisia viritelmiä. Useisiin hankkeisiin liittyy viranomaisten oikeus kerätä yrityksiltä maksuja.

Tyypillinen esimerkki tietoyhteiskunnan kehittymistä uhkaavasta hankkeesta on hallituksen esityksen 14 a §:n mukainen ilmoitusvelvollisuus ja 14 b §:n mukainen kunnan oikeus määrätä maksuja.

Kolmenkymmenen päivän ilmoitusaika kaduilla ja yleisillä alueilla tehtävistä töistä on kohtuuttoman pitkä. Jos lakiin ylipäätään päädytään ottamaan ilmoitusvelvollisuutta koskeva säännös, ilmoitusaika ei voi ylittää viikkoa. Pitempi aika estää normaalin liiketoiminnan ja aiheuttaa haittaa myös palvelujen tilaajille heidän joutuessaan odottamaan sovitun palvelun saamista. Lakiehdotus antaisi kunnille melko vapaat mahdollisuudet haittamaksujen perimiseen. Hallituksen taholta pyritään edistämään laajakaistan saatavuutta eri puolilla maata, joten haittamaksun periminen olisi vastoin hallituksen linjauksia. Ongelmalliseksi kunnallisen maksun tekee myös se, että sen suuruus jäisi kunnan määrättäväksi, mikä vääjäämättä johtaisi vaihtelevaan käytäntöön eri kunnissa. Siten eri puolilla maata toimivat yritykset ja heidän asiakkaansa joutuisivat eriarvoiseen asemaan. Kuntien heikko taloudellinen tilanne johtaisi epäilemättä siihen, että haittamaksuja perittäisiin siten, että niillä voitaisiin kohentaa kuntien taloutta.

Lakihankkeessa ei ole myöskään arvioitu haittamaksun vaikutuksia yritysten tai kuntalaisten kannalta, eikä lakiehdotus siltäkään osin vastaa hallituksen linjauksia. Haittamaksun määräämisoikeutta koskeva säännös on syytä poistaa lakiehdotuksesta.

28.4.2005

Valtiovarainvaliokunnan verojaostolle

HE 35/2005 – ARVONLISÄVEROLAIN MUUTTAMINEN

Keskuskauppakamari kannattaa ehdotettuja muutoksia.

Hallituksen esityksen perusteluissa olisi ollut syytä selvyiden vuoksi kuvata, mitä liikkeen luovutuksella oikeus- ja verotuskäytännössä tarkoitetaan. Toivomme, että tämä hallituksen esitykseen sisältyvä puute korjataan valiokunnan mietinnössä.

10.5.2005

Talousvaliokunnalle

HALLITUKSEN ESITYS ARVOPAPERIMARKKINALAIN JA ERÄIDEN SIIHEN LIITTYVIEN LAKIEN MUUTTAMISEKSI (38/2005 VP)

Eduskunnan talousvaliokunnan pyydettävä asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä 38/2005 vp laeiksi arvopaperimarkkinalain muuttamisesta ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta Keskuskauppakamari lausuu asiasta seuraavan.

Keskuskauppakamari pitää hallituksen esitystä hyvin valmisteltuna ja katsoo sen vastaavan hyvin täysharmonisoitavaa direktiiviä. Hallituksen esityksen sisältö on pääosin onnistunut kansainvälisillä markkinoilla toimivien yritysten näkökulmasta.

Tarjous- ja listalleottoesitteitä koskevan käytännön yhtenäistäminen ja asiaa koskevan sääntelyn aikaisempaa parempi noudatettavuus EU:ssa on tärkeää, vaikka joiltakin osin liikkeeseenlaskijoiden työmäärä ja kustannukset lisääntyvät tietojenantovelvollisuuden laajentuessa ja luotaessa uusia velvollisuuksia kuten esimerkiksi vuosikoosteen julkistamisvelvollisuus. Täydellisten tietojen antaminen kuitenkin lisää sijoittajien suojaa ja luottamusta arvopaperimarkkinoihin, joten on oletettavaa, että tällä on merkittävä vaikutus yritysten rahoitusmahdollisuuksiin.

Kansainvälisiltä markkinoilta rahoitusta hankkivien yritysten kannalta on keskeistä, että rajat ylittävissä emissioissa esitteen käänösvaatimukset poistetaan ja että esite on mahdollista julkaista vain yhdellä keskeisellä rahoitusalueella käytettävällä kielellä. Sääntelyn muu yhdenmukaistaminen, esitteen hyväksyttäminen vain yhdellä viranomaisella sekä kokeneita sijoittajia koskevan sääntelyn luominen alentavat yritysten kustannuksia ja tehostavat niiden ajankäyttöä.

Keskuskauppakamari pitää tärkeänä, että valtiovarainministeriön asetuksen, jossa tullaan säätämään esitteen sisältöä koskevista vaatimuksista, silloin kun arvopaperit sisältyvät tarjoukseen, jonka yhteenlaskettu vasta-arvo laskettuna 12 kuukaudelta on alle 2,5 miljoonaa euroa, vaatimukset olisivat selvästi esitedirektiivin vaatimuksia vähäisemmät. Tämä on tärkeää pienten kasvua hakevien sekä perustettavien yritysten kannalta.

Keskuskauppakamari toteaa, että Rahoitustarkastuksen toimivaltuudet tulee säätää yhdenmukaisesti direktiivin kanssa. Hallituksen esitys on tältä osin tulkinnanvarainen ja sen vuoksi Keskuskauppakamari toivoo toimivaltuuskysymyksen läpikäymistä ennen esityksen hyväksymistä.

17.5.2005

Talousvaliokunnalle

TARKENNUS 10.5.2005 ANNETTUUN LAUSUNTOON HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ ARVOPAPERIMARKKINALAIN JA ERÄIDEN SIIHEN LIITTYVIEN LAKIEN MUUTTAMISEKSI (38/2005 VP)

Keskuskauppakamari on todennut 10.5.2005 antamassaan lausunnossaan, että Rahoitustarkastuksen toimivaltuudet tulee säätää yhdenmukaisesti direktiivin kanssa. Lisäksi lausunnossa on todettu hallituksen esityksen olevan tältä osin tulkinnanvarainen ja sen vuoksi Keskuskauppakamari toivoo toimivaltakysymyksen läpikäymistä ennen esityksen hyväksymistä.

Tarkennuksena edelliseen lausumaan todetaan, että esityksestä ei selviä perustuuko ehdotus Rahoitustarkastuksesta annetun lain muuttamisesta sen 15 §:n 3 momentin osalta hallituksen esityksen taustalla olevaan esitedirektiiviin siltä osin, kun momenttiin ehdotetaan lisäystä siitä, että Rahoitustarkastuksen oikeus saada tiedot ja jäljennökset ulotettaisiin koskemaan myös valvottavassa tai muussa rahoitusmarkkinoilla toimivassa määräysvaltaa käyttävän tai näiden määräysvallassa olevan yhteisön tai säätiön tilintarkastajaan. Hallituksen esitys ei vaikuta olevan tässä suhteessa yhdenmukainen esitedirektiivin kanssa, jossa oikeus saada tietoja tilintarkastajalta on ulotettu vain liikkeeseenlaskijan, tarjouksen tekijän tai kaupankäynnin kohteeksi ottamista hakevan osapuolen tilintarkastajaan, mutta ei määräysvaltaa käyttävän tai näiden määräysvallassa olevan yhteisön tai säätiön tilintarkastajaan.

15 §:n 3 momenttiin on ehdotettu myös lisäystä, jonka mukaan tiedonsaantioikeutta sovellettaisiin tilintarkastajan ohella myös muuhun henkilöön, joka on lain perusteella velvollinen tai antanut suostumuksensa laatimansa lausunnon tai muun asiakirjan liittämiseen arvopaperimarkkinalain 2 luvun 3 §:ssä tarkoitettuun esitteeseen. Hallituksen esityksessä on todettu että, esitedirektiivi ei sisällä vastaavaa säännöstä. Edellä mainitun lisäyksen tarpeellisuutta tulisi vielä pohtia ottaen huomioon sen, että kyseessä on täysharmonisoitava direktiivi eikä jäsenvaltioiden pitäisi poiketa direktiivin asettamasta tasosta. Lisäksi todetaan, että käytännössä vastaavasta oikeudesta saada valvonnan kannalta välttämättömät tiedot ehdotetaan säädettäväksi 15 §:n uudessa 6 momentissa perustuen rahoitusvälineiden markkinoista annettuun direktiiviin.

1.6.2005

Valtiovarainvaliokunnan verojaostolle

HE 64/2005 – TVL 9 §:N JA LÄHDEVEROLAIN MUUTTAMINEN

Keskuskauppakamari kannattaa ehdotettuja muutoksia, joiden tavoitteena on poistaa ulkomaisilta sijoittajilta verotuksellinen este tehdä sijoituksia suomalaisiin yhtiöihin suomalaisen pääomarahaston kautta.

Lienee varsin tavallista, että kommandiittiyhtiö ei jaa voitto-osuutta vuosittain, vaan sijoittaja saa tuoton vasta kommandiittiyhtiön purkamisen yhteydessä. Näin ollen normaali vuosittainen lähdeverotus on pikemminkin poikkeus kuin pääsääntö, vaikka laki on esitetty kirjoitettavaksi päinvastoin.

1.6.2005

Valtiovarainvaliokunnan verojaostolle

HE 63/2005 – VERONKANTOLAKI

Keskuskauppakamarilla ei ole huomauttamista veronkantolain selkeyttämiseen.

Uuden lain 34 §:n mukaan verojäämä on lähetettävä ulosottoimin perittäväksi, mutta siitä voidaan sitä ennen lähettää maksumuistutus. Säännöstä tulee muuttaa siten, että maksumuistutus on pääsääntö ennen ulosottope-rintään ryhtymistä ja se voidaan jättää lähettämättä vain painavista syistä. Maksumuistutuksen lähettäminen on perusteltua, koska veron suorittamatta jättäminen on voinut johtua esimerkiksi siitä, että verovelvollinen on hukkunut alkuperäisen maksulipun.

Hallituksen esityksen liitteenä on luonnos valtiovarainministeriön asetukseksi veronkannosta. Esityksessä ei ole kuvattu, muuttaako ja millä tavoin uusi asetus nykytilannetta. Kuvaus mahdollisista muutoksista olisi ollut tarpeen. Kun uusi asetus aikanaan annetaan, on tärkeää, että verojen mak- suaikaa ei lyhennetä nykyisestä.

6.10.2005

Lakivaliokunnalle

Valtion vuoden 2006 talousarvioesitys (HE 119/2005 vp)

KULUTTAJAVALITUSLAUTAKUNNAN TOIMINTA JA MÄÄRÄRAHAT

Kuluttajavalituslautakunta antaa ratkaisusuosituksia kuluttajien ja elinkei- nonharjoittajien välisiin riitoihin, joissa kyse on tavaroiden ja palveluiden virheistä. Asuntokauppaa koskevia riitoja lautakunta voisi käsitellä myös sil- loin, kun molemmat osapuolet ovat yksityishenkilöitä.

Kuluttajavalituslautakunnasta on muodostunut tärkein tuomioistuinmenet- telylle vaihtoehtoinen menettely kuluttajien ja yritysten välisten erimielisyyksien ratkaisemiseksi. Kuluttajavalituslautakunta on tuomioistuinmenet- telyä halvempi tapa ratkaista riitoja. Menettely lautakunnassa on asianosai- sille maksutonta. Lautakuntamenettelystä on tullut keskeinen osa suoma- laisten kuluttajien oikeusturvaa. Lautakuntamenettely on myös yrityksille tuomioistuinmenettelyä joustavampi ja nopeampi tapa ratkaista yrityksen ja kuluttajien välisiä erimielisyyksiä.

Merkittävin heikkous lautakunnan toiminnassa on ratkaisujen viipyminen. Vaikka menettely on tavanomaista tuomioistuinkäsittelyä nopeampaa, kestää ratkaisusuosituksen saaminen jopa vuoden. Sekä kuluttajalle että yritykselle on ensisijaista, että erimielisyyteen saadaan oikeudellinen ratkaisu mahdollisimman nopeasti. On otettava huomioon, että ennen lautakuntakäsittelyä on asiaan normaalitilanteissa pyritty löytämään ratkaisuja kuluttajan ja yrityksen välisissä keskinäisissä neuvotteluissa, mahdollisesti myös kuluttajaneuvojan avustuksella.

Yritysten näkökulmasta tulisi asioiden käsittelyä kuluttajavalituslautakunnassa nopeuttaa nykyisestä. Lautakunnan toimintaa voidaan tehostaa siten, että yhä suurempi osa selvistä ja yksinkertaisista tapauksista voitaisiin antaa ratkaisusuositus esittelijän toimesta ilman varsinaista lautakuntakäsittelyä. Lautakunnan tulisi toiminnassaan painottaa sovinnon löytämistä osapuolten välille. Sovinnon saaminen edellyttää riittävää perehtymistä käsiteltävään asiaan.

Tämän ohella tulisi lautakunnalle varmistaa riittävät taloudelliset voimavarat jotta vaikeiden riita-asioiden käsittelyä voidaan nopeuttaa. Lisäresurssit olisi kohdennettava nimenomaan niihin asiaryhmiin, joissa käsittelyajat ovat venyneet kohtuuttoman pitkiksi. Kuluttajavalituslautakunnan tehtävien laajentaminen edellyttää myös tarvittavien resurssien kohdentamista uusien tehtävien asianmukaisen hoitamisen varmistamiseksi. Kuluttajavalituslautakunnan menettelyä voidaan tehostaa myös ottamalla käyttöön ns. ryhmävalitus, jota koskevaa ehdotusta parhaillaan valmistellaan oikeusministeriössä.

17.10.2005

Lakivaliokunnalle

ULOSOTTOLAIN MUUTOS

Hallituksen esitys HE 13/2005 vp sisältää lukuisia kannatettavia uudistuksia ulosottomenettelyyn. Varsinkin ehdotetut ulosotetun omaisuuden vapautta myyntiä ja kuolinpesäosuuden ulosmittausta koskevat säännökset ovat tarpeellisia. Esitystä ei voida kuitenkaan kaikilta osin hyväksyä velkojien asemaa entisestään heikentävien säännösten vuoksi.

Ulosottotoimen tehokkuus ja maksurasituksen jakautuminen

Ulosottotoimen tehokkuus on tärkeää sekä velkojien että velallisten kannalta. Ulosottoviranomaisten toiminnan tehostamismahdollisuudet on selvitetävä ja riittävät resurssit taattava. Ulosottotoimen kehittäminen on tärkeää erityisesti sen vuoksi, että siten voitaisiin keventää velkojien ja velallisten maksettavaksi siirrettäviä ulosoton kustannuksia.

Pienten saatavien velkomiseen ulosotossa liittyy se merkittävä epäkohta, että kertyvän maksun yhteydessä perittävä taulukkomaksu peritään erikseen jo-

kaiselta asialta. Tämä tekee maksurasituksen kohtuuttomaksi pienten saatavien osalta sekä velkojien että velallisten kannalta. Suuri osa kertyvästä summasta menee ulosottomaksuihin eikä velkojen maksuun, kun ulosotossa on useita pieniä saatavia. Käsiteltävänä oleva hallituksen esitys ei sisällä parannusta tähän ongelmaan.

Eduskunnan olisi aiheellista edellyttää ulosottoimen tehostamismahdollisuuksien selvittämistä ja pienten saatavien taulukkomaksuihin liittyvän kohtuuttomuuden korjaamista.

Kertymien pienentyminen

Lakiehdotus johtaa ulosotossa kertyvien rahamäärien pienentymiseen. Tämä johtuu suojaosuuksien korottamisesta inflaatiota enemmän. Lisäksi pienituloisilta jätettäisiin ulosmittaamatta nykyistä suurempi osa suojaosuuden ylittävistä tuloista. Vaikka suurituloisilta voidaan ehdotuksen mukaan jatkossa ulosmitata nykyistä suurempi osa heidän tuloistaan, tämä ei korvaa muista muutoksista johtuvaa kertymien pienentymistä.

Jo ennestään lainsäädäntö sisältää velallisen oikeuksien suojaksi säännökset vapaakuukausista, suojaosuuksista, ulosoton määräaikaaisuudesta ja velkajärjestelyistä sekä velkojilta perittävistä tilitysmaksuista. Monia näistä säännöksistä on viime aikoina muutettu velallisen eduksi. Kokonaisuutena velallisen suojasäännökset ovat nykyiselläänkin kansainvälisesti verrattuna poikkeuksellisen velallisystävällisiä, ja ehdotetut muutokset heikentävät velkojien asemaa entisestään.

Kiinteistön tai arvokkaan irtaimen omaisuuden myynti

Ulosottolakiin on kannatettavaa ottaa kiinteistön tai arvokkaan irtaimen omaisuuden myyntiin liittyviä vastuita koskevia säännöksiä.

5 luvun 10 § Velallisen velvollisuus antaa tietoja

Hallituksen esityksen mukaan velallinen on kysyttäessä velvollinen ilmoittamaan ulosottomiehelle myytävään omaisuuteen kohdistuvat käyttöoikeudet ja muut oikeudet, saatavat sekä esitetyt väitteet paremmasta oikeudesta. Velallisen tiedonantovelvollisuus ei kuitenkaan koskisi sitä, että velallinen tietäisi esimerkiksi kiinteistön tai asunnon olevan home- tai lahovaurioitunut taikka jostakin muusta kohteen erityisestä ongelmasta.

Asuntokauppalain 6 luvun 11 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaan asunnossa on virhe, jos myyjä on ennen kauppaa jättänyt antamatta ostajalle tiedon sellaisesta asunosta koskevasta erityisestä seikasta, josta hänen täytyy olettaa tienneen ja josta ostaja saattoi olettaa saavansa tiedon, ja laiminlyönnin voidaan olettaa vaikuttaneen kauppaan.

Ostajan kannalta ei voida pitää kohtuullisena, että ulosottolain mukaisessa myynnissä omistajalla ei ole tiedonantovelvollisuutta tietämistään kauppaan vaikuttavista erityisistä seikoista. On myös huomattava, että lakiehdotuksen

kiinteistön ja arvokkaan irtaimen myyntiä koskevat säännökset eivät muutenkaan sisällä mitään säännöksiä omistajan vastuusta virhetilanteissa.

5 luvun 11 § Virhe myyntikohteessa

Pykälän perustelujen mukaan ulosottomiehen tulee kertoa ostajaehdokkaille, jos esimerkiksi on tehty naapurikiinteistöä koskeva viranomaispäätos, jonka vaikutukset olennaisessa määrin ulottuvat myös myytyyn kiinteistöön, kuten päätös liikenneväylän rakentamisesta.

Perustelujen sanamuoto asettaa ulosottomiehelle pitemmälle menevän tiedonantovelvollisuuden kuin maakaari asettaa kiinteistön myyjälle. Maakaaren 2 luvun 18 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaan nimittäin kaupassa on vallintavirhe, jos myyjä on jättänyt ilmoittamatta ostajalle sellaisesta tiedostaan olevasta naapurikiinteistön käyttöä koskevasta viranomaisen päätöksestä, joka tyypillisesti vaikuttaa kiinteistön käyttöön tai arvoon.

On syytä pohtia, onko aiheellista asettaa ulosottomiehelle suurempia veloituksia selonottovelvollisuuden suhteen kuin myyjällä on vapaaehtoisessa kiinteistönkaupassa.

5 luvun 20 § Myyntiesite ja omaisuuden esittely

Säännöksen perustelujen mukaan kiinteistöjen ja asunto-osakkeiden myynnissä lähtökohtana pidettäisiin samaa tasoa kuin kiinteistönvälittäjien esitteissä. Perusteluista ei suoranaisesti ilmene, tarkoitetaanko tällä, että esitteestä on ilmentävä asuntomarkkinointiasetuksen edellyttämät tiedot. Epäselvyyksien välttämiseksi asiasta olisi syytä olla täsmällinen kannanotto.

5 luvun 65 § Määräalan myynti

Uudistuksella vaikeutettaisiin määräalan myyntiä ulosmitatusta kiinteistöistä vaatimalla aina velallisen suostumusta, vaikka määräalan myynti olisi kaikkien osapuolten kannalta selkeästi tarkoituksenmukaisin vaihtoehto. Säännös poikkeaa nykyisestä ulosottolain 5 luvun 36a §:n 2 momentista, joka mahdollistaa tietyissä tapauksissa määräalan myymisen ulosmitatusta kiinteistöistä ilman velallisen suostumusta. Koska on tapauksia, joissa määräalan myynti ulosmitatusta kiinteistöistä on selkeästi tarkoituksenmukaisin myyntitapa eikä velallisen suostumusta siitä huolimatta ole aina mahdollista saada, ei nykyisäännöksiä pidä muuttaa.

5 luvun 83 § Vakituinen asunto

Ehdotettu menettely yhteisomistetun asunnon myymiseksi on varsin kallis. Vaikka on selvää, että ulosmitatun asunnon yhteisomistajan oikeuksista on huolehdittava, olisi vielä pohdittava mahdollisuutta löytää tähän toimivampi keino kuin oikeudenkäynti yhteisomistussuhteen purkamiseksi.

Lakialoitteet

Lakialoitteen 41/2005 vp mukainen erityinen suojaosuus takauksesta johdettujen velkojen ulosotossa johtaisi käytännössä siihen, ettei takauksia käytettäisi jatkossa vakuutena. Lisäksi säännöksen toteuttamismahdollisuus on kyseenalaista jo siitä syystä, että monilla takaajilla on muutakin velkaa ulosotossa eikä eri suojaosuuksien soveltaminen eri velkoihin voi olla järkevää.

Muut lakialoitteet heikentäisivät kohtuuttomasti velkojien asemaa, kun otetaan huomioon viime vuosina toteutetut lukuisat muut lainmuutokset, joilla velkojien asemaa on heikennetty.

26.10.2005

Valtiovarainvaliokunnan verojaostolle

HE 144/2005: ARVOSTAMISLAKI

Varallisuusverolain kumoamisen vuoksi varojen arvostamisesta on tarpeen säätää uudessa laissa varojen arvostamisesta verotuksessa. Tarkoituksena on ollut lähinnä tekninen uudistus, jolla verotusta ei kevennetä eikä kiristytä. Hallitukseen esitykseen sisältyy kuitenkin muutoksia, jotka kiristävät verotusta nykyisestä ja joille ei ole esitetty mitään asiallista perustelua.

1. Osakeyhtiön omistamat kiinteistöt ja osakkeet - omaisuuslaji

Arvostamislain 3 §:n 5 momentin mukaan käyttöomaisuuteen kuuluvan kiinteistön osalta tehdään nettovarallisuuslaskelmassa arvovertailu verotuksessa poistamattoman hankintamenon ja vertailuarvon (verotusarvon) välillä, ja näistä suurempaa käytetään laskelmassa. Samanlainen vertailu tehdään 6 momentin mukaan käyttö- tai rahoitusomaisuuteen kuuluvien osakkeiden osalta. Vertailun tekeminen on perusteltu ja se tehdään nykyäänkin.

Kuitenkin nykyään vertailu koskee muuhun kuin vaihto- tai sijoitusomaisuuteen kuuluvia kiinteistöjä ja arvopapereita (valtiovarainministeriön asetus liikeosakkeen verotusarvon perusteista, 3.1 §). Soveltamisala on siten merkittävästi laajempi kuin käyttö- ja rahoitusomaisuus.

Käytännössä ei aina ole selvää, kuuluuko jokin kiinteistö tai osake käyttöomaisuuteen vai esimerkiksi TVL-tulolähteeseen. Lisäksi on olemassa koko joukko yhtiöitä, jotka harjoittavat pelkästään TVL:n mukaan verotettavaa toimintaa.

Nettovarallisuuslaskennassa EVL- ja TVL-yhtiöiden omistamia kiinteistöjä ja arvopapereita on kohdeltava samalla tavalla. Tämä on tärkeää, koska toisin kuin muista yritysmuodoista, osakeyhtiöstä saatu tulo (osinko) jaetaan pääoma- ja ansiotuloksi siitä riippumatta, mistä tulolähteestä yhtiön voitto on peräisin. Siten myös yhtiön omistamat kiinteistöt ja osakkeet on näissä tulolähteissä arvostettava samoin perustein.

Tarpeettomien ja uusien rajanveto-ongelmien välttämiseksi arvovertailun ala on säilytettävä nykyisellään.

Arvostamislain 3 §:n 5 momentti tulee muuttaa siten, että arvovertailu koskee nykyiseen tapaan muuhun kuin vaihto- tai sijoitusomaisuuteen kuuluvaa kiinteistöä, rakennusta ja rakennelmaa, ja 6 momentti siten, että arvovertailu koskee muuhun kuin vaihto- tai sijoitusomaisuuteen kuuluvia arvopapereita.

2. Yhtiömuotoinen kiinteistöomistus

Arvostamislain 3 §:n 6 momentin mukaan arvovertailu tehdään muiden kuin asunto-osakeyhtiön ja keskinäisen kiinteistöosakeyhtiön osakkeiden osalta. Nykyisin tällaista rajoitusta ei ole.

Yhtiömuotoinen kiinteistöomistus on Suomessa erittäin yleistä ja koskee myös liiketiloja. Yritysten käytössä olevia liikehuoneistoja on sekä asunto- että keskinäisissä kiinteistöyhtiöissä. Myös konsernissa kiinteistöomistus on voitu keskittää yhteen yhtiöön.

Aivan samoin kuin suorassa myös yhtiömuotoisessa kiinteistöomistuksessa verotusarvon ja poistamattoman hankintamenon ero voi olla merkittävä. Syytkin erolle ovat samat, esim. kiinteistön arvonnousu pitkän omistusajan kuluessa tai jälleenhankintavarauksen käyttö kiinteistön / kiinteistöyhtiön osakekannan hankintaan.

Verotuksen neutraalisuus edellyttää, että suoraa ja yhtiömuotoista kiinteistöomistusta kohdellaan samalla tavalla. On lisäksi huomattava, että asunto- ja kiinteistöosakeyhtiön osakkeiden arvovertailu tehdään tälläkin hetkellä, joten sen jatkaminen ei edellytä lisätyötä tai -investointeja verohallinnolta.

Arvovertailu on säilytettävä asunto-osakeyhtiön ja keskinäisen kiinteistöosakeyhtiön osakkeiden osalta ja arvostamislain 3 §:n 6 momentista tulee poistaa näitä koskeva rajoitus.

3. Sukupolvenvaihdoshuojennus

Perintö ja lahjaverolain 55 §:ää muutetaan, ja viittaus varallisuusverolakiin korvataan viittauksella arvostamislakiin. Tarkoitus ei ole muuttaa nykyistä arvostamistasoa.

Arvostamislain säännös on epäselvä varsinkin silloin, kun perintö tai lahja muodostuu osakeyhtiön osakkeista. PerVL 55.2 §:n mukaan ”osakeyhtiön yritysvarallisuus arvostetaan määrään, joka vastaa...”. Ilmeisesti tarkoituksena on ollut säätää osakeyhtiön osakkeiden arvostamisesta. Myös viittaus arvostamislain pykälään tulee vielä tarkistaa.

Säännös tulee selkeyttää ja varmistaa, että nykyinen arvostamistaso ei nouse.

8.11.2005

Valtiovarainvaliokunnan liikennejaostolle

Hallituksen esitys HE 119/2005 vp. valtion talousarvioksi vuodelle 2006

LIIKENNEINFRAN JA JOUKKOLIIKENTEN MERKITYS ELINKEINOELÄMÄN JA TYÖMARKKINOIDEN TOIMIVUUDEN KANNALTA

Liikenneyhteydet ovat yksi tärkeimpiä tekijöitä, jotka vaikuttavat yritysten sijaintipaikkapäätöksiin. Keskuskauppakamarin alueiden kilpailukykyä yritysten näkökulmasta selvittäneen tuoreimman tutkimuksen mukaan liikenneyhteydet ovat kolmanneksi tärkein yrityksen sijaintipaikan valintaan vaikuttava tekijä. Kyselyyn vastanneista 1120 yritysjohtajasta 56 % piti liikenneyhteyksiä merkittävänä tekijänä. Liikenneyhteydet korostuivat erityisesti Etelä-Savossa ja pääkaupunkiseudulla. Keskimääräistä tärkeämpänä liikenneyhteyksiä pitivät Lahden, Riihimäki-Hyvinkään sekä Satakunnan kauppakamarien alueilla toimivat yritykset.

Liikenneyhteyksien kehittäminen

Yrityksissä korostuu erityisesti nykyisen liikenneinfrastruktuurin ylläpito ja kunnostaminen. Tämä muodostui tärkeimmäksi tekijäksi, kun yritysjohtajat arvioivat liikenneyhteyksien kehittämistarvetta jotta yritysten kilpailukyky parantuisi. Lähes puolet (44 %) yritysjohtajista oli huolestunut liikenneverkkojen kunnosta. Maan eri osien välillä on varsin huomattavia eroja. Keskimääräistä enemmän nykyinen liikenneinfra painottui Kuopion, Hämeen, Länsi-Uusimaan ja Lahden kauppakamarien alueilla toimivien yritysten vastauksissa. Tyytyväisimpiä yrityksiä löytyi Riihimäki-Hyvinkään kauppakamarin alueelta.

Valtateiden ja moottoriteiden rakentamista korostaa noin 40 % yrityksistä. Erityisesti Turun ja Tampereen alueen yritysten vastauksissa näkyy valta- ja moottoriteiden tarve ja ilmeisesti myös suunnitteilla tai rakenteilla olevien tiehankkeisiin kohdistuvat odotukset. Myös Kymenlaaksossa, Etelä-Karjalassa ja Pohjois-Karjalassa toimivista yrityksistä yli puolet katsoo, että aluetta palvelevien valta- tai moottoriteiden rakentamisella on yritysten kilpailukyvyyn parantamiseksi paljon merkitystä.

Oman alueen sisäisen liikenteen kehittämistä piti tarpeellisena noin kolmasosa yritysjohtajista. Monet liikenteen kehittämiskohteista liittyivät työmatkaliikenteen parantamiseen mukaan lukien julkisen liikenteen kehittäminen sekä pysäköintijärjestelyt.

Pääkaupunkiseudulla tuotiin erityisesti esille julkisen liikenteen kehittäminen, länsimetro, Kehä I ja Kehä II jatko. Tampereella mainittiin erikseen bussivuorojen parantaminen ja kaupungin keskustan liikennejärjestelyjen kehittäminen. Turussa ja Oulussa mainittiin kaupungin sisäisen julkisen liikenteen kehittäminen. Alueen sisäiseen liikenteeseen kriittisimmät yritykset löytyvät Lahdesta ja Kuopiosta. Tyytyväisimmät yritykset löytyvät Lapista ja Riihimäki-Hyvinkään alueelta.

Johtopäätöksenä on se, että yrityksissä nähdään tärkeänä, että alueen sisäinen liikenne palvelee nykyistä paremmin työmatkaliikennettä. Tämä korostuu silloin, kun työssäkäyntialueet ovat jatkuvasti laajentuneet. Samalla on syytä todetta, että yrityksissä tuodaan esille myös työmatkakulujen vähennysoikeuden lisääminen. Varsinkin kasvukeskusten ulkopuolella pendelöintialueet ovat jatkuvasti laajentuneet, eikä joukkoliikenne tällaisilla alueilla ole todellinen vaihtoehto työmatkaliikenteen hoitamiseksi.

Liikenneyhteyksien osalta lentoliikenteellä on erityinen merkitys pääkaupunkiseudun ulkopuolisille keskuksille. Kuopion, Oulun, Keski-Suomen, Pohjois-Karjalan ja Tampereen kauppakamarien alueilla toimivat yritykset korostivat keskimääräistä enemmän lentoliikenteen kehittämisen tarvetta. Kehittämistä painotettiin erityisesti kansainvälisissä lentoyhteyksissä Oulussa, Keski-Suomessa ja Tampereella. Itä-Suomessa yritysten huolenaiheena puolestaan olivat kohtuulliset kotimaan lentoyhteydet.

Satamien ja rautatieliikenteen nykyiseen tasoon ollaan ilmeisen tyytyväisiä, koska niiden kehittämisen ei nähty merkittävässä määrin parantavan yritysten kilpailukykyä. Satamien meriliikenteen kehittämistarve korostui Turun ja Satakunnan kauppakamarien alueilla toimivien yritysten vastauksissa.

9.11.2005

Valtiovarainvaliokunnan asunto- ja ympäristöjaostolle

Hallituksen esitys HE 119/2005 vp valtion talousarvioksi vuodelle 2006

KASVUKESKUSTEN ASUNTOTILANNE TYÖMARKKINOIDEN TOIMIVUUDEN KANNALTA

Keskuskauppakamari julkaisi tämän vuoden alussa selvityksen alueiden kilpailukyvästä yritysten näkökulmasta. Selvityksen mukaan yrityksen sijaintipaikan valintaan vaikuttavat eniten markkinoiden läheisyys, yritykselle sopivan työvoiman saatavuus ja liikenneyhteydet. Neljänneksi tärkeimpänä tekijänä yritysjohtajat mainitsevat sen, että alue on kasvukeskus.

Yritysten kannalta asuminen ei ole kaikkein keskeisimpiä sijaintipäätöksiin vaikuttavia tekijöitä. Turvallinen ja viihtyisä elinympäristö on kymmenenneksi merkittävin tekijä ja asuntojen saatavuus ja hintataso tulevat tämän jälkeen. Asuntojen saatavuuteen liittyvät ongelmat tai asuntojen korkea hinta eivät siten ole ensisijaisia yritysten päätöksiin vaikuttavia tekijöitä.

Yritysjohtajilta kysyttiin vielä erikseen mihin toimintaympäristöön vaikuttavaa tekijää tulisi erityisesti kehittää. Yritysjohtajat arvioivat, että tärkein tekijä työntekijöiden houkuttelemiseksi on asuinympäristön turvallisuuteen ja viihtyvyyteen panostaminen.

Asumisen osalta kasvukeskusten ja muiden aluekeskusten välillä on merkittäviä eroja. Asuntojen hintakehityksen eriytyminen maan eri osien välillä vaikeuttaa kasvukeskusten houkuttelevuutta ja vähentää työvoiman kiin-

nostusta liikkua sinne, missä uusia työpaikkoja olisi tarjolla. Myös kasvukeskusten välillä on eroja. Helsingin seudulla kohtuuhintaisten asuntojen saatavuus on korostunut ja Helsingin seudulla asuntotilanne on muita kasvukeskuksia kriittisempi yritysten sijoittumiseen vaikuttava tekijä.

Seuraavassa tuodaan esille eräitä Helsingin seudun asuntotilanteeseen liittyviä tekijöitä, koska alueella on selkeästi omat erityispiirteensä ja Helsingin seudun asuntotilanteen ratkaisemisella on heijastusvaikutuksia laajemmin Suomen talouskehitykseen. Samalla on syytä muistaa, että samoja ongelmia on myös muissa Suomen kasvukeskuksissa.

Helsingin seudun asuntopolitiikan erityispiirteistä

Suomessa asuntojen kalliit hinnat ja korkea vuokrataso ovat ongelma nimenomaan Helsingin seudulla. Kymmenessä vuodessa asuntojen reaali hinnat ovat pääkaupunkiseudulla nousseet 75 %. Helsingin seutuun kuuluvat pääkaupunkiseudun ohella myös kehyskunnat. Vanhojen asuntojen ja tonttien hinnat ovat Helsingin seudulla yli kaksinkertaiset muuhun maahan verrattuna. Erityisesti vuokrien ero muuhun maahan nähden on jatkuvasti kasvamassa.

Alueen asuntotilannetta on yritysten näkökulmasta tarkasteltava kokonaisuutena, vaikka alueen sisällä onkin asumisen suhteen jossakin määrin eroja. Keskuskaupunkamarin selvityksen mukaan neljäsosa Helsingin seudun yritysjohtajista arvioi, että asuntojen saatavuutta pitäisi nopeasti parantaa. Muissa kasvukeskuksissa jonkin verran alle viidesosa yritysjohtajista piti asuntotilanteen parantamista erittäin tarpeellisena.

Alueen elinkeinoelämän kehitys on eläkkeelle siirtyvien ikäluokkien kasvaessa entistäkin riippuvaisempaa sekä muualta Suomesta että ulkomailta tulevasta työvoimasta. Asuntojen saatavuus ja korkeat asumiskustannukset eivät saa muodostua esteeksi Helsingin seudun kehitykselle. Alue on Suomen ainoa kansainvälinen metropolialue, ja tämän vuoksi alueen mahdollisuudet kilpailla muiden eurooppalaisten metropolien kanssa yrityksistä ja niiden työntekijöistä on turvattava.

Asumisen ongelmat korostuvat erityisesti nopean talouskasvun aikana. Elinkeinoelämän pitkäjänteisen kehittymisen kannalta rakentamista ei kuitenkaan tule tarkastella suhdannepoliittisesti vaan osana rakennepoliitikkaa, joka pitkällä aikavälillä varmistaa alueen kilpailukyvyn. On tärkeää, että Helsingin seudun maankäytön ongelmat eivät muodostu alueen talouskasvun rasiitteeksi. Nämä perustelut koskevat luonnollisesti myös muita Suomen kasvukeskuksia.

Helsingin seutu eroaa muista Suomen kasvukeskuksista siinä, että alueen työpaikkarakenne on vahvasti palveluvaltainen. Työpaikoista 83 % on kaupan, yksityisten palveluiden sekä julkisen hallinnon ja hyvinvointipalveluiden aloilla. Palvelualojen kehityksen kannalta asumisen hinta on tärkeä kilpailutekijä. Mikäli asumisen hinta nousee palvelualojen palkanmaksukykyyn nähden liian korkeaksi, rapautuu yritysten kilpailukyky. Asumisen

korkea hintataso on johtamassa palvelutarjontaa suuriin ongelmiin Helsingin seudulla.

Helsingin seudun asema on muuttunut Euroopan unionin laajentuessa. Viron verojärjestelmä ja alhainen hintataso ovat Suomessa haaste erityisesti Helsingin seudulle. Asumiskustannukset ovat yksi kaikkein tärkeimpiä työvoiman sijoittumiseen vaikuttava tekijä.

Jo mahdollisesti ensi vuonna toteutuva työvoiman liikkuvuuden purkaminen luo nykyistä paremmat edellytykset työvoiman siirtymiselle Suomeen. Asuntotarjonta on tällöin tärkeä vetovoimatekijä. Korkea hintataso voi muodostua myös työvoiman liikkuvuuden esteeksi. Tällöin myös uudet työpaikat syntyvät muualle.

Asumisen hinta Helsingin seudulla on jo monissa palvelualan yrityksissä vaikuttanut siihen, että yrityksellä ei ole riittävää maksukykyä uuden työvoiman palkkaamiselle. Sekä julkisten että yksityisten palvelujen saatavuus on lähivuosina uhattuna, ellei hintakehitystä kyetä hillitsemään.

Hinnan ohella ahdas asuminen on ongelma. Asumisväljyys on Helsingin seudulla selvästi alle eurooppalaisen keskitason. Tämän vuoksi Helsingin seudulla tarvitaan erilaisia asuntoja. Erityinen pula on seudulle muuttavalle työvoimalle suunnatuista kohtuuhintaisista vuokra-asunnoista. Esimerkiksi ulkomaalaisten asiantuntijoiden houkuttelemiseksi on huolehdittava siitä, että näille on tarjolla hyvin varustettuja suuria asuntoja.

Osittain asuntojen heikosta saatavuudesta johtuen pendelöinti Helsingin seudulla on hyvin laajaa. Kohtuuhintaisia asuntoja joudutaan hakemaan yhä kauempaa keskusalueiden ulkopuolelta. Yhteiskunnan ja kansalaisten kannalta tarkasteltuna ei ole järkevää, että työmatkat vaativat kohtuuttoman pitkiä aikoja. Liikennejärjestelmien kehittäminen ei yksin riitä, vaan asunnot olisi pyrittävä sijoittamaan samoille alueille työpaikkojen kanssa. Asuntojen ja työpaikkojen sijainti sekä liikenneväylät muodostavat yhdessä kehitettävän kokonaisuuden.

Keskeisiä keinoja asuntotuotannon lisäämiseksi ovat maankäytön suunnittelun ja kaavoituksen tehostaminen. Tonttivarannon lisääminen hillitsee tehokkaasti asumiskustannusten nousua. Kuntien omalla maanhankinnalla ja aktiivisella tonttipolitiikalla turvataan tonttien riittävää tarjontaa erilaisissa suhdannetilanteissa. Nykyinen lainsäädäntö tarjoaa kunnille runsaasti keinoja huolehtia riittävästä tonttivarannosta.

Kaikkien kasvukeskusten on sitouduttava pitkäjänteisesti asuntotarjonnan kasvattamiseen niin, ettei maan hintaa nosteta kuntien omilla toimenpiteillä. Helsingin seudun kaavoitettu asuntotonttivaranto on suurelta osin pirstoutunut tehokkaan rakentamisen kannalta liian pieniin yksiköihin tai palveluinfrastruktuurin ulkopuolelle.

Valtio ja Helsingin seudun kunnat sopivat yhteistoiminta-asiakirjassa vuonna 2000 toimenpiteistä asuntorakentamiseen käytettävissä olevan rakensukelpoisen maan tarjonnan lisäämiseksi. Tämän asiakirjan toteuttaminen

ei ole sujunut riittävän nopeasti. Suurimman ongelman muodostaa valtion omistamien maiden saaminen asuntokäyttöön.

Kaikissa kasvukeskuksissa kaavoitusta on nopeutettava ja tehostettava esimerkiksi säätämällä kaavoitukselle maksimiaika ja lisäämällä tuomioistuinten resursseja valitusten käsittelyn nopeuttamiseksi. Kuntien omia kaavoitusprosesseja on tehostettava ja vähennettävä rakentamiseen liittyvää byrokratiaa.

Asuntotilannetta voidaan parantaa ja rakentamista tehostaa myös kehittämällä uusia toimintamalleja kuten esimerkiksi kuntien ja yritysten kumppanuutta. Asuntorakentamisen tehokkuutta voidaan nostaa toteuttamalla yksittäisiä tontteja suurempia aluekokonaisuuksia kumppanuushankkeina, joissa kunnat ja yritykset suunnittelevat ja toteuttavat asunto-, työpaikka- ja palvelurakentamisen yhteistyössä. Tämä merkitsisi uuden tyyppisen aluerakentamisen ottamista käyttöön.

Kokonaisten alueiden ja niiden palvelurakentamisen suunnittelu ja toteutus yhdellä kertaa tuottaa huomattavia kustannussäästöjä ja lyhentää toteutus-aikatauluja. Liikenneyhteyksien kehittämisen ja asuntorakentamisen on tuettava toisiaan. Erityisen tärkeää on pyrkiä kokonaisten alueiden tehokkaan toteuttamiseen uusien liikenneväylien vaikutusalueilla.

Helsingin seudun ja muiden kasvukeskusten asuntotuotanto on mitoitettava alueen kasvuedellytysten mukaisesti niin, ettei asuntojen hintataso estä työpaikkojen perustamista tai yritysten investointeja seudulle. Tarjonnan lisääminen on tärkeää sekä uuden työvoiman rekrytoinnin että hintatason kurissa pitämisen kannalta.

10.11.2005

Sivistysvaliokunnalle

HALLITUKSEN ESITYS LAIKSI OIKEUDESTA KORKEAKOULUISSA TEHTYIHIN KEKSINTÖIHIN (HE 259/2004)

Yleiset kommentit lausunnon aihepiiristä

Keskuskauppakamari ei pidä ehdotettua lakia elinkeinoelämän näkökulmasta kovin tarpeellisena. Vapaan tutkimuksen osalta ehdotukseen ei juuri sisälly muutoksia verrattuna vallitsevaan tilanteeseen. Toisaalta tilaustutkimuksissa, jotka lain terminologiassa kuuluvat sopimustutkimuksen ryhmään, on lähtökohtaisesti olemassa sopimus, jossa voidaan ottaa huomioon kyseiseen tutkimus-hankkeeseen liittyvät menettelytavat.

Tutkimusrahoituksessa on tapahtunut 1980-luvun puolivälistä tähän päivään merkittävä muutos. Kun ulkopuolisen rahoituksen osuus yliopistojen rahoituksesta vuonna 1985 oli noin 8 %, oli vastaava luku vuonna 2002 jo noin 37 %. Yritysten myöntämä rahoitus alkaa erityisesti teknillisillä ja luonnontieteellisillä aloilla olla tärkeä tutkimuksen rahoitusmuoto. Mainittu

kehitystrendi huomioon ottaen Keskuskauppakamari katsoo, että esityksen vaikutuksia arvioitaessa olisi tullut arvioida vaikutuksia myös elinkeinoelämän eikä pelkästään korkeakoulujen ja ammattikorkeakoulujen henkilöstön ja tutkijoiden kannalta.

Keksintöjen kaupallinen hyödyntäminen on suomalaisen innovaatiotoiminnan suurimpia ongelmia. Yritysten ja yliopistojen välisen toiminnan helpottaminen on esityksessä jätetty osin puolitiehen muun muassa jättämällä tekijänoikeussäätely pois tämän lain piiristä.

Lakiteknisesti esitys on sikäli puutteellinen, että sitä on luettava kokonaisuutena, koska pykälät eivät kaikin osin vastaa perusteluissa kerrottua esitykselle tarkoitettua sisältöä.

Yksityiskohtaiset kommentit

3 ja 7 §; Määritelmät ja sopimisoikeudet

Yritysten kannalta on keskeistä, että oikeudet keksintöihin ovat riidattomasti todennettavissa ja ennakoitavissa. Lakiehdotuksen pykälistä ei ilmene edelleen voimaan jäävä sopimusvapaus tilaustutkimusten osalta. Mahdollisuus sopia oikeuksista etukäteen esimerkiksi tilaajayrityksen ja yliopiston välillä on kirjattu perusteluihin, mutta selvyyden vuoksi asian olisi voinut mainita myös 7 §:n tekstissä.

Sopimuksellisiin vaihtoehtoihin olisi ollut syytä antaa muutamia esimerkkejä tavoista, joilla oikeuksista voidaan tämän esityksen mukaan sopia. Nyt perusteluissa esitetty melko laaja arvio ennakolta sopimisen mahdollisuuksista jättää paljon muodostuvan käytännön varaan.

9 §; Korvaukset

Keksintöihin liittyviin oikeuksiin ajateltu ”yhden luukun periaate”, jota esityksellä tavoitellaan ei täysin toteudu. Tilanteessa, jossa korkeakoulu voi ottaa itselleen 7 §:n mukaisesti oikeudet keksintöön, sopimuksella ei voida kuitenkaan ennakolta rajoittaa kyseisen keksijän oikeutta korvaukseen. Arvon määrittäminen on usein hyvin pitkä prosessi, jolloin erityisesti tilaustutkimuksissa merkittävät taloudelliset vaikutukset voivat olla avoinna liian pitkään.

11.11.2005

Hallintovaliokunnalle

VALTIONEUVOSTON 13.10.2005 HYVÄKSYMÄ LISSABONIN STRATEGIAN KASVUN JA TYÖLLISYYDEN PARANTAMISEKSI MUKAINEN SUOMEN KANSALLINEN TOIMENPIDEOHJELMA 2005-2008 (E 88/2005 VP)

Hallintovaliokunnan alaan liittyviä asioita hallituksen toimenpideohjelmassa ovat erityisesti EU:n rakennerahastojen käyttö toimenpideohjelman tukena sekä kunta- ja palvelurakennemuutos. Näiden osalta todetaan seuraavaa.

EU:n rakennerahastojen käytöstä

Suomessa harjoitettavan alue- ja rakennepolitiikan keskeiseksi tavoitteeksi on yritysten näkökulmasta asetettava alueiden kilpailukyyn turvaaminen. Yritystoiminta on alueiden kehityksen kannalta avainasemassa. Yritysvetoinen talouskehitys on avain heikoimminkin kehittyneiden alueiden talouskasvun ja työllisyyden edistämiseen. Vain taloudellisesti kannattavat yritykset voivat luoda talouskasvua ja voivat luoda myös kaivattuja työpaikkoja.

Suomen eri osissa alueiden kehittämistarpeet ja kehitysmahdollisuudet näyttävät yritysten näkökulmasta hyvin erilaisilta. Tämän vuoksi kunkin alueen yritysten näkemykset on otettava huomioon, jotta alue- ja rakennepolitiikan toimenpiteet kyetään parhaiten ohjaamaan juuri kyseisen alueen yritysten tarpeisiin.

EU:n alue- ja rakennepolitiikalla ja kansallisella politiikalla on oltava yhdensuuntaiset tavoitteet. EU:n rakennerahastojen käytössä on kyettävä yhdistämään Euroopan unionin taloudellista kilpailukykyä, Suomen kansallista kilpailukykyä ja lisäksi vielä Suomen alueiden kilpailukykyä tukevat toimenpiteet. Tämä asettaa valmisteilla olevalle EU:n alue- ja rakennepolitiikan kansalliselle viitekehitykselle suuria haasteita. Lissabonia koskevassa Suomen kansallisessa toimenpideohjelmassa tulee selkeästi ilmaista mitä tavoitteita EU:n rakennerahastojen käytölle halutaan asettaa. Euroopan unionin, Suomen ja alueiden kilpailukyky muodostavat kokonaisuuden, jossa alue- ja rakennepolitiikan kansallisen viitekehityksen on tuettava sekä Lissabonin tavoitteiden toteuttamista että Suomen ja sen alueiden kehittämistä houkuttelevana investointi- ja työskentely-ympäristönä.

Kansallisessa strategiassa on erityisesti painotettava yritystoimintaa ja yrittäjyyttä, osaamista ja työllisyyttä sekä kilpailukykyistä toimintaympäristöä. Näillä pyritään mm. teknologisen tason, innovaatiotoiminnan, alueellisen kilpailukyyn vahvistamiseen sekä työllisyyden ja osaavan työvoiman saatuuden edistämiseen. Myös Suomen eri alueiden saavutettavuuteen on kiinnitettävä huomiota. Kansallisen alue- ja rakennepolitiikan strategian ja Lissabonin strategian yhdensuuntaisuutta tulisi korostaa valtioneuvoston Lissabonin strategiaa koskevassa toimenpideohjelmassa.

Yritysten näkökulmasta Suomen eri alueiden erot ovat merkittäviä. Tämän vuoksi on EU:n rakennerahastojen tarjottava riittävän väljät puitteet jotta

alueelliset kilpailukykyyn vaikuttavat tekijät voidaan alueellisesti ottaa huomioon. Alue- ja rakennepolitiikkaan käytettävissä olevat yhä niukkenevat resurssit onkin suunnattava juuri niihin toimenpiteisiin, joita alueen yritykset pitävät omalla alueellaan keskeisimpinä. Tämä voidaan turvata tiiviillä alueen yritysten ja viranomaisten yhteistyöllä.

EU:n rahoituskehysten uudistaminen merkitsee Suomen saaman EU:lta alue- ja rakennepolitiikkaan käytettävissä olevan rahoituksen vähenemistä. Tämä korostaa kansallisten toimenpiteiden merkitystä. Tämä korostaa sitä, että yksinomaan kansalliseen rahoitukseen perustuvien alue- ja rakennepoliittisten toimenpiteiden on oltava tavoitteiltaan yhdensuuntaisia Lissabonin strategiaa ja alueiden kilpailukykyä tukevien toimenpiteiden kanssa.

Kunta- ja palvelurakenneuudistus

Kunta- ja palvelurakenneuudistuksella on suuri merkitys koko suomalaiselle yhteiskunnalle ja sen kilpailukykyyn vahvistamiselle. Yritystoiminnan suotuisien edellytysten varmistumiseksi on kunnan taloudellisen toimintakyvyn oltava kunnossa. Uudistus tarvitaan jotta kunnat selviytyisivät niiden toimintaympäristössä parhaillaan käynnissä olevista laajoista taloutta ja väestörakennetta koskevista muutoksista. Uudistus tulee toteuttaa siten, että nykyisin kuntien vastuulla olevat palvelut saavat riittävän vahvan rakenteellisen ja taloudellisen perustan palveluiden järjestämisen ja tuottamisen turvaamiseksi tulevaisuudessa.

Uudistuksen keskeisin kysymys on se, miten julkiset palvelut tuotetaan. Kuntien vastuulla nykyisin olevien julkisten palveluiden järjestämisvastuu voidaan edelleen pääsääntöisesti säilyttää kunnilla. Ei kuitenkaan ole syytä sulkea pois mahdollisuutta kuntien vastuulla olevien palveluiden karsimiseen.

Kuntien palveluiden kehittämistä koskevat toimenpiteet on toteutettava riippumatta siitä, millaiseen hallinnolliseen ratkaisuun uudistuksessa päädytään. Hallinnolliset ratkaisut on toteutettava yksinkertaistamalla nykyistä hallintojärjestelmää ja välttämällä uusien hallinnollisten tasojen luomista.

Kilpailun lisääminen kuntapalveluissa on uudistuksen avainkysymys. Kuntien järjestämisvastuun piiriin kuuluvien palveluiden tarjonta tulee avata jatkossa huomattavasti nykyistä laajemmin kilpailulle. Kuntien tulee palvelutuotantoa kehittäessään hyödyntää yksityisen sektorin osaamista ja innovatiivisuutta. Yksityiseen tarjontaan perustuvien markkinoiden kehittyminen on tärkeää palvelutuotannon monipuolistamiseksi.

Markkinaehtoinen palvelutuotanto voidaan varmistaa ottamalla käyttöön kuntien vastuulla olevissa palveluissa tilaaja-tuottaja -malli. Uudistusta toteutettaessa on myös huolehdittava todellisten palvelumarkkinoiden kehittymisestä. Kunta-asiakkailta on oltava todelliset valintamahdollisuudet eri palvelutarjoajien välillä.

Kilpailun toteuttaminen edellyttää, että julkiset organisaatiot jaetaan toisaalta palvelun järjestäviin ja rahoittaviin tilaajiin ja toisaalta palvelun tarjoaviin

tuottajiin. Näin luodaan kuntiin sekä palvelutuotannon kilpailuttamisen osaava ja hallitseva hankintaorganisaatio että yksityisten palvelun tarjoajien kanssa vertailukelpoinen toimintamalli. Kuntien oma tuotanto on järjestettävä osakeyhtiömuotoiseksi.

Kunta- ja palvelurakennemuutoksen yhteydessä on lisäksi arvioitava myös muiden kuin sosiaali- ja terveystoimen, opetus- ja kulttuuritoimen ja teknisen toimen nykyistä tehokkaampi järjestäminen. Julkisen sektorin yrityspalveluiden tehostaminen ei ole järkevää toteuttaa ilman, että kuntien elinkeinopalvelut otetaan osaksi uudistusta.

Yksityisen sektorin tarjoamat palveluratkaisut voivat luoda uusia toimintamahdollisuuksia. Yksityisen ja julkisen sektorin yhteistyö (public-private partnership) on todellinen vaihtoehto palvelutuotannon järjestämisessä.

23.11.2005

Valtiovarainvaliokunnan verojaostolle

HE 193/2005: TVL:N JA EVL:N MUUTTAMINEN

Esityksen taustalla on yritysjärjestelydirektiivin muutos.

Tässä yhteydessä EVL 52c §:ään tulee ottaa säännökset osittaisjakautumisesta, koska myös tämä vaatimus sisältyy yritysjärjestelydirektiivin muutokseen. Tätä yrityksille tärkeää muutosta ei tule lykätä myöhempään ajankohtaan, vaikka direktiivi sen sallii. Mahdollisuus osittaisjakautumiseen on yrityksille tärkeää lähinnä muista kuin verotuksellisista syistä.

Veronkiertosäännöksen sanamuotoa ehdotetaan tarkistettavaksi. Säännös on ollut nykyisessä muodossaan voimassa 10 vuotta, ja soveltamisala on hahmottunut oikeuskäytännössä. Ehdotettu sanamuoto voi tuoda uusia rajanveto-ongelmia, vaikka hallituksen esityksen perusteluissa todetaan, että muutos ei käytännössä juurikaan lisänne säännöksen soveltamistapauksia.

Uusien tulkintaongelmien välttämiseksi säännöksen sanamuoto on säilytettävä nykyisellään. Mikäli sitä kuitenkin muutetaan, valiokunnan mietintöön on syytä sisällyttää lausuma siitä, että muutoksella ei ole tarkoitus muuttaa miltään osin nykyistä käytäntöä.

25.11.2005

Hallintovaliokunnalle

VNS 2/2005 VP KESKUS-, ALUE- JA PAIKALLISHALLINNON TOIMIVUUNDESTA JA KEHITTÄMISTARPEISTA – PAREMPAA PALVELUA, TEHOKKAAMPAA HALLINTOA SEKÄ KUNTA- JA PALVELURAKENNEUUDISTUS -MALLIEN ARVIOINTI

Hallinnon uudistustyössä korostuu kunta- ja palvelurakennemuutoksen laaja merkitys suomalaiselle yhteiskunnalle. Uudistus on välttämätön, koska erityisesti kuntien toimintaympäristössä toteutetaan parhaillaan laajoja kuntien taloutta ja väestörakennetta koskevia muutoksia. Elinkeinoelämän kannalta kunnan taloudellisen toimintakyvyn on oltava kunnossa, jotta varmistetaan yrityksille suotuisat toimintaedellytykset.

Uudistukset tulee toteuttaa siten, että nykyisin kuntien järjestämisvastuulla olevat palvelut saavat riittävän vahvan rakenteellisen ja taloudellisen perustan. Riippumatta siitä, mikä taho tuottaa palvelut on uudistusten tavoitteena oltava palveluiden korkean laadun, vaikuttavuuden ja saavutettavuuden turvaaminen. Palvelut on tuotettava tehokkaasti ja taloudellisesti. Palveluiden tuottamisessa on hyödynnettävä kehittyvän teknologian luomat mahdollisuudet.

Hallinnolliset ratkaisut on toteutettava byrokratiaa vähentämällä, siis yksinkertaistamalla nykyistä hallintojärjestelmää ja välttämällä uusien hallintotasojen ja toimielimien luomista.

Kunta- ja palvelurakennemuutoksen keskeisin kysymys on se, miten julkiset palvelut järjestetään ja tuotetaan. Julkisten palveluiden määrää on välttämätöntä vähentää kuntien menojen pienentämiseksi.

Kuntien järjestämisvastuulla olevien palveluiden tarjonta tulee avata jatkossa huomattavasti nykyistä laajemmin kilpailulle. Kuntapalveluja kehitettäessä on tärkeää hyödyntää yksityisen sektorin osaamista ja innovatiivisuutta. Yksityiseen tarjontaan perustuvien markkinoiden kehittyminen on tärkeää palvelutuotannon monipuolistamiseksi.

Markkinaehtoinen palvelutuotanto on varmistettava ottamalla käyttöön kuntien järjestämisvastuulla olevissa palveluissa tilaaja-tuottaja -malli. Kunta-asiakkailta on oltava todelliset valintamahdollisuudet eri palvelutarjoajien välillä.

Riippumatta siitä, millä muutosmallilla kuntarakennetta kehitetään, tulee julkiset organisaatiot jakaa tilaajiin, jotka järjestävät ja rahoittavat palvelun sekä tuottajiin, jotka tarjoavat palvelun. Näin luodaan kuntiin palvelutuotannon kilpailuttamisen osaava ja hallitseva hankintaorganisaatio.

Kuntien oma tuotanto on järjestettävä yhtiömuotoiseksi liikelaitosten sijaan. Kunnan omistaman yhtiön toiminta ei saa vääristää kilpailua. Uudistusten jälkeen palveluiden tuottajina olisivat kuntien omien palveluyhtiöiden rin-

nalla yksityisen ja eräillä aloilla kolmannen sektorin palvelutarjoajat. Käyttöön otettavien tuotantomallien on lisättävä tehokkuutta palvelutuotannossa. Julkisen ja yksityisen sektorin toiminnan päällekkäisyydet monella sektorilla on poistettava.

Kunta- ja palvelurakennemuutoksen yhteydessä on arvioitava, miten järjestetään nykyistä tehokkaammin sosiaali- ja terveystoimen, opetus- ja kulttuuritoimen ja teknisen toimen ohella kunnan talous- ja tietohallinto sekä henkilöstöhallinto ja viestintä. Elinkeinopolitiikan järjestelyt on selvitettävä eri muutosmalleissa.

Yksityisen sektorin tarjoamilla palveluratkaisuilla voidaan luoda uusia toimintamahdollisuuksia ja lisätä palvelutuotannon tehokkuutta. Yksityisen ja julkisen sektorin yhteistyö (public-private partnership) on tärkeä vaihtoehto palvelutuotannon järjestämisessä.

KESKUSKAUPPAKAMARIN SELVITYKSIÄ

25.1.2005

ALUEIDEN KILPAILUKYKY -SELVITYS

Runsaas enemmistö (62%) Keskuskauppakamarin selvitykseen vastanneista yritysjohtajista katsoo, että tietoliikenneyhteyksien kehittäminen on tärkein yksittäinen tekijä yrityksen kilpailukykyyn parantamiseksi. Tärkeimmät yrityksen sijaintiin vaikuttavat tekijät ovat markkinoiden läheisyys, työvoiman saatavuus ja liikenneyhteydet.

Lähes puolet Keskuskauppakamarin Alueiden kilpailukyky -selvitykseen vastanneista yrityksistä arvioi, että markkinoiden läheisyys on tärkein yrityksen sijaintipaikan valintaan vaikuttava tekijä. Myös yritykselle sopivan työvoiman saatavuus vaikuttaa paljon tai erittäin paljon yrityksen sijoittumiseen.

Arviot sopivan työvoiman saatavuuden merkityksestä sijaintipaikkapäätökseen ovat hieman laskeneet vuoteen 2002 verrattuna. Tosin Espoon, Helsingin ja Tampereen kauppakamari-alueiden yrityksistä lähes puolet katsoo, että sopivan työvoiman saatavuus on avaintekijä yrityksen sijoittumisen kannalta.

Kolmanneksi tärkeimmäksi yrityksen sijaintiin vaikuttavaksi tekijäksi yritykset ilmoittavat hyvät liikenneyhteydet. Yrityksen sijaintipaikkapäätökseen vaikuttaa myös se, onko alue kasvukeskus.

Vauhtia laajakaistaan ja liikenneväylähankkeisiin

Suomalaiset yritysjohtajat kaipaavat kiireistä panostusta tietoliikenneyhteyksien kehittämiseen. Yrityksissä toivotaan nykyistä nopeampia, edullisempia ja luotettavampia tietoliikenneyhteyksiä. Erityisen tärkeää tietoliikenneverkkojen kehittäminen on kansainvälisillä markkinoilla toimiville yrityksille.

Liikenneväylien kunto huolestuttaa yritysjohtajia. Runsaas 40 prosenttia vastaajista katsoo, että yrityksen kilpailukyky kärsii, ellei liikenneinfrastruktuuriin panosteta. Lentoliikenteen kehittämistä toivottiin erityisesti maakuntakeskuksissa.

Yritysjohtajat arvioivat myös elämisen laatuun vaikuttavien tekijöiden kehittämistarpeita omalla alueellaan. Eniten yrityksissä toivotaan terveydenhuollon kehittämistä.

Alihankintayhteistyölle kiitosta

Lähes joka kolmas vastaaja ilmoitti alihankintayhteistyön alueella toimivan hyvin tai erittäin hyvin. Tyytyväisten määrä on noussut selvästi edelliseen tutkimukseen verrattuna.

Runsaas 80 prosenttia yritysjohtajista arvioi alueen liiketoimintaosaamisen hyväksi. Tutkimuksessa selvitettiin myös keinoja, joiden avulla yritykset voisivat kehittää liiketoimintaosaamistaan. Eniten kannatettiin johtamiskoulu-

tuksen lisäämistä, yritysysteistyön kehittämistä sekä kielitaidon parantamista.

Kansainvälistymispalveluissa parantamisen varaa

Yritykset arvioivat, että julkisrahoitteisten organisaatioiden tarjoamat kansainvälistymispalvelut eivät juurikaan ole parantuneet. Palveluja ei myöskään tunneta riittävästi. Parhaat arviot yritysjohtajat antavat TE-keskuksille. Vajaa kolmannes yrityksistä katsoo, että alueen TE-keskus on tukenut yrityksen kansainvälistymistä hyvin tai erittäin hyvin.

Väestön keskittymiskehitys luonnollista

Enemmistö yritysjohtajista arvioi, että sisäinen muuttoliike on luonnollista. Yritykset toivovat edelleen, että julkinen valta ohjaisi väestön keskittymiskehitystä. Tärkeimmiksi julkisen vallan ohjauskeinoiksi yritykset arvioivat työnantajamaksujen alentamisen (63 %) ja verohelpotukset (47 %). Yritysjohtajat kannattavat myös liikenneyhteyksien kehittämistä ja työmatkakulujen vähennysoikeutta.

Keskuskauppakamari selvitti yritysten kilpailukykyyn ja sijaintipäätöksiin vaikuttavia alueellisia tekijöitä kolmatta kertaa. Selvitykseen vastasi 1120 yritysjohtajaa loka-marraskuussa 2004. Edellisen kerran kilpailukykyyn vaikuttavia alueellisia tekijöitä selvitettiin vuosina 2000 ja 2002

28.4.2005

Euroalueen taloustutkain 1/2005

EUROOPAN TALOUSKASVU UHKAA JÄÄDÄ HITAAKSI - SISÄMARKKINOIDEN KEHITYS KÄÄNNETTÄVÄ OIKEAAN SUUNTAAN

Maailmantalouden huippuvuodesta huolimatta Euroopan talouskasvu jäi hitaaksi vuonna 2004. Maailmantalouden kasvu on hidastumassa vuonna 2005, mutta pysynee pitkän aikavälin keskiarvoaan nopeampana. Öljyn ja monien muiden raaka-aineiden hinnannousu on vaimentanut kasvuodotuksia ja nostanut inflaatio-odotuksia. Euroopassa kasvu jää hitaaksi.

Euroopan kasvun perusta on hyvin toimivat sisämarkkinat. Toimivat hyödykkeiden ja palveluiden sisämarkkinat nostavat Euroopan kasvupotentiaalia. Viime vuosina sisämarkkinoiden kehitys on hidastunut ja käänntynyt väärään suuntaan. Toimeenpanemattomien sisämarkkinadirektiivien osuus nousi viime vuonna EU15-alueella korkeimmalle tasolle sitten vuoden 2000.

Vakaus- ja kasvusopimuksen vesittäminen perusteetonta

Eurooppa-neuvosto hyväksyi maaliskuisessa kokouksessaan Ecofin-neuvoston selvityksen vakaus- ja kasvusopimuksen täytäntöönpanon tehostamisesta. Sopimuksen keskipitkän aikavälin tavoitteesta ei luovuttu, eikä

sopimuksen ankkureita, alijäämän kolmen prosentin viitearvoa ja julkisen velan 60 prosentin BKT suhdetta irrotettu.

Sopimukseen kirjattiin kuitenkin useita eriä, jotka vaikuttavat joko sopeutumisuuden tai alijäämän määrittelyyn. Nykyisessä muodossaan sopimuksella asetetut tavoitteet, yksinkertaisuus ja tasapuolisuus eivät toteudu. Jäsenmaiden ja EU-viranomaisten ulkopuolisten tahojen rooli tulee jatkossa korostumaan julkistalouksien rahoituksen kestävyuden arvioinnissa. Kasvavat erot velanhoitokustannuksissa tuovat kuria julkistalouksiin.

Latvia ja Luxemburg menestysindikaattorin kärjessä

Keskuskauppakamarin menestysindikaattorin perusteella vuoden 2004 menestyneimmät taloudet olivat Latvia, Luxemburg, Irlanti ja Viro. Suomi nousi vuoden 2003 seitsemänneltä sijalta viidenneksi. Baltian maissa sekä BKT:n että investointien kasvu oli nopeaa. Luxemburgissa sijoitusta nostaa talouden vakaus ja Irlannissa vahva BKT:n sekä työllisyyden kasvu.

Suomen parantunut sijoitus perustuu korkeaan vakausindikaattorin arvoon. Suomi sijoittui tällä indikaattorilla kolmanneksi Luxemburgin ja Ruotsin jälkeen. Suomen julkinen ylijäämä oli vuonna 2004 vertailujoukon toiseksi suurin. Vaihtotaseen ylijäämä ja valtion velan taso nostivat myös osaltaan vakausindikaattorin arvoa. Kasvuindikaattorilla Suomi sijoittui sijalle 16. Investoinnit ovat Suomessa kasvaneet vain marginaalisesti vertailujoukkoa nopeammin, kun taas työllisyys on kehittynyt vertailujoukkoa heikommin. Vertailujoukkoa aavistuksen nopeampi BKT:n kasvu ei riittänyt nostamaan indikaattorin arvoa.

15.6.2005

SUOMALAISYRITYSTEN NÄKEMYKSIÄ BALTIAN MAIDEN JA PUOLAN MARKKINOISTA

Yhteenveto

Viro on selvityksen maista tärkein markkina-alue suomalaisyrityksille. Vastaajista 57 prosenttia piti Viroa tärkeimpänä ja 26 prosenttia toiseksi tärkeimpänä markkinana. Latvia ja Puola arvioitiin yhtä tärkeiksi ja Liettua hieman näitä vähemmän tärkeäksi markkinaksi.

Viron, Latvian, Liettuan ja Puolan liiketoimintaympäristöt ovat parantuneet vuosien 2001 ja 2002 selvityksien jälkeen. Parhaan kouluarvosanan sai Viro, 7,56 (2001 7,15). Latvian ja Liettuan arvosanat nousivat 7,04 (2002 Latvia 6,50 Liettua 6,48) ja Puolan 6,89 (2001 6,59). Liiketoimintaympäristöjä verrattiin Suomeen, jolle annettiin arvosanaksi 9.

Viidennes vastaajista arvioi kaupankäyntikulttuurin parantuneen Virossa viimeisien vuosien aikana. Byrokratia on vähentynyt, ja talouden kasvu sekä EU-jäsenyys ovat lisänneet markkinan kiinnostavuutta. EU-jäsenyys ja kaupankäyntikulttuurin paraneminen nostettiin Latvian kohdalla tärkeimmiksi

myönteisiksi kehityspiirteiksi. Lähes puolet vastaajista piti EU-jäsenyyttä Liettuan tärkeimpänä kehityksenä. Myös kuljetus ja logistiikka sekä talouden kasvu nostettiin esiin. Puolassa neljännes vastaajista nosti EU-jäsenyyden tärkeimmäksi muutokseksi. Byrokratia on Puolassa vähentynyt ja yrityskulttuuri on parantunut.

Viron markkinoiden suurimmiksi ongelmiksi nähtiin (alhainen) hintataso ja ostovoiman vähäisyys. Latviassa ongelmina pidettiin kielitaidon puutetta, hintatasoa ja kauppatapoja. Liettuan osalta vastaajat kokivat kauppatavat, hintatason ja kiristyvän kilpailun ongelmallisiksi. Puolassa suurimmiksi ongelmiksi koettiin kauppatavat, rahoitusongelmat ja byrokratia. Viranomaisten toiminta on parantunut vuosien 2001 ja 2002 selvityksien jälkeen kaikilla aloilla. Suurin parannus on tapahtunut tulli- ja rajaviranomaisten toiminnassa sekä tarkastus- ja sertifiointi viranomaisten toiminnassa.

Viron, Latvian, Liettuan ja varsinkin Puolan merkityksen odotetaan seuraavan viiden vuoden aikana kasvavan merkittävästi. Yritykset reagoivat markkinoiden merkityksen kasvuun lisäämällä vientiä alueelle, perustamalla markkinoille tytäryrityksiä ja liittoutumalla paikallisten toimijoiden kanssa. Lähes kolmannes vastaajista on investoinut Viroon viimeisen 12 kuukauden aikana. Latviaan on investoinut 19 prosenttia, Liettuaan 16 prosenttia ja Puolaan 23 prosenttia vastaajista. Seuraavan 12 kuukauden aikana Viroon investoi 24 prosenttia vastaajista, Latviaan 19 prosenttia, Liettuaan 11 ja Puolaan 20 prosenttia vastaajista.

18.10.2005

EUROALUEEN TALOUSTUTKAIN 2/2005

Yleinen taloustilanne

Maailmantalouden näkymät ovat säilyneet verrattain hyvinä vuoden 2005 loppukuukausina, vaikkakin kasvuvauhti on hieman hiipumassa. Matalat korot tukevat maailmantalouden kasvua. Aasiassa ja kehittyvässä talouksissa kasvu jatkuu vahvana maailmantalouden kasvun hienoisesta hiipumisesta huolimatta. Öljyn ja muiden raaka-aineiden hintojen voimakas nousu vaimentaa osaltaan kasvuodotuksia ja nostaa inflaatio-odotuksia maailmantaloudessa.

Raakaöljyn hinta on kaksinkertaistunut vuodessa ja pysynyt jo pitkään yli kuudessakymmenessä dollarissa. Raakaöljyn reaalin hinta lähestyy öljykriisin aikaista huippua. Raakaöljyn hinnannousun syyt ovat öljykriiseistä poiketen voimakkaasti kasvaneessa kysynnässä. Viime kuukausien hirmumyrskyjen vaikutukset öljyntuotantoon tulevat jäämään väliaikaisiksi. Myönteisen yleisen talouskehityksen riskeinä pysyvät korkeat raaka-aineiden hinnat ja Yhdysvaltojen talouden epätasapainottomuudet.

Euroalueen ja USA:n suhdanteet

Myös euroalueen teollisuuden suhdannehuippu ohitettiin vuoden 2004 lopulla, jonka jälkeen teollisuuden luottamusindikaattorin laski heinäkuuhun saakka. Euroalueen talouden ja erityisesti viennin näkymiä parantaa euron heikkeneminen suhteessa dollariin. Talouskasvu jää kuitenkin puolentoista prosentin tuntumaan. EU25:ssa kasvu jatkuu euroaluetta nopeampana ja yltää kuluvana vuonna noin kahteen prosenttiin. Nopeimpaan kasvuun yltyvät EU:n uudet jäsenmaat sekä Irlanti ja Luxemburg.

Suomen pudottaa kärkijoukosta metsäteollisuuden työselkkauksesta aiheutunut noin prosenttiyksikön kasvun hidastuminen. Hitaimmaksi talouskasvu jää suurimmissa jäsenmaissa ja erityisesti Saksassa. Saksan talouskasvu jää alle prosenttiin, eikä poliittinen epävarmuus anna syytä optimismiin, vaikkakin vientisektorin kilpailukyky on parantunut.

Italia

Rahapolitiikka

Euroopan keskuspankki on pitänyt ohjauskorkonsa ennallaan 2.0 prosentissa vuoden 2003 kesäkuusta lähtien. Raakaöljyn hinnannousu ja kasvava likviditeetti ovat kuitenkin lisänneet inflaation nopeutumisen riskiä euroalueella. Yhdysvaltain keskuspankki FED on jatkanut vähittäistä ohjauskorkojen nostoaan. Syyskuun lopulla korkoa nostettiin 0.25 prosenttiyksikköä 3.75 prosenttiin. Korkoa on nostettu vuoden alusta 1.5 prosenttiyksikköä. Yhdysvalloissa korkojen vähittäistä nostoa tullaan jatkamaan. Pitkät korot ovat Yhdysvalloissa edelleen vuoden 2001 taantumaa alemmalla tasolla. Yhdysvaltojen keskuspankin pääjohtajan, Alan Greenspanin, kausi pääjohtajana päättyy 31.1.2006. Seuraajan valinta tulee lisäämään epävarmuutta rahitusmarkkinoilla.

Finanssipolitiikka

Julkistalouksien kriisi syvenee euroalueella vuonna 2005. Ennakkotietojen mukaan kahdestatoista jäsenmaasta viidessä alijäämä nousee kolmeen prosenttiin bruttokansantuotteesta tai sen yli. Euroalueen julkistalouden alijäämä on ennusteiden mukaan 2.6 prosenttia suhteessa bkt:seen (vuonna 2004 2.7 %). Euroalueen maista ainoastaan Suomessa päästään ylijäämään ja Espanjassa tasapainoon. Suurin alijäämä on Portugalissa (-4.9) ja Kreikassa (-4.5). Italian ja Saksan alijäämät pysyivät yli kolmessa prosentissa, Ranska saattaa yltyä vain kolmen prosentin alijäämään, mutta tulee ylittämään kolmen prosentin rajan taas vuonna 2006.

Italian ja Ranskan lähestyvät vuosien 2006 ja 2007 vaalit johtavat siihen, ettei kummassakaan maassa tulla lähtemään voimakkaisiin toimiin julkisen sektorin tervehtymiseksi.

Veropolitiikka

Isot veroratkaisut vielä mahdollisia

Pääministeri Matti Vanhasen hallitus ilmoitti viime marraskuussa tulopoliittisen ratkaisun yhteydessä, että hallitus ei tule tekemään yritys- ja pääoma-verouudistuksen jälkeen enää tämän vaalikauden aikana isoja rakenteellisia verouudistuksia. Ansiotulojen veroperusteiden keventämistä sen sijaan jatketaan aina vuoteen 2007 asti.

Kuluvan vaalikauden aikana toteutetut ja vielä tehtävät ansiotulojen veroperusteiden kevennykset nousevat yhteensä reiluun 2,8 miljardiin euroon. Tämä on samaa suuruusluokkaa kuin kahden edellisen Lipposen hallituksen aikaansaannokset. Ylin valtionverotuksen marginaaliveroprosentti alenee vaalikauden aikana neljä prosenttiyksikköä. Tästä huolimatta Suomen tuloverojärjestelmä säilyy kansainvälisesti tarkastellen hyvin progressiivisena. Kansainvälinen kehitys näyttää liikkuvan progression lieventymisen suuntaan. Keskustelua tasaveromallista käydään yhä useammassa maassa.

Hallituksen ilmoituksesta huolimatta on mahdollista, että vielä tämä hallitus joutuu esittämään yritysverotukseen merkittäviä uudistuksia. Yhtenä muutoksia vaativana syynä on Euroopan yhteisöjen tuomioistuin, joka tutkii eurooppalaisten konserniveromallien yhteensopivuutta yhteisön oikeuden kanssa. Tunnusomaista näille järjestelmille on se, että konsernin eri yhtiöiden välillä tulokset voidaan tasata vain yhden valtion sisällä, muuta ei valtioiden rajat ylittäen.

Suomen konserniavustusjärjestelmässä on tällainen piirre. Jos tuomioistuin toteaa tämän mallin yhteisön oikeuden vastaiseksi, Suomen on muutettava konserniavustusjärjestelmänsä vielä tämän vaalikauden aikana. Muutospaineita yritysverotukseen näyttää nousevan myös kirjanpitolainsäädännön ja yhtiöoikeuden uudistusten myötä. Kansainväliset tilinpäätösstandardit (IFRS) ja eduskunnan käsittelyssä oleva uusi osakeyhtiölaki saattavat vaatia merkittäviä muutoksia yritysverotukseemme. Uudistustarpeita pohditaan ylijohtaja Lasse Arvelan johtamassa Yritysverotuksen kehittämistyöryhmä 2005:ssä, jonka määräaika päättyy 15.12.2005. Selvennystä vaativia kohtia ovat ainakin verotuksen ja kirjanpidon suhde sekä erilaiset varojen jakamiseen liittyvät näkökohdat. Keskuskauppakamari pitää hallituksen linjaa ansiotulojen veroperusteiden johdonmukaisesta ja pitkäjänteisestä alentamisesta oikeana. Tämän kehityslinjan tulee jatkua myös seuraavalla vaalikaudella.

Uutta hallitusohjelmaa varten tulee käynnistää selvitystyö, jossa muun muassa arvioidaan tasaveromalliin liittyvät ongelmat ja niiden ratkaisutavat. Monipuolisen ja osaavan valmistelutyön turvaaminen edellyttää, että elinkeinoelämän edustus valmisteluelimissä on riittävä. Elinkeinoelämää syvältäisesti koskevia uudistuksia ei voida tehdä onnistuneesti ilman elinkeinoelämän mukanaoloa jo valmisteluvaiheessa.

Muu talouspolitiikka

Sisämarkkinoiden toiminnan varmistaminen

Eurooppa-neuvoston maaliskuun kokouksessa Lissabonin strategian toteutuksen painopisteiksi valittiin talouden ja työllisyyden kasvu. Talouden ja työllisyyden kasvuun pyritään innovaatioita tukemalla ja luomalla Euroopasta investointeihin ja työntekoon kannustava alue. Talouden kasvun kannalta sisämarkkinoiden toimintaa ohjaavien direktiivien täytäntöönpano on tärkeää.

Palveludirektiivi

Tammikuussa 2004 annetun komission palveludirektiiviehdotuksen tarkoituksena oli palvelualojen toimintaedellytyksien helpottaminen sisämarkkinoilla. Tavoitteena oli poistaa esteitä ja byrokratiaa, kun on kyse rajatylittävistä palveluista ja palvelutarjoajan sijoittautumisesta toiseen jäsenmaahan. Palvelualat muodostavat noin 70 prosenttia EU:n BKT:sta.

Direktiivin tarkoituksena oli myös antaa positiivinen sysäys EU-maita vaavaan työttömyyteen ja heikkoon talouskasvuun. Valitettavasti direktiiviehdotuksen käsittely on viivästynyt, erityisesti Euroopan Parlamentin hitaan käsittelyn johdosta. Direktiivikäsittely lykättiin syyskuun lopusta marraskuulle ja EP:n täysistunnon äänestykseen sen odotetaan tulevan tammikuussa 2006.

Palveludirektiivin tulee mitä todennäköisimmin olemaan myös Suomen EU-puheenjohtajuuden asialistalla. Euroopan unionin puheenjohtajamaan Iso-Britannian asialistalla palveludirektiivi on yhtenä tärkeimmistä asioista. Puheenjohtajamaan johdolla tehtävä palveludirektiivityö keskittyy ainoastaan direktiiviehdotuksen tekniseen valmisteluun. Poliittinen keskustelu direktiivistä käydään aikanaan kilpailukykyneuvostossa.

Eurochambres totesi kesällä antamassaan lausunnossa, että epävarmuus ja monimutkaisuus ovat yhä esteinä, kun yritykset yrittävät täysimittaisesti hyödyntää sisämarkkinoiden tarjoamia mahdollisuuksia. Komission tulisi valvoa nykyistä tehokkaammin kuinka jäsenmaat saattavat sisämarkkinoita koskevaa lainsäädäntöä voimaan.

OECD on tuoreessa tutkimuksessaan selvittänyt palvelualojen kasvun syitä sekä antanut seitsemän palvelujen tarjontapuolen kehittämiseen tähtäävää politiikkasuositusta. Nämä ovat:

1. Kotimaisten palvelumarkkinoiden avaaminen ja sääntelyn purkaminen.
2. Kansainvälisen palvelukaupan avautumisen ja palveluinvestointien lisääntymisen uni- ja multilateraalinen edistäminen
3. Työmarkkinoiden uudistaminen
4. Koulutus- ja opetusjärjestelmien muokkaaminen
5. Palveluinnovaatioiden edistäminen
6. Palveluyritysten kannustaminen tietotekniikan käyttäjiksi
7. Kannustava taloudellinen ympäristö

Erityisesti Suomea koskevat maakohtaiset suositukset koskivat yksityisten palvelujen edistämistä, työmarkkinoiden joustavuuden lisäämistä, palvelu-alojen työllisyyttä tukevaa verotusta ja tehokkaammin tuotettuja julkisia palveluita. Parhaillaan sisäasiainministeriön johdolla etenevällä kunta- ja palvelurakennemuutostuksella (PARAS-hanke) halutaan parantaa palveluiden laatua ja vaikuttavuutta, saavutettavuutta ja tehokkuutta sekä hyödyntää entistä tehokkaammin teknologian kehittymistä.

Hankkeen tulee edistää palveluiden eri järjestämis- ja tuottamistapoja, parhaiden käytäntöjen käyttöönottoa ja lisätä yhteistyötä yksityisen sektorin kanssa. Elinkeinoelämän kannalta on tärkeää, että julkisen sektorin roolit palvelujen rahoittajana, järjestäjänä ja tuottajana selkeytetään. Julkisen sektorin liiketoiminnan tulee olla läpinäkyvää eikä se saa vääristää kilpailua.

25.10.2005

KESKUSKAUPPAKAMARIN LUOTEIS-VENÄJÄN BUSINESS-BAROMETRI 2006

Yhteenveto

Luoteis-Venäjän yritysten odotukset ovat pysyneet korkealla. Yritykset uskovat liikevaihtonsa kasvavan voimakkaasti ja yleisten suhdannenäkymien paranevan selvästi tästä vuodesta. Investointien kasvun uskotaan jatkuvan vahvana ja yritysjohtajien oman talouden tilan odotetaan paranevan. Työvoiman määrän kasvun odotetaan hieman hidastuvan. Venäjän talouden tilan uskotaan paranevan tämänvuotiseen tapaan. Vastaajat näkivät presidentti Putinin toimien parantaneen yritysten toimintaympäristöä yhtä nopeasti kuin viime vuonnakin. Saldoluku on kuitenkin alhaisin sitten vuoden 2000.

Vastaajat arvioivat Putinin toimien vaikuttaneen aiempaa positiivisemmin ulkomaisten investoijien toimintaedellytyksiin. Vastaajat eivät koe samanaista epävarmuutta kuin viime vuonna. Mitattuna 'ei osaa sanoa' – vastauksilla epävarmuus on laskenut kaikkien muuttujien osalta alimmalle tasolle barometrin historiassa. Vuoden 2005 kehitys oli lievä pettymys vuoteen 2004 verrattuna. Yleiset suhdannenäkymät parantuivat ja liikevaihto kasvoi edellisvuotta hitaammin. Investointien kasvu pysyi vuoden 2004 tasolla. Työvoiman määrä kasvoi edellisvuotta hitaammin. Suurin muutos viime vuoteen oli vastaajien arvio Venäjän talouden tilasta. Venäjän talouden tilan kehitys arvioitiin hitaimmaksi sitten vuoden 1999.

Yleisten suhdannenäkymien odotetaan vuonna 2006 paranevan yhtä nopeasti kuin kuluvana vuonna (saldoluku +44). Vuoden 2005 toteutunut kehitys (saldoluku +22) jäi selvästi jälkeen odotuksista (saldoluku +45). Liikevaihdon kasvun odotetaan jatkuvan vuonna 2006 kuluvan vuoden vauhtia. Vuoden 2005 toteutunut kehitys (+27) jäi selvästi jälkeen odotuksista (+44). Investointien odotetaan kasvavan vuonna 2006 hieman kuluvaa

vuotta nopeammin (+33). Vuoden 2005 toteutunut kehitys (+23) jäi jälkeen odotuksista (+31).

Työvoiman määrän kasvun odotetaan hidastuvan vuonna 2006 (+25). Vuoden 2005 toteutunut kehitys (+11) jäi jälkeen odotuksista (+28). Oman talouden tilanteen odotetaan paranevan vuonna 2006 yhtä nopeasti kuin tänäkin vuonna (+35). Vuoden 2005 toteutunut kehitys (+22) jäi jälkeen odotuksista (+36). Venäjän talouden tilan odotetaan paranevan vuonna 2006 yhtä nopeasti kuin tänäkin vuonna (+17). Vuoden 2005 kehitys (+6) jäi selvästi jälkeen odotuksista (+17). Vuoden 2005 kehitys oli Venäjän talouden kohdalla hitainta sitten vuoden 1999.

Vastaajien arvion mukaan presidentti Putinin hallinnon toimet paransivat yritysten toimintaympäristöä yhtä nopeasti kuin viime vuonna. Saldoluku (+14) on kuitenkin alhaisin sitten vuoden 2000. Sitä vastoin ulkomaisten investoijien toimintaedellytyksiä Putinin hallinnon toimet paransivat huomattavasti viime vuotta nopeammin (+33). Saldoluku nousi viime vuodesta 14 yksikköä.

7.11.2005

YRITYSTEN RIKOSTURVALLISUUS 2005

Riskit ja niiden hallinta

Johtopäätökset

Turvallisuustietoisuutta lisättävä Yrityksen toiminnan turvaaminen sekä yrityksen henkilöstön, yhteistyökumppanien ja asiakkaiden turvallisuus ovat keskeinen osa yrityksen riskienhallintaa. Teknisiin yrityksen turvallisuutta edistäviin ratkaisuihin turvaudutaan useimmissa yrityksissä. Liian moni yritys unohtaa kuitenkin sen, että turvallisuus lähtee ihmisistä. Turvallisuuskoulutusta ei ole järjestänyt puolet pienistä, kolmannes keskisuurista ja viidennes suurista yrityksistä.

Huolellisella rekrytoinnilla ja henkilöiden taustaselvityksillä yritys pystyy vähentämään merkittävästi henkilökuntaan liittyviä turvallisuusriskejä ja varmistamaan, että palkattava henkilö soveltuu työtehtävään. Vain kolmannes yrityksistä selvittää palkattavan työntekijän taustan. Taustaselvitysten tekeminen ei ole yleistä missään kokoluokassa. Yritykset selvittävät avainhenkilöidensä taustat huolellisemmin kuin muun henkilökunnan taustat.

Yritykset panostavat tietoturvaan

Toteutuneista tietoriskeistä yleisimpiä yrityksissä olivat tietoverkkoon murtautumisen tai hakkeroinnin yritys ja tietojen kopiointi omaan käyttöön ennen siirtymistä pois yrityksen palveluksesta. Yritykset ymmärtävät hyvin tiedon merkityksen kilpailukyvyille. Ne käyttävät salassapitosopimuksia, kilpailukieltosopimuksia ja koulutusta yritykselle tärkeän tiedon suojaamisessa.

Parannettavaa on erityisesti tiedon luokituksen ja käsittelyohjeiden

laatimisessa. Luokittelu- ja käsittelyohjeet ovat tiedon suojaamisen perusta, sillä ilman niitä yrityksen on hyvin vaikeaa yksilöidä ja suojata liike- ja ammattisalaisuuksiaan. Turvallisuuden kehittämisessä yritykset panostavat tietoturvaan. Yritykset ovat varautuneet omaisuusrikoksiin

Omaisuusriskeistä useimmin toteutuivat työväline- tai laitevarkaudet ja murrot toimi- tai tuotantotiloihin. Omaisuuden suojaamisessa yritykset hyödyntävät laajasti teknisiä suojajärjestelmiä ja vartiointia. Irtainta omaisuutta merkitään ja suojataan monin tavoin. Riskien vähentämiseksi yritysten on erityisesti panostettava koulutukseen ja inhimillisten tekijöiden huomioimiseen. Esimerkiksi valvontajärjestelmien käyttö edellyttää henkilöiden perehdyttämistä järjestelmien vaatimiin toimintatapoihin.

2.12.2005

Euroopan alueiden suhdanteet –selvitys

YRITYKSET ODOTTAVAT LIIKEVAIHTONSA KASVAVAN SELVÄSTI

Suomalaiset yritykset uskovat liikevaihtonsa ja kotimarkkinamyyntinsä kasvavan voimakkaasti vuonna 2006. Erityisesti uusimaalaisissa ja pohjois-suomalaisissa yrityksissä uskotaan myynnin kasvuun. Liikevaihdon kasvun ennakoidaan jatkuvan koko Euroopan alueella.

Eurooppalaisten yritysten tulevan vuoden suhdannenäkymissä ei juurikaan ole muutosta viimevuotiseen kyselyyn verrattuna. Suomessa näkymät ovat muuta Eurooppaa paremmat, vaikka huonompaa kehitystä ennakoivien määrä lisääntyikin hieman viime vuodesta. Liikevaihdon kasvuodotukset ovat korkealla erityisesti Latviassa, Virossa, Liettuassa, Tanskassa ja Suomessa.

Suomalaiset vastaajat arvioivat liikevaihtonsa ja erityisesti kotimarkkinamyyntinsä kasvavan vuonna 2006 voimakkaasti (saldoluvut +66, +60). Liikevaihdon kasvuun uskotaan erityisesti Uudellamaalla ja Pohjois-Suomessa. Vertailun 119 alueesta Uusimaa sijoittuu viidenneksi ja Pohjois-Suomi seitsemänneksi liikevaihdon kasvuodotusten osalta.

Pohjois-Suomi optimistisin myynnin kasvuodotuksissa

Suomalaiset yritykset uskovat kotimarkkinamyyntinsä kasvavan enemmän kuin EU:ssa keskimäärin. Pohjois-Suomen yritykset uskovat kotimarkkinamyyntinsä kasvuun vankimmin koko vertailussa. Uusimaa sijoittui vertailussa kolmannelle sijalle.

Suomalaiset yritykset odottavat työvoiman määrän kasvavan viime vuotta nopeammin. Työvoiman määrän odotetaan kasvavan erityisesti Pohjois-Suomessa. Palveluyritykset ovat teollisuutta optimistisempia.

Euroalueen ulkopuoliset maat optimistisia

Euroopan unionin jäsenmaiden vuoden 2006 yleiset suhdanneodotukset laskivat hieman viime vuoteen verrattuna. Eniten suhdanteiden paranemiseen uskotaan Latviassa, Tanskassa ja Liettuassa. Euroalueen ulkopuolisten maiden vastaajista yli puolet odotti yleisen suhdannetilanteen paranevan ja saldoluku nousi euroalueeseen verrattuna yli kolminkertaiseksi.